

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Кваліфікаційна наукова
праця на правах
рукопису

Лесюк Альона Станіславівна

УДК 631.16:336.279

ДИСЕРТАЦІЯ

**Комплексний аналіз фінансового стану та прогнозування
ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств**

Спеціальність: 051 – Економіка
Галузь знань 05 “Соціальні та поведінкові науки”

Подається на здобуття
ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело
Лесюк Альона Станіславівна

Науковий керівник – Томілін Олексій Олександрович, доктор економічних
наук, доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Дисертація є ідентичною іншим примірникам.

Голова спеціалізованої вченої ради ДФ 44.887.006
д.е.н., професор *В. В. Писаренко*

Полтава – 2021

АНОТАЦІЯ

Лесюк А. С. Комплексний аналіз фінансового стану та прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 “Економіка” (галузь знань 05 “Соціальні та поведінкові науки”). – Полтавська державна аграрна академія Міністерства освіти і науки України, Полтава, 2021.

У дисертаційній роботі обґрунтовано теоретико-методичні положення та запропоновано практичні рекомендації щодо комплексного аналізу фінансового стану та прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств.

Узагальнені теоретичні підходи щодо існуючої системи поглядів на сутність комплексного аналізу фінансового стану та банкрутства сільськогосподарських підприємств, представлених у наукових працях вітчизняних та зарубіжних авторів, їх відповідність положенням нормативно-правових актів України.

Сформовано авторське тлумачення понять “комплексна оцінка фінансового стану”, “фінансовий стан підприємства”, “фінансовий стан сільськогосподарського підприємства”, “платоспроможність”, “довгострокова платоспроможність”, “поточна платоспроможність”, “ліквідність”, “абсолютна ліквідність”, “фінансова стійкість сільськогосподарського підприємства”. З урахуванням специфіки діяльності сільськогосподарських підприємств деталізовані об’єкти комплексної оцінки їх фінансового стану.

Обґрунтовано елементи комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств, що складаються з поетапного проведення оцінки ліквідності та платоспроможності; оцінки ділової активності; оцінки дебіторської заборгованості; оцінки кредиторської

заборгованості; оцінки фінансової стійкості; оцінки майна; оцінки джерел формування капіталу; оцінки ефективності використання фінансових ресурсів; оцінки рейтингової; оцінки рентабельності та окупності. Встановлені переваги впровадження комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств в Україні.

Запропоновано авторську методику комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств (багатофакторна модель), що дозволяє об'єктивно оцінити наявність, розміщення й ефективність використання наявних ресурсів підприємства та джерела їх фінансування. Вказана методика враховує: коефіцієнт абсолютної ліквідності; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт фінансової автономії; коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень; коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень; коефіцієнт маневреності власного капіталу; коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами; коефіцієнт рентабельності діяльності; коефіцієнт рентабельності активів; коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості. Результати оцінювання згідно з вказаною методикою за критерієм стійкості до зовнішніх викликів дозволяють інтерпретувати тип фінансового стану сільськогосподарських підприємств в Україні як стабільний, нестабільний чи кризовий. Оцінку фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств рекомендовано здійснювати шляхом використання трьох груп показників (коефіцієнтів): 1) показників структури джерел і вартості надходжень капіталу; 2) показників стану капіталу; 3) показників використання капіталу.

Запропоновано авторську методику експрес-аналізу фінансового стану сільськогосподарських підприємств, який передбачає: 1) горизонтальну та вертикальну оцінку майна; 2) оцінку джерел формування капіталу; 3) ефективність використання фінансових ресурсів.

Проведені дослідження дозволили класифікувати вплив зовнішніх та внутрішніх чинників на фінансові результати діяльності сільськогосподарських підприємств в Україні. Визначено, що вплив чинників змінюється

(посилюються або послаблюється) залежно від тенденцій розвитку галузей національної економіки України, специфіки регіону, рівня ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств та форм власності.

Узагальнені теоретичні підходи щодо визначення категорії “неплатоспроможність”, “неспроможність суб’єкта господарювання”, “банкрутство”. Досліджені основні моделі оцінки ймовірності настання банкрутства підприємств. Визначені переваги та недоліки багатофакторних моделей оцінки ймовірності банкрутства підприємств. Визначені характерні ознаки банкрутства сільськогосподарських підприємств.

Запропоновано авторську методику прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств в Україні, яка враховує галузеву специфіку і дозволяє класифікувати суб’єкти господарювання досліджуваної галузі залежно від схильності до банкрутства.

Проведена верифікація багатофакторних моделей прогнозування ймовірності банкрутства за методиками вітчизняних та зарубіжних науковців, апробована на базі сільськогосподарських підприємств Полтавської області свідчить про те, що з їх використанням можна одержати протилежні судження про рівень кризового стану суб’єкта підприємницької діяльності або ймовірність його банкрутства.

Проведена оцінка ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств Полтавської області за авторською методикою свідчить про те, що більшість підприємств є фінансово стійкими та з порушеною фінансовою стійкістю, у незначній – з високим ризиком ймовірності банкрутства (фінансової неспроможності).

Проведена оцінка ліквідності та платоспроможності свідчить про зменшення рівня платіжних можливостей сільськогосподарських підприємств України щодо виконання поточних зобов’язань. Визначено зовнішні та внутрішні чинники виникнення дебіторської та кредиторської заборгованості, а також чинники, що детермінують неплатоспроможність сільськогосподарських підприємств в Україні.

Встановлено, що фінансовий стан сільськогосподарських підприємств України характеризується стійкою тенденцією до зростання середньорічної величини дебіторської та поточної кредиторської заборгованостей, а також збільшенням середнього періоду погашення поточної кредиторської заборгованості середнього періоду повернення дебіторської заборгованості. Зростання середньорічної величини поточної кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств обумовлено погіршенням стану розрахунків із дебіторами. Виявлено, що наразі спостерігається тенденція до зниження рівня фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств України. За результатами проведеної оцінки структури і вартості джерел капіталу визначено значну фінансову залежність сільськогосподарських підприємств України від кредиторів. Попри позитивну тенденцію щодо покращення матеріально-технічної бази аграрного виробництва, поліпшення технічного стану та оновлення основних засобів виробництва, відзначається одночасне зниження ефективності використання активів суб'єктів господарювання. Тобто, на теперішній час, досягнуто граничної межі збільшення прибутку за рахунок масштабування виробничих ресурсів. У результаті може відбуватися зниження рівня фінансової стійкості (за критерієм забезпеченості власним капіталом) суб'єктів господарювання.

За результатами проведених досліджень запропоновано здійснення практичних заходів запобігання банкрутства в досліджуваних сільськогосподарських підприємствах Полтавської області. Заходи рекомендовано здійснювати за чотирма взаємопов'язаними напрямками: 1) моніторинг фінансового стану підприємства; 2) удосконалення маркетингової стратегії підприємства; 3) удосконалення організаційно-економічної структури підприємства; 4) реорганізація діяльності.

Доведено необхідність покращення фінансового стану досліджуваних сільськогосподарських підприємств Полтавської області за наступними напрямками: 1) організація виробництва; 2) розвиток рослинництва; 3) розвиток тваринництва; 4) розвиток матеріально-технічної бази;

5) розвиток фінансової діяльності. Встановлено, що фінансовий стан зазначених сільськогосподарських підприємств можливо покращити шляхом використання наступних резервів: підвищення виробництва продукції за рахунок уникнення порушень структури посівних площ; підвищення виробництва продукції за рахунок впровадження нових сортів культур; підвищення виробництва продукції за рахунок додаткового внесення добрив; підвищення виробництва продукції за рахунок ліквідації втрат при збиранні врожаю; підвищення виробництва продукції за рахунок збільшення поголів'я тварин; підвищення виробництва продукції за рахунок покращення використання кормів; підвищення виробництва продукції за рахунок покращення рівня годівлі тварин.

На основі розробленої в середовищі Microsoft Excel автоматизованої системи визначення параметрів структури капіталу за критерієм максимізації фінансової рентабельності, обґрунтовано оптимальну суму позичкового капіталу, суму валового прибутку без відсотків за кредит, суму сплачених відсотків за кредит, суму валового прибутку без врахування виплати відсотків за кредит та коефіцієнт рентабельності, а також встановлено гранично допустиму ставку відсотка за кредит та оптимальне співвідношення між власним і позиковим капіталом.

Ключові слова: оцінка, капітал, фінансові ресурси, фінансовий стан, комплексна оцінка, багатофакторна модель, банкрутство, ймовірність, фінансова стійкість, платоспроможність, ліквідність, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, фінансові результати, сільськогосподарські підприємства.

ABSTRACT

Lesiuk A. S. Comprehensive analysis of the financial condition and forecasting the probability of bankruptcy of agricultural enterprises. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

The dissertation on obtaining a scientific degree of the doctor of philosophy in a specialty 051 “Economics” (field of knowledge 05 “Social and behavioral sciences”). – Poltava State Agrarian Academy of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Poltava, 2021.

The dissertation substantiates the theoretical and methodological provisions and offers practical recommendations for a comprehensive analysis of the financial condition and forecasting the probability of bankruptcy of agricultural enterprises.

It generalizes the theoretical approaches to the existing system of scientific views on the essence of a comprehensive analysis of the financial condition and bankruptcy of agricultural enterprises, presented in the works of national and foreign authors, their compliance with legislative regulations of Ukraine.

The author’s interpretation of the concepts “comprehensive assessment of financial condition”, “financial condition of the enterprise”, “financial condition of agricultural enterprise”, “solvency”, “long-term solvency”, “current solvency”, “liquidity”, “absolute liquidity”, “financial stability of agricultural enterprise” has been formed. Considering the specifics of the activities of agricultural enterprises, the objects of a comprehensive assessment of their financial condition have been detailed.

The elements of a comprehensive assessment of the financial condition of agricultural enterprises, consisting of a phased assessment of liquidity and solvency, are substantiated; business activity assessments; estimates of receivables; assessments of accounts payable; assessment of financial stability; property valuation; assessment of sources of capital formation; assessment of the effectiveness of the use of financial resources; rating assessment; assessment of profitability and payback. The benefits of implementing a comprehensive assessment of the financial state of agricultural enterprises in Ukraine are established.

The author's method of complex assessment of the financial condition of agricultural enterprises (multifactor model), which allows to objectively assess the availability, location and efficiency of the use of available resources of the enterprise and the sources of their financing has been offered. Mentioned technique considers such factors as: absolute liquidity ratio; quick liquidity ratio; coefficient of financial autonomy; long-term liabilities and collateral ratio; current liabilities and collateral ratio; equity maneuverability ratio; the ratio of inventories with their own working capital; profitability ratio; return on assets; the ratio of receivables and payables. The results of evaluation using this method allow interpreting the financial condition of agricultural enterprises in Ukraine by the criterion of their resistance to external shocks as – stable, unstable and crisis financial situation. It is recommended to assess the financial stability of agricultural enterprises by using three groups of indicators (coefficients): 1) indicators of the structure and value of sources of capital; 2) indicators of the state of capital; 3) indicators of capital use.

The conducted research allows to classify the influence of external and internal factors on the financial results of agricultural enterprises in Ukraine. It is determined that the influence of factors varies (increases or decreases) depending on the sectors of the national economy of Ukraine, the region, financial and economic activities of enterprises and forms of ownership.

Theoretical approaches to defining such categories as “insolvency”, “business entity insolvency”, “bankruptcy” are generalized. The main models for estimating the probability of bankruptcy of enterprises are studied. The advantages and disadvantages of multifactor models for assessing the probability of bankruptcy of enterprises are identified. Characteristic signs of bankruptcy of agricultural enterprises are determined.

The author's method of forecasting the probability of bankruptcy of agricultural enterprises in Ukraine, which takes into account the industry specifics and allows to classify business entities of the researched industry depending on the propensity to bankruptcy is proposed.

The verification of multifactor models for predicting the probability of bankruptcy according to the methods of national and foreign scientists, tested on

the basis of agricultural enterprises of Poltava region, shows that their use may give opposite judgments about the level of crisis of the business entity or the probability of its bankruptcy.

The assessment of the probability of bankruptcy of agricultural enterprises of Poltava region according to the author's method shows that most enterprises are financially stable and with impaired financial stability, a small number – with a high risk of bankruptcy (financial insolvency).

The assessment of liquidity and solvency indicates a decrease in the level of solvency of agricultural enterprises of Ukraine to meet current obligations. External and internal factors of receivables and payables, as well as factors that determine the insolvency of agricultural enterprises in Ukraine are identified.

The financial condition of agricultural enterprises of Ukraine is characterized by a steady tendency to increase the average annual value of receivables and current accounts payable, as well as an increase in the average repayment period of current accounts payable, the average period of repayment of receivables. The growth of the average annual value of current accounts payable of agricultural enterprises happens due to deterioration of settlements with debtors. It is revealed that currently there is a tendency to reducing the level of financial stability of agricultural enterprises of Ukraine. According to the results of assessment of the structure and value of capital sources, a significant financial dependence of agricultural enterprises of Ukraine on creditors was determined. The analysis of the property assessment of these enterprises revealed that, despite the positive trend of improving the material and technical base of agricultural production, improving the technical condition and renewal of fixed assets, there is a simultaneous decrease in the efficiency of use of assets of economic entities. As a result, there is a decrease in the level of general financial stability (according to the criterion of equity) of economic entities.

According to the results of the research, the implementation of practical measures to prevent bankruptcy in the studied agricultural enterprises of Poltava region is proposed. It is recommended to take these measures in four interrelated

areas: 1) monitoring the financial condition of the enterprise; 2) improving the marketing strategy of the enterprise; 3) improving the organizational and economic structure of the enterprise; 4) reorganizing the activities of an enterprise.

The necessity of improving the financial condition of the studied agricultural enterprises of Poltava region in the following areas: 1) organization of production; 2) development of crop production; 3) development of animal husbandry; 4) development of material and technical base; 5) development of financial activities has been proved. It is established that the financial condition of these enterprises can be improved by using the following reserves: increase production by eliminating losses during harvesting; increasing production through introduction of new varieties of crops; increasing production through additional fertilizers; increasing production by avoiding violations of the structure of sown areas; increase production by increasing the number of animals; increasing production by improving the use of feed; increase production by improving the level of animal feeding.

Based on the automated system of determining the parameters of the capital structure, developed in Microsoft Excel by the criterion of maximizing financial profitability, the optimal amount of loan capital, the amount of gross profit without interest on the loan, the amount of interest paid on the loan, the amount of gross profit without interest and the profitability ratio has been justified, and the maximum allowable interest rate for the loan and the optimal ratio between equity and debt capital have been established.

Keywords: evaluation, assessment, capital, financial resources, financial condition, comprehensive valuation, multifactor model, bankruptcy, probability, financial stability, solvency, liquidity, receivables, accounts payable, financial results, agricultural enterprises.

Список публікацій здобувача

Наукові праці у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до складу Європейського Союзу:

1. Lesyuk A. Impact of accounts receivable and payable on the financial condition of agricultural enterprises of Ukraine. *Evropský časopis ekonomiky a managementu*. 2020. Svazek 6. Vydání 4. S. 115 – 124. URL: https://eujem.cz/wp-content/uploads/2020/eujem_2020_6_4/18.pdf. **(Index Copernicus)**. (0,71 друк. арк.).

2. Lesyuk A. Methodological approaches to assessing financial stability of agricultural enterprises. *Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej Zarządzanie*. 2020. Nr 38. S. 79 – 93. DOI: 10.17512/znpcz.2020.2.07. http://wz.pcz.pl/znwz/files/z38/7_38.pdf. (0,74 друк. арк.).

Наукові праці у іноземному виданні:

3. Лесюк А. С. Комплексное оценивание кредиторской задолженности сельскохозяйственных предприятий Украины. *Инновационное развитие экономики: предпринимательство, образование, наука: сб. науч. ст. / редкол.: Т. В. Борздова (отв. ред.) [и др.]. Минск: ГИУСТ БГУ, 2017. С. 286 – 288.* (0,16 друк. арк.).

Наукові праці у фахових виданнях затверджених МОН:

4. Лесюк А. С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. *Агросвіт*. 2020. № 15. С. 67 – 73. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.15.67. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3274&i=9>. **(Index Copernicus, Google Scholar)**. (0,55 друк. арк.).

5. Лесюк А. С. Методика комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств. *Економіка та держава*. 2020. № 8. С. 83 – 88. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.8.83. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4724&i=14>. **(Index Copernicus, Google Scholar)**. (0,73 друк. арк.).

6. Лесюк А. С. Система показників комплексної оцінки фінансового стану підприємства. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління.* 2020. Том 31 (70). № 4. С. 132 – 140. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-4-24>. URL: http://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/31_70_4/31_70_4_1/26.pdf. (**Index Copernicus, Google Scholar**). (0,83 друк. арк.).

7. Лесюк А. С. Методики прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки.* 2016. № 4. С. 229 – 236. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/89734>. (**Index Copernicus, DOAJ, Ulrich's Periodicals Directory, WorldCat, BASE, Google Scholar, ResearchBib**). (0,58 друк. арк.).

8. Томілін О. О., Лесюк А. С. Сутність та оцінка фінансового стану сільськогосподарського підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки: електронне наукове видання.* 2016. № 14. С. 561 – 566. URL: <http://global-national.in.ua/issue-14-2016/22-vipusk-14-gruden-2016-r/2609-tomilin-o-o-lesyuk-a-s-sutnist-ta-otsinka-finansovogo-stanu-silskogospodarskogo-pidpriemstva>. (**Index Copernicus**). (Особистий внесок автора – запропоновано поняття “фінансовий стан сільськогосподарського підприємства”, запропоновано систему показників оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств, проведено горизонтальну і вертикальну оцінку майна й джерел формування капіталу сільськогосподарських підприємств України, 0,55/0,50 друк. арк.).

9. Аранчій В. І., Лесюк А. С. Оцінка ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Облік і фінанси.* 2015. № 3. С. 62 – 69. URL: <http://www.afj.org.ua/ua/article/300>. (**RePEc, Index Copernicus, PИЦ, CrossRef, DOAJ, EBSCOhost, ProQuest, J-Gate, Ulrich's Periodicals Directory, EuroPub, European Reference Index for Humanities (ERIH) PLUS, MIAR, Research Bible, Google Scholar, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського**). (Особистий внесок автора – запропоновано основні моделі оцінки ймовірності настання банкрутства

підприємств, виявлено ряд недоліків, які утруднюють можливість їх застосування в умовах функціонування підприємств в Україні, запропоновано методичку прогнозування ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств, яка враховує галузеву специфіку і дозволяє класифікувати суб'єкти господарювання досліджуваної галузі в залежності від схильності до банкрутства, проведено оцінку ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств Полтавської області за авторською методикою та методиками вітчизняних та зарубіжних науковців, 0,56/0,50 друк. арк.).

Статті у монографіях:

10. Лесюк А. С. Оцінка ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств. *Механізм управління формуванням стратегій випереджаючого інноваційного розвитку промислових підприємств: монографія* / за ред. к. е. н., доц. Н. С. Ілляшенко. Суми: Триторія, 2019. С. 203 – 212. (0,41 друк. арк.).

11. Лесюк А. С. Комплексна оцінка дебіторської та кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств. *Випереджаючий інноваційний розвиток: теорія, методика, практика: монографія* / за ред. к. е. н., доцента Ілляшенко Н. С. Суми : Триторія, 2018. С. 358 – 366. (0,50 друк. арк.).

12. Лесюк А. С. Прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Управління соціально-економічним розвитком в умовах змін: монографія* / за заг. ред. д. держ. упр., професора Т. М. Лозинської; Полтавська державна аграрна академія. Полтава, 2017. С. 113 – 124. (0,41 друк. арк.).

Праці апробаційного характеру:

13. Лесюк А. С. Теоретичні аспекти ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств. *Актуальні проблеми економіки та управління в умовах системної кризи: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 27 листопада 2019 року*. Львів: Львівський інститут ПрАТ “ВНЗ “МАУП”, 2019. С. 383 – 386. (0,09 друк. арк.).

14. Лесюк А. С. Ліквідність та платоспроможність сільськогосподарських підприємств: сутність, чинники та оцінка. *Економіко-правові детермінанти розвитку агропромислового комплексу*: матеріали Міжнародного наук.-практ. круглого столу студ., аспір. і молод. учених. Умань, 16 травня 2019 р. / [О. О. Непочатенко, Ю. О. Нестерчук, С. А. Власюк]. Умань: УНУС, 2019. С. 63 – 66. (0,15 друк. арк.).

15. Лесюк А. С. Аналіз сучасних методик прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту*: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса, 28 травня 2018 року). Одеса: ОНПУ, 2018. С. 114 – 115. (0,13 друк. арк.).

16. Лесюк А. С. Оцінка майна сільськогосподарських підприємств України. *Актуальні проблеми економіки та управління в умовах системної кризи*: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 28 листопада 2018 року. Львів: Львівський інститут МАУП, 2018. Ч. 2. С. 74 – 76. (0,10 друк. арк.).

17. Лесюк А. С. Оцінка впливу джерел формування капіталу на фінансовий стан сільськогосподарських підприємств України. *Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (28 листопада 2018 року) / відп. ред. О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак. Луцьк, 2018. С. 152 – 153. (0,10 друк. арк.).

18. Лесюк А. С. Ефективність використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств України. *Сучасні напрями розвитку економіки і менеджменту на підприємствах України*: збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (28 листопада 2018 року). Харків, ХНАДУ, 2018. С. 416 – 417. (0,10 друк. арк.).

19. Лесюк А. С. Комплексна оцінка дебіторської заборгованості за системою відносних показників сільськогосподарських підприємств України. *Фінансові механізми сталого розвитку України*: матеріали I Міжнар. наук.-

практ. конф., 25 – 26 жовтня 2018 р. / редкол.: О. І. Черевко [та ін.]; Харківський держ. ун-т харч. та торг. Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2018. С. 221 – 224. (0,11 друк. арк.).

20. Лесюк А. С. Основні чинники впливу на фінансовий стан підприємства. *Розвиток маркетингової діяльності в умовах економічної глобалізації*: збірник наукових праць за матеріалами X Міжнародної науково-практичної конференції. Одеська державна академія будівництва та архітектури. Науки: маркетинг, менеджмент, економіка, управління проектами. Одеса, 24 квітня 2018. С. 120 – 123. (0,14 друк. арк.).

21. Лесюк А. С. Оценка ликвидности и платежеспособности сельскохозяйственных предприятий Украины. *3 Национальная научно-практическая конференция “Проблемы и вызовы экономики региона в условиях глобализации”*, 07 декабря 2017 г. / под общ. ред.: Тодорич Л. П.; редкол.: Дмитрий Пармакли [и др.]. Комрат: Б. и., 2018 (Тирогр. “А & V Poligraf”). С. 301 – 303. (0,10 друк. арк.).

22. Лесюк А. С. Особливості визначення фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств України. *Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління*: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 16 – 17 листопада 2017 року). Полтава: ПУЕТ, 2018. С. 43 – 47. (0,15 друк. арк.).

23. Лесюк А. С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств та заходи запобігання їх банкрутству. *Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 30 жовтня 2017 р. Полтава: РВВ ПДАА, 2017. С. 118 – 120. (0,13 друк. арк.).

24. Лесюк А. С. Оцінка кредиторської заборгованості як елемент комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств. *Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 26 жовтня 2017 р. Полтава: ПДАА, 2017. С. 37 – 39. (0,14 друк. арк.).

25. Лесюк А. С. Ліквідність та платоспроможність сільськогосподарських підприємств та чинники її формування. *Актуальні проблеми розвитку фінансів та фінансової науки: ідеї та їх впровадження*: матеріали Десятої Всеукраїнської (із зарубіжною участю) наукової конференції студентів та молодих вчених (23 – 24 травня, м. Покровськ); під заг. ред. к. е. н. В. М. Антоненко. Покровськ: ДВНЗ “ДонНТУ”, 2017. С. 36 – 38. (0,08 друк. арк.).

26. Лесюк А. С. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств України. *Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: виклики постіндустріальної економіки*: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 18 – 19 травня 2017 р.). Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. С. 261 – 262. (0,13 друк. арк.).

27. Лесюк А. С. Комплексне (рейтингове) оцінювання фінансового стану сільськогосподарських підприємств України. *Соціально-економічні аспекти розвитку економіки*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих учених (м. Тернопіль, 27 – 28 квітня 2017 р.) / Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, 2017. С. 107 – 108. (0,10 друк. арк.).

28. Лесюк А. С. Комплексна оцінка фінансового стану сільськогосподарських підприємств в Україні. *Наука III тисячоліття: пошуки, проблеми, перспективи розвитку*: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (20 – 21 квітня 2017 року): збірник тез. Бердянськ: БДПУ, 2017. Ч. 1. С. 67 – 69. (0,15 друк. арк.).

29. Лесюк А. С. Оцінка дебіторської заборгованості сільськогосподарських підприємств України. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 20 квітня 2017 року). Частина 5. Полтава: РВВ ПДАА, 2017. С. 18 – 21. (0,13 друк. арк.).

30. Лесюк А. С. Оцінка рівня рентабельності підприємств в Україні. *Управління економічними процесами: сучасні реалії і виклики: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, 22 – 23 березня 2017 р. Мукачево, 2017. С. 127 – 128. (0,11 друк. арк.).*

31. Лесюк А. С. Комплексна оцінка фінансового стану сільськогосподарських підприємств в Україні. *Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / М-во освіти і науки України; М-во культури України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ: Видавничий центр КНУКіМ, 2017. Ч. 2. С. 89 – 91. (0,11 друк. арк.).*

32. Lesyuk A. S. The bankruptcy company: notion, signs and measures to prevent. *Proceedings of II International scientific conference “World Science in 2016: Results”*. Morrisville, Lulu Press., 2017. PP. 36 – 38. (0,06 друк. арк.).

33. Лесюк А. С. Оцінка фінансового стану сільськогосподарських підприємств. *Проблеми і перспективи інноваційного розвитку аграрного сектора економіки в умовах інтеграційних процесів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 22 грудня 2016 р. У 2 ч. Ч. 1 / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Х.: ХНАУ, 2016. С. 134 – 138. (0,26 друк. арк.).*

34. Лесюк А. С. Сутність фінансового стану сільськогосподарського підприємства. *Актуальні проблеми управління та економічного розвитку в умовах інформатизації суспільства: матеріали науково-практичної конференції (м. Київ, 20 грудня 2016 р.) / Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва ДУТ. Київ: Державний університет телекомунікацій, Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва, 2016. С. 60 – 63. (0,20 друк. арк.).*

35. Лесюк А. С. Оцінка фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств України. *Підприємництво в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 28 листопада 2016 року). С. 116 – 121. (0,20 друк. арк.).*

36. Лесюк А. С. Фінансовий стан підприємств України в розрізі регіонів. *Проблеми та перспективи розвитку підприємництва*: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 25 листопада 2016 року). Х.: ХНАДУ. Т. 1. С. 78 – 80. (0,09 друк. арк.).

37. Лесюк А. С. Оптимізація структури капіталу сільськогосподарського підприємства. *Формування ефективної моделі розвитку підприємства в умовах ринкової економіки*: тези IV Міжнар. науково-практ. конференції (24 – 25 листопада 2016 р.). Житомир: ЖДТУ, 2016. С. 462 – 464. (0,09 друк. арк.).

38. Лесюк А. С. Оцінка відносних показників ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств України. *Концепції економічного розвитку країни*: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції економічного спрямування (16 листопада 2016 р.). Тернопіль, 2016. С. 31 – 33. (0,10 друк. арк.).

39. Лесюк А. С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. *Сучасні проблеми глобальних процесів у світовій економіці*: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 9 листопада 2016 р.). К.: НАУ, 2016. С. 33 – 36. (0,11 друк. арк.).

Авторські свідоцтва:

40. Лесюк А. С. Науковий твір “Теоретико-методичні засади оцінки ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств”. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 92699 від 08.10.2019. (0,42 друк. арк.).

41. Лесюк А. С. Науковий твір “Фінансовий стан сільськогосподарських підприємств: комплексна оцінка та шляхи покращення”. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 67491 30.08.2016. (1,07 друк. арк.).

ЗМІСТ

ВСТУП	20
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	29
1.1. Сутність та методи комплексного аналізу фінансового стану сільськогосподарських підприємств та їх характеристика	29
1.2. Система показників для комплексного аналізу фінансового стану сільськогосподарських підприємств	45
1.3. Методичні підходи до комплексного аналізу ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств	71
Висновки до розділу 1	89
Список використаних джерел до розділу 1	91
РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	114
2.1. Оцінка ліквідності, ділової активності, дебіторської та кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств ...	114
2.2. Аналіз фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств.....	138
2.3. Експрес-аналіз, рейтингова оцінка та прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств	158
Висновки до розділу 2	177
Список використаних джерел до розділу 2	180
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	185
3.1. Багатофакторна модель оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств.....	185
3.2. Прогнозування ймовірності банкрутства та заходи його запобігання у сільськогосподарських підприємствах	198
3.3. Внутрішньогосподарські резерви покращення фінансового стану сільськогосподарських підприємств	212
Висновки до розділу 3	233
Список використаних джерел до розділу 3	235
ВИСНОВКИ.....	238
ДОДАТКИ.....	245

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах ринкових відносин досягнення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств в Україні залежить від їхньої здатності адаптуватися до змін зовнішнього та внутрішнього середовищ, що зумовлює створення нових підходів щодо комплексного аналізу фінансового стану сільськогосподарських підприємств. Тому актуальним є створення методичних підходів щодо проведення комплексного аналізу фінансового стану сільськогосподарських підприємств, які враховуватимуть їх галузеву специфіку.

Необхідність вивчення та застосування комплексного аналізу фінансового стану сільськогосподарських підприємств зумовлена перевагами її використання, як для поточної оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства, так і для її прогнозування. Своєчасне виявлення сильних й слабких сторін сільськогосподарських підприємств уможливорює розробку та впровадження комплексу заходів з покращення фінансового стану, попередження розвитку негативних кризових явищ у сільськогосподарських підприємствах.

На сьогодні не існує єдиного комплексного підходу до оцінки ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств, який дозволяє здійснити розрахунок з урахуванням системи показників кризового стану підприємства. Тому питання оцінки ймовірності банкрутства є актуальним, і потребує більш детального дослідження методів діагностики фінансового стану підприємств із врахуванням специфіки галузей національної економіки України, зокрема у сільському господарстві.

Поняття фінансового стану підприємств, його аналізу та оцінки висвітлено у працях багатьох вітчизняних та закордонних вчених, серед яких: Бердар М. М.; Валкаускас Р.; Ван С., Денніс Л., Ту Ю. С.; Грабовецький Б. Є.; Жулега І. А.; Іванілов О. С.; Костирко Р. О.; Крамаренко Г. О., Чорна О. Є.; Моляков Д. С., Шохін Є. І.; Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю.; Перфільєв А. Б.; Савицька Г. В.; Тігова Т. М., Селіверстова Л. С., Процюк Т. Б.; Цал-Цалко Ю. С.; Шеремет А. Д., Сайфулін Р. С., Негашев Е. В. та інші.

Серед науковців кожен по своєму трактує сутність фінансового стану підприємства та виділяє для проведення аналізу різні показники, що мають характеризувати фінансовий стан. Зважаючи на вже наявний доробок вчених виникає потреба подальшого напрацювання сучасних теоретично-методичних підходів пов'язаних з фінансовим станом, його аналізом та оцінкою.

Не менш важливим показником для підприємства є фінансова стійкість, різні підходи до трактування сутності якої мають вітчизняні та закордонні вчені, серед яких: Аллен В., Вуд Г.; Альбулеску К., Брезник К., Дермол В.; Багацька К. В., Говорушко Т. А., Шеремет О. О.; Горчинська М.; Давиденко Н. М.; Донченко Т. В.; Дорофеев О. В.; Зось-Кіор М. В.; Крокет Е.; Кнейслер О. В., Налукова Н. І.; Лищенко М. О.; Ліференко Г. Н.; Писаренко В. В.; Попеску Д. І.; Стефанів І. Ф.; Стригуль Л. С.; Тищенко О. М., Норік Л. О.; Фергюсон Р.; Шинасі Г.; Чернавскіс К. та інші.

Вітчизняні науковці роблять акцент на безпосередньому впливі фінансової складової на підприємство, тим часом закордонні концертують свою увагу на фінансах, як частини фінансової системи держави, без прив'язки конкретно до підприємств. Відповідно дослідження сутності фінансової стійкості досі займає важливе місце серед науковців різних країн.

Питання ймовірності банкрутства підприємств досліджувало у своїх працях чимало вітчизняних та закордонних вчених, серед яких: Альтман Е. І.; Базилінська О. Я.; Гіллегейст С. А., Кітінг Е. К., Крам Д. П., Лундштедт К. Г.; Ву Ю., Гонт К., Грей С.; Кіак Д., Лабанаускайте Д.; Литвин Б. М., Стельмах М. В.; Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І.; Олсон Дж. А.; Подольська В. О., Яріш О. В.; Скотт Дж.; Шеремет О. О.; Таффлер Р.; Терещенко О. О.; Шморгун Н. П., Головка І. В.; Чібісова І. В. та інші.

Одна частина науковців вже зробила внесок в дослідження теоретично-методичних аспектів ймовірності банкрутства, проте інша частина пішла далі та має в своєму доробку розроблені власні моделі прогнозування ймовірності банкрутства, які на сьогодні вже набули неабиякої популярності в наукових колах. Незважаючи на це, вчені досі не прийшли до загального знаменника, і кожен висуває власні пропозиції для оцінки ймовірності банкрутства.

Таким чином, дослідження “фінансового стану”, “фінансової стійкості” та “ймовірності банкрутства” на сьогодні не втратили своєї важливості та потребують подальших теоретично-методичних опрацювань, особливо з метою подолання кризових ситуацій в умовах стрімкого економічного розвитку.

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Полтавської державної аграрної академії за темами: “Організаційно-економічний механізм формування конкурентоспроможності аграрних підприємств” (номер державної реєстрації 0117U003101), в якій запропоновано методичні підходи до комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств; “Розробити напрямки розвитку і підвищення економічної ефективності малих форм аграрного господарювання, матеріально-технічного, фінансового та інформаційно-консультаційного забезпечення” (номер державної реєстрації 0111U002781), в якій запропоновано пропозиції щодо використання практичних заходів запобігання банкрутства в сільськогосподарських підприємствах; “Розробити наукові напрямки організаційного, економічного, фінансового і соціального розвитку, управління та регулювання в агропромисловому комплексі, на галузевому рівні та в організаційно-правових формах ринкового господарювання” (номер державної реєстрації 0111U002780), в якій запропоновано методичні підходи до оцінки фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є вивчення теоретичних, методичних й практичних питань щодо визначення комплексного аналізу фінансового стану та прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств, а також розробка шляхів покращення фінансового стану сільськогосподарських підприємств України.

Поставлена мета обумовила необхідність вирішення завдань:

– охарактеризувати сутність, методи та показники комплексного аналізу фінансового стану;

– дослідити наукові підходи до оцінки фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств;

- виявити вплив зовнішніх та внутрішніх чинників на фінансові результати діяльності сільськогосподарських підприємств в Україні;
- виявити переваги та недоліки багатофакторних моделей оцінки ймовірності банкрутства підприємств;
- виявити характерні ознаки банкрутства сільськогосподарських підприємств;
- розробити методичні підходи до оцінки прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств України;
- провести комплексний аналіз фінансового стану сільськогосподарських підприємств України;
- здійснити оцінку ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств Полтавської області за авторською методикою та методиками вітчизняних та зарубіжних науковців;
- розробити заходи, які спрямовані на запобігання банкрутства та покращення фінансово-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.

Об’єктом дослідження є процес застосування системи показників комплексного аналізу фінансового стану та прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств України.

Предмет дослідження становить сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів комплексного аналізу фінансового стану, оцінки ймовірності банкрутства та покращення фінансово-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження є фундаментальні положення економічної теорії. Для досягнення поставленої мети використано наступні методи дослідження: абстрактно-логічний (при визначенні сутності, узагальненні показників комплексного аналізу фінансового стану); розрахунково-конструктивний (розробка алгоритму розрахунку ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств); економіко-математичного моделювання та прогнозування (при оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації вартості капіталу та максимізації фінансової

рентабельності; оптимізації площі посіву сільськогосподарських культур); графічний (для наочного представлення статистичного матеріалу та схематичного подання теоретичних та практичних положень роботи); логічного узагальнення (у процесі формулювання висновків).

Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних вчених, офіційні матеріали Державної служби статистики України, матеріали Головного управління агропромислового розвитку Полтавської обласної державної адміністрації, бухгалтерська та статистична звітність сільськогосподарських підприємств, а також результати вибіркового спостереження, проведені автором.

Наукова новизна одержаних результатів досліджень полягає у розробці нових теоретико-методичних засад комплексного аналізу фінансового стану та прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств:

удосконалено:

– методичні підходи до комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств шляхом застосування багатофакторної моделі, що, на відміну від існуючих положень, дозволяє об'єктивно оцінити наявність, розміщення й ефективність використання наявних ресурсів сільськогосподарських підприємств та джерел їх фінансування;

– методичні підходи експрес-аналізу фінансового стану сільськогосподарських підприємств, що, на відміну від існуючих положень, передбачає: горизонтальну та вертикальну оцінку майна; оцінку джерел формування капіталу; ефективність використання фінансових ресурсів;

– методичні підходи до оцінки фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств. На відміну від існуючих положень, виділено таку систему показників: структура і вартість джерел капіталу, що характеризують співвідношення між розділами пасиву балансу; стан капіталу, що характеризують співвідношення між розділами та статтями активу й пасиву балансу; використання капіталу, що характеризують співвідношення між розділами та статтями активу балансу;

– методичні підходи до оцінки ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств України, що, на відміну від існуючих положень, враховує галузеву специфіку і дозволяє класифікувати суб'єкти господарювання досліджуваної галузі в залежності від схильності до банкрутства;

набули подальшого розвитку:

– теоретичні підходи до визначення понять “фінансовий стан підприємства”, “комплексна оцінка фінансового стану”, “фінансовий стан сільськогосподарського підприємства”, “платоспроможність”, “довгострокова платоспроможність”, “поточна платоспроможність”, “ліквідність”, “абсолютна ліквідність”, “фінансова стійкість”, що, на відміну від існуючих положень, враховують сучасні аспекти економічного розвитку сільськогосподарських підприємств, а також специфіку виробництва та особливості аграрної сфери;

– класифікація впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на фінансові результати діяльності підприємств в Україні. На відміну від існуючих положень, враховано зовнішні чинники, які можуть мати безпосередньо прямий або опосередкований вплив на фінансово-господарські результати підприємств. Внутрішні чинники – безпосередньо впливають на фінансово-господарську діяльність підприємств. Вплив чинників відрізняється (посилюються або послаблюється) залежно від галузей національної економіки України, регіону, фінансово-господарської діяльності підприємств та форми власності;

– класифікація впливу зовнішніх та внутрішніх чинників, які впливають на величину дебіторської та кредиторської заборгованості. Визначено взаємозв'язок чинників виникнення дебіторської та кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств. Встановлено, що зовнішні чинники не залежать від фінансово-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства, внутрішні – безпосередньо залежать від фінансово-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства. Найбільш оптимальним є перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською заборгованістю;

– організаційно-економічні напрями розвитку досліджуваних сільськогосподарських підприємств Полтавської області з конкретизацією сильних й слабких сторін, можливостей та загроз фінансового стану, а також виявлення внутрішньогосподарських резервів збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції за рахунок оптимального використання наявних економічних ресурсів;

– напрями оптимізації структури капіталу для досліджуваних сільськогосподарських підприємств Полтавської області за критерієм максимізації фінансової рентабельності, а також встановлено гранично допустиму ставку відсотка за кредит та оптимальне співвідношення між власним і позиковим капіталом.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці заходів, спрямованих на покращення фінансового стану сільськогосподарських підприємств Полтавської області.

Рекомендації, що містяться в дисертаційній роботі, використовуються у навчальному процесі Полтавської державної аграрної академії при викладанні навчальних дисциплін: “Економіка підприємства”, “Фінансова безпека суб’єктів підприємництва”, “Фінансова санація та банкрутство підприємств” (довідка від 08.04.2020 р. № 01-02/34).

Результати дисертаційного дослідження та пропозиції щодо запобігання банкрутства та покращення фінансово-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств заслухані, схвалені й рекомендовані до впровадження спеціалістами Департаменту агропромислового розвитку Полтавської обласної державної адміністрації (довідка від 23.01.2020 р. № 02-57/139); ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району (довідка від 23.02.2020 р. № 11-19/34); ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району (довідка від 25.03.2020 р. № 5-10/256); ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району (довідка від 18.04.2020 р. № 115/19); ПП “імені Калашника” Полтавського району (довідка від 23.05.2020 р. № 143).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є результатом самостійного наукового дослідження автора. Наукові праці, опубліковані за результатами роботи, повністю відображають зміст дисертації та виконані автором особисто.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення та результати, викладені в дисертаційній роботі, пройшли апробацію та обговорені на 27 науково-практичних конференціях різного рівня, у тому числі: *міжнародних науково-практичних конференціях*: “Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту” (м. Одеса, 28 травня 2018 р.); “Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки” (м. Луцьк, 28 листопада 2018 р.); “Фінансові механізми сталого розвитку України” (м. Харків, 25 – 26 жовтня 2018 р.); “Науки: маркетинг, менеджмент, економіка, управління проектами” (м. Одеса, 24 квітня 2018 р.); “Проблемы и вызовы экономики региона в условиях глобализации” (Молдова, г. Комрат, 7 декабря 2017 г.); “Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: виклики постіндустріальної економіки” (м. Львів, 18 – 19 травня 2017 р.); “Соціально-економічні аспекти розвитку економіки” (м. Тернопіль, 27 – 28 квітня 2017 р.); “Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством” (м. Полтава, 20 квітня 2017 р.); “Управління економічними процесами: сучасні реалії і виклики” (м. Мукачево, 22 – 23 березня 2017 р.); “Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі” (м. Київ, 19 – 20 квітня 2017 р.); “World Science in 2016: Results” (Morrisville, Jan 26, 2017 р.); “Проблеми і перспективи інноваційного розвитку аграрного сектора економіки в умовах інтеграційних процесів” (м. Харків, 22 грудня 2016 р.); “Проблеми та перспективи розвитку підприємництва” (м. Харків, 25 листопада 2016 р.); “Формування ефективної моделі розвитку підприємства в умовах ринкової економіки” (м. Житомир, 24 – 25 листопада 2016 р.); “Сучасні проблеми глобальних процесів у світовій економіці” (м. Київ, 9 листопада 2016 р.); *всеукраїнських науково-практичних конференціях*: “Сучасні напрямки розвитку економіки і менеджменту на підприємствах України” (м. Харків, 28 листопада 2018 р.); “Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю” (м. Полтава, 26 жовтня 2017 р.); *міжнародних науково-практичних інтернет-конференціях*: “Актуальні

проблеми економіки та управління в умовах системної кризи” (м. Львів, 27 листопада 2019 р.); “Актуальні проблеми економіки та управління в умовах системної кризи” (м. Львів, 28 листопада 2018 р.); “Концепції економічного розвитку країни” (м. Тернопіль, 16 листопада 2016 р.); *всеукраїнських науково-практичних інтернет-конференціях*: “Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління” (м. Полтава, 16 – 17 листопада 2017 р.); “Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки” (м. Полтава, 30 жовтня 2017 р.); “Наука III тисячоліття: пошуки, проблеми, перспективи розвитку” (м. Бердянськ, 20 – 21 квітня 2017 р.); “Підприємництво в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку” (м. Полтава, 28 листопада 2016 р.); *міжнародному науково-практичному круглому столі студентів, аспірантів і молодих учених*: “Економіко-правові детермінанти розвитку агропромислового комплексу” (м. Умань, 16 травня 2019 р.); *всеукраїнській (із зарубіжною участю) науковій конференції*: “Актуальні проблеми розвитку фінансів та фінансової науки: ідеї та їх впровадження: матеріали Десятої студентів та молодих вчених” (м. Покровськ 23 – 24 травня 2017 р.).

Публікації. Основні положення дисертації опубліковано в 41 науковій праці: 3 – у колективних монографіях; 6 статей – у фахових виданнях затверджених МОН України, 2 – у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до складу Європейського Союзу, 1 – у іноземному виданні; 27 – в тезах доповідей і матеріалів наукових конференцій; 2 – в свідоцтвах авторського права на науковий твір. Загальний обсяг наукових праць за темою дисертації становить 11,58 друк. арк., особисто автору належить 11,47 друк. арк.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який налічує 275 найменувань та 137 додатків. Основний текст дисертації викладено на 212 сторінках друкованого тексту та містить 109 таблиць, 19 рисунків.

РОЗДІЛ 1.
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ
КОМПЛЕКСНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Сутність та методи комплексного аналізу фінансового стану сільськогосподарських підприємств та їх характеристика

Потреба у здійсненні комплексного аналізу фінансового стану полягає в необхідності визначення фінансових можливостей підприємства для його подальшого розвитку. В основі цього знаходиться постійний аналіз фінансової діяльності, результати якого дають змогу підвищити ефективність управління підприємством та подолати негативні чинники, що мають вплив на нього.

Сучасні умови тривалої економічної кризи, що торкнулась майже всіх підприємств України, диктують свої правила щодо фінансово-господарської діяльності підприємств [1, с. 135].

Результативність фінансово-господарської діяльності вітчизняних підприємств визначається насамперед його фінансовим станом. Він повною мірою характеризує успіх підприємства в усіх сферах його діяльності, сприяючи підвищенню його конкурентоспроможності [2, с. 147].

Всі суб'єкти ринкових відносин зацікавлені в однозначній оцінці конкурентоспроможності та надійності своїх партнерів. Таку оцінку можна отримати різними способами. Одним із методів отримання даної інформації є аналіз фінансового стану підприємства, в основі якого лежать теорія і методика фінансового аналізу підприємства в умовах ринкових відносин [3, с. 8].

Існування будь-якого підприємства можливо за умов не тільки виробництва конкурентоспроможної продукції, а перш за все стабільного фінансового стану та позитивних результатів діяльності [4, с. 168].

Фінансовий стан підприємства, його стабільна діяльність залежать від результатів операційної та фінансової діяльності. Якщо виробничі та фінансові плани будуть успішними, це позитивно вплине на фінансовий стан [5, с. 169].

Ефективна діяльність підприємства потребує фінансової оптимізації необхідних ресурсів і джерел їх формування, що має принципове значення при формуванні фінансової стратегії [6, с. 35].

В останні роки діяльність вітчизняних підприємств протікає на тлі несприятливого впливу факторів зовнішнього середовища: труднощі в економіці країни, геополітична напруженість і девальвація національної валюти. В умовах скорочення доступу до фінансових ресурсів, їх дорожнечу, зростання конкуренції, підприємства, що реалізують інновації, змушені шукати нові, більш ефективні підходи до реалізації фінансової стратегії, які повинні забезпечити їх фінансову спроможність при оптимальному рівні ризику [7, с. 34].

Організація цільового стратегічного економічного управління на підприємстві допоможе зміцнити рівень стійкості фінансового стану, створити ефективне підґрунтя для систем та заходів управління фінансами підприємства. Це надасть змогу реалізувати програми фінансової стабілізації і закласти основи фінансової стратегії на прискорення економічного зростання [8, с. 238].

Фінансова стратегія дає можливість вирішенню основного стратегічного питання підприємства – це адекватна оцінка його фінансового стану, що дасть можливість обрати найважливіші інструменти розробки та реалізації управлінських рішень щодо фінансової діяльності підприємства та отримання позитивних фінансових результатів зокрема [9].

Аналіз фінансового стану підприємства є одним із головних інструментів з'ясування конкурентоспроможності виробника. Досягнути стійкого фінансового стану можливо тільки за рахунок ефективного управління всіма факторами виробництва. Результати фінансового аналізу дають можливість оцінити інвестиційну привабливість підприємства, якість існуючої системи управління, побудувати прогнози щодо діяльності підприємства. Ефективність господарської діяльності підприємств потребує виваженого оптимального співвідношення

необхідних засобів і джерел їх формування. Забезпечення ефективного функціонування суб'єктів господарювання безпосередньо пов'язане з діагностикою фінансового стану [10, с. 55].

За рахунок проведення діагностики фінансового стану розробляється стратегія та тактика розвитку підприємства, визначаються плани та управлінські рішення, а також здійснюється контроль щодо їх дотримання, досліджуються джерела збільшення резервів, проводиться перевірка роботи підрозділів та працівників [11, с. 110].

Фінансовий стан підприємства характеризує здатність підприємства саморозвиватися на певний момент часу. Він характеризується системою показників, що дозволяють оцінити наявність, розміщення і ефективність використання фінансових ресурсів [12, с. 123].

Система діагностики фінансового стану повинна забезпечувати як моніторинг, автоматичний облік і розрахунок фінансових показників, так і виявляти області та причини порушень [13, с. 709].

Зміст і основна цільова установка фінансової діагностики – оцінка фінансового стану та виявлення можливостей підвищення ефективності функціонування господарюючого суб'єкта за допомогою раціональної фінансової політики [14, с. 89].

Розвиток сільськогосподарського виробництва в умовах євроекономічної інтеграції України та активізації глобалізаційних процесів неможливий без покращення його фінансування [15, с. 47].

Фінансова діяльність підприємства повинна бути спрямована на забезпечення систематичного надходження і ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства. Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану підприємства, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану [16, с. 121].

За нинішніх умов господарювання переважна більшість невеликих підприємств не проводить оцінку фінансового стану за відсутності у штаті кваліфікованого персоналу, який має досвід проведенні фінансово-аналітичної роботи і може обґрунтовано підійти до вибору інструментів і підходів щодо її здійснення. Частіш за все рішення щодо подальшого розвитку підприємства приймаються інтуїтивно, без обґрунтованих висновків щодо фінансового стану та його впливу на фінансові результати господарювання [17, с. 179].

Фінансовий стан залежить від результатів виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності [18, с. 101; 19, с. 82; 20, с. 32; 21; 22, с. 150].

Фінансовий стан підприємства треба систематично й усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Це уможливить критичну оцінку фінансових результатів діяльності підприємства як у статистиці за певний період, так і в динаміці – за ряд періодів, дасть змогу визначити “больові точки” у фінансовій діяльності та способи ефективнішого використання фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення [23, с. 153; 24, с. 465; 25; 26, с. 73 – 74; 27, с. 418].

Використання прийомів та методів аналізу для конкретних цілей вивчення фінансового стану підприємства в сукупності становить методологію та методику аналізу [28, с. 92; 29, с. 177; 30, с. 18; 31, с. 134].

На даний час у науково-методичних підходах щодо визначення поняття “фінансовий стан підприємства” існують розбіжності, які спричиняють неоднозначність у проведенні його оцінки у сільськогосподарських підприємствах України. Дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців переважно зосереджуються тільки на окремих елементах фінансового стану. Тому необхідним є уточнення визначення сутності поняття “фінансовий стан підприємства” як об’єкта фінансового аналізу [32, с. 561; 33, с. 60; 34, с. 74].

Фінансовий стан є однією з найважливіших характеристик при оцінці ефективності виконання економічної діяльності організації, тому так важливо розуміти значення і правильно оцінювати фінансовий стан підприємства [35, с. 127].

Досліджуючи фінансовий стан підприємства, перш за все, необхідно провести оцінку теоретичних підходів до існуючої системи поглядів і різних концепцій на сутність поняття “фінансовий стан підприємства”, представлених у наукових працях вітчизняних та зарубіжних авторів (табл. 1.1) [32, с. 561; 33, с. 60 – 61].

Таблиця 1.1

Підходи до трактування сутності поняття “фінансовий стан підприємства” [узагальнено автором на основі 36, с. 6; 37, с. 15; 38, с. 655; 39, с. 322; 40, с. 81 – 82; 41, с. 543; 42, с. 17; 43, с. 179; 44, с. 306; 45, с. 178]

Автор	Зміст поняття
Базилінська О. Я.	Фінансовий стан підприємства розглядається як сукупність показників, що характеризують наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів підприємства
Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю.	Фінансовий стан – найважливіша характеристика економічної діяльності підприємства, оскільки визначає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал у діловому співробітництві, оцінює ступінь гарантованості економічних інтересів самого підприємства та його партнерів із фінансових і інших відносин
Костирко Р. О.	Фінансовий стан визначає конкурентоспроможність підприємства та його потенціал у діловому співробітництві, є гарантом ефективної реалізації економічних інтересів усіх учасників фінансових відносин як самого підприємства, так і його партнерів
Крамаренко Г. О., Чорна О. Є.	Фінансовий стан – найважливіша характеристика ділової активності, ефективності фінансово-господарської діяльності і надійності підприємства. Він визначає конкурентоспроможність підприємства та його потенціал в ділових стосунках, є основою ефективної реалізації фінансових інтересів усіх учасників господарської діяльності
Литвин Б. М., Стельмах М. В.	Фінансовий стан – це результат виробничо-фінансової діяльності. Він характеризується величиною засобів підприємства, їх розміщенням і джерелами утворення, залежить від виконання матеріально-технічного постачання, виробництва, реалізації та прибутку
Савицька Г. В.	Фінансовий стан підприємства – це складна економічна категорія, що відображає на певний момент стан капіталу в процесі його кругообігу і здатність суб’єкта господарювання до саморозвитку
Цал-Цалко Ю. С.	Фінансовий стан підприємства відображає на певний момент рівень ефективності використання ресурсів у господарській діяльності, або, кажучи точніше, ефективність функціонування механізмів економічної системи
Шеремет А. Д., Сайфулін Р. С., Негашев Е. В.	Фінансовий стан – найважливіша характеристика господарської діяльності підприємства. Він визначає конкурентоспроможність підприємства та його потенціал у діловому співробітництві, є гарантом ефективної реалізації економічних інтересів всіх учасників фінансових відносин: як самого підприємства, так і його партнерів
Шеремет А. Д.	Фінансовий стан підприємства характеризується розміщенням і використанням засобів (активів) та характером джерел їх формування (власного капіталу і зобов’язань, тобто пасивів)
Шеремет О. О.	Фінансовий стан – рівень збалансованості окремих структурних елементів активів і капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання

Результати дослідження показують, що серед науковців відсутня єдина точка зору щодо визначення поняття “фінансовий стан підприємства” та основних показників оцінки фінансового стану підприємства [32, с. 565; 46, с. 153].

Теоретичні аспекти фінансового стану досліджували у своїх працях Бердар М. М. [47, с. 262 – 263]; Валкаускас Р. [48, с. 177 – 178]; Ван С., Денніс Л., Ту Ю. С. [49, с. 2 – 4]; Грабовецький Б. Є. [50, с. 201 – 202]; Жулега І. А. [51, с. 10]; Іванілов О. С. [52, с. 337 – 338]; Моляков Д. С., Шохін Є. І. [53, с. 88 – 89]; Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. [54, с. 335]; Перфільєв А. Б. [55, с. 35]; Тігова Т. М., Селіверстова Л. С, Процюк Т. Б. [56, с. 42] та інші науковці.

Автори по-різному визначають категорію “фінансовий стан підприємства” та мають різні точки зору на показники, що характеризують фінансовий стан. Це потребує подальшого теоретичного та методичного опрацювання комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств [57, с. 84].

У наукових працях вітчизняних та зарубіжних авторів існують різні теоретичні підходи щодо визначення сутності поняття “фінансовий стан підприємства”. У визначеннях фінансового стану підприємства науковці виділяють такі параметри, як: система фінансових та нефінансових показників; використання фінансових ресурсів; конкурентоспроможність; ділова активність; ефективність виробничо-фінансової діяльності; ефективність функціонування механізмів економічної системи; стан капіталу в процесі його кругообігу; використання засобів (активів); використання капіталу; взаємовідносини з іншими господарюючими суб’єктами у діловому співробітництві та інші [32, с. 561 – 562; 33, с. 62; 46, с. 152; 58, с. 367].

Обґрунтування змісту поняття “фінансовий стан підприємства” – складна наукова і практична проблема, вирішення якої зробить ефективним функціонування підприємства у конкретних умовах оточуючого середовища [59, с. 102].

Сутність поняття “фінансовий стан підприємства” та рекомендації щодо проведення його оцінки наведено у чинному законодавстві України, зокрема у наказі Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України “Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації” та в затвердженому листі

Державною податковою адміністрацією України “Щодо Методичних рекомендацій по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій” (рис. 1.1) [32, с. 562 – 563; 33, с. 62; 57, с. 84; 58, с. 368].

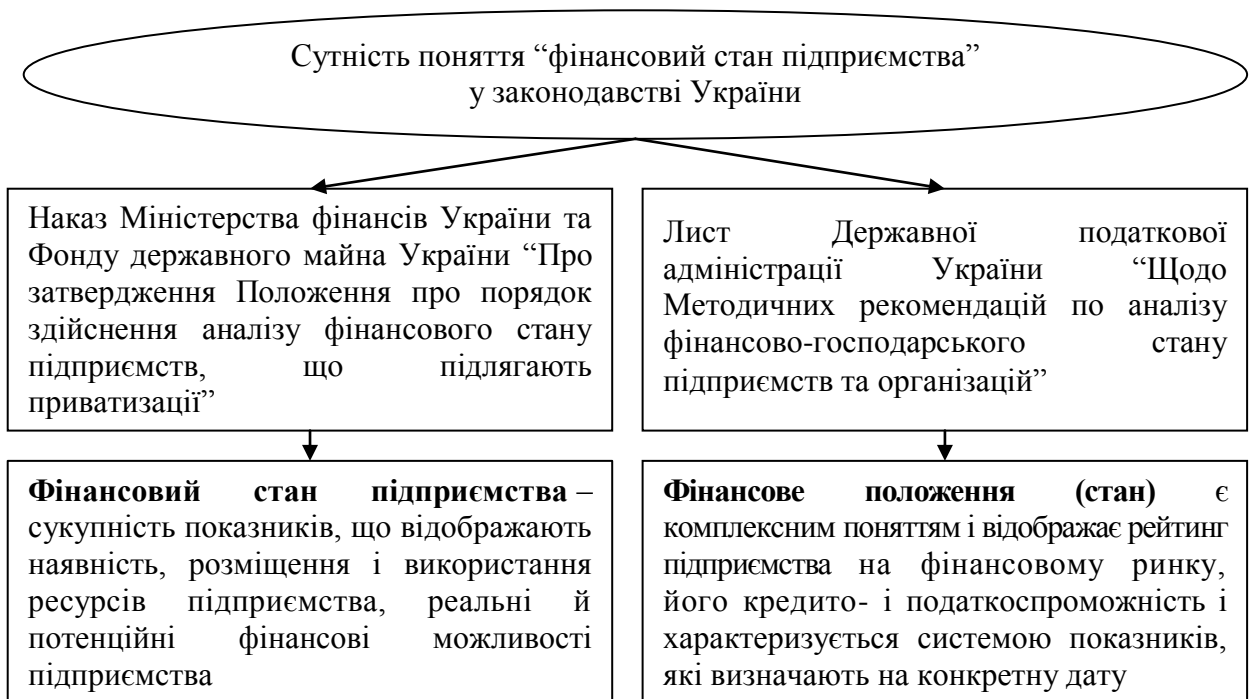

Рис. 1.1. Сутність поняття “фінансовий стан підприємства” у чинному законодавстві України [узагальнено автором на основі 60, 61]

Дослідження нормативних документів свідчить про відсутність єдиних підходів щодо трактування поняття “фінансовий стан підприємства” у чинному законодавстві України [32, с. 563; 33, с. 62; 57, с. 84; 58, с. 369].

Сучасні умови господарювання вимагають постійного формування актуальної обліково-звітної системи, яка зможе задовільнити запити різних груп користувачів з метою прийняття правильних та ефективних управлінських рішень, і, як наслідок, забезпечити нарощування виробничих потужностей підприємств, збереження конкурентоспроможності на існуючих ринках збуту продукції та вихід на нові. На сьогоднішній день головним інструментом для цього є фінансова звітність, яку складають за вимогами Національних та Міжнародних стандартів [62, с. 611].

Інформація у бухгалтерському балансі про активи підприємства як ресурси, які ним контролюються і принесуть економічну вигоду в майбутньому, є надзвичайно корисною, адже вона характеризує користувачам можливості

суб'єкта господарювання щодо генерування грошових потоків у майбутньому та дотримання принципу безперервності діяльності. Для глибокого розуміння фінансового стану суб'єкта господарювання користувачам у процесі прийняття економічних рішень потрібна доречна таксономія бухгалтерського балансу в частині інформації про активи підприємства [63, с. 249].

Система інформаційного забезпечення оцінки фінансового стану підприємств в Україні ще досить недосконала, що пов'язано з тим, що облікова інформація не завжди однорідна, досить часто змінюються методики розрахунку даних звітності, існує обмеженість доступу до вихідної інформації, а створення додаткових джерел інформації вимагає великих фінансових витрат та призводить до втрати часу, необхідного для її освоєння [64, с. 66].

Попередження розвитку негативних кризових явищ на підприємстві є можливим тільки за умови постійного забезпечення управлінського персоналу інформацією про поточний рівень показників фінансового стану [65, с. 209].

Фінансовий стан показує міру забезпеченості підприємства потрібними ресурсами для здійснення ефективної господарської діяльності [66, с. 109].

Узагальнюючи різні трактування науковців щодо поняття “фінансовий стан підприємства”, автором пропонується: “під фінансовим станом підприємства слід розуміти економічну категорію, яка відображає наявність, розміщення та ефективне використання активів, власного і позичкового капіталу на конкретну дату” [32, с. 563; 33, с. 62; 34, с. 74; 46, с. 152; 67, с. 134].

У сучасних умовах стресів та змін в економічній, політичній та соціальній сферах підприємствам дуже важливо постійно проводити якісний аналіз фінансового стану для запобігання негативним наслідкам, тому аналітична робота щодо визначення фінансового стану підприємства відіграє суттєве значення для своєчасного виявлення та уникнення чинників, що негативно впливають на його діяльність [68, с. 9].

Фінансовий стан підприємства має велику важливість при оцінці бізнесу, тому реальний аналіз його рівня є пріоритетом для найбільш зацікавлених сторін, таких як акціонери або інвестори [69, с. 275].

Успішне функціонування підприємства залежить від прийняття вивірених та обґрунтованих економічних рішень, що ґрунтовані на детальному аналізі фінансового стану та якісній оцінці показників та процесів фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання [70, с. 146].

На даний час виділяють поняття “аналіз” та “оцінка” фінансового стану підприємства [57, с. 84].

Слово “аналіз” утворилося від давньогрецького “*analysis*” – це метод дослідження, суть якого полягає в мисленому або практичному розчленуванні об'єкта дослідження на складові частини [71, с. 30].

Окремі автори вважають, що аналіз – це розкладання досліджуваного об'єкта або процесу на окремі складові частини, елементи, внутрішньо властиві цьому об'єкту. В традиційному розумінні аналіз – це метод дослідження шляхом розчленування складних явищ на складові частини [38, с. 19].

Аналіз становить основу аналітичного дослідження [72, с. 44].

У широкому науковому розумінні поняття аналіз – це метод наукового дослідження (пізнання) і оцінки явищ і процесів, в основі якого лежить вивчення складових частин, елементів досліджуваної системи. В економіці, складовим елементом якої є фінанси, аналіз застосовується з метою виявлення сутності, закономірностей, тенденцій та оцінки економічних і соціальних процесів, вивчення фінансово-господарської діяльності на всіх рівнях (на рівні підприємства, організації, об'єднання, галузі в масштабі країни) і в різних сферах відтворення (матеріальному виробництві, розподілі, обміні і споживанні) [38, с. 19].

Термін “аналіз” деякі науковці трактують в загальному розумінні як процес уявного чи фактичного розкладання цілого на складові частини для пізнання його внутрішньої природи. В загальному випадку аналіз – це метод наукового дослідження, за допомогою якого вивчаються причинно-наслідкові зв'язки і залежності між явищами та процесами [73, с. 11].

Загалом, аналіз – це метод дослідження, що полягає в розгляді окремих сторін, властивостей, складових частин предмета аналізу [39, с. 332; 74, с. 407].

Однією з головних задач підприємства виступає аналіз фінансового стану його діяльності. Основною метою проведення аналізу є своєчасне виявлення і усунення недоліків у фінансовій діяльності, пошук шляхів раціонального використання фінансових ресурсів [75, с. 128].

Аналіз фінансового стану – це глибоке, науково обґрунтоване дослідження фінансових ресурсів в єдиному виробничому процесі. Для проведення фінансового аналізу необхідно:

- володіти його інструментарієм;
- мати відповідне інформаційне забезпечення;
- мати в своєму розпорядженні кваліфікований штат аналітиків [39, с. 7].

Фінансовий аналіз сьогодні – невід’ємна частина управління суб’єктом господарювання з позиції забезпечення його фінансової безпеки [76, с. 141].

Важливість фінансового аналізу полягає в тому, що він є основою розроблення фінансової політики підприємства, засобом визначення недоліків у його функціонуванні та ухваленні управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства [77, с. 482].

Фінансовий аналіз – це система взаємопов’язаних методів обробки фінансової інформації підприємства на основі бухгалтерської звітності підприємства, методикою якого виступає оцінка поточного і перспективного фінансового стану підприємства на підставі вивчення залежності і динаміки показників фінансової інформації [78, с. 89 – 90].

Томлін О. О. вважає, що фінансовий стан підприємства і його стабільність значною мірою залежать від того, яке майно є в розпорядженні підприємства, в які активи вкладено капітал і який дохід вони йому приносять [79, с. 1151].

Аналіз фінансового стану підприємства, з одного боку, є результатом діяльності підприємства, а з іншого – виявляє передумови його розвитку [80, с. 8].

Головною характеристикою успішного та ефективного суб’єкта господарювання є його задовільний фінансовий стан [81, с. 270; 82, с. 68].

Аналіз фінансового стану підприємства дає змогу найточніше оцінити забезпеченість, інтенсивність та ефективність використання фінансових ресурсів для підвищення рівня ефективності управління та зниження рівня ризику втрати платоспроможності підприємства [83, с. 120].

Аналіз фінансового стану дозволяє об'єктивно оцінити поточний стан підприємства та визначити напрямки його покращення [84, с. 74].

Своєчасно проведений аналіз фінансового стану дозволяє на ранній стадії виявити сигнали негативного впливу його структури на результати функціонування підприємства і розробити пріоритетні шляхи подальшого розвитку в напрямку підвищення рівня прибутковості [85, с. 6].

Успіх в управлінні сільськогосподарським підприємством забезпечується за умови гнучкого й адекватного пристосування до зовнішнього середовища, врахування та управління ризиками [86, с. 4].

Основним інформаційним джерелом здійснення комплексного фінансового аналізу є показники діяльності суб'єкта господарювання, які в зведеному вигляді в сучасних умовах акумулюються у фінансовій звітності, формування показників якої відбувається за рахунок даних бухгалтерського обліку [87, с. 131].

Методика комплексного аналізу фінансового стану підприємств посідає чільне місце у фінансовому аналізі. Використання такої методики забезпечує об'єктивну оцінку фінансово-господарської діяльності підприємства та спонукає керівництво на пошук резервів підвищення ефективності діяльності [88, с. 140].

В сучасних наукових дослідженнях виділяють чотири групи методів оцінки фінансового стану підприємств (рис. 1.2).

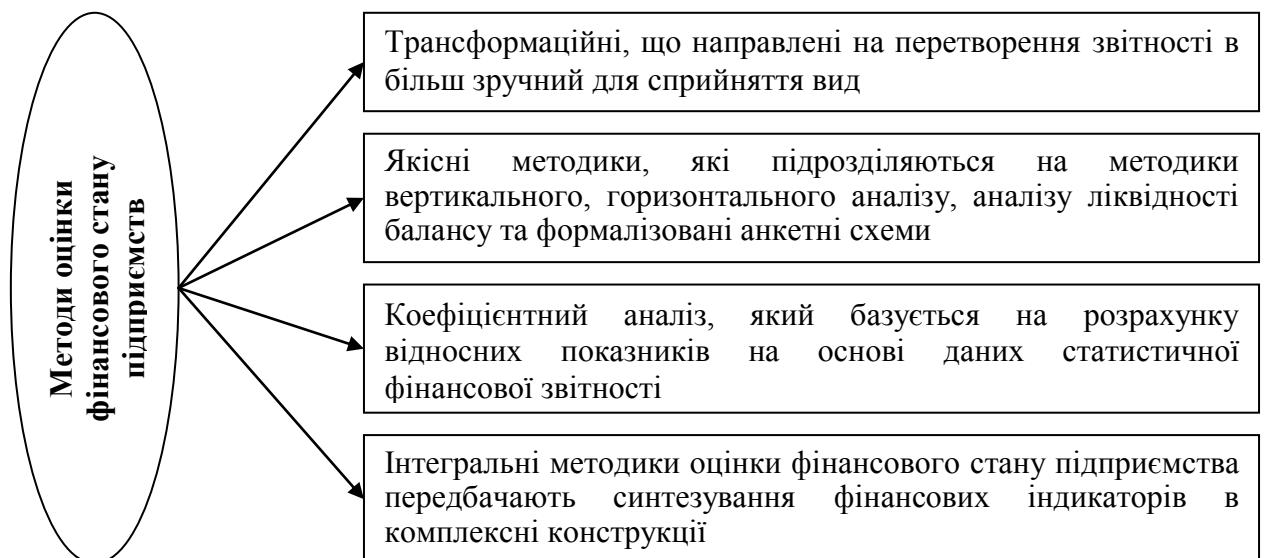

Рис. 1.2. Методи оцінки фінансового стану підприємств [узагальнено автором на основі 89, с. 65 – 66; 90, с. 113; 91, с. 20 – 21]

Фінансовий стан підприємства відображає на певний момент рівень ефективності використання ресурсів у господарській діяльності, або, ефективність функціонування механізмів економічної системи [92, с. 54].

Шеремет А. Д. вважає, що комплексний аналіз – це сукупність певних принципів, методів і прийомів всебічного вивчення господарської діяльності підприємства [44, с. 18].

На думку Ковальова В. В., комплексний аналіз діяльності підприємства – сукупність аналітичних процедур, що дозволяють зробити всебічну оцінку фінансово-господарської діяльності підприємства у відповідності із заданою цільовою функцією в рамках обґрунтування рішень оперативного, тактичного та/або стратегічного характеру. Подібний аналіз не зводиться до обов'язкового використання лише вартісних оцінок; головне тут – комплексність, тобто широта охоплення аналітичними процедурами та оцінками всіх сторін діяльності підприємства [93, с. 31 – 32].

Костирко Р. О. вважає, що комплексний фінансовий аналіз, будучи елементом системи забезпечення менеджменту, спрямований на виявлення та аналіз проблем у діяльності підприємства, оцінку поточного і перспективного фінансового стану. Комплексний фінансовий аналіз повинен відігравати роль інструменту оцінки фінансового стану і прийняття рішень щодо вибору стратегії стійкого розвитку підприємства. Він повинен забезпечувати, з одного боку, інформацією про поточний фінансовий стан і визначати несприятливі тенденції фінансового стану підприємства, а з іншого – оцінювати резерви зростання потенціалу його стійкого розвитку [38, с. 591].

У результаті фінансового аналізу менеджер одержує певну кількість основних, найбільш інформативних параметрів, які дають об'єктивну та точну картину фінансового стану підприємства. При цьому в ході аналізу менеджер може ставити перед собою різні цілі: аналіз поточного фінансового стану або оцінку фінансової перспективи підприємства [27, с. 418].

Періодичне дослідження функціонування підприємства крізь призму комплексного фінансового аналізу його стану з метою уточнення тенденцій

змін різновидів його діяльності в межах життєвого циклу та виокреслення економічно та соціально обґрунтованих коригувальних рішень, дає можливість формування достовірної системи діагностики діяльності підприємства. Крізь призму організаційних підходів діагностика зумовлюється системою методів, прийомів і методик проведення досліджень для визначення цілей функціонування суб'єкта господарювання, способів досягнення, виявлення проблем і вибору варіантів їх розв'язання [94, с. 244].

Як вважає Шеремет О. О., комплексний фінансовий аналіз – сукупність заходів, спрямованих на збір, консолідацію, узагальнення та обробку вхідної фінансової інформації, з метою ідентифікації економічного потенціалу об'єкта аналізу, а також форма подання результатів такої ідентифікації [45, с. 167].

Наявність об'єктивної вихідної інформації, оперативне її збирання та обробка, вірне проведення відповідних аналітичних розрахунків допомагають виявленню причин негативних явищ та розробці заходів з оптимальної величини витрат та зростання відповідних доходів основної діяльності [95, с. 128].

На думку Литвина Б. М. та Стельмаха М. В., комплексний фінансовий аналіз служить для визначення економічного потенціалу підприємства, обґрунтування рішень стратегічного характеру, інформаційного забезпечення потреб фінансового планування, для розробки інвестиційних проектів та прийняття рішень щодо фінансування, надання кредиту, його обсягів та умов [40, с. 288].

Попри ретроспективний характер фінансовий стан та результати його оперативного аналізу та звітної оцінки виступають базою для проведення планування. Відповідно до цього твердження, результати фінансового аналізу мають прямий вплив на стратегічний вектор розвитку суб'єктів любого напрямку діяльності чи організаційно-правових форм [96, с. 186].

Комплексний фінансовий аналіз відповідає вимогам виконання завдань:

- залучення фінансових ресурсів;
- пошук високорентабельних проектів;
- оцінка доцільності інвестування;
- оцінка надійності партнерів;

- оптимізація фінансової діяльності підприємства;
- фінансове оздоровлення підприємства [40, с. 289].

Необхідність вивчення та застосування комплексної оцінки фінансового стану підприємства зумовлена перевагами її використання, як для поточної оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства, так і для її прогнозування. Своєчасне виявлення сильних й слабких сторін підприємства. Попередити розвиток негативних кризових явищ на підприємстві, а також розробити та впровадити комплекс заходів щодо покращення фінансового стану в цілому [97, с. 132].

Покращення фінансового стану підприємств дає змогу залучити кошти від інвесторів, які при стабільному зростанні компаній все більше розглядають аграрний бізнес, як можливість для вдалого вкладання коштів та отримання високих прибутків [98, с. 50].

На думку Крамаренко Г. О. та Чорної О. Є., комплексна оцінка характеризується значенням конкретного показника, який синтезує певні сторони діяльності об'єкта дослідження, отриманого на основі математичної обробки системи окремих показників. Комплексна оцінка використовується у порівняльному аналізі для визначення рейтингу підприємств на підставі вибору найкращого з них [39, с. 323].

Савицька Г. В. вважає, що комплексна оцінка фінансового стану підприємства базується на системі фінансових коефіцієнтів, що характеризують структуру джерел формування капіталу і його розміщення, рівновагу між активами та пасивами (зобов'язаннями) підприємства, ефективність і інтенсивність використання капіталу, ліквідність і якість активів, його інвестиційну привабливість і т. д. [41, с. 598].

Шеремет О. О. вважає, що комплексна оцінка фінансового стану підприємства передбачає визначення економічного потенціалу суб'єкта господарювання або, іншими словами, вона дає змогу забезпечити ідентифікацію його місця в економічному середовищі [45, с. 138].

Вибір методу проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємства залежить від низки чинників: типу економічної системи, ступеня розвинутості ринкових відносин, особливостей побудови балансу та інших форм звітності, галузевих особливостей, виду діяльності, форми власності підприємства тощо. Методи оцінки можуть використовуватись паралельно, а також частково, доповнюючи один одного [99, с. 148; 100, с. 65].

Для сільськогосподарських підприємств комплексна оцінка фінансового стану має особливо важливе значення, особливо в контексті конкуренції з іншими виробниками як на внутрішньому, так і на міжнародному рівні.

Комплексна оцінка фінансового стану спрямована на виявлення і оцінку фінансово-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства, оцінку поточного та перспективного фінансового стану. А також є інструментом оцінки фінансового стану та прийняття рішень по вибору стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства [57, с. 86].

На фінансовий стан сучасного підприємства впливає багато факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, проте більшість із них спричиняють його дестабілізацію – порушують установлений ритм, динаміку економічних процесів, сприяють виникненню крутих спадів у виробничій і фінансових сферах [101, с. 126].

Об'єктами комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарського підприємства є фінансові процеси та кінцеві фінансові результати його діяльності, які складаються під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників одержують відображення через систему економічної інформації [57, с. 86].

Нині трансформаційні зміни в економічній системі набувають характеру перманентності, а процеси й явища – нестабільності. У таких умовах виникає необхідність пошуку резервів і сучасних підходів до забезпечення ефективності власної діяльності й поліпшення фінансового стану будь-якого підприємства [102].

На думку автора, “під комплексною оцінкою фінансового стану слід розуміти дослідження системи показників, які характеризують об'єкт, фінансово-господарську діяльність сільськогосподарських підприємств: теперішній стан, умов роботи та майбутніх перспектив” [57, с. 86].

Отже, комплексна оцінка фінансового стану сільськогосподарського підприємства повинна включати такі елементи (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Елементи комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств [авторська розробка; 57, с. 86]

Формування єдиної системи методичних підходів до оцінки фінансового стану підприємства та розроблення детального алгоритму їх застосування сприятимуть, по-перше, об'єктивному визначенню статичної й потенційної можливості розвитку фінансово-господарської діяльності підприємств та їх забезпеченню фінансовими ресурсами; по-друге, підвищенню якості прийняття управлінських рішень, що в підсумку забезпечуватиме збільшення фінансових результатів та досягнення тактичних та стратегічних цілей функціонування підприємств різних галузей економіки [103, с. 23].

Таким чином, дослідження фінансового стану має фундаментальне значення для діяльності будь-якого сучасного підприємства. Фінансовий стан демонструє ефективність господарської діяльності підприємства на основі використання ним фінансових ресурсів. Саме тому важливим є проведення комплексного фінансового аналізу для всебічного вивчення фінансового стану підприємства. Комплексний аналіз полягає оцінці фінансового стану на основі аналізу фінансової звітності з метою прийому виважених управлінських рішень спрямованих на досягнення поставлених економічних результатів.

1.2. Система показників для комплексного аналізу фінансового стану сільськогосподарських підприємств

Комплексний аналіз фінансового стану ґрунтується на сукупності показників за допомогою яких можна побачити поточний стан підприємства та можливості для його подальшого розвитку. Відповідно до показників підприємство формує свою діяльність та визначає цілі, які потрібно досягти. Здійснення дослідження системи показників для комплексного аналізу фінансового стану дозволяє забезпечити фінансову стійкість підприємства та виокремити позитивні та негативні чинники впливу на нього.

Ринкова трансформація підприємств вимагає якісно нового підходу до оцінки фінансового стану підприємств, до його необхідності та значущості в системі фінансового управління [104, с. 49].

Забезпечення проведення аналізу фінансового стану є можливим за наявності оптимального переліку показників та їхніх нормативних значень [105, с. 146].

Динаміка показників фінансового стану для українських підприємств є обов'язковим в силу того, що на його основі слід розробляти та реалізовувати заходи, які спрямовані на швидке підвищення платоспроможності, забезпечення достатнього рівня фінансової стійкості, прибутковості, подальшого розвитку, забезпечення і зростання виробничого потенціалу [10, с. 58].

Проводячи оцінку поточного стану підприємства варто розглядати не окремо взяті показники, а комплекс показників, які відображають різні аспекти діяльності підприємства [106, с. 37].

Традиційно загально визнаними характеристиками фінансового стану підприємства є фінансова стійкість, ліквідність, платоспроможність, прибутковість, рентабельність, кредитоспроможність, ділова активність [107, с. 87].

Показники оцінки фінансового стану підприємства мають бути такими, щоб усі ті, хто пов'язаний із підприємством економічними відносинами, могли одержати відповідь на запитання, наскільки надійне підприємство як партнер з фінансового погляду, а отже, прийняти рішення про економічну

доцільність установаження таких відносин з підприємством. У кожного з партнерів підприємства – акціонерів, банкірів, податкових адміністрацій – свій критерій економічної доцільності. Тому й показники оцінки фінансового стану мають бути такими, щоб кожний партнер зміг зробити вибір, виходячи з власних інтересів [108, с. 228].

Система фінансових показників організації дає можливість комплексно підійти до оцінювання фінансового стану організації як результативності її діяльності. Підприємствам необхідно систематично, детально та в динаміці аналізувати фінансовий стан, а залежно від того, який показник змінився, приймати відповідні рішення [109, с. 149; 110, с. 240].

Сучасний рівень розвитку сільського господарства в Україні характеризується специфікою виробництв та має свої особливості (використання землі й живих організмів; сезонність виробництва; зональні та природно-кліматичні умови; використання органічних та мінеральних добрив; складність управління виробництвом), що по-різному впливає на загальний фінансовий стан сільськогосподарських підприємств. Крім того, має місце значний політичний, регуляторно-правовий вплив, коливання ринкової кон'юнктури. Тому виникає необхідність в проведенні оцінки ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств [111, с. 203; 112, с. 63].

Для цього під час аналізу сільськогосподарських підприємств потрібно використовувати різноманітні системи показників оцінки фінансового стану.

Розроблені на теперішній час в українській практиці засадні принципи управління підприємством будь-якого виду економічної діяльності, управління фінансами зокрема, значною мірою спираються на показники, що різнобічно характеризують фінансову стійкість та фінансовий стан підприємства як відправну точку його розвитку [113, с. 140].

У науковців відсутня єдина точка зору з окремих теоретичних питань й методології дослідження застосування комплексної оцінки фінансового стану підприємства. Це потребує подальшого обґрунтування теоретичних та методичних аспектів комплексної оцінки фінансового стану підприємств в Україні [97, с. 132].

Під комплексною оцінкою фінансового стану слід розуміти дослідження системи показників, які характеризують об'єкт, фінансово-господарську діяльність підприємства: теперішній стан, умов роботи та майбутніх перспектив [114, с. 89].

Комплексну оцінку фінансового стану можна об'єктивно здійснити не через один показник, а тільки за допомогою комплексу, системи показників, що детально й усебічно характеризують господарське становище підприємства. Саме тому показники оцінки фінансового стану мають бути такими, щоб кожний користувач зміг зробити вибір, виходячи з власних інтересів [115, с. 346; 116, с. 395].

Комплексну оцінку фінансового стану підприємства слід здійснювати, використовуючи показники: ділової активності, рентабельності та окупності, ліквідності та платоспроможності, дебіторської заборгованості, фінансової стійкості, кредиторської заборгованості, рейтингової оцінки фінансового стану [97, с. 132].

В умовах дефіциту ресурсів, що склалися в Україні, проблеми ефективного розподілу та використання ресурсів підприємств виходять на одне з перших місць. Основним інструментом для оцінки ефективності використання ресурсів підприємства в умовах нестабільної економіки є оцінка й аналіз ділової активності суб'єкта господарювання [117, с. 76; 118, с. 140].

При проведенні оцінки ділової активності основними джерелами інформації є фінансова звітність та дані бухгалтерського обліку, техніко-технологічні характеристики виробничого процесу. А також інформація про співпрацю з постачальниками сировини і матеріалів та покупцями готової продукції [97, с. 132].

Ділова активність підприємства у фінансовому аспекті проявляється, перш за все, у швидкості обороту його засобів. Аналіз ділової активності дозволяє визначити ефективність використання підприємством укладених у нього коштів і шляхи підвищення результативності [119, с. 181].

Рівень й динаміка показників оцінки ділової активності дає можливість визначити, наскільки ефективно підприємство використовує вкладені в нього кошти та визначити, за рахунок яких видів активів підприємство може підвищити ефективність фінансово-господарської діяльності [97, с. 132].

Розрахунок коефіцієнтів обертання активів і пасивів, які характеризують ділову активність підприємства, наведена в табл. 1.2.

**Показники ділової активності підприємства [узагальнено
автором на основі 50, с. 225 – 226; 115, с. 359 – 360; 120, с. 396]**

Показники	Формула для розрахунку	Умовні позначення
Коефіцієнт обертання активів (КОа)	$КОа = \frac{ЧД}{СВА}$	ЧД – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), грн; СВА – середньорічна вартість активів, грн
Тривалість одного обороту активів (ТОа), днів	$ТОа = \frac{360}{КОа}$	Коа – коефіцієнт обертання активів
Коефіцієнт обертання оборотних активів (КОоа)	$КОоа = \frac{ЧД}{СВОА}$	ЧД – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), грн; СВОА – середньорічна вартість оборотних активів, грн
Тривалість одного обороту оборотних активів (ТОоа), днів	$ТОоа = \frac{360}{КОоа}$	КОоа – коефіцієнт обертання оборотних активів
Коефіцієнт обертання запасів (КОз)	$КОз = \frac{С}{СВЗ}$	С – собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), грн; СВЗ – середньорічна вартість запасів, грн
Тривалість одного обороту запасів (ТОз), днів	$ТОз = \frac{360}{КОз}$	К – коефіцієнт обертання запасів
Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості (КОпдз)	$КОпдз = \frac{ЧД}{СПДЗ}$	ЧД – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), грн; СПДЗ – середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості, грн
Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості (ТОпдз), днів	$ТОпдз = \frac{360}{КОпдз}$	КОпдз – коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості
Коефіцієнт обертання власного капіталу (КОВк)	$КОВк = \frac{ЧД}{СВВК}$	ЧД – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), грн; СВВК – середньорічна вартість власного капіталу, грн
Тривалість одного обороту власного капіталу (ТОВк), днів	$ТОВк = \frac{360}{КОВк}$	К – коефіцієнт обертання власного капіталу
Коефіцієнт обертання поточної кредиторської заборгованості (КОкз)	$КОкз = \frac{С}{СПКЗ}$	С – собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), грн; СПКЗ – середньорічна величина поточної кредиторської заборгованості, грн
Тривалість одного обороту поточної кредиторської заборгованості (ТОкз), днів	$ТОкз = \frac{360}{КОкз}$	К – коефіцієнт обертання поточної кредиторської заборгованості
Тривалість операційного циклу (ТОЦ), днів	$ТОЦ = \frac{ТОз}{ТОпдз}$	ТОз – тривалість одного обороту запасів, днів; ТОпдз – тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів
Тривалість фінансового циклу (ТФЦ), днів	$ТФЦ = \frac{ТОЦ}{ТОпкз}$	ТОЦ – тривалість операційного циклу, днів; ТОпкз – тривалість одного обороту поточної кредиторської заборгованості, днів

Від того, наскільки правильно обчислені показники прибутковості, наскільки реально вони відображають її сутнісні характеристики, залежать результати ретроспективної і перспективної оцінки ефективності діяльності підприємства. В даний час для цієї мети використовуються численні показники рентабельності [97, с. 133].

Основною метою кожного виробничого підприємства, наряду зі збільшенням виробництва продукції, є отримання максимально можливого розміру прибутку та досягнення запланованого рівня рентабельності. Вони є основними показниками ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства та досягнення ним конкурентних переваг [121, с. 46 – 47].

У табл. 1.3 наведено показники рентабельності та окупності.

Таблиця 1.3

Показники рентабельності та окупності підприємства

[узагальнено автором на основі 115, с. 357; 120, с. 397; 122, с. 190 – 191]

Показники	Формула для розрахунку	Умовні позначення
A	1	2
Показники рентабельності та окупності витрат (витратні показники)		
Рентабельність (збитковість) виробничих витрат (Рвт), %	$R_{вт} = \frac{ВП}{С}$	ВП – валовий прибуток (збиток), грн; С – собівартість реалізованої продукції, грн
Рентабельність (збитковість) операційних витрат (Ров), %	$R_{ов} = \frac{ФРОД}{ОП}$	ФРОД – фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток), грн; ОП – операційні витрати, грн
Загальна рентабельність (збитковість) витрат господарської діяльності (ЗРвт), %	$ZR_{вт} = \frac{ФРО}{ВГД}$	ФРО – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток), грн; ВГД – витрати господарської діяльності, грн
Чиста рентабельність (збитковість) витрат господарської діяльності (ЧРвтд), %	$ChR_{втд} = \frac{ЧФР}{ВГД}$	ЧФР – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), грн; ВГД – витрати господарської діяльності, грн
Коефіцієнт окупності виробничих витрат (Ковв)	$K_{овв} = \frac{ЧФР}{ВГД}$	ЧФР – чистий дохід від реалізації продукції, грн; С – собівартість реалізованої продукції, грн
Коефіцієнт окупності операційних витрат (Коов)	$K_{оов} = \frac{ОД}{ОВ}$	ОД – операційний дохід, грн; ОВ – операційні витрати, грн
Коефіцієнт окупності адміністративних витрат (Коав)	$K_{оав} = \frac{ЧД}{АВ}$	ЧД – чистий дохід від реалізації продукції, грн; АВ – адміністративні витрати, грн

Продовж. табл. 1.3

А	1	2
Коефіцієнт окупності витрат на збут (Ковз)	$Ковз = \frac{ЧД}{ВЗ}$	ЧД – чистий дохід від реалізації продукції, грн; ВЗ – витрати на збут, грн
Показники рентабельності реалізованої продукції (дохідні показники)		
Рентабельність (збитковість) продажу (Рп), %	$Рп = \frac{В}{ЧД}$	В – валовий: прибуток (збиток), грн; ЧД – чистий дохід від реалізації продукції, грн
Рентабельність (збитковість) доходу від операційної діяльності (Рдод), %	$Рдод = \frac{ФРОД}{ОД}$	ФРОД – фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток), грн; ОД – операційний дохід, грн
Показники рентабельності та окупності капіталу (активів) (ресурсні показники)		
Загальна рентабельність (збитковість) сукупного капіталу (ЗРск), %	$ЗРск = \frac{ФРО}{СВК}$	ФРО – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток), грн; СВК – середньорічна вартість капіталу, грн
Чиста рентабельність (збитковість) сукупного капіталу (ЧРск), %	$ЧРск = \frac{ЧФР}{СВК}$	ЧФР – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), грн; СВК – середньорічна вартість капіталу, грн
Загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу (ЗРвк), %	$ЗРвк = \frac{ФРО}{СВВК}$	ФРО – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток), грн; СВВК – середньорічна вартість власного капіталу, грн
Чиста рентабельність (збитковість) власного капіталу (ЧРвк), %	$ЧРвк = \frac{ЧФР}{СВВК}$	ЧФР – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), грн; СВВК – середньорічна вартість власного капіталу, грн
Загальна рентабельність (збитковість) основних засобів і запасів (ЗРОзз), %	$ЗРОзз = \frac{ФРО}{СВОзз}$	ФРО – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток), грн; СВОзз – середньорічна вартість основних засобів і запасів, грн
Чиста рентабельність (збитковість) основних засобів і запасів (ЧРОзз), %	$ЧРОзз = \frac{ЧФР}{СВОзз}$	ЧФР – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), грн; СВОзз – середньорічна вартість основних засобів і запасів, грн
Коефіцієнт окупності сукупного капіталу (Коск)	$Коск = \frac{ЧД}{СВК}$	ЧД – чистий дохід від реалізації продукції, грн; СВК – середньорічна вартість капіталу, грн
Коефіцієнт окупності власного капіталу (Ковк)	$Ковк = \frac{ЧД}{СВВК}$	ЧД – чистий дохід від реалізації продукції, грн; СВВК – середньорічна вартість власного капіталу, грн
Період окупності сукупного капіталу (Поск), років	$Поск = \frac{СВК}{ЧП}$	СВК – середньорічна вартість капіталу, грн; ЧП – чистий прибуток, грн
Період окупності власного капіталу (Повк), років	$Повк = \frac{СВВК}{ЧП}$	СВВК – середньорічна вартість власного капіталу, грн; ЧП – чистий прибуток, грн

Показники рентабельності найбільш повно характеризують результати діяльності, тому що їх величина відображає співвідношення ефекту з вкладеним капіталом або спожитими ресурсами. Їх використовують не тільки для оцінки ефективності діяльності підприємства, але і як інструмент в інвестиційній політиці та ціноутворенні [97, с. 133].

В умовах сучасних ринкових відносин все більшого значення для сільськогосподарських підприємств набуває здійснення регулярного аналізу та підтримка на належному рівні власної ліквідності та платоспроможності, які є важливими характеристиками фінансового стану.

На сучасному етапі розвитку науки не сформувалось загальновизнаного підходу до визначення сутності ліквідності та платоспроможності. Часто їх ототожнюють або підміняють, розглядають як взаємопов'язані але специфічні за змістом поняття не вказавши на об'єктивні відмінності, або недостатньо їх обґрунтувавши. Платоспроможність визначають як ширше поняття ніж ліквідність, а ліквідність визначають як більш містке поняття [123, с. 309].

Узагальнюючи різні трактування науковців щодо поняття “ліквідність” та “платоспроможність”, автором пропонується: “під ліквідністю сільськогосподарського підприємства слід розуміти його здатність розрахуватись за свої поточні зобов'язання перед контрагентами і державою шляхом перетворення активів у грошові кошти” [124, с. 31; 125, с. 301; 126, с. 36].

Абсолютна ліквідність означає здатність активів перетворюватися в грошові кошти. Рівень ліквідності активів формується тривалістю періоду, необхідного для перетворення у грошові кошти [127, с. 384].

Основні відмінності між ліквідністю підприємства та його платоспроможністю полягають у наступному: ліквідність підприємства визначається розміром та складом поточних активів, а платоспроможність наявністю поточних активів у певній (грошовій, високоліквідній) формі. Ліквідність підприємства припускає співвідношення всіх поточних активів та їх груп з поточними зобов'язаннями, а платоспроможність – високоліквідних активів із найбільш терміновими зобов'язаннями. Платоспроможність більш

динамічна, ніж ліквідність. Платоспроможність характеризує поточний стан підприємства, а ліквідність не тільки поточний, але й перспективний. Ліквідність підприємства визначається рухом фінансових потоків, а платоспроможність – рухом грошових потоків [128, с. 13 – 14].

Одним з основних індикаторів, що характеризують фінансову стійкість, є платоспроможність [97, с. 133].

Автором запропоновано: “під платоспроможністю сільськогосподарського підприємства слід розуміти його здатність своєчасно (у визначений термін) та в повному обсязі розрахуватись наявними платіжними засобами за свої боргові зобов’язання” [124, с. 31; 125, с. 302; 126, с. 36].

Слід розрізняти поточну та довгострокову платоспроможність. Під довгостроковою платоспроможністю сільськогосподарського підприємства слід розуміти його здатність своєчасно та в повному обсязі розрахуватись за своїми довгостроковими борговими зобов’язаннями. Здатність сільськогосподарського підприємства своєчасно та в повному обсязі розрахуватись за своїми короткостроковими зобов’язаннями – поточна платоспроможність [127, с. 384].

Вважається, що ступінь платоспроможності підприємств виражається через ліквідність їх балансу [129, с. 10].

Результати діагностики ліквідності та платоспроможності виступають вагомим інструментом визначення становища підприємства на ринку товарів, капіталів та цінних паперів. Проведені розрахунки допомагають підприємству визначати негативні чинники впливу на фінансові результати та фінансовий стан в цілому. Основним завданням діагностики ліквідності та платоспроможності є: розподіл активів та пасивів на групи, залежно від рівня ліквідності та терміну повернення, відповідно, розрахунок та оцінка коефіцієнтів ліквідності; аналіз грошових надходжень та витрат; встановлення рівня платоспроможності підприємства. Ліквідність і платоспроможність є складовими оцінювання фінансового стану та визначення загрози банкрутства підприємства [130, с. 426].

На ліквідність та платоспроможність сільськогосподарського підприємства мають вплив зовнішні та внутрішні чинники (рис. 1.4).

Аналіз ліквідності доповнюється оцінкою платоспроможності, яка характеризує здатність підприємства своєчасно і повністю виконати свої платіжні зобов'язання, які випливають із кредитних та інших операцій грошового характеру, що мають певні терміни сплати. Проте слід зазначити, що ліквідність підприємства зовсім не тотожна його платоспроможності. Так, коефіцієнти ліквідності можуть характеризувати фінансовий стан як задовільний, однак по суті ця оцінка буде помилковою, якщо в поточних активах значну питому вагу матимуть неліквідні активи і короткострокова дебіторська заборгованість [131, с. 205].

Об'єктом забезпечення платоспроможного стану сільськогосподарського підприємства є виробнича та фінансово-економічна діяльність, у результаті здійснення якої виникають договірні відносини між суб'єктами господарювання, працівниками підприємства, державою та іншими кредиторами, пов'язані з виконанням прийнятих договірних зобов'язань щодо сплати коштів за отриману продукцію, товари, роботи, послуги; щодо виплати заробітної плати, щодо сплати податків та інших платежів. Несвоєчасне виконання договірних зобов'язань підприємством призводить до недовіри з боку ділових партнерів, до складнощів у майбутньому, пов'язаних із необхідністю завойовувати репутацію надійного ділового партнера. Невиконання зобов'язань може привести до порушення справи про банкрутство підприємства [132, с. 5].

Отже, оцінка ліквідності та платоспроможності виступає необхідним інструментом для демонстрації фінансового стану підприємства.

Основними відносними показниками ліквідності та платоспроможності сільськогосподарського підприємства є: коефіцієнт абсолютної ліквідності; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт загальної ліквідності; коефіцієнт платоспроможності; коефіцієнт поточної ліквідності; коефіцієнт покриття запасів (табл. 1.4) [111, с. 204 – 205; 124, с. 31; 125, с. 302; 126, с. 36].

Розрахунок показників для оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства представлено в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Відносні показники оцінювання ліквідності та платоспроможності підприємства [узагальнено автором на основі 115, с. 350 – 352; 120, с. 396; 122, с. 264]

Показники	Формула для розрахунку	Умовні позначення
Основні показники		
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	$K_{ал} = \frac{ГЕ + ПФІ}{ПЗЗ}$	ГЕ – гроші та їх еквіваленти, грн; ПФІ – поточні фінансові інвестиції, грн; ПЗЗ – поточні зобов'язання і забезпечення, грн
Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	$K_{шл} = \frac{ГЕ + ПФІ + ДЗ + ІОА}{ПЗЗ}$	ГЕ – гроші та їх еквіваленти, грн; ПФІ – поточні фінансові інвестиції, грн; ДЗ – дебіторська заборгованість, грн; ІОА – інші оборотні активи, грн; ПЗЗ – поточні зобов'язання і забезпечення, грн
Коефіцієнт загальної ліквідності (Кзл)	$K_{зл} = \frac{ОА}{ПЗЗ}$	ОА – оборотні активи, грн; ПЗЗ – поточні зобов'язання і забезпечення, грн
Допоміжні показники		
Коефіцієнт платоспроможності	$K_{п} = \frac{ГЕ}{ПЗЗ}$	ГЕ – гроші та їх еквіваленти, грн; ПЗЗ – поточні зобов'язання і забезпечення, грн
Коефіцієнт покриття запасів (Кпз)	$K_{пз} = \frac{НДП}{З + ПБА}$	НДП – нормальні джерела покриття, грн; З – запаси, грн; ПБА – поточні біологічні активи, грн

Основними функціями аналізу ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств є: визначення відповідності цільовим параметрам і потенційним можливостям, виявлення тенденцій, локальних і закономірних змін та їх інтенсивності, впливу факторів на ці зміни; визначення різного роду відхилень від норм, диспропорцій, структурних деформацій, можливостей виникнення несприятливих і ризикових ситуацій, їх інтенсивності та динаміки, а також чинників, що на них впливають; виявлення потенційних можливостей зміни та розвитку ліквідності та платоспроможності підприємств, притаманних їм явищ і процесів,

попередження та нейтралізація відхилень від норм, диспропорцій, структурних деформацій, несприятливих і ризикових ситуацій, виявлення кола регульованих чинників, шляхів і засобів їх реалізації; контроль за виконанням прийнятих управлінських рішень, ефективністю використання ресурсів та дотриманням соціальних норм і стандартів [123, с. 313].

Ліквідність підприємства значною мірою визначає його платоспроможність за умов наявності у складі поточних активів високоліквідних елементів. У той же час підприємство, маючи високий рівень товарних запасів, що не відповідають вимогам ринку, і дебіторську заборгованість неплатоспроможних клієнтів, може характеризуватися високими показниками ліквідності, але при цьому бути практично неплатоспроможним. Аналогічно, наявність у підприємства коштів, достатніх для здійснення поточних платежів сьогодні, не гарантує його платоспроможність у перспективі, тобто його ліквідність [128, с. 11].

Фінансова стійкість та ліквідність підприємства є невід'ємними поняттями ринкової економіки. Кожен суб'єкт господарювання прагне підтримувати стійкий фінансовий стан, абсолютну ліквідність та платоспроможність. Головною проблемою ефективного функціонування підприємств України сьогодні є відсутність такої комплексної оцінки фінансової стійкості та ліквідності, яка б дійсно давала керівництву підприємства виявляти слабкі місця та приймати правильні управлінські рішення [133, с. 431; 134, с. 79].

Постійний аналіз впливу змін зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємства, діагностика впливу таких змін, сприяє максимально швидкому, а отже і ефективному реагуванню на зміни та впровадженню заходів для збереження фінансової стійкості підприємства [135, с. 327].

Зараз в умовах ринкової економіки сільському господарству не просто підтримувати стійкий фінансовий стан та високу продуктивність діяльності, але для продовження зростання, займаючи все нові ніші на ринку, впроваджуючи нові технології і залишатися надійним партнером, необхідно мати стабільне

фінансове становище, а також незалежність від кредиторів. Визначення фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства є одним з найбільш важливих завдань, особливо в умовах кризи, як відсутність фінансової стабільності може не тільки привести до відсутності в сільськогосподарських підприємств коштів для нормального функціонування і розвитку, і в кінцевому підсумку призводить до банкрутства і, як наслідок, скорочення виробництва і втрату робочих місць [136, с. 126].

Якщо підприємство фінансово стійке, воно має низку переваг перед іншими підприємствами для залучення інвестицій, отримання кредитів, у виборі контрагентів, у підборі кваліфікованого персоналу. Чим вищим є рівень фінансової стійкості підприємства, тим більш незалежним воно є від зміни ринкової кон'юнктури і тим менший ризик опинитися на межі банкрутства. У зв'язку з цим стратегічною метою діяльності будь-якого підприємства є забезпечення фінансової стійкості [137, с. 1112].

Визначення фінансової стійкості підприємства має важливе як наукове, так і практичне значення. Вказаний показник є об'єктивним індикатором рівня господарсько-фінансової діяльності сільськогосподарських підприємства [138, с. 80].

Фінансова стійкість підприємства – одна з найважливіших характеристик його діяльності та фінансово-економічного добробуту. Вона характеризує результат його поточного, інвестиційного та фінансового розвитку, містить необхідну інформацію для інвесторів, а також відображає здатність підприємства відповідати за своїми боргами й зобов'язаннями і нарощувати економічний потенціал. У ринковій економіці фінансова стійкість виступає головною умовою життєдіяльності та основою стабільності стану підприємства. Фінансова стійкість характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використанням [139, с. 148].

Фінансова стійкість підприємств є складною, комплексною категорією, яка відображає множинність підходів до розуміння сутності. Науковці по-різному визначають категорію “фінансова стійкість підприємства” та мають різні точки зору на показники оцінки фінансової стійкості (табл. 1.5) [138, с. 80].

Підходи до трактування сутності поняття “фінансова стійкість”
[узагальнено автором на основі 140, с. 25; 141, с. 25; 142, с. 135; 143, с. 278;
144, с. 60; 145, с. 408; 146, с. 107; 147, с. 209; 148, с. 22; 149, с. 11]

Автор	Зміст поняття
Донченко Т. В.	Фінансова стійкість підприємства є якісною характеристикою його фінансового стану і характеризується як здатність підприємства ефективно функціонувати та розвиватися, відзначається достатнім рівнем забезпеченості фінансовими ресурсами та ефективністю управління ними, що забезпечує його платоспроможність, прибутковість та рентабельність
Курочкін Д. В.	Фінансова стійкість – складова частина загальної стійкості підприємства, яка демонструє збалансованість фінансових потоків, наявність коштів, що дозволяють організації підтримувати свою діяльність в умовах нестабільності зовнішнього і внутрішнього середовища, в тому числі, обслуговуючи отримані кредити і виробляючи продукцію при мінімальному рівні підприємницького ризику
Ліфференко Г. Н.	Фінансова стійкість підприємства – це такий стан його фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні плато- і кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику
Партин Г. О., Дідух О. В.	Фінансова стійкість підприємства – це такий його стан, за якого обсяг фінансових ресурсів, що перебуває в розпорядженні підприємства, забезпечує його фінансову незалежність, плато- та кредитоспроможність і фінансування розвитку діяльності на поточний і перспективний періоди
Позднякова І. А., Ізмайлович С. В.	Фінансова стійкість – це одна із характеристик оцінки структури джерел фінансування; визначається на основі співвідношення різних видів джерел фінансування та їх відповідності складу активів
Тищенко О. М., Норік Л. О.	Фінансова стійкість підприємства – це властивість підприємства, яка відображає в процесі взаємодії зовнішніх і внутрішніх факторів впливу досягнення стану фінансової рівноваги і здатність не лише утримувати на відповідному рівні протягом деякого часу основні характеристики діяльності підприємства, але й функціонувати та розвиватися
Тютюнник Ю. М., Дорогань- Писаренко Л. О., Тютюнник С. В.	Фінансова стійкість – це здатність підприємства функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу активів і пасивів у мінливому середовищі, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість у довгостроковій перспективі в межах допустимого рівня ризику
Фергюсон Р.	Фінансова стійкість – це відсутність фінансової нестабільності, що характеризується: прискореним зростанням цін на активи вище їх фундаментальної цінності; спостерігаються значні спотворення у функціонуванні ринків та зменшення доступності кредитів; і те, що призводять до значного відхилення фактичної економічної діяльності від потенційного рівня
Щербатюк С. Ю.	Фінансова стійкість – це комплексна якісна характеристика фінансового стану організації, що виражається в стійкій платоспроможності і позитивній динаміці економічного розвитку, заснованих на ефективному використанні капіталу
Яценко В. М.	Фінансова стійкість – це такий стан фінансів підприємства, який через поточне перевищення доходів над витратами дозволяє підприємству проводити вчасні розрахунки та генерувати позитивні грошові потоки

Вчені по-різному трактують фінансову стійкість та мають різні підходи до неї. Теоретичні аспекти фінансової стійкості розглядали у своїх працях Аллен В., Вуд Г. [150, с. 159 – 160]; Альбулеску К., Брезник К., Дермол В. [151, с. 950]; Горчинська М. [152, с. 106 – 107]; Крокет Е. [153, с. 6 – 8]; Кнейслер О. В., Налукова Н. І. [154, с. 47]; Попеску Д. І. [155, с. 12 – 13]; Стефанів І. Ф. [156, с. 86]; Стригуль Л. С. [157, с. 66]; Шинасі Г. [158, с. 6 – 7]; Чернавскіс К. [159, с. 39].

На думку автора, “під фінансовою стійкістю сільськогосподарського підприємства слід розуміти його здатність, за рахунок власних оборотних коштів, забезпечувати (покривати) запаси та своєчасно розраховуватися за свої зобов’язання і недопускати невиправданої дебіторської заборгованості” [138, с. 80].

Точне визначення фінансової стійкості підприємства є одним з найвагоміших завдань в ринковій економіці. Недостатня фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності підприємства і відсутності у нього коштів для розвитку виробництва і взагалі діяльності господарюючого суб’єкта. Надлишкова фінансова стійкість також негативно впливає на виробничо-господарську діяльність, оскільки виступає гальмом її розвитку, збільшуючи затрати підприємства надлишковими запасами і резервами [139, с. 148].

Якщо керуватися необхідністю забезпечення стійкого розвитку аграрних підприємств, важливо звернути увагу на гармонізацію окремих індикаторів їхньої фінансової стійкості, які розраховуються як співвідношення окремих частин цілого [160, с. 129].

Якщо сільськогосподарське підприємство має недостатній рівень фінансової стійкості (нестійкий або кризовий фінансовий стан) це може спричинити неплатоспроможність або банкрутство [138, с. 82].

Якщо підприємство фінансово стійке, воно має перевагу перед іншими підприємствами аналогами і в залученні інвестицій, і в отриманні кредитів, і у виборі постачальників, і у підборі кваліфікованих кадрів. Крім того, воно не вступає в конфлікт з державою і суспільством, оскільки своєчасно сплачує податки до бюджету, соціальні внески до Пенсійного фонду та інші внески, заробітну плату працівникам, дивіденди акціонерам, а банкам гарантує повернення кредитів і сплату відсотків за ними [139, с. 148].

У сучасних економічних умовах суб'єкти господарювання самостійно планують і здійснюють фінансово-економічну діяльність. Основний акцент при цьому зроблено на забезпеченні фінансової стійкості [161, с. 54].

На сьогодні існують різні методичні підходи до оцінки фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств та різнобічність використання системи показників, які не відображають повної й об'єктивної оцінки господарсько-фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств. Тому формування єдиної системи показників поглибленої оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств сприятиме об'єктивному аналізу їх господарсько-фінансової діяльності [138, с. 79].

Моніторинг показників фінансової стійкості показує поточний стан фінансової системи та дозволяє швидко відстежувати всі зміни. Показники є частиною великого блоку інформації, який використовується для моніторингу фінансової стабільності [162, с. 384].

Фінансова стійкість сільськогосподарського підприємства передбачає використання показників, які відображають різні аспекти виробничо-господарської діяльності суб'єкта господарювання [138, с. 82].

Оцінка фінансової стійкості дозволяє з'ясувати, наскільки правильно підприємство управляло фінансовими ресурсами на протязі періоду, що передував цій даті. Важливо, щоб стан фінансових ресурсів відповідав умовам ринку та потребам самого підприємства, оскільки недостатня фінансова стійкість може привести до відсутності у компанії коштів для подальшого розвитку, а надмірна – перешкоджати розвитку, обтяжуючи витрати підприємства надмірними запасами та резервами [163, с. 320].

Фінансова стійкість підприємства залежить від оптимальної структури джерел капіталу (співвідношення власного і позикового капіталу), оптимальної структури активів (необоротні та оборотні активи), а також врівноваженості активів і пасивів. Тому, необхідно оцінити структуру джерел підприємства та оцінити ступінь фінансової стійкості й фінансового ризику [97, с. 135].

Для оцінки фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств автором запропоновано використовувати три групи показників, а саме:

1. Показники структури і вартості джерел капіталу.
2. Показники стану капіталу.
3. Показники використання капіталу (рис. 1.5) [138, с. 83].

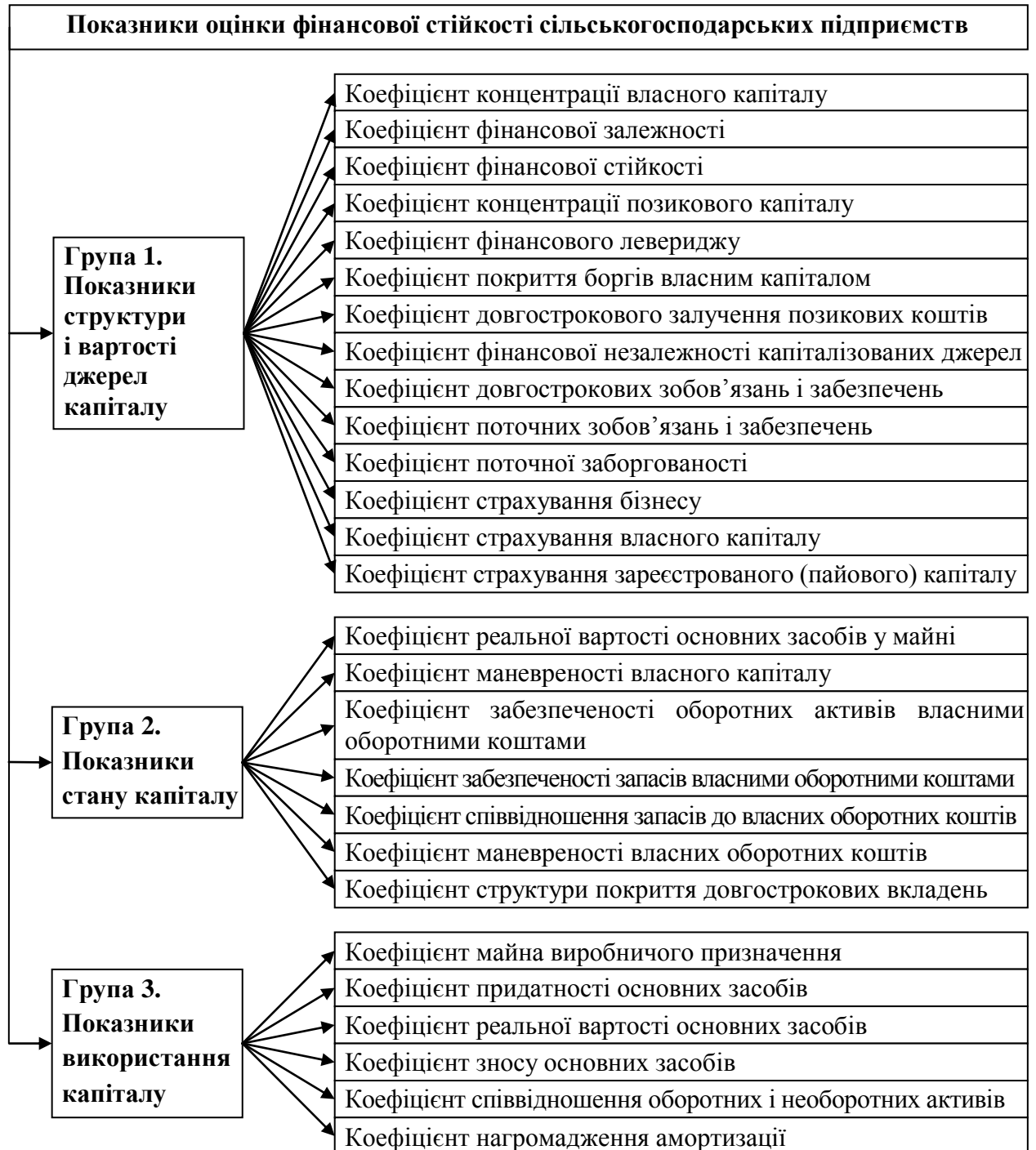

Рис. 1.5. Система показників (коефіцієнтів) оцінки фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств [авторська розробка; 138, с. 82]

Використання показників під час оцінки фінансової стійкості дозволяє визначити конкретні напрями покращення діяльності підприємства.

Перша група показників структури і вартості джерел капіталу сільськогосподарських підприємств характеризує співвідношення між розділами пасиву балансу: власним капіталом; довгостроковими зобов'язаннями і забезпеченнями; поточними зобов'язаннями і забезпеченнями; зобов'язаннями, пов'язаними з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття (табл. 1.6) [138, с. 83].

Таблиця 1.6

**Показники структури і вартості джерел капіталу
сільськогосподарських підприємств [авторська розробка; 138, с. 83 – 85]**

Показники	Методика розрахунку	Нормативне значення
А	1	2
Коефіцієнт концентрації власного капіталу (Кквк)	$K_{квк} = \frac{ВК}{ВБ},$ де ВК – власний капітал, грн; ВБ – валюта балансу, грн	$\geq 0,5$
Коефіцієнт фінансової залежності (Кфз)	$K_{фз} = \frac{ВБ}{ВК},$ де ВБ – валюта балансу, грн; ВК – власний капітал, грн	> 2
Коефіцієнт фінансової стійкості (Кфс)	$K_{фс} = \frac{ВК + ДЗЗ}{ВБ},$ де ВК – власний капітал, грн; ДЗЗ – довгострокові зобов'язання і забезпечення, грн; ВБ – валюта балансу, грн	$\geq 0,75$
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу (Ккпк)	$K_{кпк} = \frac{ДЗЗ + ПЗЗ + Знагв}{ВБ},$ де ДЗЗ – довгострокові зобов'язання і забезпечення, грн; ПЗЗ – поточні зобов'язання і забезпечення, грн; Знагв – зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, грн; ВБ – валюта балансу, грн	$> 0,5$
Коефіцієнт фінансового левереджу (Кфл)	$K_{фл} = \frac{ДЗЗ + ПЗЗ + Знагв}{ВК},$ де ДЗЗ – довгострокові зобов'язання і забезпечення, грн; ПЗЗ – поточні зобов'язання і забезпечення, грн; Знагв – зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, грн; ВК – власний капітал, грн	> 1

Продовж. табл. 1.6

А	1	2
Коефіцієнт покриття боргів власним капіталом (Кпбвк)	$K_{пбвк} = \frac{ВК}{ДЗЗ + ПЗЗ + Знагв},$ де ВК – власний капітал, грн; ДЗЗ – довгострокові зобов'язання і забезпечення, грн; ПЗЗ – поточні зобов'язання і забезпечення, грн; Знагв – зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, грн	≥ 1
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів (Кдзпк)	$K_{дзпк} = \frac{ДЗЗ}{ВК + ДЗЗ},$ де ДЗЗ – довгострокові зобов'язання і забезпечення, грн; ВК – власний капітал, грн	≤ 0,5
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел (Кфнкд)	$K_{фнкд} = \frac{ВК}{ВК + ДЗЗ},$ де ВК – власний капітал, грн; ДЗЗ – довгострокові зобов'язання і забезпечення, грн	≥ 0,5
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	$K_{дзз} = \frac{ДЗЗ}{ДЗЗ + ПЗЗ + Знагв},$ де ДЗЗ – довгострокові зобов'язання і забезпечення, грн; ПЗЗ – поточні зобов'язання і забезпечення, грн; Знагв – зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, грн	Зниження
Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	$K_{пзз} = \frac{ПЗЗ}{ДЗЗ + ПЗЗ + Знагв},$ де ПЗЗ – поточні зобов'язання і забезпечення, грн; ДЗЗ – довгострокові зобов'язання і забезпечення, грн; Знагв – зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, грн	Підвищення
Коефіцієнт поточної заборгованості (Кпз)	$K_{пз} = \frac{ПЗЗ}{ВБ},$ де ПЗЗ – поточні зобов'язання і забезпечення, грн; ВБ – валюта балансу, грн	Зниження
Коефіцієнт страхування бізнесу (Ксб)	$K_{сб} = \frac{РК}{ВБ},$ де РК – резервний капітал, грн; ВБ – валюта балансу, грн	Підвищення
Коефіцієнт страхування власного капіталу (Ксвк)	$K_{свк} = \frac{РК}{ВК},$ де РК – резервний капітал, грн; ВК – власний капітал, грн	Підвищення
Коефіцієнт страхування зареєстрованого (пайового) капіталу (Ксзк)	$K_{сзк} = \frac{РК}{ЗК},$ де РК – резервний капітал, грн; ЗК – зареєстрований (пайовий) капітал, грн	Підвищення

Друга група показників стану капіталу сільськогосподарських підприємств характеризує співвідношення між розділами та статтями активу балансу, а саме: необоротними та оборотними активами й пасиву балансу, власним капіталом, довгостроковими зобов'язаннями і забезпеченнями (табл. 1.7) [138, с. 87].

Таблиця 1.7

Показники стану капіталу сільськогосподарських підприємств [авторська розробка; 138, с. 87 – 88]

Показники	Методика розрахунку	Нормативне значення
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні (Крвозм)	$K_{рвозм} = \frac{ОЗ}{ВБ},$ де ОЗ – основні засоби, грн; ВБ – валюта балансу, грн	Підвищення
Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	$K_{мвк} = \frac{ВК - НА}{ВК},$ де ВК – власний капітал, грн; НА – необоротні активи, грн	< 0,1
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами (Кзоавок)	$K_{зоавок} = \frac{ВК - НА}{ОА},$ де ВК – власний капітал, грн; НА – необоротні активи, грн; ОА – оборотні активи, грн	$\geq 0,1$
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	$K_{ззвок} = \frac{ВК - НА}{З + ПБА},$ де ВК – власний капітал, грн; НА – необоротні активи, грн; З – запаси, грн; ПБА – поточні біологічні активи, грн	$\geq 0,5$
Коефіцієнт співвідношення запасів до власних оборотних коштів (Ксзвок)	$K_{сзвок} = \frac{З + ПБА}{ВК - НА},$ де З – запаси, грн; ПБА – поточні біологічні активи, грн; ВК – власний капітал, грн; НА – необоротні активи, грн	< 1
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів (Кмвок)	$K_{мвок} = \frac{ГЕ}{ВК - НА},$ де ГЕ – гроші та їх еквіваленти, грн; ВК – власний капітал, грн; НА – необоротні активи, грн	Підвищення
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень (Кспдв)	$K_{спдв} = \frac{ДЗЗ}{НА},$ де ДЗЗ – довгострокові зобов'язання і забезпечення, грн; НА – необоротні активи, грн	Підвищення

Третя група показників використання капіталу сільськогосподарських підприємств характеризує співвідношення між розділами та статтями активу балансу, а саме: необоротними та оборотними активами, а також зобов'язаннями, пов'язаними з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття (табл. 1.8) [138, с. 89].

Таблиця 1.8

Показники використання капіталу сільськогосподарських підприємств [авторська розробка; 138, с. 89 – 90]

Показники	Методика розрахунку	Нормативне значення
Коефіцієнт майна виробничого призначення (К _{мвп})	$K_{мвп} = \frac{ОЗ + ІН + ДБА + З + ПБА}{ВБ},$ де ОЗ – основні засоби, грн; ІН – інвестиційна нерухомість, грн; ДБА – довгострокові біологічні активи, грн; З – запаси, грн; ПБА – поточні біологічні активи, грн; ВБ – валюта балансу, грн	Підвищення
Коефіцієнт придатності основних засобів (К _{поз})	$K_{поз} = \frac{ОЗ}{ПВ},$ де ОЗ – основні засоби, грн; ПВ – первісна вартість, грн	Підвищення
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів (К _{рвоз})	$K_{рвоз} = \frac{ОЗ}{ВБ},$ де ОЗ – основні засоби, грн; ВБ – валюта балансу, грн	Підвищення
Коефіцієнт зносу основних засобів (К _{зоз})	$K_{зоз} = \frac{Зос}{ПВос},$ де Зос – знос основних засобів, грн; ПВос – первісна вартість основних засобів, грн	> 0,2
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів (К _{она})	$K_{она} = \frac{ОА}{НА},$ де ОА – оборотні активи, грн; НА – необоротні активи, грн	Підвищення
Коефіцієнт нагромадження амортизації (К _{на})	$K_{на} = \frac{Зос + АНна}{ПВос + ПВна},$ де Зос – знос основних засобів, грн; АНна – амортизація накопичена нематеріальних активів, грн; ПВос – первісна вартість основних засобів, грн ПВна – первісна вартість нематеріальних активів, грн	Зниження

На практиці, для аналізу фінансової стійкості підприємства використовують фінансові коефіцієнти, які розраховуються у відношенні абсолютних показників активу та пасиву балансу. Їх порівняння з критичними значеннями дають можливість визначити рівень фінансової стійкості підприємства [164, с. 187].

Застосування в сільськогосподарських підприємствах єдиної методики оцінки фінансової стійкості (групи показників: 1) структура і вартість джерел капіталу; 2) стан капіталу; 3) використання капіталу) дозволяє об'єктивно оцінити їх господарсько-фінансової діяльність та розробити практичні заходи щодо зниження фінансового ризику [138, с. 91].

Під фінансовою стійкістю підприємства слід розуміти його здатність, за рахунок власних оборотних коштів, забезпечувати (покривати) запаси та своєчасно розраховуватися за свої зобов'язання і не допускати невиправданої дебіторської заборгованості [165, с. 116 – 117].

Істотний вплив на забезпечення фінансової стійкості підприємства справляють кошти, що додатково мобілізуються на ринку позичкових капіталів. Зрозуміло, що чим більше коштів може залучити підприємство, тим значніші його фінансові можливості. Водночас зростає і фінансовий ризик нездатності підприємства своєчасно і в повному обсязі розплатитися зі своїми кредиторами [166, с. 351].

На сьогодні велику роль у забезпеченні кредитоспроможності будь-якого підприємства відіграє рейтингова оцінка фінансового стану, яка дає можливість продемонструвати поточний стан підприємства в цілому та визначити можливість настання його банкрутства.

Потреба в рейтингу підприємства зумовлена бажанням учасників ринку орієнтуватися і мати інтегральну оцінку фінансової позиції інших учасників. У результаті рейтингу на визначену дату отримують оцінку стану фінансових ресурсів підприємств за шкалою низки диференційованих і особливим чином обчислених інтегральних показників. Шляхом рейтингової оцінки досягається відкритість бізнесу для його учасників [167, с. 147].

Розрахунок системи фінансових показників наведено в табл. 1.9.

Таблиця 1.9

**Показники рейтингової оцінки фінансового стану
підприємства [узагальнено автором на основі 168, с. 473]**

Показники	Формула для розрахунку	Умовні позначення
Показники ліквідності		
Коефіцієнт поточної ліквідності (КПЛ)	$K_{ПЛ} = \frac{OA}{ПК}$	OA – оборотні активи, грн; ПК – позиковий капітал, грн
Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	$K_{шл} = \frac{ГЕ + ПФІ + ДЗ + ІОА}{ПЗЗ}$	ГЕ – гроші та їх еквіваленти, грн; ПФІ – поточні фінансові інвестиції, грн; ДЗ – дебіторська заборгованість, грн; ІОА – інші оборотні активи, грн; ПЗЗ – поточні зобов'язання і забезпечення, грн
Показники ділової активності (оборотності)		
Період оборотності дебіторської заборгованості, днів (ПОДЗ)	$ПОДЗ = \frac{ДЗ_{св} \times 360}{ЧД}$	ДЗ _{св} – середньорічна величина дебіторської заборгованості, грн; ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, грн
Період оборотності запасів (ПОЗ), днів	$ПОЗ = \frac{ВЗс \times 360}{ОВ}$	ВЗс – середньорічна вартість запасів, грн; ОВ – операційні витрати, грн
Період оборотності активів (ПОА), днів	$ПОА = \frac{ВAc \times 360}{ЧД}$	Вас – середньорічна вартість активів, грн; ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, грн
Показники фінансової незалежності		
Коефіцієнт фінансової незалежності (Кфн), %	$K_{фн} = \frac{ЗЗ \times 100}{П}$	ЗЗ – зобов'язання і забезпечення, грн; П – пасиви, грн
Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів (Чак), %	$Ч_{ак} = \frac{ВOK \times 100}{OA}$	ВOK – власні оборотні кошти, грн; OA – оборотні активи, грн
Показники рентабельності		
Рентабельність продажу (РП), %	$РП = \frac{ФРО \times 100}{ЧД}$	ФРО – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток), грн; ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, грн
Рентабельність активів (РА), %	$РА = \frac{ФРО \times 100}{ВМс}$	ФРО – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток), грн; ВМс – середньорічна вартість майна, грн
Рентабельність власного капіталу (РВК), %	$РВК = \frac{ФРО \times 100}{ВВКс}$	ФРО – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток), грн; ВВКс – середньорічна вартість власного капіталу, грн

Однією з умов покращення фінансового стану сільськогосподарських підприємств є забезпечення оптимального співвідношення рівня дебіторської та кредиторської заборгованості [169, с. 115].

У табл. 1.10 наведено відносні показники дебіторської заборгованості.

Таблиця 1.10

**Показники оцінки дебіторської заборгованості
[узагальнено автором на основі 168, с. 152 – 156]**

Показники	Формула для розрахунку	Умовні позначення
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості (КОЗ)	$КОЗ = \frac{ВЗс \times 360}{ОВ}$	ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, грн; ДЗсв – середньорічна величина дебіторської заборгованості, грн
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів (ТОДЗ)	$ТОДЗ = \frac{360}{Кодз}$	Кодз – коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості
Частка дебіторської заборгованості в майні (ЧДЗм), %	$ЧДЗм = \frac{ДЗсв}{ВМс} \times 100$	ДЗсв – середньорічна величина дебіторської заборгованості, грн; ВМс – середньорічна вартість майна, грн
Частка дебіторської заборгованості в оборотних активах (ЧДЗоа), %	$ЧДЗоа = \frac{ДЗсв}{ВМоа} \times 100$	ДЗсв – середньорічна величина дебіторської заборгованості, грн; ВМоа – середньорічна вартість оборотних активів, грн
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдзз)	$Кдзз = \frac{ДЗсв}{КЗсв}$	ДЗсв – середньорічна величина дебіторської заборгованості, грн; КЗсв – середньорічна величина кредиторської заборгованості, грн
Відношення дебіторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (ДЗЧД), %	$ДЗЧД = \frac{ДЗсв}{ЧД}$	ДЗсв – середньорічна величина дебіторської заборгованості, грн; ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, грн

Як економічна категорія дебіторська та кредиторська заборгованості виражають економічні відносини, що виникають між продавцями й покупцями в процесі купівлі-продажу продукції, товарів і послуг та обумовлені розбіжністю у часі переходу права власності (розпорядження, використання) з моментом платежу, що пов'язано з об'єктивними умовами, які складаються в процесі виробництва, реалізації та організації розрахунків. Рушійним мотивом цих відносин є одержання майбутніх економічних вигід. У системі цих відносин будь-яке підприємство знаходиться у двоякому становищі: одночасно є як продавцем, так і покупцем, як кредитором, так і дебітором [170, с. 77].

Важливим напрямом оцінки кредиторської заборгованості є оцінювання її за системою відносних показників (табл. 1.11).

Показники оцінки кредиторської заборгованості
[узагальнено автором на основі 168, с. 208 – 209]

Показники	Формула для розрахунку	Умовні позначення
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості (Кокз)	$K_{окз} = \frac{CP_{псг}}{K_{зсв}}$	CP _{псг} – собівартість реалізованої продукції, грн; K _{зсв} – середньорічна величина кредиторської заборгованості, грн
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості (ТОКЗ), днів	$ТОКЗ = \frac{360}{K_{окз}}$	K _{окз} – коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості
Частка кредиторської заборгованості в капіталі (ЧКЗм), %	$ЧКЗм = \frac{K_{зсв}}{ВКс} \times 100$	K _{зсв} – середньорічна величина кредиторської заборгованості, грн; ВКс – середньорічна вартість капіталу, грн
Частка кредиторської заборгованості в зобов'язаннях і забезпеченнях (ЧКЗзз), %	$ЧКЗзз = \frac{K_{зсв}}{Ззсв} \times 100$	K _{зсв} – середньорічна величина кредиторської заборгованості, грн; Ззсв – середньорічна величина зобов'язань і забезпечень, грн
Частка кредиторської заборгованості в поточних зобов'язаннях і забезпеченнях (ЧКЗпзз), %	$ЧКЗпзз = \frac{K_{зсв}}{Пззсв} \times 100$	K _{зсв} – середньорічна величина кредиторської заборгованості, грн; Пззсв – середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень, грн
Відношення кредиторської заборгованості до оборотних активів (КЗОА), %	$КЗОА = \frac{K_{зсв}}{ВОАс}$	K _{зсв} – середньорічна величина кредиторської заборгованості, грн; ВОАс – середньорічна вартість оборотних активів, грн
Припадає кредиторської заборгованості на 1 грн дебіторської заборгованості (КЗДЗ), грн	$КЗДЗ = \frac{K_{зсв}}{Дзсв}$	K _{зсв} – середньорічна величина кредиторської заборгованості, грн; Дзсв – середньорічна величина дебіторської заборгованості, грн
Відношення кредиторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (КЗЧД), %	$КЗЧД = \frac{K_{зсв}}{ЧД} \times 100$	K _{зсв} – середньорічна величина кредиторської заборгованості, грн; ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, грн
Коефіцієнт співвідношення періодів погашення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кпдкз)	$K_{пдкз} = \frac{ТОДЗ}{ТОКЗ}$	ТОДЗ – тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів; ТОКЗ – тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів

У сучасних умовах господарювання підприємствам необхідно постійно здійснювати аналіз співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості і докладати всіх зусиль для зниження його рівня, оскільки

розміри та структура дебіторської і кредиторської заборгованості мають вплив на їх фінансовий стан [171, с. 57].

Всі показники фінансового стану підприємства перебувають у взаємозв'язку та взаємозумовленості. При проведенні комплексної оцінки фінансового стану підприємства, важливо не тільки систематично розрахувати усі показники, порівнювати їх у динаміці, а й здійснювати їх порівняння з нормативними значеннями. Фактичні показники порівнюють з нормативними для того, щоб зробити об'єктивні висновки, на основі яких будуть прийняті відповідні рішення з метою пошуку резервів підвищення ефективності господарсько-фінансової діяльності підприємства [97, с. 135; с. 137].

Методика оцінки фінансового стану підприємства – далеко не вирішене питання для української економіки, враховуючи її зростання і зміцнення, інтеграцію у світове співтовариство [172, с. 13].

Запропонована методика комплексної оцінки фінансового стану підприємств включає: показники ділової активності підприємства; показники рентабельності та окупності підприємства; відносні показники оцінювання ліквідності та платоспроможності підприємства; показники оцінки дебіторської заборгованості; відносні показники оцінки фінансової стійкості підприємства; показники оцінки кредиторської заборгованості; показники рейтингової оцінки фінансового стану підприємства. Групи фінансових показників взаємозалежні та всебічно характеризують фінансовий стан підприємства [97, с. 137].

Таким чином, з метою уникнення несподіваних кризових явищ на підприємстві необхідно регулярно здійснювати аналіз його фінансового стану, який ґрунтується на комплексній системі показників. Дослідження показників спрямоване на виявлення чинників, що впливають на економічну діяльність підприємства та порушують його баланс. Передбачення можливої неплатоспроможності є однією з головних цілей аналізу фінансової стійкості підприємства. Досягнення фінансової стійкості має першочергове значення, адже це якісна характеристика ефективності функціонування підприємства, завдяки якій можна побачити можливі загрозові тенденції, які потрібно подолати для того, щоб уникнути ймовірне банкрутство підприємства.

1.3. Методичні підходи до комплексного аналізу ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств

Окрім аналізу фінансового стану підприємства, на сьогодні не менш важливим також є питання комплексного аналізу ймовірності банкрутства. Банкрутство є головною загрозою для діяльності будь-якого підприємства, тому вчасний прогноз та розробка заходів його подолання спрямовані не лише зберегти робочі місця, а й посилити конкуренцію на ринку.

Із настанням світової фінансової та економічної кризи проблема банкрутства стала однією з найбільш актуальних для України та інших країн світу. Проблема кризового стану підприємств загострилася на теренах тривалого процесу адаптації до ринкових умов господарювання, нестабільної економіки та дефіциту інвестиційних ресурсів [173, с. 612].

Пристосовуючись до нових умов господарювання, підприємства наштовхуються на значні фінансові труднощі в зв'язку з неправильним перерозподілом коштів і джерел їхнього утворення. Щоб уникнути неплатоспроможності підприємству необхідно стежити за ситуацією на ринку і забезпечувати високу конкурентоздатність підприємства [174, с. 159].

Пошук шляхів покращення фінансового стану – це важлива складова економічної діяльності підприємства. Своєчасне виявлення та усунення недоліків у фінансовій діяльності, прийняття управлінських рішень для поліпшення фінансового стану дозволить уникнути банкрутства підприємства [175, с. 111].

Дослідження причин появи кризового стану на підприємстві, аналіз фінансових показників діяльності підприємства та дослідження моделей оцінювання ймовірності банкрутства мають велике значення як для підприємств, так і для економіки в цілому [176, с. 124].

Банкрутство – остаточна стадія кризової ситуації, коли підприємство не здатне відновити платоспроможність. Задача керівника – вчасно зупинити розвиток кризової ситуації аби минути процедуру банкрутства. Та проблемі діагностики кризових ситуацій недостатньо приділяється уваги і дії починаються, коли підприємство перебуває в кризі [177, с. 370].

На сьогоднішній день банкрутство підприємств є поширеним явищем, яке частіше відбувається через застосування застарілих методик оцінювання та недосконале управління [178, с. 48].

Найбільш відомі на наш час моделі діагностики фінансового стану підприємств і визначення імовірності настання їх банкрутства не є в повній мірі адекватними в специфічних умовах вітчизняної економіки. Тому продовжується пошук більш досконалих моделей, зокрема тих, які працюють із застосуванням сучасних інструментів обробки даних [179, с. 95].

Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується порушенням закономірних умов функціонування підприємств, що погіршує фінансовий стан, збільшує кредиторську та дебіторську заборгованість, що в кінцевому підсумку може призвести до банкрутства. Тому питання оцінки ймовірності настання банкрутства є актуальним, і потребує більш детального дослідження методів діагностики фінансового стану підприємств із врахуванням специфіки галузей національної економіки України, зокрема у сільському господарстві [180, с. 63].

Економічна наука має значну кількість фінансових показників, в тому числі оцінки ймовірності банкрутства підприємства. Теоретично-методичні основи ймовірності банкрутства досліджували Альтман Е. І. [181, с. 609]; Гіллегейст С. А., Кітінг Е. К., Крам Д. П., Лундштедт К. Г. [182, с. 28 – 29]; Ву Ю., Гонт К., Грей С. [183, с. 45]; Кіяк Д., Лабанаускайте Д. [184, с. 903]; Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. [185, с. 219 – 220]; Олсон Дж. А. [186, с. 110 – 111]; Подольська В. О., Яріш О. В. [187, с. 157]; Скотт Дж. [188, с. 341]; Шморгун Н. П., Головка І. В. [189, с. 90]; Чібісова І. В. [190, с. 393 – 394] та інші науковці.

Проте в працях згаданих науковців не розкрито комплексного підходу до оцінки ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств, який дозволив би здійснити розрахунок з урахуванням системи показників кризового стану підприємства. З огляду на вищевказане, метою є розробка методичних підходів до оцінки ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств [180, с. 63].

В умовах політичної й економічної нестабільності діяльність підприємств ускладнюється різними кризовими ситуаціями, результатом яких може стати фінансово-економічна неспроможність або банкрутство, і як наслідок втрата робочих місць, збільшення соціальної напруженості в суспільстві [111, с. 207; 191, с. 408].

Тому є важливим своєчасне і якісне проведення фінансовими службами оцінки ймовірності банкрутства підприємств України для виявлення ознак неплатоспроможності суб'єкта господарювання та розробки способів її усунення [192, с. 88; 193, с. 100; 194, с. 139; 195, с. 149; 196, с. 90].

За нашими дослідженнями, у законодавстві України не розмежовуються поняття “банкрутства”, “неспроможності” та “неплатоспроможності”, при цьому у визначенні “неплатоспроможності” застосовується термін “відновлення платоспроможності”, який характеризує процедуру санації боржника (рис. 1.6) [180, с. 63; 197, с. 114; 198, с. 36; 199, с. 85].

Рис. 1.6. Сутність поняття “банкрутство”, “неплатоспроможність” та “неспроможність” [авторська розробка; 180, с. 64; 197, с. 114; 198, с. 37; 199, с. 86]

Банкрутство підприємств як економічне явище безпосередньо пов'язане із (погіршенням його фінансового стану і отримання збитків) зниженням ефективності їх діяльності [180, с. 63].

Це викликане взаємними неплатежами підприємств, високим рівнем оподаткування, політичною нестабільністю, недосконалістю нормативно-правової бази, неефективністю фінансового менеджменту. Зазначені вище чинники призводять до неплатоспроможності підприємств і є основними причинами стійкої тенденції до збільшення кількості збиткових підприємств [200, с. 118; 201, с. 51].

Діяльність сільськогосподарських підприємств неможлива без впливу на них чинників зовнішнього та внутрішнього середовища.

Банкрутство є наслідком негативного впливу на підприємство зовнішніх (екзогенних) чинників – зміни зовнішнього середовища та внутрішніх (ендогенних) чинників – управління процесами виробництва й реалізації продукції та отримані результати від фінансово-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств (рис. 1.7).

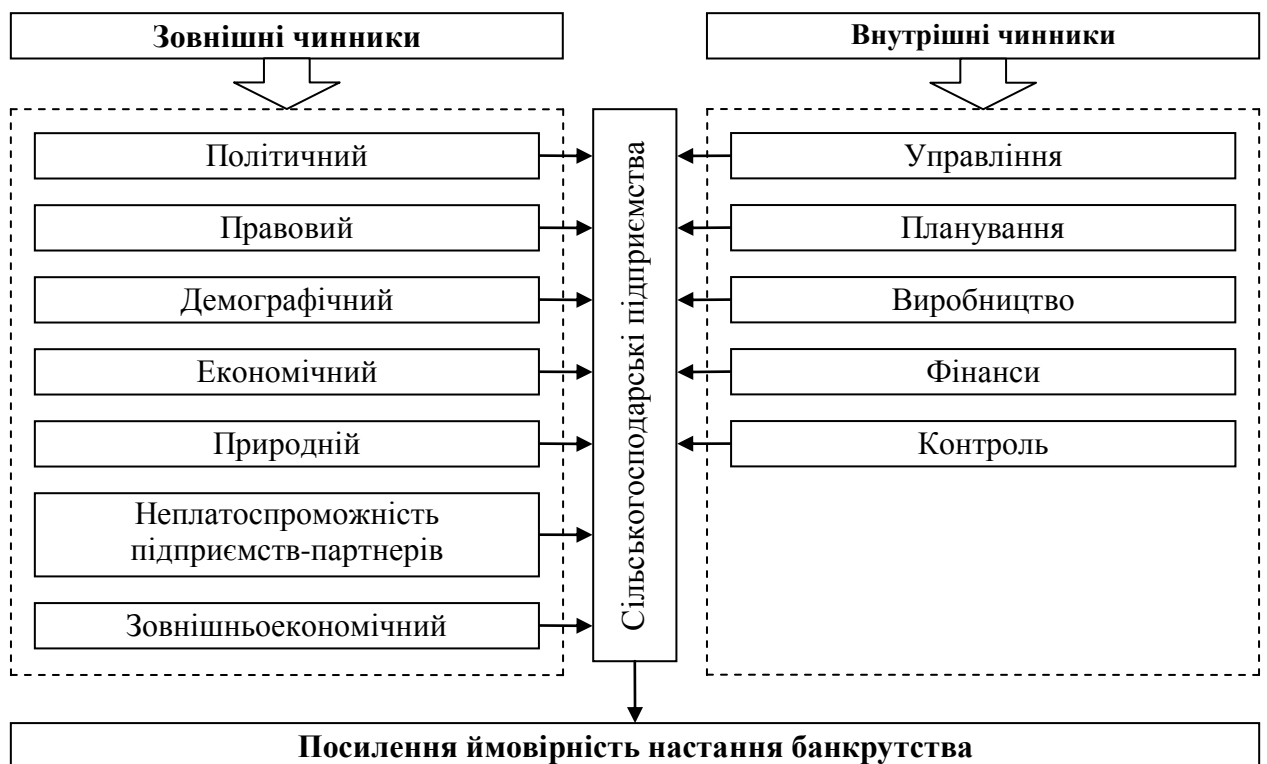

Рис. 1.7. Класифікація впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на ймовірність банкрутства сільськогосподарських підприємств [авторська розробка]

У ринковій економіці сільськогосподарські підприємства є відкритою системою. Це вимагає постійної адаптації до змін зовнішнього середовища та обмежувати негативний вплив зовнішніх чинників.

Зовнішні чинники мають прямий або опосередкований вплив на ймовірність настання банкрутства сільськогосподарських підприємств (табл. 1.12).

Таблиця 1.12

**Класифікація зовнішніх чинників, які
зумовлюють ймовірність настання банкрутства
сільськогосподарських підприємств [авторська розробка]**

Чинник	Зміст
А	1
Політичний	Розстановка політичних сил; політична нестабільність суспільства; негативні наслідки політичних реформ; відносини між діловими колами і урядом; дискримінація підприємств органами влади; політичні умови в іноземних державах
Правовий	Недосконалість законодавства в галузі господарського права; недосконала податкова база; часті зміни в податковому законодавстві; недосконале патентне законодавство; недосконале законодавство про охорону навколишнього середовища; недосконале антимонопольне законодавство; недосконалість законодавства у сфері банкрутства підприємств та права власності; недосконалість системи земельного права
Демографічний	Зменшення чисельності населення; зміна складу населення; погіршення рівня життя громадян; погіршення платоспроможного попиту населення на продукцію, товари та послуги
Економічний	Негативні наслідки економічних реформ; кризовий стан національної економіки України; деформація структури національної економіки; недостатній рівень розвитку науки і техніки; застарілість матеріально-технічної бази; низький рівень впровадження інновацій; посилення тіньової економіки; спад виробництва; сезонні коливання; відсутність у більшості галузях національної економіки завершеного циклу виробництва товарів; кризи в окремих галузях національної економіки; високий рівень інфляції; нестабільність валютного ринку; нестабільність національної фінансової системи; високі відсотки за кредитами комерційних банків; зростання цін на енергетичні та виробничі ресурси; зниження темпів продуктивності праці в галузях національної економіки; зменшення платоспроможного попиту на товари та послуги; переважаючі олігополії та монополії на ринках; рейдерські захоплення підприємств
Природний	Не оптимальне територіальне розміщення підприємств; сезонність виробництва; погіршення використання земельних ресурсів; неефективне використання живих організмів (рослин і тварин); несприятливі погодно-кліматичні умови; виникнення природних або стихійних лих

А	1
Неплатоспроможність підприємств-партнерів	Порушення термінів виконання зобов'язань; банкрутство боржників підприємства; неплатоспроможність та банкрутство суб'єктів господарювання; втрата споживачів продукції підприємства
Зовнішньоекономічний	Посилення міжнародної конкуренції; недостатня підтримка та просування продукції вітчизняних виробників; закритість і незначна інтеграція в міжнародні ринки; втрата ринків збуту; обмеженість виходу на нові ринки; розрив економічних зв'язків; взаємозалежність національних економік різних країн; залежність від імпорту сировини та комплектуючих; зміна умов експорту й імпорту; неконкурентоспроможність продукції на світовому ринку; недостатня інтеграція вітчизняних підприємств у зовнішньоекономічні процеси; незначна інвестиційна привабливість галузей національної економіки

Внутрішні чинники мають безпосередньо прямий вплив на ймовірність настання банкрутства сільськогосподарських підприємств (табл. 1.13).

Таблиця 1.13

**Класифікація внутрішніх чинників, які
зумовлюють ймовірність настання банкрутства
сільськогосподарських підприємств [авторська розробка]**

Чинник	Зміст
Управління	Неефективне управління фінансово-господарською діяльністю підприємства; низький рівень маркетингу та втрата ринків збуту продукції; низький рівень кваліфікації персоналу; недосконалі системи мотивування; підвищення конфліктності в колективі підприємства
Планування	Неефективний механізм ціноутворення; неефективна інвестиційна політика; недостатній рівень освоєння нових видів продукції; створення наднормативних залишків незавершеного виробництва, виробничих запасів, готової продукції, незавершеного будівництва; низька диверсифікація каналів та збільшення термінів поставки сировини, матеріалів та комплектуючих
Виробництво	Низький рівень технології та техніки; низький рівень організації виробництва; неповне використання виробничих потужностей; неефективне використання наявних виробничих ресурсів підприємства; виробництво неконкурентоспроможної продукції
Фінанси	Збільшення дебіторської заборгованості; збільшення кредиторської заборгованості; дефіцит власного обігових коштів; збільшення витрат на виробництво й реалізацію продукції; збільшення логістичних витрат; зменшення товарообігу; зниження показників рівня рентабельності та норми прибутку; збиткова діяльність підприємства; використання позик на невігідних умовах; зниження котирувань цінних паперів (за наявності)
Контроль	Відсутність своєчасної внутрішньої звітності; нерозвинутість фінансового контролінгу; відсутність контролю за договірними відносинами; зловживання партнерів по бізнесу та недобросовісна конкуренція; клієнти підприємства, які платять із запізненням чи не платять зовсім; клієнти підприємства, які мають значну заборгованість; неконтрольоване розширення (скорочення) господарської діяльності

Зовнішні чинники впливають на окремі аспекти фінансово-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств, тим самим, впливаючи на формування внутрішнього середовища. При цьому внутрішні чинники сільськогосподарських підприємств опосередковано впливають на економічний розвиток галузей національної економіки України.

Неврахування впливу зовнішніх та внутрішніх чинників може призвести до недостовірності результатів прогнозування ймовірності настання банкрутства сільськогосподарського підприємства та перспектив його фінансово-господарську діяльності. При цьому слід враховувати “момент критичності” окремого чинника по відношенню до інших чинників. Так, нестача фінансового капіталу, спричиняє невиконання зарплати, що, у свою чергу, призводить до скорочення персоналу на сільськогосподарському підприємстві. Унаслідок скорочення персоналу та основного та оборотного капіталу – зменшується виробництво, як наслідок, зменшується виручка й прибуток, – починається деструктивний вплив тих самих чинників, що при сприятливих економічних умовах формують позитивний фінансовий результат сільськогосподарського підприємства. Зменшення клієнтів сільськогосподарського підприємства, спричиняє зменшення виробництва що, у свою чергу, призводить до скорочення персоналу, зменшення прибутку, – зменшення основного та оборотного капіталу, виникнення заборгованості (неплатоспроможність) підприємства і т. д.

Отже, настання ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств слід розглядати не тільки з врахуванням особливостей внутрішніх аспектів фінансово-господарської діяльності, а в рамках комплексу взаємозв'язків між зовнішніми умовами господарювання національної економіки України.

Щоб розвиватися в умовах змішаної економіки й не допустити банкрутства, потрібно знати, як управляти фінансами, якою повинна бути структура капіталу по складу й джерелам утворення, яку частку повинні займати власні кошти, а яку – позикові [202, с. 62].

У даному зв'язку варто виділити досить високу кількість збиткових суб'єктів господарювання, що функціонують в національній економіці України [197, с. 115; 200, с. 118; 203, с. 229; 204, с. 114; 205, с. 122].

У країнах із ринковою економікою банкрутство виступає як механізм регулювання та саморегулювання економіки. Банкрутство характеризує неспроможність підприємства задовольнити вимоги кредиторів щодо сплати за товари, роботи та послуги, а також забезпечити обов'язкові платежі в бюджет і позабюджетні фонди [206, с. 1115].

В Україні найбільш характерними чинниками банкрутства підприємств є несвоєчасні розрахунки, жорстка кредитна політика комерційних банків щодо позичальників, зміни в економічній політиці державної влади та податковому законодавстві, невиправдане зростання цін на матеріальні ресурси, зокрема на енергоресурси, некомпетентність керівництва та зловживання службовим становищем [197, с. 113].

Основними чинниками збитковості галузей національної економіки України є: негативні наслідки політичних та економічних реформ, посилення тіньової економіки, недосконала законодавчо-нормативна база, деформація структури національної економіки, застарілість матеріально-технічної бази, значні енерговитрати, відсутність у більшості галузях завершеного циклу виробництва товарів, неконкурентоспроможність більшої частини промислової продукції на світовому ринку [180, с. 63; 197, с. 115].

Очевидно, не викликає сумнівів той факт, що чим раніше буде виявлена тенденція, що веде підприємство до банкрутства, і, відповідно, чим раніше буде розпочато визначення процедури порятунку підприємства, тим більше імовірність виходу з кризи. Отже, виникає питання про виявлення причин загрози банкрутства і визначення показників, здатних прогнозувати розвиток цих подій на ранніх стадіях [207, с. 255].

У процесі діяльності підприємства під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників з'являються певні ознаки, які характеризують його нестабільний стан (рис. 1.8) [180, с. 63; 197, с. 117; 198, с. 36].

Рис. 1.8. Характерні ознаки банкрутства підприємства [авторська розробка; 180, с. 64; 197, с. 118; 198, с. 37]

Важливим напрямом покращення фінансового стану підприємства є його прогнозування. Оперування різночасними даними та інформацією про можливі зміни фінансового стану дозволяють суб'єктам управління активно впливати на формування показників господарської і фінансової діяльності [206, с. 1117].

В сучасній практиці фінансово-господарської діяльності підприємств для оцінки фінансового стану та ймовірності настання банкрутства підприємства застосовують дискримінантний аналіз, який є одним з найважливіших інструментів системи раннього запобігання та прогнозування банкрутства підприємств [180, с. 64; 197, с. 117 – 118; 203, с. 229; 204, с. 114].

В умовах сьогодення, коли для ринку характерна нестабільність, особливо важливим є дослідження методів та моделей прогнозування ймовірності банкрутства на підприємствах для запобігання кризових явищ [208, с. 232].

На сьогодні єдиного методичного підходу щодо оцінки банкрутства підприємств в Україні не існує. Теоретично розроблені й застосовуються на практиці лише окремі методи [209, с. 66 – 67].

Найбільш поширеними є закордонні моделі: Альтмана Е., Спрінгейта Г., Ліса Р., Таффлера Р., а також вітчизняні моделі: універсальна дискримінанта (Терещенка О.) та Матвійчука А. (табл. 1.14) [180, с. 64; 197, с. 118; 203, с. 229].

Таблиця 1.14

**Оцінка ймовірності настання банкрутства підприємства
(багатофакторні моделі) [узагальнено автором на основі 210, с. 246;
211, с. 534; 212, с. 200; 213, с. 149; 214, с. 51 – 52; 215, с. 76 – 77]**

Назва моделі	Розрахункова формула та коефіцієнти	Варіанти оцінки значень Z – показника
А	1	2
Альтман Е. (підприємства, акції яких не котируються на біржі)	$Z = 0,717 \times K_1 + 0,847 \times K_2 + 3,107 \times K_3 + 0,42 \times K_4 + 0,998 \times K_5,$ де K_1, K_2, K_3, K_4, K_5 – коефіцієнти: K_1 – середньорічна величина власних оборотних коштів / середньорічна вартість активів; K_2 – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів; K_3 – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів; K_4 – середньорічна вартість власного капіталу / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень; K_5 – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	$Z < 1,23$ – висока ймовірність банкрутства підприємства; $Z \geq 1,23$ – невелика ймовірність банкрутства підприємства
Спрінгейт Г.	$Z = 1,03 \times K_1 + 3,07 \times K_2 + 0,66 \times K_3 + 0,4 \times K_4,$ де K_1, K_2, K_3, K_4 – коефіцієнти: K_1 – середньорічна величина власних оборотних коштів / середньорічна вартість активів; K_2 – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів; K_3 – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) / середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень; K_4 – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	$Z < 0,862$ – фінансовий стан підприємства нестабільний і його з достовірністю до 92 % можна віднести до категорії потенційних банкрутів; $Z \geq 1,23$ – стабільний фінансовий стан підприємства, загроза банкрутства мінімальна
Ліс Р.	$Z = 0,063 \times X_1 + 0,092 \times X_2 + 0,057 \times X_3 + 0,001 \times X_4,$ де X_1, X_2, X_3, X_4 – коефіцієнти: X_1 – середньорічна вартість оборотних активів / середньорічна вартість активів; X_2 – валовий прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів; X_3 – нерозподілений прибуток (непокритий збиток) / середньорічна вартість активів; X_4 – середньорічна вартість власного капіталу / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	$Z < 0,037$ – підприємство під загрозою банкрутства; $Z > 0,037$ – стабільний фінансовий стан підприємства

А	1	2
Таффлер Р.	$Z = 0,53 \times X_1 + 0,13 \times X_2 + 0,18 \times X_3 + 0,16 \times X_4,$ де X_1, X_2, X_3, X_4 – коефіцієнти: X_1 – валовий: прибуток (збиток) / середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень; X_2 – середньорічна вартість оборотних активів / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень; X_3 – середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень / середньорічна вартість активів; X_4 – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	$Z > 0,3$ – підприємство має гарну довгострокову перспективу діяльності; $Z < 0,2$ – ймовірність банкрутства підприємства
Терещенко О. (універсальна дискримінанта)	$Z = 1,5 \times K_1 + 0,08 \times K_2 + 10 \times K_3 + 5 \times K_4 + 0,3 \times K_5 + 0,1 \times K_6,$ де $K_1, K_2, K_3, K_4, K_5, K_6$ – коефіцієнти: K_1 – cash-flow (чистий прибуток + амортизація) / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень; K_2 – середньорічна вартість активів / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень; K_3 – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів; K_4 – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) / чистий дохід від реалізації продукції; K_5 – середньорічна величина запасів / чистий дохід від реалізації продукції; K_6 – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	$Z > 2$ – підприємство вважається фінансово стійким, йому не загрожує банкрутство; $1 < Z \leq 2$ – фінансова рівновага на підприємстві порушена, але за умови переходу на антикризове управління банкрутство йому не загрожуватиме; $0 < Z \leq 1$ – підприємству загрожуватиме банкрутство, якщо воно не здійснить санаційних заходів; $Z \leq 0$ – підприємство є напівбанкрутом
Матвійчук А.	$Z = 0,033 \times X_1 + 0,268 \times X_2 + 0,045 \times X_3 - 0,018 \times X_4 - 0,004 \times X_5 - 0,015 \times X_6 + 0,702 \times X_7,$ де $X_1, X_2, X_3, X_4, X_5, X_6, X_7$ – коефіцієнти: X_1 – оборотні активи / необоротні активи; X_2 – чистий дохід від реалізації продукції / поточні зобов'язання; X_3 – чистий дохід від реалізації продукції / власний капітал; X_4 – баланс / чистий дохід від реалізації продукції; X_5 – (оборотні активи – поточні зобов'язання) / оборотні активи; X_6 – (довгострокові зобов'язання + поточні зобов'язання) / баланс; X_7 – власний капітал / (забезпечення наступних витрат і платежів + довгострокові зобов'язання + поточні зобов'язання)	$Z > 1,104$ – підприємство має задовільний фінансовий стан та низьку ймовірність банкрутства. І чим вище значення Z , тим стійкішим є становище компанії; $Z < 1,104$ – загроза фінансової кризи. З подальшим зменшенням Z ймовірність банкрутства аналізованого підприємства збільшується

Результати проведеного дослідження мають вплив на подальші рішення, які будуть прийматися для подолання наявної кризи на підприємстві.

Перед застосуванням вітчизняних та закордонних моделей оцінки ймовірності банкрутства необхідно дослідити їхні переваги та недоліки зважаючи на сьгоднішні умови національної економіки України (рис. 1.9).

Рис. 1.9. Переваги та недоліки багатofакторних моделей оцінки ймовірності настання банкрутства підприємства [авторська розробка; 180, с. 67; 203, с. 233]

За допомогою прогнозних моделей фінансово-економічного аналізу суб'єкт господарювання може передбачити їх подальший розвиток та можливий варіант банкрутства [216, с. 91].

Сьогодні розвиток підприємств – необхідна умова забезпечення довгострокового функціонування й конкурентоспроможності. Розвиток підприємств потребує відповідного фінансового забезпечення. Українські підприємства фінансуються переважно за рахунок власних коштів, однак низька прибутковість обмежує можливості самофінансування [217, с. 93].

На даний час в Україні спостерігається тенденція до погіршення фінансових результатів підприємств у більшості галузях національної економіки, що є наслідком політичної й економічної нестабільності та недосконалістю правового та податкового законодавства. Це в подальшому призводить до збільшення неплатоспроможності або до банкрутства вітчизняних підприємств [218, с. 67].

Функціонування підприємств України спрямовано на отримання фінансового результату. Тому важливим є своєчасне і якісне проведення фінансовими службами підприємств оцінки ефективності використання наявних фінансових ресурсів [219, с. 261].

Фінанси є основою господарювання та розвитку підприємства, а тому необхідно, щоб вони мали правильну структуру, були стабільними і сприяли здійсненню місії підприємства [220, с. 62].

Сучасний стан сільського господарства потребує вагомих фінансових ресурсів, тобто пошуку додаткових джерел їх формування [221, с. 106].

Середовище, в якому знаходяться будь-які суб'єкти господарювання, постійно змінюється. У період змін утримати свої позиції на ринку зможуть лише підприємства, котрі ретельно планують свою діяльність та аналізують все, що відбувається навколо них, швидко пристосовуються до змін, використовуючи для цього свої сильні сторони та можливості [222, с. 24].

Достатній розмір фінансових ресурсів забезпечує стабілізацію обсягів виробництва, можливість його розширення; високий, проте не повний рівень

використання виробничих потужностей; достатній рівень забезпечення організації матеріальними ресурсами. Завдання підприємств з пошуку резервів збільшення власних фінансових ресурсів є дуже важливим. У подальшому власні фінансові ресурси використовуються суб'єктами господарювання для підвищення ефективності роботи підприємства загалом [223, с. 33].

Основою функціонування фінансового механізму розвитку підприємств агропромислового сектору є фінансові ресурси, які можуть формуватися із власних, залучених і безповоротних джерел [224, с. 109].

Важливе значення для підприємств має спроможність правильно оцінити наявні фінансові результати, в основі яких лежать фінансові ресурси, з метою прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Фінансові результати діяльності підприємства характеризуються приростом чистих активів, основним джерелом якого є прибуток від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також отриманий в результаті надзвичайних подій [40, с. 37].

Прибуток зростає або зменшується залежно від ефективності підприємства. Конкуренція спонукає підприємців до вдосконалення виробництва та комерційної діяльності [79, с. 1151].

За сучасних умов господарювання для агропромислових підприємств України стає необхідністю застосування якісно нового підходу до корпоративного управління виробництвом і збутом товарів та послуг [225, с. 24].

Економічна ефективність діяльності підприємства обумовлюється співставленням фінансових результатів його діяльності (доходів) і витрат, які пов'язані з функціонуванням підприємства. Розв'язання проблеми підвищення ефективності діяльності має вирішальне значення для розвитку сучасних підприємств, формування їх фінансових ресурсів, зміцнення ринкових позицій, збільшення конкурентоспроможності продукції [226, с. 9].

Оцінка доходів, витрат і фінансових результатів є одним із найважливіших напрямів оцінювання ефективності господарської діяльності підприємств (рис. 1.10) [146, с. 200].

Рис. 1.10. Поняття “дохід”, “витрати”, “прибуток”, “збиток” та “фінансові результати” [узагальнено автором на основі 146, с. 200]

Головною метою діяльності сільськогосподарського підприємства в умовах ринкової економіки є досягнення високих фінансових результатів у вигляді прибутків при максимально можливих рентабельності виробничих затрат і прибутковості вкладеного капіталу [227, с. 82].

Поняття “фінансовий результат” змінювалося відповідно до змін, внесених до методики його визначення. Нині поняття “фінансовий результат” визначають як суму валового доходу від звичайної і надзвичайної діяльності підприємства, зменшеного на суму витрат, пов’язаних із виконанням господарської діяльності на підприємстві, непрямих податків та податку на прибуток за окремий звітний період [185, с. 175].

Для прийняття ефективних управлінських рішень необхідна достовірна інформація про результати діяльності, сформована з урахуванням специфіки господарювання підприємства та його організаційної структури. Достовірність

формування фінансового результату є основою принципів і правил бухгалтерського обліку, обов'язкове дотримання яких вимагає законодавча база, зокрема національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку і міжнародні стандарти фінансової звітності [228, с. 135].

З розвитком самого бухгалтерського обліку з'являлося і трактування фінансового результату з облікової точки зору. Розвиток обліку фінансових результатів нерозривно пов'язаний з історією розвитку бухгалтерського обліку, оскільки протягом усього процесу його вдосконалення визначення результату діяльності було одним з найважливіших об'єктів обліку навколо якого завжди виникали дискусії та проблеми [229, с. 27].

Поняття “фінансові результати” розглядають як бухгалтерську оцінку різниці між поточними доходами та витратами відповідно до нормативної бази складання фінансової звітності [230, с. 25].

Оцінка фінансових результатів проводиться з метою отримання аналізу поточного стану фінансово-господарської та майбутньої (прогнозування) діяльності підприємства (рис. 1.11) [218, с. 70].

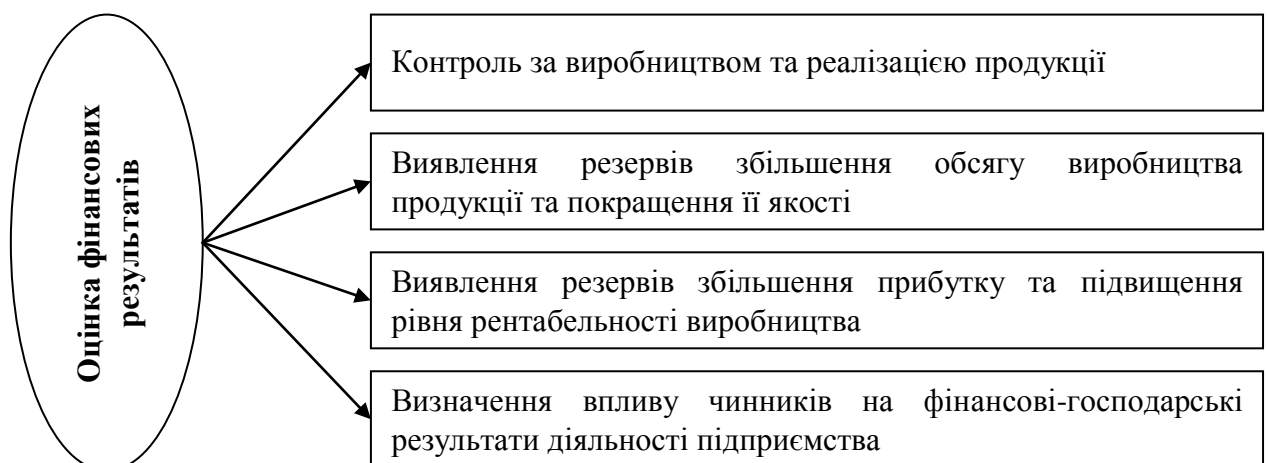

Рис. 1.11. Завдання оцінки фінансових результатів фінансово-господарської діяльності підприємства [авторська розробка; 218, с. 69]

Розрахунок фінансового результату від фінансово-господарської діяльності підприємства складається з двох етапів: на першому визначають прибуток (збиток) від операційної діяльності, на другому – від фінансової та інвестиційної (рис. 1.12) [211, с. 420].

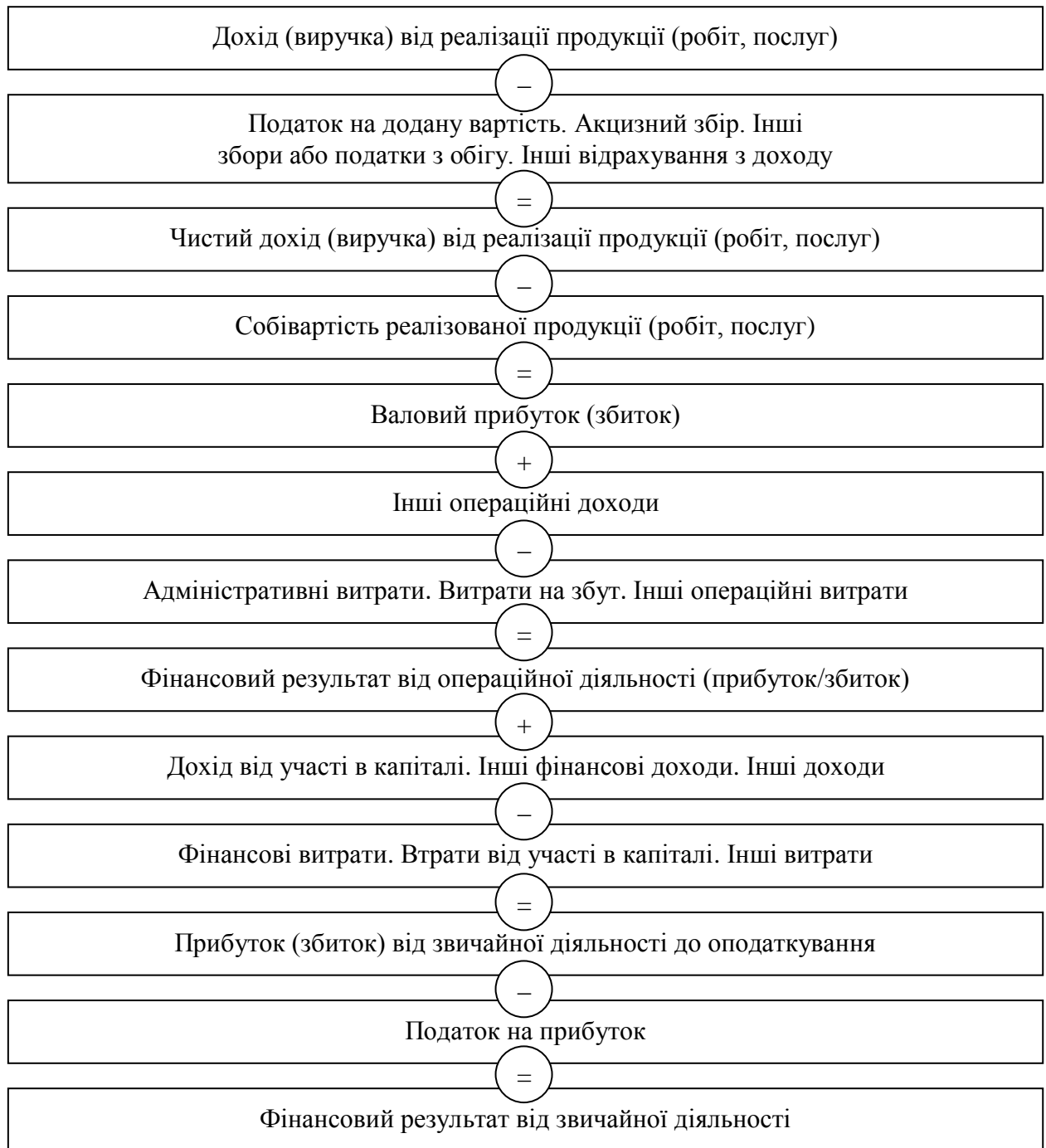

Рис. 1.12. Порядок визначення фінансового результату від фінансово-господарської діяльності підприємства [узагальнено автором на основі 211, с. 421]

На думку автора, під фінансовими результатами слід розуміти збільшення прибутку (збитку) та підвищення рівня рентабельності (збитковості) підприємства від фінансово-господарської діяльності за звітний період. Чим вище значення прибутку та рівня рентабельності, тим більша інвестиційна привабливість підприємства [218, с. 69 – 70].

Аналіз фінансових результатів сільськогосподарських підприємств відіграє важливу роль у діяльності та розвитку підприємства. Завдяки даному аналізу можна оцінити склад, структуру фінансових результатів, дію факторів, що впливають на величину фінансових результатів, провести аналіз рентабельності. Саме завдяки цьому можна приймати обґрунтовані та ефективні рішення в системі управління фінансовими результатами [231, с. 30].

Формування фінансових результатів можна розглядати як частину загальної системи господарювання, що пов'язана із прийняттям рішень щодо забезпечення необхідного їх розміру на рівні суб'єкта господарювання для досягнення тактичних та оперативних цілей [232, с. 44].

У фінансових результатах знаходять пряме відображення всі аспекти діяльності підприємства: рівень використання трудових, матеріальних і фінансових ресурсів; собівартість реалізованої продукції та її якість; обсяг реалізації, реалізаційні ціни; продуктивність праці; особливості технології та організації виробництва; державне регулювання розвитку галузі тощо [229, с. 28].

Фінансовий стан підприємства залежить від сприятливих фінансових результатів, які попереджають ймовірність настання його банкрутства.

Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства [233, с. 764].

Таким чином, негативний фінансовий стан підприємства свідчить про можливі загрози у вигляді банкрутства. Для прогнозування та попередження кризових ситуацій необхідно проводити оцінку ймовірності банкрутства підприємства. Оцінка ймовірності банкрутства ґрунтується на розроблених багатофакторних моделях. Від адекватного вибору моделі, на основі якої буде проводитися дослідження, залежить прийняття правильних рішень по виходу із кризи. Найкращим свідченням відсутності або подолання підприємством загрози банкрутства будуть позитивні фінансові результати.

Висновки до розділу 1

З огляду на сучасні вимоги, що висуває до підприємств, національна економіка України важливим для їхньої ефективної діяльності є здійснення комплексного аналізу фінансового стану. Тож, спираючись на проведене в першому розділі дослідження можна зробити наступні висновки:

1. За підсумком проведеного аналізу сформовано авторські визначення понять “фінансовий стан”, “комплексна оцінка фінансового стану”, “ліквідність”, “платоспроможність”, “фінансова стійкість” та “фінансові результати” в контексті сільськогосподарських підприємств. Так, під фінансовим станом пропонується розуміти економічну категорію, яка ґрунтується на використанні фінансових ресурсів на конкретну дату. Комплексна оцінка фінансового стану полягає в дослідженні системи показників, які визначають стан, умови та перспективи діяльності підприємств. Ліквідність трактується в здатності перетворення активів в грошові кошти з метою розрахунку за своїми зобов’язаннями, а платоспроможність в здатності своєчасно та повно погашати власні боргові зобов’язання наявними платіжними засобами. Фінансова стійкість розуміється у можливості використання оборотних коштів для своєчасного погашення зобов’язань та заборгованостей. Стосовно фінансових результатів, то вони полягають у збільшенні прибутку та рівня рентабельності від діяльності підприємства за звітний період.

2. Виділено основні елементи комплексної оцінки фінансового стану, які можуть використовуватися на сільськогосподарських підприємствах, серед яких: оцінка майна, фінансової стійкості, кредитоспроможності, джерел капіталу, ліквідності, платоспроможності; факторний аналіз капіталу; а також комплексне оцінювання дебіторської та кредиторської заборгованості.

3. Досліджено вплив на ліквідність та платоспроможність підприємства зовнішніх та внутрішніх чинників. Серед зовнішніх чинників найбільший вплив має законодавчо-нормативна база, податки, інфляція, тіньова економіка тощо. Тим часом, серед внутрішніх чинників впливають організація виробництва, кадровий потенціал, використання техніки та технологій, інновації, наявні оборотні та необоротні активи, рівень зобов’язань та заборгованостей тощо.

4. Розроблено систему показників оцінки фінансової стійкості для сільськогосподарських підприємств, яка структурно поділена на три групи і включає коефіцієнти: структури і вартості джерел капіталу, стану капіталу, а також використання капіталу. Виокремлені групи показників концентруються на співвідношенні між оборотними та необоротними активами і пасивами балансу, власним капіталом, довгостроковими і поточними зобов'язаннями, довгостроковими і поточними забезпеченнями. Застосування при оцінці фінансової стійкості єдиної загальної методики спрямоване створити умови для об'єктивного оцінювання фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств з метою розробки на основі цього практично значимих заходів для подолання фінансових ризиків.

5. Виокремлено зовнішні та внутрішні чинники, що мають вплив на ймовірність настання банкрутства сільськогосподарських підприємств. Зовнішні характеризують зміни зовнішнього середовища та мають опосередкований вплив, до них належать чинники: політичні, правові, демографічні, економічні, природні, зовнішньоекономічні та неплатоспроможність підприємств-партнерів. Внутрішні чинники характеризують процес управління виробництвом та мають безпосередній вплив, до них належать чинники: управління, планування, виробництво, фінанси та контроль.

6. Виходячи із зовнішніх та внутрішніх чинників виділено характерні ознаки банкрутства підприємства, які ґрунтуються на скороченні обсягу виробництва, скороченні ресурсного забезпечення та неплатоспроможності.

7. Досліджено закордонні та вітчизняні багатофакторні моделі оцінки ймовірності настання банкрутства та виокремлено їхні переваги та недоліки для вітчизняних підприємств. Тож, до переваг можна віднести доступ до статистичних даних, залучення працівників підприємства, доступні та логічні методичні підходи, оперативність дослідження. До недоліків належать недосконалість методик, неврахування особливостей підприємства, відсутність адаптованості закордонних моделей до українських реалій, неврахування галузевої специфіки підприємства, необ'єктивна інформаційна

база відображення реального фінансового стану підприємства, неврахування рівня інфляції, відсутність точності прогнозування, а також диференціації оцінки фінансового стану та ймовірності настання банкрутства.

8. Розглянуто завдання оцінки фінансових результатів, яка проводиться з метою аналізу поточного стану та прогнозування діяльності підприємства. Завдання включає здійснення контролю за продукцією, виявлення резервів підвищення кількості та якості продукції, знаходження резервів підвищення прибутку та рівня рентабельності, а також визначення впливу чинників на результати фінансової діяльності підприємства.

Підсумки проведеного у першому розділі дослідження було апробовано у вигляді виступів на науково-практичних конференціях [33; 34; 46; 67; 112; 114; 124; 125; 126; 127; 165; 191; 198; 199; 200; 201; 204; 205; 209; 219] та публікації наукових праць [32; 57; 58; 97; 111; 138; 169; 180; 197; 203; 218].

Список використаних джерел до розділу 1

1. Дубницький В. І., М'ячин В. Г. Нейромережева модель діагностики фінансового стану та ймовірності настання банкрутства інноваційно активних підприємств. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 1 (1). С. 134–139.

2. Проскурович О. В., Ястремський М. М., Сорока Л. О. *Особливості моделювання фінансового стану промислового підприємства. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2017. Вип. 23 (2). С. 147 – 151.

3. Торшин Є. О. Економічний зміст фінансового стану підприємств. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2017. Вип. 26 (2). С. 8 – 13.

4. Малюкіна Д. І. Сучасний стан економічної та фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2018. Вип. 2. С. 168 – 178.

5. Мельник М. І. Моделювання та оцінка фінансового стану сільськогосподарських агроформувань України та Польщі. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. Вип. 5 (1). С. 168 – 175.
6. Олійник О. О., Роговий С. М. Фінансовий стан підприємства в контексті ліквідності та платоспроможності. *Агросвіт*. 2018. № 19. С. 34 – 38.
7. Корнівська В. О., Чернуха Р. Д. Деякі аспекти удосконалення фінансового стану підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 7 (2). С. 34 – 36.
8. Левчук К. О., Романюк Р. Я. Методика оцінки фінансового стану підприємства з використанням левериджу. *Математичне моделювання*. 2018. № 2. С. 238 – 246.
9. Колеснік Я. В., Харіна А. В. Шляхи вдосконалення фінансового стану сільськогосподарського підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6770>.
10. Скаковська С. С., Прокопчук О. М. Діагностика фінансового стану підприємства. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2017. Вип. 1. С. 55 – 62.
11. Іщук Л. І., Ніколаєва А. М., Кулик Л. С. Діагностика фінансового стану підприємства як основа його економічної безпеки. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*. 2017. Вип. 14. С. 109 – 114.
12. Мішура В. Б., Спіцин В. Є. Економічна сутність, аналіз та оцінка фінансового стану підприємства. *Научный вестник Донбасской государственной машиностроительной академии*. 2017. № 3. С. 121 – 126.
13. Рубан Л. О., Овчаренко Ю. С. Побудова системи діагностики фінансового стану промислового підприємства. *Молодий вчений*. 2017. № 5. С. 709 – 714.
14. Луб А. І. Концептуальні основи діагностики стану фінансової безпеки підприємства. *Управління розвитком*. 2018. № 1. С. 85 – 90.
15. Бечко В. П., Прокопчук О. Т. Оцінка сучасного стану фінансового забезпечення підприємств аграрної галузі. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2017. Вип. 90 (2). С. 46 – 61.
16. Воробйова Н. П., Музиченко Р. О. Аналіз фінансового стану підприємства: сутність і необхідність. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Серія: Економіка та менеджмент*. 2017. № 13. С. 116 – 123.

17. Яцук О. О., Захарова Н. Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2018. Т. 29 (68), № 3. С. 173 – 180.
18. Киш Л. М., Синявська Н. С. Аналіз фінансових результатів та фінансового стану сільськогосподарського підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 13 (2). С. 99 – 103.
19. Іщук Л. І., Ніколаєва А. М., Харчук С. В. Шляхи покращення фінансового стану підприємства в сучасних економічних умовах. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*. 2018. Вип. 15. С. 79 – 85.
20. Ліснічук О., Шпаковська О. Аналіз фінансового стану як ефективний інструмент управління подальшим розвитком підприємства. *Економічний аналіз*. 2019. Т. 29, № 4. С. 28 – 34.
21. Клімович І. М., Татієвська К. А. Деякі питання сутності та оцінки фінансового стану підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6613>.
22. Корбутяк А. Г., Бута М. М. Підходи до трактування поняття “фінансовий стан підприємства”. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 16 (1). С. 149 – 153.
23. Поддєрьогін А. М., Чорна Н. М. Методичні підходи до оцінки фінансового стану підприємства: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2018. № 1. С. 150 – 160.
24. Гриценко Т. В., Бровко Л. І. Теоретичні та практичні аспекти управління фінансовим станом підприємства в сучасних умовах. *Молодий вчений*. 2018. № 9 (2). С. 465 – 469.
25. Крючко Л. С. Оцінка фінансового стану підприємства – сутність та необхідність. *Ефективна економіка*. 2012. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1613>.
26. Крилов Г. М. Фінансовий стан підприємства: оцінка результатів діяльності та прагматика. *Подільський науковий вісник*. 2017. № 2. С. 72 – 76.

27. Скібіцька Л. І., Матвеев В. В., Щелкунов В. І., Подреза С. М. Антикризовий менеджмент : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 584 с.
28. Мелень О. В., Торяник Ю. О. Обґрунтування потреб в оцінці фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. *Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Збірник наукових праць. Серія: Технічний прогрес та ефективність виробництва*. 2015. № 60 (1169). С. 90 – 93.
29. Яришко О. В. Фінансовий аналіз діяльності бюджетної організації. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2008. № 1 (3). С. 174 – 180.
30. Кальна Т. А. Прийоми фінансового аналізу: переваги та недоліки. *Економічний аналіз*. 2014. Т. 15, № 2. С. 13 – 18.
31. Федішин М. П. Методичні аспекти аналізу грошових потоків підприємств для цілей планування. *Економічний аналіз*. 2016. Т. 25, № 2. С. 132 – 138.
32. Томілін О. О., Лесюк А. С. Сутність та оцінка фінансового стану сільськогосподарського підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 14. С. 561 – 566.
33. Лесюк А. С. Сутність фінансового стану сільськогосподарського підприємства. *Актуальні проблеми управління та економічного розвитку в умовах інформатизації суспільства* : матеріали науково-практичної конференції (м. Київ, 20 грудня 2016 р.) / Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва ДУТ. Київ : Державний університет телекомунікацій, Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва, 2016. С. 60 – 63.
34. Лесюк А. С. Оцінка майна сільськогосподарських підприємств України. *Актуальні проблеми економіки та управління в умовах системної кризи* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 28 листопада 2018 р.). Львів : Львівський інститут МАУП, 2018. Ч. 2. С. 74 – 76.
35. Беззубко Л. В., Кулик О. А. Аналіз фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. *Збірник наукових праць Донбаської національної академії будівництва і архітектури*. 2018. № 4. С. 127 – 132.
36. Базілінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 328 с.

37. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз : навч. посіб. 2-ге вид., без змін. Київ : КНЕУ, 2009. 592 с.
38. Костирко Р. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків : Фактор, 2007. 784 с.
39. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 392 с.
40. Литвин Б. М., Стельмах М. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : “Хай Тек Прес”, 2008. 336 с.
41. Савицкая Г. В. Экономический анализ : учебник. 11-е изд., испр. и доп. Москва : Новое знание, 2005. 651 с.
42. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 566 с.
43. Шеремет А. Д., Сайфулин Р. С., Негашев Е. В. Методика финансового анализа : учеб. пособ. 3-е изд., перераб. и доп. Москва : ИНФРА-М, 2000. 208 с.
44. Шеремет А. Д. Комплексный анализ хозяйственной деятельности : учебник. Москва : ИНФРА-М, 2006. 415 с.
45. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Кондор, 2005. 196 с.
46. Лесюк А. С. Оцінка впливу джерел формування капіталу на фінансовий стан сільськогосподарських підприємств України. *Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 28 листопада 2018 р.) / відп. ред. О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак. Луцьк, 2018. С. 152 – 153.
47. Бердар М. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
48. Valkauskas R. Assessment of the financial position of a company: theoretical aspect. *Ekonomika*. 2013. Vol. 92. No. 3. P. 166 – 180.
49. Wang X., Dennis L., Tu Y. S. Measuring Financial Condition: A Study of U.S. States. *Public Budgeting & Finance*. 2007. Vol. 27 (2). P. 1 – 21.
50. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 256 с.

51. Жулега И. А. Методология анализа финансового состояния предприятия : монография. Санкт-Петербург, 2006. 235 с.
52. Іванілов О. С. Економіка підприємства : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 728 с.
53. Моляков Д. С., Шохин Е. И. Теория финансов предприятий : учеб. пособ. Москва : Финансы и статистика, 2004. 112 с.
54. Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 504 с.
55. Перфильев А. Б. Финансовое состояние организации: методики анализа и оценки : монография. Ярославль, 2013. 224 с.
56. Тігова Т. М., Селіверстова Л. С, Процюк Т. Б. Аналіз фінансової звітності : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 268 с.
57. Лесюк А. С. Методика комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств. *Економіка та держава*. 2020. № 8. С. 83 – 88.
58. Лесюк А. С. Комплексна оцінка дебіторської та кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств. *Випереджаючий інноваційний розвиток: теорія, методика, практика* : монографія / за ред. Н. С. Ілляшенко. Суми : Триторія, 2018. С. 358 – 366.
59. Заніздра В. С., Мельник Т. А. Економічна сутність фінансового стану підприємства. *Наукові записки*. Кіровоград : КНТУ, 2012. Вип. 12. Ч. II. С. 102 – 104.
60. Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації : Наказ Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01>.
61. Щодо Методичних рекомендацій по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій : Лист Державної податкової адміністрації України від 27.01.1998 р. № 759/10/20-2117. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2117225-98>.
62. Дубинська О. С. Удосконалення методики оцінки комплексного стану підприємства на основі інтегрованої фінансової звітності. *Молодий вчений*. 2019. № 2 (2). С. 611 – 618.

63. Мощенський С. Г. Таксономія активу бухгалтерського балансу для експрес-аналізу фінансового стану. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 24. С. 249 – 254.
64. Торшин Є. О. Інформаційна база аналізу показників фінансового стану підприємств за національними та міжнародними стандартами фінансової звітності. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 20. С. 65 – 70.
65. Іщук Л. І. Діагностика фінансового стану як інструмент ефективного управління розвитком підприємства. *Економічний форум*. 2018. № 3. С. 208 – 212.
66. Гриценко Л. Л., Боярко І. М., Шамкало К. Ю. Методи і методики аналізу фінансового стану: особливості використання для малих підприємств. *Вісник Університету банківської справи*. 2019. № 2 – 3. С. 108 – 115.
67. Лесюк А. С. Оцінка фінансового стану сільськогосподарських підприємств. *Проблеми і перспективи інноваційного розвитку аграрного сектора економіки в умовах інтеграційних процесів* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 22 грудня 2016 р.). У 2 ч. Ч. 1 / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків : ХНАУ, 2016. С. 134 – 138.
68. Внукова Н. М., Гончарова М. С. Управління фінансовим станом підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 12 (2). С. 9 – 13.
69. Загурський О. М., Погоріла А. А. Застосування вартісно-орієнтованого управління для оцінки фінансового стану підприємства. *Бізнес Інформ*. 2018. № 12. С. 275 – 280.
70. Шарова С. В., Черкасова О. С. Фінансовий стан підприємства та шляхи його вдосконалення. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. Вип. 5. С. 145 – 148.
71. Васишин Т. М. Аналіз підходів науковців до поділу фінансового аналізу діяльності підприємств на внутрішній та зовнішній. *Економіка. Фінанси. Право*. 2014. № 5. С. 29 – 32.
72. Антонюк В. С., Полонський Л. Г., Аверченков В. І., Ю. А. Малахов. *Методологія наукових досліджень* : навч. посіб. Київ : НТУУ “КПІ”, 2015. 276 с.
73. *Фінансовий аналіз* : навч. посіб. / І. О. Школьник та ін. ; за заг. ред. І. О. Школьник. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 368 с.

74. Шеремет А. Д., Суйц В. П. Аудит : учебник. 5-е изд., перераб и доп. Москва : ИНФРА-М, 2006. 448 с.
75. Бандоріна Л. М., Удачина К. О., Татарчук А. Д. Моделювання системи аналізу фінансового стану підприємства. *Проблеми економіки та політичної економії*. 2019. № 1. С. 127 – 135.
76. Патарідзе-Вишинська М. В. Діагностика фінансового стану підприємств як інструмент управління фінансовою безпекою. *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”*. Серія: Економіка. 2019. № 12. С. 140 – 145.
77. Томчук О. Ф., Левчук М. С. Критерії оцінювання і прогнозування фінансового стану та результатів діяльності підприємства. *Молодий вчений*. 2019. № 9 (2). С. 480 – 486.
78. Коваленко О. В., Лихойванова А. О. Особливості експрес-аналізу фінансового стану підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. Вип. 3. С. 89 – 93.
79. Томілін О. О. Фінансовий стан підприємства і його стабільність. *Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць*. Дніпропетровськ : ДНУ, 2008. Вип. 241. Т. V. С. 1150 – 1157.
80. Мазур В. А., Томчук О. Ф., Браніцький Ю. Ю. Методика аналізу фінансового стану підприємства відповідно до вимог внутрішніх і зовнішніх користувачів. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 3. С. 7 – 20.
81. Сосновська О. О. Методичні підходи до діагностування фінансового стану підприємства. *Modern economics*. 2019. № 14. С. 264 – 271.
82. Лук'янова В. В., Лабунець О. О. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його поліпшення. *Приазовський економічний вісник*. 2018. Вип. 2 (07). С. 66 – 69.
83. Олійник Т. О., Матейченко А. Ю. Методи оцінки фінансового стану та ефективності використання ресурсів підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2018. Вип. 5. С. 119 – 123.
84. Бунда О. М., Кошельник Р. С. Методичні підходи аналізу фінансового стану підприємства. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Серія: Економіка та менеджмент*. 2018. № 17. С. 73 – 81.

85. Волкова Н. А. Аналітична оцінка фінансового стану підприємств сільського господарства. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економіка, управління та адміністрування*. 2018. № 4. С. 3 – 7.
86. Лищенко М. О., Устік Т. В. Особливості управління маркетинговими ризиками на підприємстві як засіб покращення маркетингової інноваційної політики. *Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки*. 2019. № 1. С. 3 – 12.
87. Євсєєва О. О., Анікіна О. С., Нікуліна С. В. Актуальність формування універсального підходу до оцінки фінансового стану підприємства на основі показників форм фінансової звітності. *Економічний простір*. 2019. № 148. С. 129 – 143.
88. Дубинська О. С. Визначення типу фінансового стану підприємства за комплексним інтегральним показником фінансової звітності. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 26 (2). С. 136 – 141.
89. Бородкин К. В., Преображенский Б. Г. Анализ инструментария финансовой диагностики. *Финансы*. 2004. № 3. С. 65 – 66.
90. Большешапова А. И. Роль диагностики финансового состояния экономического субъекта в обеспечении финансовой устойчивости. *Экономика и управление: анализ тенденций и перспектив развития*. 2016. № 24. С. 110 – 114.
91. Корженгулова А. А. Методология моделей финансового анализа предприятия. *С. Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университетінің ғылым жаршысы. Экономика сериясы*. 2011. № 1. С. 19 – 25.
92. Денисенко М. П., Зазимко О. В. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. *Агросвіт*. 2015. № 10. С. 52 – 58.
93. Ковалев В. В. Финансовый анализ: методы и процедуры. Москва : Финансы и статистика, 2002. 560 с.
94. Волощук Н. Ю. Формування комплексного фінансового аналізу та діагностики діяльності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. 2017. Вип. 1 (2). С. 242 – 248.
95. Лежненко Л. І. Організаційно-інформаційна модель аналізу фінансових результатів підприємства. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2013. Т. 18. Вип. 4 (2). С. 127 – 130.
96. Тулай О. І. Фінансовий стан сільськогосподарських підприємств та основні напрями його зміцнення. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2018. № 3. С. 185 – 191.

97. Лесюк А. С. Система показників комплексної оцінки фінансового стану підприємства. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Т. 31 (70). № 4. С. 132 – 140.

98. Школьник І. О., Кривоzub В. І. Сучасний стан фінансового забезпечення підприємств аграрного сектору України. *Вісник Сумського державного університету. Серія: Економіка*. 2019. № 4. С. 49 – 55.

99. Лисенко А. М., Наливайченко С. П. Методичні підходи до комплексної оцінки фінансового стану підприємства. *Культура народів Причорномор'я*. 2011. № 201. С. 148 – 149.

100. Сафронська І. М., Белай Г. С. Методичні підходи до комплексної оцінки фінансового стану підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2009. № 17. С. 65 – 67.

101. Серебряк К. І., Романовська Л. А., Заблудська Д. В. Економіко-правове забезпечення встановлення факторів дестабілізації фінансового стану підприємства: податковий аспект. *Економіка та право*. 2019. № 2. С. 126 – 132.

102. Голик В. Р. Управлінський облік як дієвий резерв поліпшення фінансового стану підприємства. *Фінансові дослідження*. 2018. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/find_2018_1_17.

103. Бодруг Т. М., Гаватюк Л. С. Сутність аналізу та управління фінансовим станом підприємств України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 22 (1). С. 20 – 24.

104. Лищенко М. О. Аналіз фінансової стійкості підприємства як елементу забезпечення фінансової стабільності роботи підприємства. *Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки*. 2018. Вип. 2. С. 49 – 57.

105. Власюк Н. І., Салійчук Н. Ф. Сучасні проблеми оцінювання фінансового стану підприємств та можливі шляхи їх вирішення. *Підприємництво і торгівля*. 2017. Вип. 21. С. 144 – 147.

106. Закаблук Г. О. Дослідження динаміки показників фінансово-економічного стану промислових підприємств на засадах інтегрального оцінювання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 12. С. 36 – 41.

107. Заярна Н. М., Величко Д. Д., Плис Р. О. Роль оборотних коштів у контексті забезпечення стійкості фінансового стану підприємства. *Підприємництво і торгівля*. 2017. Вип. 21. С. 86 – 91.

108. Коломієць Н. О., Павліченко В. М., Коломієць О. П. Методологічні аспекти оцінки фінансового стану як основи ефективного управління підприємством. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2017. Вип. 185. С. 223 – 230.

109. Новікова М. М., Новіков Д. А. Методичний підхід до оцінювання фінансового стану організації. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2018. Вип. 1. С. 147 – 152.

110. Швець Ю. О., Мозолєвська А. І. Сучасний стан формування фінансової стратегії промислового підприємства та шляхи її реалізації. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 34. С. 235 – 242.

111. Лесюк А. С. Оцінка ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств. *Механізм управління формуванням стратегій випереджаючого інноваційного розвитку промислових підприємств* : монографія / за ред. Н. С. Ілляшенко. Суми : Триторія, 2019. С. 203 – 212.

112. Лесюк А. С. Ліквідність та платоспроможність сільськогосподарських підприємств: сутність, чинники та оцінка. *Економіко-правові детермінанти розвитку агропромислового комплексу* : матеріали міжнародного наук.-практ. круглого столу студ., аспір. і молод. учених (м. Умань, 16 травня 2019 р.). Умань : УНУС, 2019. С. 63 – 66.

113. Кіндрат О. В. Оцінювання впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовищ на стійкість фінансово-економічного стану підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2017. № 1. С. 140 – 149.

114. Лесюк А. С. Комплексна оцінка фінансового стану сільськогосподарських підприємств в Україні. *Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / М-во освіти і науки України; М-во культури України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2017. Ч. 2. С. 89 – 91.

115. Фінанси підприємств : підручник / А. М. Поддєрьогін та ін. ; кер. кол. авт. і наук. ред. А. М. Поддєрьогін. 7-ме вид., без змін. Київ : КНЕУ, 2008. 552 с.
116. Нелеп В. М. Планування на аграрному підприємстві : підручник. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : КНЕУ, 2004. 495 с.
117. Антипенко Є. Ю., Ногіна С. М., Піддубна Ю. С. Аналіз теоретичних аспектів ділової активності підприємства та існуючих підходів до її оцінювання. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 3. С. 76 – 80.
118. Д'яченко І. І. Методичне забезпечення аналізу ділової активності підприємства. *Управління розвитком*. 2014. № 10. С. 140 – 142.
119. Савченко О. В., Марцінко Д. В. Сутність та оцінка управління дебіторською та кредиторською заборгованостями в межах аналізу фінансового стану підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2017. № 6 (1). С. 181 – 185.
120. Нелеп В. М. Планування на аграрному підприємстві : підручник. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : КНЕУ, 2004. 495 с.
121. Лищенко М. О. Недоліки та переваги розвитку ринку сільськогосподарської продукції в Україні та світі. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2013. Вип. 6. С. 44 – 51.
122. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник Ю. М. Економічний аналіз : навч. посіб. Полтава : РВВД ПДАА, 2018. 290 с.
123. Кулик А. В. Проблеми організації та методики аналізу ліквідності і платоспроможності підприємств. *Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем: Збірник наукових праць*. Київ : МННЦ ІТіС, 2009. Вип. 14. С. 300 – 332.
124. Лесюк А. С. Оцінка відносних показників ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств України. *Концепції економічного розвитку країни : матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції економічного спрямування*. Тернопіль, 2016. С. 31 – 33.
125. Лесюк А. С. Оценка ликвидности и платежеспособности сельскохозяйственных предприятий Украины. *Проблемы и вызовы экономики региона в условиях глобализации : 3 Национальная научно-практическая конференция (г. Комрат, 7 декабря 2017 г.) / под общ. ред. Л. П. Тодорич; редкол.: Д. Пармакли и др. Комрат, 2018. С. 301 – 303.*

126. Лесюк А. С. Ліквідність та платоспроможність сільськогосподарських підприємств та чинники її формування. *Актуальні проблеми розвитку фінансів та фінансової науки: ідеї та їх впровадження* : матеріали Десятої Всеукраїнської (із зарубіжною участю) наукової конференції студентів та молодих вчених (м. Покровськ, 23 – 24 травня 2017 р.) / під заг. ред. В. М. Антоненко. Покровськ : ДВНЗ “ДонНТУ”, 2017. С. 36 – 38.

127. Лесюк А. С. Теоретичні аспекти ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств. *Актуальні проблеми економіки та управління в умовах системної кризи* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 27 листопада 2019 р.). Львів : Львівський інститут ПраТ “ВНЗ “МАУП”, 2019. С. 383 – 386.

128. Власова Н. О., Пічугіна Т. С., Смірнова П. В. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємств роздрібної торгівлі : монографія. Харків : ХДУХТ, 2010. 222 с.

129. Давиденко Н. М., Жовніренко О. В. Об’єктивна необхідність оптимізації рівня ліквідності компанії у системі управління корпоративними фінансами. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2019. № 6 (111). С. 6 – 10.

130. Олександренко І. В. Діагностика ліквідності та платоспроможності підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 6. С. 419 – 426.

131. Ярошевська О. В. Методи оцінки ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. *Стратегія і механізми регулювання промислового розвитку*. 2014. С. 202 – 219.

132. Іванов В. Концептуальні засади забезпечення платоспроможності підприємства. *Схід*. 2009. № 9 (100). С. 4 – 8.

133. Азаренкова Г. М., Дудінова А. П. Оптимальні напрямки підвищення фінансової стійкості та ліквідності підприємства. *Науково-технічний збірник “Комунальне господарство міст”*. Серія: Економічні науки. 2007. № 77. С. 431 – 438.

134. Масленніков Є. І. Методи управління ліквідністю торговельного підприємства. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2017. Т. 16. Вип. 3. С. 71 – 84.

135. Роева О. С. Аналіз фінансового стану підприємств. *Молодий вчений*. 2018. № 5 (1). С. 323 – 327.
136. Халатур С. М., Магала І. С. Аналіз фінансового стану сільського господарства України. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2017. № 1. С. 119 – 126.
137. Юрій Е. О., Бербека Л. А. Дослідження фінансової стійкості в системі оцінки фінансового стану підприємства. *Молодий вчений*. 2017. № 10. С. 1112 – 1117.
138. Lesyuk A. Methodological approaches to assessing financial stability of agricultural enterprises. *Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej Zarządzanie*. 2020. No. 38. P. 79 – 93.
139. Багацька К. В., Говорушко Т. А., Шеремет О. О. Фінансовий аналіз : підручник. Київ, 2014. 320 с.
140. Донченко Т. В. Теоретичні основи формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету: Економічні науки*. 2010. № 1, Т. 1. С. 23 – 27.
141. Курочкин Д. В. Финансовая устойчивость предприятия и коэффициентный подход к ее оценке. *Вестник магилёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. А. Куляшова. Серыя Д. Эканоміка, Сацыялогія, Права*. 2012. № 1 (39). С. 23 – 30.
142. Лиференко Г. Н. Финансовый анализ предприятия : учеб. пособ. Москва : Издательство “Экзамен”, 2005. 160 с.
143. Партин Г. О., Дідух О. В. Особливості впливу основних чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип. 20.8. С. 275 – 279.
144. Позднякова И. А., Измайлович С. В. Оценка платежеспособности бюджетной организации. *Вестник Полоцкого государственного университета. Серия D. Экономические и юридические науки*. 2014. № 5. С. 59 – 63.
145. Тищенко О. М., Норік Л. О. Моделювання оцінки та прогнозування фінансової стійкості підприємства. *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Проблеми економіки та управління*. 2009. № 640. С. 406 – 415.

146. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. *Фінансовий аналіз : навч. посіб.* Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.
147. Ferguson Jr. R. W. Should Financial Stability Be an Explicit Central Bank Objective? *Challenges to Central Banking from Globalized Financial Systems* : papers presented at the ninth conference on central banking (Washington, D. C., September 16 – 17, 2002). Washington, D. C. : International Monetary Fund, 2003. P. 208 – 223.
148. Щербатюк С. Ю. Развитие методик диагностики финансовой устойчивости сельскохозяйственных организаций : монография. Гродно : ГГАУ, 2015. 280 с.
149. Яценко В. М. Сутність поняття та методичні підходи до оцінки фінансової стабільності і фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Серія: Економіка і менеджмент.* 2016. № 1. С. 8 – 17.
150. Allen W. A., Wood G. Defining and achieving financial stability. *Journal of Financial Stability.* 2006. Vol. 2 (2). P. 152 – 172.
151. Albulescu C., Breznik K., Dermol V. What we Understand by Financial Stability: Text Analysis with Network Approach. *Managing Innovation and Diversity in Knowledge Society Through Turbulent Time* : Proceedings of the MakeLearn and TIIM Joint International Conference (Timisoara, May 25 – 27, 2016). ToKnowPress, 2016. P. 943 – 951.
152. Gorczyńska M. Stabilność finansowa a zrównoważony rozwój przedsiębiorstwa. *Zarządzanie i Finanse.* 2013. Vol. 2 (2). P. 99 – 110.
153. Crockett A. D. Why is financial stability a goal of public policy? *Economic Review* / Federal Reserve Bank of Kansas City. 1997. Vol. 82. P. 5 – 22.
154. Кнейслер О. В., Налукова Н. І. Теоретико-прагматичні підходи до оцінки фінансової стійкості суб'єктів господарювання. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Економіка.* 2017. Вип. 4. С. 45 – 50.
155. Popescu D. I. Definierea stabilității financiare. *Colec'ia Biblioteca Economică. Seria Studii și cercetări economice.* Centrul de Informare și Documentare Economică, 2009. Vol. 102. 39 p.

156. Стефанів І. Ф. Теоретико-методичні аспекти нормалізації рівня фінансової стійкості суб'єкта господарювання. *Світ фінансів*. 2017. Вип. 3. С. 83 – 92.

157. Стригуль Л. С. Теоретико-методичне забезпечення визначення фінансової стійкості підприємств різних організаційно-правових форм в умовах мінливого середовища. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 6 (3). С. 64 – 67.

158. Schinasi G. J. Defining Financial Stability. *IMF Working Paper*. 2004. No. 04/187. 19 p. <https://doi.org/10.5089/9781451859546.001>.

159. Cernavskis K. (2014). Financial stability of enterprise as the main precondition for sustainable development of economy. *Regional Formation and Development Studies*. 2014. No. 3 (8). P. 36 – 46.

160. Дорофєєв О. В., Вороніна В. Л., Торяник Ю. Г. Удосконалення системи управління економічним розвитком аграрних підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 36. С. 127 – 133.

161. Тяхтій М. П., Громоздова Л. В., Коваль О. В. Фінансова стійкість корпорації: теоретичні аспекти аналізу. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2014. № 6. С. 54 – 62.

162. Rodica P., Alexandru S., Angela T. The Methodology of Financial Stability Assessment of Republic of Moldova through Macroeconomic Indicators. *Procedia Economics and Finance*. 2014. Vol. 15. P. 383 – 392.

163. Крупельницька І. Г., Юшко Я. І. Проблематика економічного аналізу ліквідності і платоспроможності в сучасних умовах. *Інноваційна економіка*. 2013. № 8. С. 319 – 322.

164. Курганський К. С. Фінансова стійкість підприємства: застосування апарату нечіткої логіки для прогнозування банкрутства. *Моделювання та інформаційні системи в економіці*. 2011. Вип. 85. С. 185 – 199.

165. Лесюк А. С. Оцінка фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств України. *Підприємництво в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (м. Полтава, 28 листопада 2016 р.). Полтава, 2016. С. 116 – 121.

166. Давиденко Н. М. Стратегія забезпечення фінансової стійкості підприємств в умовах сучасних викликів та загроз. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. 2016. Вип. 1 (1). С. 350 – 353.

167. Шурпенкова Р. К., Калайтан Т. В. Рейтингова оцінка фінансових ресурсів підприємства. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2017. Вип. 2. С. 147 – 150.

168. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 815 с.

169. Lesyuk A. Impact of accounts receivable and payable on the financial condition of agricultural enterprises of Ukraine. *Evropský časopis ekonomiky a managementu*. 2020. Vol. 6 (4). P. 115 – 124.

170. Бродська І. І. Ефективність управління дебіторською та кредиторською заборгованостями підприємства: обліково-аналітичний аспект. *Економічні науки. Сер.: Економіка та менеджмент*. 2012. Вип. 9 (2). С. 75 – 81.

171. Міщук Є. В., Сідорова І. І. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості: проблемні аспекти. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 2. С. 54 – 57.

172. Торшин Є. О. Аналіз світового досвіду трансформації показників фінансового стану підприємств. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2017. Вип. 26 (2). С. 10 – 13.

173. Самойленко А., Рисцов І. К. Моделі ідентифікації стійкості фінансового стану підприємства. *Економічний вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”*. 2018. № 15. С. 611 – 621.

174. Гнатенко Є. П., Годованюк Н. А. Аналіз фінансового стану підприємства, як один з інструментів з’ясування реальної конкурентоспроможності. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Економічні науки*. 2017. № 2. С. 159 – 165.

175. Стольник І. В. Теоретичні засади покращення фінансового стану підприємства. *Облік і фінанси*. 2019. № 3. С. 107 – 112.

176. Мурована Т., Пасхал В. Діагностика ймовірності кризового стану та її ефективність для підтримання фінансової стійкості суб'єктів підприємництва. *Економічний аналіз*. 2019. Т. 29, № 4. С. 121 – 131.

177. Сердечна С. М. Виявлення глибини стану кризи на основі моделей оцінки ймовірності банкрутства підприємств. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2012. Вип. 22 (2). С. 366 – 371.

178. Мелихова Т. О. Аналіз фінансового стану та виявлення загроз як засіб прогнозування ймовірності банкрутства промислового підприємства. *Review of transport economics and management*. 2019. Вип. 1. С. 48 – 57.

179. М'ячин В. Г., Єфимов О. В. Обґрунтування вибору показників для діагностики фінансового стану підприємств та імовірності настання їх банкрутства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2018. Вип. 32. С. 94 – 99.

180. Аранчій В. І., Лесюк А. С. Оцінка ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Облік і фінанси*. 2015. № 3. С. 62 – 69.

181. Altman E. I. Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy. *The Journal of Finance*. 1968. Vol. 23. No. 4. P. 589 – 609.

182. Hillegeist S. A., Keating E. K., Cram D. P., Lundstedt K. G. Assessing the Probability of Bankruptcy. *Review of Accounting Studies*. 2004. Vol. 9. P. 5 – 34.

183. Wu Y., Gaunt C., Gray S. A comparison of alternative bankruptcy prediction models. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*. 2010. Vol. 6 (1). P. 34 – 45.

184. Kiyak D., Labanauskaitė D. Assessment of the practical application of corporate bankruptcy prediction models. *Economics and management*. 2012. Vol. 17. No. 3. P. 895 – 905.

185. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304 с.

186. Ohlson J. A. Financial Ratios and the Probabilistic Prediction of Bankruptcy. *Journal of Accounting Research*. 1980. Vol. 18. No. 1. P. 109 – 131.

187. Подольська В. О., Яріш О. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 488 с.

188. Scott J. The probability of bankruptcy: A comparison of empirical predictions and theoretical models. *Journal of Banking & Finance*. 1981. Vol. 5 (3). P. 317 – 344.
189. Шморгун Н. П., Головка І. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 528 с.
190. Чібісова І. В. Методи оцінки і прогнозування банкрутства підприємств. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2012. Вип. 22 (2). С. 389 – 394.
191. Лесюк А. С., Бражник Л. В. Діагностика банкрутства підприємства та розробка заходів його фінансового оздоровлення. *Екологічні та соціально-економічні аспекти розвитку економіки* : матеріали Всеукраїнської інтернет-конференції молодих вчених і студентів (м. Миколаїв, 17 – 19 квітня 2014 р.) / М-во аграр. політики та продовольства України, Миколаївський націон. аграрний ун-т та ін. Миколаїв, 2014. С. 408 – 411.
192. Глушук О. М. Зарубіжні методи аналізу ймовірності банкрутства неплатоспроможного підприємства. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2011. № 21. С. 87 – 95.
193. Гришова І. Ю., Шабатура Т. С. Зміцнення фінансової складової економічної безпеки підприємства. *Облік і фінанси*. 2013. № 1. С. 99 – 104.
194. Климаш Н. І. Застосування методики трендового аналізу для визначення ймовірності розвитку кризових явищ на підприємстві. *Облік і фінанси*. 2014. № 2 (64). С. 138 – 143.
195. Кругляк А. В., Кнігінська Г. В. Вплив кризи на банкрутство підприємств та передумови й наслідки його виникнення. *Економіка і регіон*. 2011. № 2. С. 149 – 151.
196. Рзаєва Т. Г., Стасюк І. В. Порівняльна характеристика вітчизняної і зарубіжної методик визначення ймовірності банкрутства підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 4. С. 89 – 93.
197. Лесюк А. С. Прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Управління соціально-економічним розвитком в умовах змін* : монографія / за заг. ред. Т. М. Лозинської. Полтава, 2017. С. 113 – 124.

198. Lesyuk A. S. The bankruptcy company: notion, signs and measures to prevent. *World Science in 2016: Results* : Proceedings of II International scientific conference. Morrisville : Lulu Press, 2017. P. 36 – 38.

199. Лесюк А. С. Методичні підходи щодо оцінки ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Scientific achievements 2015* : The International Scientific and Practical Congress (Vienna, February 20, 2015). Prague : Publishing Center of The International Scientific Association “Science & Genesis”, 2015. Vol. 2. P. 85 – 87.

200. Лесюк А. С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств та заходи запобігання їх банкрутству. *Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки* : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 30 жовтня 2017 р.). Полтава : РВВ ПДАА, 2017. С. 118 – 120.

201. Лесюк А. С. Запобігання банкрутства підприємства. *Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт зі спеціальності “Гроші, фінанси і кредит”* : збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Київ, 22 – 24 квітня 2015 р.) / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2015. С. 51 – 54.

202. Денисенко М. П., Гришко А. М. Заходи покращання фінансового стану підприємств у сучасних умовах господарювання. *Економіка та держава*. 2019. № 12. С. 61 – 65.

203. Лесюк А. С. Методики прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2016. № 4. С. 229 – 236.

204. Лесюк А. С. Аналіз сучасних методик прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту* : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 28 травня 2018 р.). Одеса : ОНПУ, 2018. С. 114 – 115.

205. Лесюк А. С. Основні чинники впливу на фінансовий стан підприємства. *Розвиток маркетингової діяльності в умовах економічної глобалізації* : збірник наукових праць за матеріалами X міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 24 квітня 2018 р.). С. 120 – 123.

206. Власюк В. Є., Федорцова А. В., Чичибабіна Д. Г. Діагностика ймовірності банкрутства, покладаючись на галузевий та регіональний аспект. *Молодий вчений*. 2017. № 11. С. 1115 – 1118.

207. Підлипний Ю. В. Особливості аналізу ймовірності банкрутства в умовах кризи. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. 2017. Вип. 1 (2). С. 254 – 258.

208. Колошко Н. В., Слободян Н. Г. Оцінка ймовірності банкрутства як метод прогнозування фінансового стану підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2019. Вип. 33. С. 231 – 236.

209. Лесюк А. С. Методичні засади оцінки ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Математичні методи, моделі в економіці* : матеріали II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт 2015/16 н. р. Запоріжжя : Видавництво ЗНУ, 2016. С. 66 – 68.

210. Altman E. I., Hotchkiss E. Corporate Financial Distress and Bankruptcy: Predict and Avoid Bankruptcy, Analyze and Invest in Distressed Debt. 3rd ed. Hoboken, New Jersey : Wiley, 2006. 368 p.

211. Калініченко О. В., Плотник О. Д. Економіка підприємства. Практикум : навч. посіб. Київ : Кондор, 2012. 600 с.

212. Taffler R. J. Empirical models for the monitoring of UK corporations. *Journal of Banking & Finance*. 1984. Vol. 8 (2). P. 199 – 227.

213. Al-Kassar T. A., Soileau J. S. Financial performance evaluation and bankruptcy prediction (failure). *Arab Economic and Business Journal*. 2014. Vol. 9 (2). P. 147 – 155.

214. Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2004. 412 с.

215. Матвійчук А. В. Нечіткі, нейромережеві та дискримінантні моделі діагностування можливості банкрутства підприємств. *Нейро-нечіткі технології моделювання в економіці*. 2013. № 2. С. 71 – 118.

216. Baran D., Pastýr A., Baranová D. Financial Analysis of a Selected Company. *Research Papers Faculty of Materials Science and Technology Slovak University of Technology*. 2016. Vol. 24. No. 37. P. 73 – 92.

217. Кіндзюр О. С. Стан та актуальні проблеми фінансового забезпечення розвитку підприємств. *Бізнес-навігатор*. 2019. Вип. 3-1. С. 89 – 93.

218. Лесюк А. С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. *Агросвіт*. 2020. № 15. С. 67 – 73.

219. Лесюк А. С. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств України. *Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: виклики постіндустріальної економіки* : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 18 – 19 травня 2017 р.). Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. С. 261 – 262.

220. Степанова Д. С., Яременко А. М. Розроблення фінансової стратегії для стабілізації фінансового стану підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 27 (2). С. 62 – 66.

221. Поліщук Н. В., Мотник О. Р. Інтегральна оцінка фінансового стану сільськогосподарських підприємств. *Економіка і управління*. 2019. № 1. С. 105 – 113.

222. Зось-Кіор М. В., Калюжний С. О. Удосконалення системи управління конкурентоспроможністю аграрного підприємства. *Економіка та держава*. 2020. № 3. С. 23 – 27.

223. Тохтамиш Т. О., Мірошніченко Я. М. Аналіз сучасного стану фінансових ресурсів підприємств України. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 12 (2). С. 29 – 33.

224. Тулай О. І. Сучасний стан та проблеми фінансового забезпечення сталого розвитку агропромислового сектору. *Світ фінансів*. 2018. Вип. 3. С. 104 – 116.

225. Писаренко В. В. Маркетингове управління корпоративними відносинами в АПК. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2016. № 4 (36). С. 24 – 28.

226. Гончаров А. Б., Голованова О. М., Постольна Н. О., Приходько Т. М., Чібісова В. П. Дослідження шляхів стабілізації фінансового стану підприємства і зростання економічної ефективності його функціонування. *ScienceRise*. 2018. № 5. С. 9 – 11.

227. Чорнявська Т. М. Облікова політика підприємства як фактор управління доходами і фінансовими результатами діяльності. *Облік і фінанси*. 2012. № 1. С. 82 – 85.

228. Мороз Ю. Ю. Облік фінансових результатів діяльності підприємства. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2013. № 2. С. 135 – 141.

229. Афанас'єва О. Є. Визначення фінансового результату: вітчизняна та зарубіжна практика. *Вісник Одеського національного університету. Економіка*. 2013. Т. 18, Вип. 3 (1). С. 27 – 29.

230. Власова Н. О., Мелушова І. Ю. Ефективність формування фінансових результатів підприємств роздрібної торгівлі : монографія. Харків : ХДУХТ, 2008. 259 с.

231. Гончарук І. В., Старосуд В. І., Мулик Т. О. Фінансові результати сільськогосподарських підприємств: механізм формування та аналітична оцінка (на прикладі Ялтушківської дослідно-селекційної станції ІБК і ЦБ НААН України). *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 3. С. 18 – 34.

232. Знамеровська Т. М., Халевицька Т. Г. Фінансові результати діяльності: сутність, порядок формування та відображення в обліку. *Аграрний вісник Причорномор'я. Економічні науки*. 2014. Вип. 75. С. 39 – 46.

233. Кандирал О. О. Економічний аналіз як метод визначення дійсного фінансового стану підприємства. *Криміналістика і судова експертиза*. 2019. Вип. 64. С. 763 – 771.

РОЗДІЛ 2.
КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Оцінка ліквідності, ділової активності, дебіторської та кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств

У сучасних економічних умовах ліквідність та платоспроможність сільськогосподарських підприємств є одним з найважливіших показників, які характеризують фінансову стійкість сільськогосподарських підприємств [1, с. 383]. Протягом 2015 – 2019 рр. в сільськогосподарських підприємствах України відбулося незначне підвищення коефіцієнта абсолютної ліквідності (з 0,053 до 0,061), але незважаючи на незначне збільшення даного коефіцієнта він не відповідає нормативному значенню ($\geq 0,2$ або більше 20 %), тому сільськогосподарські підприємства України за досліджуваний період мали недостатню грошову платоспроможність в 2015 р. – 5,3 %, а у 2019 р. відповідно – 6,1 % (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Оцінка показників ліквідності та платоспроможності
сільськогосподарських підприємств України, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними 2]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,053	0,020	0,053	0,057	0,061	0,008
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,126	1,032	1,002	0,895	0,832	-0,294
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,503	1,192	1,536	1,564	1,546	0,043
Коефіцієнт покриття запасів	3,957	7,420	2,866	2,324	2,155	-1,803
Коефіцієнт платоспроможності	0,049	0,018	0,048	0,052	0,057	0,008

Коефіцієнт загальної ліквідності сільськогосподарських підприємств України за 2015 – 2019 рр. збільшився (з 1,503 до 1,546), це свідчить про те, що дані підприємства забезпечуються власними оборотними коштами та можуть своєчасно погашати зобов'язання перед кредиторами.

Значення коефіцієнт швидкої ліквідності за досліджуваний період мало негативну тенденцію до зменшення на 0,294 (з 1,126 до 0,832), але даний коефіцієнт відповідає нормативному значенню ($\geq 0,7$), тому сільськогосподарські підприємства мають високий рівень розрахункової платоспроможності.

За досліджуваний період коефіцієнт платоспроможності збільшився (з 0,049 до 0,057) значення даного коефіцієнта є меншим за нормативне значення ($\geq 0,1$), це свідчить про недостатню забезпеченість грошовими коштами сільськогосподарських підприємств України.

За 2015 – 2019 рр. відбулося зниження рівня платіжних можливостей сільськогосподарських підприємств України щодо виконання поточних зобов'язань.

Держава повинна спрямувати зусилля на відтворення та модернізацію виробничо-ресурсного потенціалу агропромислового виробництва, сприяти активізації зовнішньоекономічної діяльності аграрної сфери, забезпечити платоспроможний попит на аграрну продукцію [3, с. 102].

Ліквідність характеризує як поточний, так і перспективний стан розрахунків. Підприємство може бути платоспроможним на звітну дату, проте мати несприятливі можливості у майбутньому (наявність товарних запасів, що не відповідають ринковим вимогам; дебіторської заборгованості неплатоспроможних боржників) [4, с. 186].

Ліквідність характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, цілеспрямованістю їх розміщення і ефективністю використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними та фізичними особами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю [5, с. 86].

Проведемо оцінку показників ліквідності та платоспроможності підприємств Полтавської області, а саме: ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району, ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району, ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району, ПП “імені Калашника” Полтавського району, АОПП “Великосорочинське” Миргородського району в табл. 2.2.

**Оцінка показників ліквідності та платоспроможності у
досліджуваних сільськогосподарських підприємствах Полтавської
області, 2015 – 2019 рр. [розраховано автором за даними підприємств]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району						
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,937	2,803	4,286	2,388	3,513	2,576
Коефіцієнт швидкої ліквідності	3,617	8,675	6,648	2,981	4,141	0,524
Коефіцієнт загальної ліквідності	4,898	13,761	11,323	5,876	7,092	2,195
Коефіцієнт покриття запасів	3,825	2,706	2,422	2,030	2,403	-1,422
Коефіцієнт платоспроможності	0,937	2,803	4,286	2,388	3,513	2,576
ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району						
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,453	2,245	4,244	3,337	6,080	4,627
Коефіцієнт швидкої ліквідності	7,211	7,370	8,828	5,056	7,208	-0,002
Коефіцієнт загальної ліквідності	8,446	9,121	13,045	9,785	12,350	3,904
Коефіцієнт покриття запасів	6,839	5,210	3,093	2,069	2,402	-4,437
Коефіцієнт платоспроможності	1,453	2,245	4,244	3,337	6,080	4,627
ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району						
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,009	0,006	0,002	0,006	0,004	-0,005
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,078	2,045	1,430	2,117	1,745	-0,333
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,230	2,789	2,045	3,298	2,515	0,285
Коефіцієнт покриття запасів	14,715	3,746	3,327	2,792	3,264	-11,451
Коефіцієнт платоспроможності	0,009	0,006	0,002	0,006	0,004	-0,005
ПП “імені Калашника” Полтавського району						
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,474	0,309	0,294	0,304	0,183	-0,291
Коефіцієнт швидкої ліквідності	3,633	1,385	0,913	1,234	1,311	-2,322
Коефіцієнт загальної ліквідності	16,756	7,520	9,623	7,474	6,420	-10,336
Коефіцієнт покриття запасів	1,277	1,226	1,105	1,198	1,257	-0,020
Коефіцієнт платоспроможності	0,474	0,309	0,294	0,304	0,183	-0,291
АОПП “Великосорочинське” Миргородського району						
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,624	0,641	0,647	0,500	0,240	-0,384
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,934	0,903	1,632	1,903	0,779	-0,155
Коефіцієнт загальної ліквідності	4,596	23,637	17,541	16,068	13,145	8,549
Коефіцієнт покриття запасів	1,255	1,040	1,103	1,134	1,063	-0,192
Коефіцієнт платоспроможності	0,624	0,641	0,647	0,500	0,240	-0,384

Протягом 2015 – 2019 рр. спостерігається позитивна тенденція до зростання коефіцієнта абсолютної ліквідності, яка свідчить про те, що поточні зобов'язання та забезпечення покривають за рахунок грошей та їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій в ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” (з 0,937 до 3,513) та в ТОВ “Востокстройгаз” (з 1,453 до 6,080). Відбулося зниження коефіцієнта абсолютної ліквідності в ПП “імені

Калашника” (з 0,474 до 0,183) та в АОПП “Великосорочинське” (з 0,624 до 0,240). З досліджуваних підприємств лише в ТОВ “Гарант-2005” коефіцієнт абсолютної ліквідності не відповідає нормативному значенню ($\geq 0,2$), тобто досліджуване підприємство за 2015 – 2019 рр. не мало змоги покривати поточні зобов’язання і забезпечення високоліквідними оборотними активами, крім того даний показник знизився з 0,009 до 0,004.

Коефіцієнт загальної ліквідності за 2015 – 2019 рр. у досліджуваних підприємствах Полтавської області відповідав нормативному значенню (≥ 1). Збільшився коефіцієнт загальної ліквідності в ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” (з 4,898 до 7,092), в ТОВ “Востокстройгаз” (8,446 до 12,350), в ТОВ “Гарант-2005” (з 2,230 до 2,515) та в АОПП “Великосорочинське” (з 4,596 до 13,145). Зменшення коефіцієнта загальної ліквідності серед досліджуваних підприємств відбулося в ПП “імені Калашника” (з 16,756 до 6,420), але незважаючи на зниження даного коефіцієнта, в підприємство й надалі оборотні активи перевищують поточні зобов’язання і забезпечення як наслідок підприємство може забезпечити резервний запас для компенсації збитків у разі потреби.

За досліджуваний період коефіцієнт покриття запасів зменшився в ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” на 1,422 (з 3,825 до 2,403), в ТОВ “Гарант-2005” на 11,451 (з 14,715 до 3,264), в ПП “імені Калашника” на 0,020 (з 1,277 до 1,257), ТОВ “Востокстройгаз” на 4,437 (з 6,839 до 2,402) та в АОПП “Великосорочинське” на 0,192 (з 1,255 до 1,063), але в усіх досліджуваних підприємствах коефіцієнт покриття запасів відповідав нормативному значенню (≥ 1).

В ТОВ “Гарант-2005” за 2015 – 2019 рр. спостерігається незначне зниження коефіцієнта платоспроможності (з 0,009 до 0,004), його значення за досліджуваний період було менше нормативного ($\geq 0,1$), що спричинило недостатню забезпеченість грошовими коштами. Зростання коефіцієнта платоспроможності за досліджуваний період відбулося в ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” на 2,576 (з 0,937 до 3,513) та в ТОВ “Востокстройгаз” на 4,627 (з 1,453 до 6,080), що свідчить про здатність досліджуваних сільськогосподарських підприємств покрити поточні зобов’язання та забезпечення за рахунок невикористаних грошей та їх еквівалентів.

Оцінка показників ліквідності та платоспроможності свідчить про те, що за 2015 – 2019 рр. спостерігалось зростання платіжних можливостей в ТОВ “Елеватор “Чиста криниця”, ТОВ “Востокстройгаз”, ПП “імені Калашника” та АОПП “Великосорочинське”, дані підприємства є платоспроможними.

Результати проведеної оцінки показників ділової активності (табл. 2.3), свідчать про те, що за 2015 – 2019 рр. в сільськогосподарських підприємствах України відбулося зменшення тривалості одного обороту поточної дебіторської заборгованості на 145 днів (-43,1 %), тривалості одного обороту оборотних активів на 93 дні (-18,5 %) та тривалості одного обороту активів на 11 днів (-1,7 %).

Таблиця 2.3

Оцінка показників ділової активності сільськогосподарських підприємств України, 2015 – 2019 рр. [розраховано автором за даними 2; 6]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт обертання запасів	1,795	1,571	1,479	1,432	1,542	-0,253
Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	1,071	0,369	1,238	1,622	1,883	0,812
Коефіцієнт обертання поточної кредиторської заборгованості	4,497	4,612	4,568	4,220	4,463	-0,035
Коефіцієнт обертання оборотних активів	0,713	0,305	0,709	0,808	0,875	0,161
Коефіцієнт обертання активів	0,535	0,262	0,497	0,537	0,544	0,009
Коефіцієнт обертання власного капіталу	1,333	1,090	1,038	1,095	1,072	-0,261
Тривалість операційного циклу, днів	537	1206	534	473	425	-112
Тривалість фінансового циклу, днів	457	1128	455	388	344	-113
Тривалість одного обороту запасів, днів	201	229	243	251	233	33
Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	336	977	291	222	191	-145
Тривалість одного обороту поточної кредиторської заборгованості, днів	80	78	79	85	81	1
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	505	1179	508	445	412	-93
Тривалість одного обороту активів, днів	673	1375	725	670	662	-11
Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	270	330	347	329	336	66

Також за досліджуваний період спостерігалось збільшення тривалості одного обороту власного капіталу 66 днів (24,3 %). Це відбулося внаслідок зростання чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на відміну від середньорічної вартості відповідних активів. За 2015 – 2019 рр. відбулося збільшення тривалості одного обороту запасів на 33 дні (16,4 %), тривалості одного обороту поточної кредиторської заборгованості на 1 день (0,8 %), це відбулося внаслідок зростання собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на відміну від середньорічної вартості відповідних активів та пасивів.

Оцінка показників ділової активності ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” (табл. 2.4) протягом 2015 – 2019 рр. свідчить негативні тенденції більшості показників обертання активів та пасивів досліджуваного підприємства.

Таблиця 2.4

**Оцінка показників ділової активності ТОВ “Елеватор
“Чиста криниця” Новосанжарського району, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт обертання запасів	2,140	0,966	1,098	0,588	0,880	-1,260
Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	2,052	0,746	1,457	2,442	8,967	6,915
Коефіцієнт обертання поточної кредиторської заборгованості	4,344	4,565	8,538	2,020	2,620	-1,724
Коефіцієнт обертання оборотних активів	0,954	0,357	0,454	0,313	0,500	-0,454
Коефіцієнт обертання активів	0,726	0,298	0,381	0,266	0,433	-0,293
Коефіцієнт обертання власного капіталу	0,882	0,336	0,410	0,301	0,501	-0,381
Тривалість операційного циклу, днів	344	855	575	759	449	106
Тривалість фінансового циклу, днів	261	776	533	581	312	51
Тривалість одного обороту запасів, днів	168	373	328	612	409	241
Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	175	482	247	147	40	-135
Тривалість одного обороту поточної кредиторської заборгованості, днів	83	79	42	178	137	55
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	377	1008	792	1150	720	342
Тривалість одного обороту активів, днів	496	1210	945	1354	832	336
Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	408	1073	879	1198	719	310

За аналізований період в ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” відбулося збільшення тривалості одного обороту запасів на 241 день (143,2 %), тривалості одного обороту поточної кредиторської заборгованості на 55 днів (65,8 %), тривалості одного обороту оборотних активів на 342 дні (90,7 %), тривалості одного обороту активів на 336 дні (67,7 %), тривалості одного обороту власного капіталу на 310 днів (76,0 %). Також за 2015 – 2019 рр. відбулося зменшення тривалості одного обороту поточної дебіторської заборгованості на 135 днів (-77,1 %).

Тривалість операційного циклу збільшилася за досліджуваний період в ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” на 106 днів (30,8 %), це спричинено збільшенням тривалості одного обороту запасів на 241 день (143,2 %). Тривалість фінансового циклу збільшилася 51 день (19,6 %) у зв’язку із збільшенням тривалості одного обороту поточної кредиторської заборгованості на 55 днів (65,8 %). Це свідчить про негативні зміни в діловій активності ТОВ “Елеватор “Чиста криниця”.

Дослідимо показники ділової активності ТОВ “Востокстройгаз” (табл. 2.5).

Упродовж 2015 – 2019 рр. ТОВ “Востокстройгаз” відбулося зменшення тривалості одного обороту поточної дебіторської заборгованості на 61 день (-40,5 %) та тривалості одного обороту поточної кредиторської заборгованості на 17 днів (-34,8 %), дані зміни відбулися внаслідок зростання чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та зростання собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на відміну від середньорічної вартості відповідних активів та пасивів. Також на досліджуваному підприємстві відбулося збільшення тривалості одного обороту запасів на 275 днів (2,6 рази), тривалості одного обороту оборотних активів на 401 день (151,9 %), тривалості одного обороту активів на 427 днів (145,7 %) та тривалості одного обороту власного капіталу 425 днів (198,5 %), що в переважній більшості негативно характеризує ділову активність ТОВ “Востокстройгаз”.

Оцінка показників ділової активності
ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт обертання запасів	3,362	2,726	1,055	0,518	0,943	-2,419
Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	2,391	0,975	0,644	1,047	4,018	1,627
Коефіцієнт обертання поточної кредиторської заборгованості	7,418	5,396	3,597	5,612	11,381	3,963
Коефіцієнт обертання оборотних активів	1,364	0,596	0,296	0,267	0,542	-0,823
Коефіцієнт обертання активів	1,228	0,559	0,273	0,243	0,500	-0,728
Коефіцієнт обертання власного капіталу	1,682	0,681	0,321	0,283	0,564	-1,119
Тривалість операційного циклу, днів	258	501	900	1039	472	214
Тривалість фінансового циклу, днів	209	435	800	975	440	231
Тривалість одного обороту запасів, днів	107	132	341	695	382	275
Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	151	369	559	344	90	-61
Тривалість одного обороту поточної кредиторської заборгованості, днів	49	67	100	64	32	-17
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	264	604	1215	1349	665	401
Тривалість одного обороту активів, днів	293	644	1319	1481	720	427
Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	214	528	1121	1272	639	425

Дослідимо показники ділової активності ТОВ “Гарант-2005” (табл. 2.6).

За 2015 – 2019 рр. тривалість операційного циклу в ТОВ “Гарант-2005” зросла на 536 днів (95,3 %), це спричинено збільшенням тривалості одного обороту запасів на 260 днів (183,8 %) та збільшенням тривалості одного обороту поточної дебіторської заборгованості на 276 днів (65,6 %).

Тривалість фінансового циклу досліджуваного підприємства збільшилася 439 днів (83,0 %) це пов’язано із збільшенням тривалості одного обороту поточної кредиторської заборгованості на 97 днів (287,1 %). Це свідчить про негативні зміни в діловій активності ТОВ “Гарант-2005”.

Оцінка показників ділової активності

ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт обертання запасів	2,547	0,546	1,132	0,675	0,897	-1,649
Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	0,855	0,203	0,709	0,610	0,516	-0,338
Коефіцієнт обертання поточної кредиторської заборгованості	10,602	2,271	1,191	0,783	2,739	-7,864
Коефіцієнт обертання оборотних активів	0,714	0,170	0,503	0,409	0,342	-0,372
Коефіцієнт обертання активів	0,613	0,146	0,439	0,330	0,259	-0,354
Коефіцієнт обертання власного капіталу	0,940	0,224	0,713	0,488	0,355	-0,585
Тривалість операційного циклу, днів	563	2430	826	1124	1099	536
Тривалість фінансового циклу, днів	529	2271	524	664	967	439
Тривалість одного обороту запасів, днів	141	660	318	533	401	260
Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	421	1770	508	590	697	276
Тривалість одного обороту поточної кредиторської заборгованості, днів	34	159	302	460	131	97
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	504	2118	715	880	1054	550
Тривалість одного обороту активів, днів	588	2470	821	1091	1390	802
Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	383	1609	505	738	1014	631

Результати оцінки показників ділової активності, ПП “імені Калашника” (табл. 2.7).

За аналізований період в ПП “імені Калашника” відбулося зменшення тривалості одного обороту запасів на 70 днів (-24,8 %) та тривалості одного обороту поточної дебіторської заборгованості на 2 дні (-6,3 %), дані зміни відбулися внаслідок зростання чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на відміну від середньорічної вартості відповідних активів.

Оцінка показників ділової активності

ПП “імені Калашника” Полтавського району, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт обертання запасів	1,274	1,241	1,399	1,521	1,695	0,421
Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	10,044	9,704	15,253	16,041	10,720	0,676
Коефіцієнт обертання поточної кредиторської заборгованості	18,193	11,343	10,824	11,856	11,291	-6,902
Коефіцієнт обертання оборотних активів	1,756	1,586	1,584	1,527	1,623	-0,134
Коефіцієнт обертання активів	1,059	0,948	0,859	0,814	0,905	-0,154
Коефіцієнт обертання власного капіталу	1,105	1,030	0,942	0,878	0,987	-0,118
Тривалість операційного циклу, днів	318	327	281	259	246	-72
Тривалість фінансового циклу, днів	299	295	248	229	214	-85
Тривалість одного обороту запасів, днів	283	290	257	237	212	-70
Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	36	37	24	22	34	-2
Тривалість одного обороту поточної кредиторської заборгованості, днів	20	32	33	30	32	12
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	205	227	227	236	222	17
Тривалість одного обороту активів, днів	340	380	419	442	398	58
Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	326	350	382	410	365	39

Тривалість операційного циклу в ПП “імені Калашника” за 2015 – 2019 рр. зменшилася на 72 дні (-22,8 %), це пов’язано із зменшення тривалості одного обороту запасів та поточної дебіторської заборгованості на 70 днів та 2 дні відповідно.

Оцінка показників ділової активності (табл. 2.8) свідчить як про позитивні, так і негативні тенденції оцінки обороту активів та пасивів АОПП “Великосорочинське”.

Оцінка показників ділової активності

АОПП “Великосорочинське” Миргородського району, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт обертання запасів	0,795	0,742	0,851	0,898	0,917	0,122
Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	21,619	25,818	34,257	15,555	17,654	-3,965
Коефіцієнт обертання поточної кредиторської заборгованості	6,012	10,593	30,902	69,501	53,512	47,500
Коефіцієнт обертання оборотних активів	1,271	1,004	1,133	1,132	1,126	-0,146
Коефіцієнт обертання активів	0,921	0,715	0,764	0,728	0,676	-0,244
Коефіцієнт обертання власного капіталу	1,086	0,787	0,791	0,757	0,706	-0,380
Тривалість операційного циклу, днів	469	499	433	424	413	-56
Тривалість фінансового циклу, днів	410	465	422	419	406	-3
Тривалість одного обороту запасів, днів	453	485	423	401	393	-60
Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	17	14	11	23	20	4
Тривалість одного обороту поточної кредиторської заборгованості, днів	60	34	12	5	7	-53
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	283	358	318	318	320	37
Тривалість одного обороту активів, днів	391	504	471	495	532	141
Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	332	457	455	476	510	179

За 2015 – 2019 рр. на досліджуваному підприємстві відбулося зменшення тривалості одного обороту поточної кредиторської заборгованості на 53 дні (-88,8 %), дані зміни сталися унаслідок зростання собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на відміну від середньорічної вартості відповідних пасивів.

За досліджуваний період в АОПП “Великосорочинське” скоротилася тривалість операційного циклу на 56 днів (-12,0 %) внаслідок зменшення

тривалості одного обороту запасів на 60 днів (-13,3 %), а також відбулося скорочення тривалості фінансового циклу на 3 дні (-0,8 %). Це свідчить про позитивні зміни в діловій активності АОПІ “Великосорочинське”.

В сучасних умовах господарювання збільшення або зменшення дебіторської заборгованості сільськогосподарських підприємств має значний вплив на оборотність капіталу, який вкладений в їх оборотні активи та на їх фінансовий стан [7, с. 367; 8, с. 18; 9, с. 221].

Дебіторська заборгованість – це економічні вигоди в майбутньому періоді, яка безпосередньо або опосередковано створює додаткове отримання грошових коштів [10, с. 115].

Дебіторська заборгованість є одним з видів найменш ліквідної частини активів сільськогосподарського підприємства, що потребує додаткових витрат. Чим довший період погашення дебіторської заборгованості, – тим менше дохід від вкладених коштів. Крім того, в умовах інфляції кошти знецінюються [10, с. 115].

Збільшення дебіторської заборгованості негативно впливає на фінансовий стан кредитора, що може привести до його банкрутства. Тому необхідний контроль над станом заборгованості, який дозволить забезпечувати своєчасне стягнення грошових коштів [10, с. 116].

Фінансовий стан сільськогосподарських підприємств в Україні характеризується зменшенням дебіторської заборгованості в структурі їх оборотних активів, що призводить до прискорення платіжного обороту сільськогосподарських підприємств (табл. 2.9).

За 2015 – 2019 рр. коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості сільськогосподарських підприємств України збільшився на 0,812. У 2015 р. дебіторська заборгованість сільськогосподарських підприємств України становила – 66,6 % від загального обсягу оборотних активів сільськогосподарських підприємств України), а у 2019 р. відповідно – 46,4 %. Зменшення дебіторської заборгованості в структурі оборотних активів сільськогосподарських підприємств сприяє покращенню їх фінансового

стану. За досліджуваний період також відбулося зниження дебіторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 40,3 %, що свідчить про покращення стану розрахунків сільськогосподарських підприємств України з дебіторами.

Таблиця 2.9

Оцінка дебіторської заборгованості сільськогосподарських підприємств України, 2015 – 2019 рр. [розраховано автором за даними 2; 6]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	1,071	0,369	1,238	1,622	1,883	0,812
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	336	977	291	222	191	-145
Частка дебіторської заборгованості в майні, %	50,0	71,0	40,1	33,1	28,9	-21,1
Частка дебіторської заборгованості в оборотних активах, %	66,6	82,8	57,2	49,8	46,4	-20,2
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	6,650	18,093	5,092	3,434	2,911	-3,739
Відношення дебіторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), %	93,4	271,3	80,8	61,6	53,1	-40,3

За 2015 – 2019 рр. показники дебіторської заборгованості ТОВ “Елеватор “Чиста криниця”, ТОВ “Востокстройгаз”, ТОВ “Гарант-2005” та АОПП “Великосорочинське” мають переважно позитивну динаміку (табл. 2.10).

Згідно проведеної оцінки упродовж 2015 – 2019 рр. коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості збільшився в ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” (з 2,052 до 8,967) відповідно відбулося зменшення тривалості одного обороту дебіторської заборгованості на 135 днів (-77,1 %), такі зміни спричинені скороченням середньорічної дебіторської заборгованості (-73,7 %) та зростанням та зростанням чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 15 %. В ТОВ “Востокстройгаз” за досліджуваний період коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості збільшився (з 2,391 до 4,018), а тривалість одного обороту дебіторської заборгованості зменшилася на 61 день (-40,5 %).

**Оцінка дебіторської заборгованості у досліджуваних
сільськогосподарських підприємствах Полтавської області,
2015 – 2019 рр. [розраховано автором за даними підприємств]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
А	1	2	3	4	5	6
ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району						
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	2,052	0,746	1,457	2,442	8,967	6,915
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	175	482	247	147	40	-135
Частка дебіторської заборгованості в майні, %	35,4	39,9	26,1	10,9	4,8	-30,5
Частка дебіторської заборгованості в оборотних активах, %	46,5	47,8	31,2	12,8	5,6	-40,9
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	2,726	7,062	6,187	0,963	0,366	-2,361
Відношення дебіторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), %	48,7	134,0	68,6	41,0	11,2	-37,6
ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району						
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	2,391	0,975	0,644	1,047	4,018	1,627
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	151	369	559	344	90	-61
Частка дебіторської заборгованості в майні, %	51,4	57,3	42,4	23,2	12,4	-38,9
Частка дебіторської заборгованості в оборотних активах, %	57,1	61,1	46,0	25,5	13,5	-43,6
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	4,564	6,987	6,136	6,715	3,609	-0,955
Відношення дебіторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), %	41,8	102,6	155,2	95,5	24,9	-16,9
ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району						
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	0,855	0,203	0,709	0,610	0,516	-0,338
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	421	1770	508	590	697	276
Частка дебіторської заборгованості в майні, %	71,7	71,7	61,9	54,1	50,2	-21,5

Продовж. табл. 2.10

А	1	2	3	4	5	6
Частка дебіторської заборгованості в оборотних активах, %	83,6	83,6	71,0	67,1	66,2	-17,4
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	21,570	21,570	2,591	2,374	6,145	-15,425
Відношення дебіторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), %	117,0	491,7	141,1	164,0	193,7	76,7
ПП "імені Калашника" Полтавського району						
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	10,044	9,704	15,253	16,041	10,720	0,676
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	36	37	24	22	34	-2
Частка дебіторської заборгованості в майні, %	10,5	9,8	5,6	5,1	8,4	-2,1
Частка дебіторської заборгованості в оборотних активах, %	17,5	16,3	10,4	9,5	15,1	-2,4
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	3,103	1,865	0,934	0,854	1,238	-1,865
Відношення дебіторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), %	10,0	10,3	6,6	6,2	9,3	-0,6
АОПП "Великосорочинське" Миргородського району						
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	21,568	25,746	34,151	15,536	17,631	-3,937
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	17	14	11	23	20	4
Частка дебіторської заборгованості в майні, %	4,3	2,8	2,2	4,7	3,8	-0,4
Частка дебіторської заборгованості в оборотних активах, %	5,9	3,9	3,3	7,3	6,4	0,5
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,530	0,633	1,289	6,306	4,087	3,557
Відношення дебіторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), %	4,6	3,9	2,9	6,4	5,7	1,0

В ПП "імені Калашника" коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості за 2015 – 2019 рр. збільшився (з 10,044 до 10,720), а тривалість одного обороту дебіторської заборгованості зменшилася відповідно на 2 дні (-6,3 %), це відбулося внаслідок випереджаючого зростання чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 63,3 % на відміну від зростання середньорічної дебіторської заборгованості на 53,0 %.

За 2015 – 2019 рр. відбулося зниження дебіторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” на 37,6 %, в ТОВ “Востокстройгаз” на 16,9 % та в ПП “імені Калашника” на 0,6 %, що свідчить про покращення стану розрахунків сільськогосподарських підприємств України з дебіторами.

В ТОВ “Гарант-2005” за 2015 – 2019 рр. відбулося збільшення відношення дебіторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 76,7 %, а в АОПП “Великосорочинське” даний показник збільшився на 1 %, як наслідок в даних підприємствах спостерігалось погіршення стану розрахунків із дебіторами.

Значний вплив на фінансовий стан сільськогосподарських підприємств має кредиторська заборгованість, тому необхідно проводити комплексне оцінювання її складу, структури, динаміки та її співвідношення з дебіторською заборгованістю [7, с. 373; 11, с. 286].

За сучасних умов господарювання важливим елементом комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств є проведення оцінки кредиторської заборгованості, а саме: її складу, структури, динаміки та її співвідношення з дебіторською заборгованістю [12, с. 37].

Кредиторська заборгованість – це джерело покриття оборотних активів. За ефективного використання позикових коштів забезпечується додаткові економічні переваги [10, с. 118].

Кредиторська заборгованість безпосередньо залежить від фінансово-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства, в першу чергу, від виробництва й реалізації продукції [10, с. 118].

Збільшення кредиторської заборгованості свідчить про недостатність власних обігових коштів [10, с. 118].

За 2015 – 2019 рр. показники кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств України мають переважно негативну динаміку (табл. 2.11).

Оцінка кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств України, 2015 – 2019 рр. [розраховано автором за даними 2; 6]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	4,497	4,612	4,568	4,220	4,463	-0,035
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	80	78	79	85	81	1
Частка кредиторської заборгованості в капіталі, %	7,5	3,9	7,9	9,6	9,9	2,4
Частка кредиторської заборгованості в зобов'язаннях і забезпеченнях, %	12,6	5,2	15,1	19,0	20,2	7,6
Частка кредиторської заборгованості в поточних зобов'язаннях і забезпеченнях, %	15,1	5,5	17,3	22,7	24,7	9,6
Відношення кредиторської заборгованості до оборотних активів, %	10,0	4,6	11,2	14,5	16,0	5,9
Припадає кредиторської заборгованості на 1 грн дебіторської заборгованості, грн	0,15	0,06	0,20	0,29	0,34	0,19
Відношення кредиторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), %	14,0	15,0	15,9	17,9	18,2	4,2
Коефіцієнт співвідношення періодів погашення дебіторської та кредиторської заборгованості	4,201	12,510	3,690	2,602	2,370	-1,831

За досліджуваний період коефіцієнт обертання поточної кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств зменшився на 0,035, а тривалість одного обороту кредиторської заборгованості збільшилася на 1 день (0,8 %), відповідні зміни відбулися внаслідок того, що за збільшення собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на 96,9 % середньорічна величина кредиторської заборгованості збільшилася на 98,4 %.

За 2015 – 2019 рр. відбулося зниження середньорічної величини дебіторської заборгованості сільськогосподарських підприємств на 13,1 % порівняно із зростанням середньорічної величини кредиторської заборгованості на (98,4 %). За досліджуваний період відбулося зростання кредиторської заборгованості, яка припадає на 1 грн дебіторської заборгованості на 128,4 % (з 0,15 до 0,34).

Оцінка показників кредиторської заборгованості (табл. 2.12)
ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” свідчить про позитивні тенденції.

Таблиця 2.12

**Оцінка кредиторської заборгованості
ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району, 2015 –
2019 рр. [розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	4,344	4,565	8,538	2,020	2,620	-1,724
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	83	79	42	178	137	55
Частка кредиторської заборгованості в капіталі, %	13,0	5,6	4,2	11,3	13,2	0,2
Частка кредиторської заборгованості в зобов'язаннях і забезпеченнях, %	73,4	49,9	60,5	97,8	97,1	23,7
Частка кредиторської заборгованості в поточних зобов'язаннях і забезпеченнях, %	74,8	51,0	62,5	99,4	98,1	23,2
Відношення кредиторської заборгованості до оборотних активів, %	17,0	6,8	5,0	13,3	15,3	-1,8
Припадає кредиторської заборгованості на 1 грн дебіторської заборгованості, грн	0,37	0,14	0,16	1,04	2,74	2,37
Відношення кредиторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), %	17,9	19,0	11,1	42,5	30,5	12,6
Коефіцієнт співвідношення періодів погашення дебіторської та кредиторської заборгованості	2,117	6,115	5,859	0,827	0,292	-1,825

Частка поточної кредиторської заборгованості в капіталі досліджуваного підприємства за 2015 – 2019 рр. збільшилася з 13,0 до 13,2 %, а в зобов'язаннях і забезпеченнях збільшилася з 73,4 до 97,1 %, це свідчить про зростання рівня фінансової залежності ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” від кредиторських запозичень. За досліджуваний період відбулося зниження відношення кредиторської заборгованості до оборотних активів з 17,0 до 15,3 %, це свідчить про покращення виконання зобов'язань ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” перед кредиторами.

Проведемо оцінку кредиторської заборгованості ТОВ “Востокстройгаз” (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

**Оцінка кредиторської заборгованості
ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	7,418	5,396	3,598	5,612	11,381	3,963
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	49	67	100	64	32	-17
Частка кредиторської заборгованості в капіталі, %	11,3	8,2	6,9	3,5	3,4	-7,8
Частка кредиторської заборгованості в зобов'язаннях і забезпеченнях, %	41,7	45,5	46,0	24,5	30,6	-11,2
Частка кредиторської заборгованості в поточних зобов'язаннях і забезпеченнях, %	73,6	77,2	80,0	41,8	40,6	-33,0
Відношення кредиторської заборгованості до оборотних активів, %	12,5	8,7	7,5	3,8	3,7	-8,8
Припадає кредиторської заборгованості на 1 грн дебіторської заборгованості, грн	0,22	0,14	0,16	0,15	0,28	0,06
Відношення кредиторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), %	9,2	14,7	25,3	14,2	6,9	-2,3
Коефіцієнт співвідношення періодів погашення дебіторської та кредиторської заборгованості	3,102	5,536	5,586	5,360	2,832	-0,270

Упродовж 2015 – 2019 рр. відбулося покращення стану платіжно-розрахункових відносин ТОВ “Востокстройгаз” у зв'язку з зниженням відношення поточної кредиторської заборгованості до оборотних активів з 12,5 до 3,7 % та зниженням відношення поточної кредиторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) з 9,2 до 6,9 %.

У досліджуваному підприємстві коефіцієнт співвідношення періодів погашення дебіторської та поточної кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств з 2015 – 2019 рр. зменшився на 0,270 (з 3,102 до 2,832).

Дослідимо кредиторську заборгованість у ТОВ “Гарант-2005” (табл. 2.14).

Таблиця 2.14

Оцінка кредиторської заборгованості

ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	10,602	2,271	1,191	0,783	2,739	-7,864
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	34	159	302	460	131	97
Частка кредиторської заборгованості в капіталі, %	3,3	3,3	23,9	22,8	8,2	4,8
Частка кредиторської заборгованості в зобов'язаннях і забезпеченнях, %	9,5	9,5	62,1	70,4	30,2	20,7
Частка кредиторської заборгованості в поточних зобов'язаннях і забезпеченнях, %	9,5	9,5	62,1	70,4	30,2	20,7
Відношення кредиторської заборгованості до оборотних активів, %	3,9	3,9	27,4	28,3	10,8	6,9
Припадає кредиторської заборгованості на 1 грн дебіторської заборгованості, грн	0,05	0,05	0,39	0,42	0,16	0,12
Відношення кредиторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), %	5,4	22,8	54,4	69,1	31,5	26,1
Коефіцієнт співвідношення періодів погашення дебіторської та кредиторської заборгованості	12,405	11,167	1,681	1,285	5,305	-7,100

За 2015 – 2019 рр. період коефіцієнт обертання поточної кредиторської заборгованості ТОВ “Гарант-2005” зменшився на 7,864, а тривалість одного обороту кредиторської заборгованості збільшилася на 97 днів (у 2,9 рази), відповідні зміни відбулися у зв'язку з тим, що за збільшення собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на 23,0 % середньорічна величина кредиторської заборгованості зросла у 3,8 рази. За досліджуваний період відбулося також відбулося зростання кредиторської заборгованості, яка припадає на 1 грн дебіторської заборгованості у 2,5 рази (з 0,05 до 0,16).

Оцінка показників кредиторської заборгованості (табл. 2.15) заборгованості ПП “імені Калашника” свідчить про позитивну динаміку.

Таблиця 2.15

Оцінка кредиторської заборгованості
ПП “імені Калашника” Полтавського району, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	18,193	11,343	10,776	11,856	11,291	-6,902
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	20	32	33	30	32	12
Частка кредиторської заборгованості в капіталі, %	3,4	5,2	6,0	5,9	6,8	3,4
Частка кредиторської заборгованості в зобов'язаннях і забезпеченнях, %	81,0	66,2	68,6	81,1	81,9	0,8
Частка кредиторської заборгованості в поточних зобов'язаннях і забезпеченнях, %	86,1	87,5	93,9	93,5	84,1	-2,0
Відношення кредиторської заборгованості до оборотних активів, %	5,6	8,8	11,1	11,1	12,2	6,6
Припадає кредиторської заборгованості на 1 грн дебіторської заборгованості, грн	0,32	0,54	1,07	1,17	0,81	0,49
Відношення кредиторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), %	3,2	5,5	7,0	7,3	7,5	4,3
Коефіцієнт співвідношення періодів погашення дебіторської та кредиторської заборгованості	1,811	1,169	0,707	0,739	1,053	-0,758

Упродовж 2015 – 2019 рр. відбулося у ПП “імені Калашника” Полтавського району зростання середньорічної величини дебіторської заборгованості на 53,0 % порівняно з зростанням середньорічної величини кредиторської заборгованості у 2,8 рази. За досліджуваний період відбулося зростання показника припадання кредиторської заборгованості на 1 грн дебіторської заборгованості на 53,0 % (даний показник становив у 2015 р. – 0,32 грн, а в 2019 р. – 0,81 грн).

Проведена оцінка кредиторської заборгованості АОПП “Великосорочинське” (табл. 2.16) свідчить про переважно позитивну динаміку.

Оцінка кредиторської заборгованості

АОПП “Великосорочинське” Миргородського району, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	6,012	10,593	30,902	69,501	53,512	47,500
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	60	34	12	5	7	-53
Частка кредиторської заборгованості в капіталі, %	8,1	4,4	1,7	0,7	0,9	-7,1
Частка кредиторської заборгованості в зобов'язаннях і забезпеченнях, %	53,0	47,7	51,4	19,3	22,5	-30,5
Частка кредиторської заборгованості в поточних зобов'язаннях і забезпеченнях, %	56,6	47,9	51,4	19,3	22,5	-34,1
Відношення кредиторської заборгованості до оборотних активів, %	11,1	6,2	2,6	1,2	1,6	-9,6
Припадає кредиторської заборгованості на 1 грн дебіторської заборгованості, грн	1,89	1,58	0,78	0,16	0,24	-1,64
Відношення кредиторської заборгованості до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), %	8,8	6,1	2,3	1,0	1,4	-7,4
Коефіцієнт співвідношення періодів погашення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,279	0,411	0,905	4,474	3,035	2,756

Частка поточної кредиторської заборгованості в капіталі АОПП “Великосорочинське” за досліджуваний період зменшилася з 8,1 до 0,9 %, а в зобов'язаннях і забезпеченнях підприємства зменшилася з 53,0 до 22,5 %, дані зміни свідчать про зростання рівня фінансової залежності досліджуваного підприємства від кредиторських запозичень. За досліджуваний період відбулося зниження відношення кредиторської заборгованості до оборотних активів з 11,1 до 1,6 %, це свідчить про покращення виконання зобов'язань АОПП “Великосорочинське” перед кредиторами.

На величину дебіторської та кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств України впливають зовнішні чинники (рис. 2.1) [10, с. 121].

Рис. 2.1. Класифікація зовнішніх чинників виникнення дебіторської та кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств [авторська розробка; 10, с. 121]

На величину дебіторської заборгованості сільськогосподарських підприємств України впливають внутрішні чинники (рис. 2.2) [10, с. 122].

Отже, фінансовий стан сільськогосподарських підприємств формується під впливом зовнішніх (не залежать від фінансово-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства) та внутрішніх (безпосередньо залежать від фінансово-господарської діяльності сільськогосподарського підприємства) чинників. Перераховані чинники виникнення дебіторської та кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств взаємопов'язані та взаємодіють між собою [10, с. 124].

Рис. 2.2. Класифікація внутрішніх чинників виникнення дебіторської заборгованості сільськогосподарських підприємств [авторська розробка; 10, с. 122]

На величину кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств України впливають внутрішніх чинники (рис. 2.3) [10, с. 123].

Дебіторська і кредиторська заборгованості, її склад та структура, динаміка змін є невід'ємною складовою фінансово-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Дані показники мають безпосередній вплив на фінансовий стан сільськогосподарських підприємств, тому необхідно контролювати рівень заборгованостей та своєчасно їх аналізувати для зменшення ризиків неповернення дебіторської заборгованості й створення кредиторської заборгованості. Найбільш оптимальним є перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською заборгованістю [10, с. 124].

Рис. 2.3. Класифікація внутрішніх чинників виникнення кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств [авторська розробка; 10, с. 123]

2.2. Аналіз фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств

Фінансова стійкість сільськогосподарських підприємств відображає ефективність використання власного капіталу й можливості залучення зовнішніх джерел фінансування та здатність своєчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями.

Оцінка структури і вартості джерел капіталу сільськогосподарських підприємств України свідчить про значну фінансову залежність від кредиторів (табл. 2.17).

**Оцінка показників структури і вартості джерел капіталу
сільськогосподарських підприємств України, 2015 – 2019 рр.**

[розраховано автором за даними 2]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,401	0,240	0,479	0,491	0,507	0,106
Коефіцієнт фінансової залежності	2,491	4,162	2,089	2,037	1,971	-0,520
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,501	0,281	0,543	0,575	0,598	0,097
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,599	0,760	0,521	0,509	0,493	-0,106
Коефіцієнт фінансового левереджу	1,491	3,162	1,089	1,037	0,971	-0,520
Коефіцієнт покриття боргів власним капіталом	0,671	0,316	0,918	0,965	1,030	0,359
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,198	0,144	0,119	0,146	0,151	-0,047
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	0,802	0,856	0,881	0,854	0,849	0,047
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень	0,166	0,053	0,124	0,164	0,183	0,017
Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень	0,834	0,947	0,876	0,836	0,817	-0,017
Коефіцієнт поточної заборгованості	0,499	0,719	0,456	0,425	0,402	-0,097
Коефіцієнт страхування бізнесу	0,027	0,016	0,031	0,033	0,033	0,006
Коефіцієнт страхування власного капіталу	0,068	0,066	0,066	0,068	0,066	-0,002
Коефіцієнт страхування зареєстрованого (пайового) капіталу	0,556	0,610	0,655	0,603	0,625	0,069

Так, значення коефіцієнта концентрації власного капіталу вказує на те, що на кінець 2019 р. частка власного капіталу у валюті балансу становила 50,7 %. Це на 0,106 в. п. більше порівняно з 2015 р. Коефіцієнт фінансової залежності за досліджуваний період знизився з 2,491 у 2015 р. до 1,971 в 2019 р. це свідчить про зменшення частки позикових коштів у фінансуванні сільськогосподарських підприємств України та підвищення їх фінансової незалежності. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу зменшився з 0,599 у 2015 р. до 0,493 в 2019 р., тобто на 0,106 в. п., але не зважаючи на це сільськогосподарські підприємства України мають високий рівень фінансової залежності від кредиторів.

Про підвищення рівня фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств України свідчить значення коефіцієнта фінансової стійкості яке збільшилося з 0,501 у 2015 р. до 0,598 в 2019 р. Так, за коефіцієнтом фінансового левереджу в 2015 р. на 1 грн власного капіталу припадало 1,49 грн позикового капіталу, а в 2019 р. – 0,97 грн. Відповідно значення коефіцієнта покриття боргів власним капіталом показує, що в 2015 р. власний капітал перевищував позиковий капітал у 0,7 рази, а в 2019 р. – у 1 раз.

За 2015 – 2019 рр. відбулося зниження коефіцієнта довгострокового залучення позикових коштів із 0,198 у 2015 р. до 0,151 в 2019 р. це свідчить про зменшення залежності сільськогосподарських підприємств України від довгострокових зовнішніх джерел фінансування. Також позитивно впливає на фінансову стійкість сільськогосподарських підприємств України зниження коефіцієнта поточної заборгованості з 0,499 у 2015 р. до 0,402 в 2019 р. який характеризує питому вагу короткострокової заборгованості сільськогосподарських підприємств України.

Дослідимо структуру і вартість джерел капіталу ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” (табл. 2.18).

За 2015 – 2019 рр. в ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” відбулося збільшення частки власного капіталу у валюті балансу (з 83 до 87,7 %) на 0,047 в. п. Коефіцієнт фінансової залежності за досліджуваний період знизився з 1,205 у 2015 р. до 1,141 в 2019 р. це свідчить про зменшення частки позикових коштів у фінансуванні ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” та підвищення його фінансової незалежності. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу зменшився з 0,170 у 2015 р. до 0,123 в 2019 р., тобто на 0,047 в. п., це свідчить про те, що ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” має низький рівень фінансової залежності від кредиторів.

Про підвищення рівня фінансової стійкості ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” свідчить значення коефіцієнта фінансової стійкості яке збільшилося з 0,833 у 2015 р. до 0,877 в 2019 р. Так, за коефіцієнтом фінансового левереджу в 2015 р. на 1 грн власного капіталу припадало 0,20 грн позикового капіталу, а в 2019 р. – 0,14 грн. Відповідно значення коефіцієнта покриття боргів власним капіталом показує, що в 2015 р. власний капітал перевищував позиковий

капітал у 4,9 рази, а в 2019 р. – у 7,1 рази. За 2015 – 2019 рр. відбулося зниження коефіцієнта довгострокового залучення позикових коштів із 0,003 у 2015 р. до 0,001 в 2019 р. це свідчить про зменшення залежності ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” від довгострокових зовнішніх джерел фінансування.

Таблиця 2.18

**Оцінка показників структури і вартості джерел капіталу
ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району, 2015 –
2019 рр. [розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,830	0,936	0,924	0,851	0,877	0,047
Коефіцієнт фінансової залежності	1,205	1,068	1,082	1,174	1,141	-0,064
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,833	0,939	0,926	0,853	0,877	0,045
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,170	0,064	0,076	0,149	0,123	-0,047
Коефіцієнт фінансового левереджу	0,205	0,068	0,082	0,174	0,141	-0,064
Коефіцієнт покриття боргів власним капіталом	4,880	14,699	12,209	5,734	7,098	2,218
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,003	0,002	0,002	0,002	0,001	-0,002
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	0,997	0,998	0,998	0,998	0,999	0,002
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень	0,016	0,036	0,029	0,012	0,008	-0,008
Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень	0,984	0,964	0,971	0,988	0,992	0,008
Коефіцієнт поточної заборгованості	0,167	0,061	0,074	0,147	0,123	-0,045
Коефіцієнт страхування бізнесу	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Коефіцієнт страхування власного капіталу	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Коефіцієнт страхування зареєстрованого (пайового) капіталу	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

У загальному позитивно впливає на оцінку фінансової стійкості ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” зниження значення коефіцієнта довгострокових зобов'язань і забезпечень з 1,6 % у 2015 р. до 0,8 % в 2019 р., а також підвищення значення коефіцієнта поточних зобов'язань і забезпечень з 98,4 % у 2015 р. до 99,2 % в 2019 р.

Проведено оцінку показників структури і вартості джерел капіталу ТОВ “Востокстройгаз” (табл. 2.19).

Таблиця 2.19

**Оцінка показників структури і вартості джерел капіталу
ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району, 2015 – 2019 рр.**

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,801	0,833	0,867	0,852	0,925	0,124
Коефіцієнт фінансової залежності	1,248	1,201	1,153	1,174	1,081	-0,167
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,890	0,896	0,931	0,906	0,925	0,035
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,199	0,167	0,133	0,148	0,075	-0,124
Коефіцієнт фінансового леведжу	0,248	0,201	0,153	0,174	0,081	-0,167
Коефіцієнт покриття боргів власним капіталом	4,027	4,985	6,531	5,739	12,369	8,342
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,100	0,071	0,069	0,060	0,000	-0,100
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	0,900	0,929	0,931	0,940	1,000	0,100
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень	0,448	0,380	0,482	0,365	0,000	-0,448
Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень	0,552	0,620	0,518	0,635	1,000	0,448
Коефіцієнт поточної заборгованості	0,110	0,104	0,069	0,094	0,075	-0,035
Коефіцієнт страхування бізнесу	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Коефіцієнт страхування власного капіталу	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Коефіцієнт страхування зареєстрованого (пайового) капіталу	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

За досліджуваний період відбулося зростання значення коефіцієнта концентрації власного капіталу ТОВ “Востокстройгаз” в 2019 р. частка власного капіталу у валюті балансу становила 92,5 %. Це на 0,124 в. п. менше порівняно з 2015 р. Коефіцієнт фінансової залежності за 2015 – 2019 рр. зменшився з 1,248 до 1,081 відповідно, це свідчить про зменшення частки позикових коштів у фінансуванні ТОВ “Востокстройгаз” та підвищення його фінансової незалежності. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу зменшився за досліджуваний період з 0,199 до 0,075, відповідно ТОВ “Востокстройгаз” має низький рівень фінансової залежності від кредиторів.

Частка власного капіталу у валюті балансу ТОВ “Гарант-2005” за 2015 – 2019 рр. збільшилася з 60,7 до 68,9 %. Коефіцієнт фінансової залежності знизився з 1,647 у 2015 р. до 1,451 в 2019 р. це свідчить про зменшення частки позикових коштів у фінансуванні ТОВ “Гарант-2005” та підвищення його фінансової незалежності.

Фінансова стійкість досліджуваного сільськогосподарського підприємства збільшилася на 0,082 (з 0,607 у 2015 р. до 0,689 у 2019 р.). Так, за коефіцієнтом фінансового левереджу в 2015 р. на 1 грн власного капіталу припадало 0,65 грн позикового капіталу, а в 2019 р. – 0,45 грн. Відповідно значення коефіцієнта покриття боргів власним капіталом ТОВ “Гарант-2005” показує, що в 2015 р. власний капітал перевищував позиковий капітал у 1,5 рази, а в 2019 р. – у 2,2 рази.

У цілому на фінансову стійкість позитивний вплив має зменшення коефіцієнта поточної заборгованості з 0,393 у 2015 р. до 0,311 у 2019 р. який характеризує питому вагу короткострокової заборгованості ТОВ “Гарант-2005”.

Оцінка показників структури і вартості джерел капіталу ПП “імені Калашника” (табл. 2.21).

За 2015 – 2019 рр. коефіцієнт фінансової залежності підвищився з 1,040 у 2015 р. до 1,098 в 2019 р. це свідчить про збільшення частки позикових коштів у фінансуванні ПП “імені Калашника” та зниження їх фінансової незалежності. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу збільшився на 0,050 в. п. (з 0,039 у 2015 р. до 0,089 в 2019 р.), але не зважаючи на це ПП “імені Калашника” має низький рівень фінансової залежності від кредиторів.

Рівень фінансової стійкості за досліджуваний період знизився на 0,051 в. п. (з 0,962 до 0,911) про, що свідчить значення коефіцієнта фінансової стійкості ПП “імені Калашника”. За 2015 – 2019 р. відбулося зменшення коефіцієнта покриття боргів власним капіталом в 2015 р. власний капітал перевищував позиковий капітал у 24,9 рази, а в 2019 р. – у 10,2 раз. На фінансову стійкість ПП “імені Калашника” позитивно впливає незначне зростання коефіцієнта поточної заборгованості з 0,038 у 2015 р. до 0,089 в 2019 р.

Оцінка показників структури і вартості джерел капіталу
ПП “імені Калашника” Полтавського району, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,961	0,892	0,931	0,923	0,911	-0,050
Коефіцієнт фінансової залежності	1,040	1,121	1,074	1,084	1,098	0,058
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,962	0,925	0,946	0,927	0,911	-0,051
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,039	0,108	0,069	0,077	0,089	0,050
Коефіцієнт фінансового левереджу	0,040	0,121	0,074	0,084	0,098	0,058
Коефіцієнт покриття боргів власним капіталом	24,930	8,254	13,443	11,943	10,236	-14,694
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,000	0,036	0,016	0,005	0,000	0,000
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	1,000	0,964	0,984	0,995	1,000	0,000
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень	0,003	0,305	0,216	0,059	0,000	-0,003
Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень	0,997	0,695	0,784	0,941	1,000	0,003
Коефіцієнт поточної заборгованості	0,038	0,075	0,054	0,073	0,089	0,051
Коефіцієнт страхування бізнесу	0,011	0,008	0,007	0,007	0,007	-0,004
Коефіцієнт страхування власного капіталу	0,012	0,009	0,008	0,008	0,008	-0,004
Коефіцієнт страхування зареєстрованого капіталу (пайового)	18,038	8,460	1,904	1,904	1,904	-16,133

Проведено оцінку показників структури і вартості джерел капіталу АОПП “Великосорочинське” (табл. 2.22).

За досліджуваний період в АОПП “Великосорочинське” частка власного капіталу у валюті балансу збільшилася з 83,9 до 95,6 %. Коефіцієнт фінансової залежності знизився з 1,192 у 2015 р. до 1,046 в 2019 р. це відбулося внаслідок зменшення частки позикових коштів у фінансуванні АОПП “Великосорочинське” та підвищення його фінансової незалежності. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу за досліджуваний період

зменшився з 0,161 до 0,044, тобто на 0,117 в. п., що свідчить про те, що досліджуване сільськогосподарське підприємство має низький рівень фінансової залежності від кредиторів.

Таблиця 2.22

Оцінка показників структури і вартості джерел капіталу
АОПП “Великосорочинське” Миргородського району, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,839	0,971	0,962	0,961	0,956	0,117
Коефіцієнт фінансової залежності	1,192	1,030	1,039	1,040	1,046	-0,146
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,839	0,971	0,962	0,961	0,956	0,117
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,161	0,029	0,038	0,039	0,044	-0,117
Коефіцієнт фінансового левереджу	0,192	0,030	0,039	0,040	0,046	-0,146
Коефіцієнт покриття боргів власним капіталом	5,195	33,412	25,365	24,708	21,697	16,502
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,001	0,000	0,000	0,000	0,000	-0,001
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	0,999	1,000	1,000	1,000	1,000	0,001
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень	0,004	0,000	0,000	0,000	0,000	-0,004
Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень	0,996	1,000	1,000	1,000	1,000	0,004
Коефіцієнт поточної заборгованості	0,161	0,029	0,038	0,039	0,044	-0,117
Коефіцієнт страхування бізнесу	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Коефіцієнт страхування власного капіталу	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Коефіцієнт страхування зареєстрованого (пайового) капіталу	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

Про зростання рівня фінансової стійкості АОПП “Великосорочинське” свідчить значення коефіцієнта фінансової стійкості яке збільшилося за досліджуваний період з 0,839 у 2015 р. до 0,956 в 2019 р. Коефіцієнт покриття боргів власним капіталом показує, що в 2015 р. власний капітал перевищував позиковий капітал у 5,2 рази, а в 2019 р. – у 21,7 рази.

Оцінка стану активів сільськогосподарських підприємств України свідчить про зростання вартості майна та достатній рівень фінансової стійкості (табл. 2.23).

Таблиця 2.23

**Оцінка показників стану капіталу
сільськогосподарських підприємств України, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними 2]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	0,155	0,095	0,202	0,236	0,281	0,126
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	1,609	1,690	1,601	1,467	1,343	-0,266
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	0,202	0,114	0,256	0,235	0,208	0,006
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,806	0,851	0,738	0,549	0,451	-0,355
Коефіцієнт співвідношення запасів до власних оборотних коштів	1,240	1,175	1,354	1,820	2,217	0,977
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,161	0,129	0,123	0,143	0,177	0,016
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	0,398	0,283	0,217	0,250	0,239	-0,159

Так, за 2015 – 2019 рр. відбулося збільшення коефіцієнта реальної вартості основних засобів у майні з 0,155 у 2015 р. до 0,281 в 2019 р. це свідчить про зростання вартості майна сільськогосподарських підприємств України виробничого призначення. Коефіцієнт маневреності власного капіталу збільшився з 1,609 у 2015 р. до 1,343 в 2019 р. На кінець 2019 р. 134,3 % власного капіталу було вкладено в оборотні активи.

Отже, за аналізований період відбулося зниження ступеня мобільності власного капіталу на 0,266, але не зважаючи на це, сільськогосподарські підприємства України мають можливості для фінансування виробничої та інших видів діяльності.

У структурі оборотних активів власні фінансові ресурси збільшилися за 2015 – 2019 рр. та на кінець 2019 р. становили 20,8 %, а на 1 грн запасів у

кінці 2019 р. припадало близько 0,45 грн власних оборотних коштів це свідчить про високий рівень забезпеченості сільськогосподарських підприємств України власними оборотними коштами.

За 2015 – 2019 рр. відбулося збільшення коефіцієнта маневреності власних оборотних коштів на 0,016 в. п., це свідчить про те, що серед власних оборотних активів грошові кошти у 2015 р. становили 16,1 %, а в 2019 р. цей показник збільшився до 17,7 %.

Отже, сільськогосподарські підприємства України мають достатній рівень фінансової стійкості щодо забезпеченості високоліквідними оборотними активами. Зниження коефіцієнта структури покриття довгострокових вкладень з 0,398 у 2015 р. до 0,239 в 2019 р. свідчить про зменшення фінансування зовнішніми інвесторами частини основних засобів та інших необоротних активів сільськогосподарських підприємств України.

Проведемо оцінку стану активів ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” (табл. 2.24).

Таблиця 2.24

Оцінка показників стану капіталу

ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району, 2015 – 2019 рр. [розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	0,067	0,057	0,075	0,062	0,054	-0,013
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	4,610	6,033	5,525	6,180	6,686	2,076
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	0,793	0,925	0,909	0,828	0,858	0,065
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	3,032	2,502	2,202	1,680	2,062	-0,970
Коефіцієнт співвідношення запасів до власних оборотних коштів	0,330	0,400	0,454	0,595	0,485	0,155
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,241	0,220	0,416	0,491	0,577	0,336
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	0,015	0,015	0,013	0,013	0,007	-0,007

За досліджуваний період відбулося зменшення коефіцієнта реальної вартості основних засобів у майні з 0,067 у 2015 р. до 0,054 в 2019 р. це свідчить про зниження вартості майна в ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” виробничого призначення. За 2015 – 2019 рр. відбулося підвищення ступеня мобільності власного капіталу на 2,076, це свідчить про те, що ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” має можливості для фінансування виробничої та інших видів діяльності. В досліджуваному підприємстві за 2015 – 2019 рр. відбулося збільшення коефіцієнта маневреності власних оборотних коштів на 0,336 в. п., це свідчить про те, що серед власних оборотних активів грошові кошти у 2015 р. становили 24,1 %, а в 2019 р. цей показник зменшився до 57,7 %.

Отже, спостерігається позитивна динаміка підвищення коефіцієнта маневреності власних оборотних коштів ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” має достатній рівень фінансової стійкості щодо забезпеченості високоліквідними оборотними активами.

Проведемо оцінку стану активів ТОВ “Востокстройгаз” (табл. 2.25).

Таблиця 2.25

Оцінка показників стану капіталу

ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	0,020	0,016	0,065	0,045	0,042	0,022
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	10,980	15,212	8,415	11,026	12,137	1,157
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	0,785	0,823	0,852	0,839	0,919	0,134
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	5,372	4,289	2,635	1,736	2,208	-3,164
Коефіцієнт співвідношення запасів до власних оборотних коштів	0,186	0,233	0,379	0,576	0,453	0,267
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,219	0,299	0,382	0,406	0,536	0,317
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	1,222	1,159	0,621	0,700	0,000	-1,222

За 2015 – 2019 рр. відбулося збільшення коефіцієнта реальної вартості основних засобів у майні ТОВ “Востокстройгаз” на 0,022 в. п. (з 0,020 до 0,042) дані зміни свідчать про підвищення вартості майна виробничого призначення. Коефіцієнт маневреності власного капіталу досліджуваного підприємства збільшився на 1,157 в. п. (з 10,980 до 12,137), зважаючи на це ТОВ “Востокстройгаз” має можливості для фінансування виробничої та інших видів діяльності. Зниження коефіцієнта структури покриття довгострокових вкладень на 1,222 в. п. свідчить про зменшення фінансування зовнішніми інвесторами частини основних засобів та інших необоротних активів ТОВ “Востокстройгаз”.

Проведемо оцінку стану активів ТОВ “Гарант-2005” (табл. 2.26).

Таблиця 2.26

Оцінка показників стану капіталу

ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	0,124	0,129	0,087	0,252	0,216	0,093
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	4,900	4,314	5,196	2,877	3,155	-1,745
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	0,551	0,641	0,511	0,697	0,602	0,051
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	8,115	2,403	1,700	1,946	1,966	-6,149
Коефіцієнт співвідношення запасів до власних оборотних коштів	0,123	0,416	0,588	0,514	0,509	0,385
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,007	0,003	0,001	0,003	0,003	-0,005
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

В ТОВ “Гарант-2005” за досліджуваний період власні фінансові ресурси у структурі оборотних активів збільшилися та на кінець 2019 р. становили 60,2 %, а на 1 грн запасів у кінці 2019 р. припадало близько 1,97 грн власних оборотних коштів це свідчить про високий рівень забезпеченості ТОВ “Гарант-2005”

власними оборотними коштами. Серед власних оборотних активів грошові кошти у 2015 р. становили 0,7 %, а в 2019 р. цей показник в ТОВ “Гарант-2005” зменшився до 0,3 %. У зв’язку із зниженням коефіцієнта маневреності власних оборотних коштів ТОВ “Гарант-2005” немає достатнього рівня фінансової стійкості щодо забезпеченості високоліквідними оборотними активами.

Здійснена оцінка стану активів ПП “імені Калашника” свідчить про зростання вартості майна та достатній рівень фінансової стійкості (табл. 2.27).

Таблиця 2.27

Оцінка показників стану капіталу

ПП “імені Калашника” Полтавського району, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	0,267	0,370	0,407	0,350	0,332	0,065
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	2,701	2,048	1,948	2,021	2,126	-0,575
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	0,940	0,809	0,867	0,858	0,844	-0,096
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,200	0,991	0,958	1,028	1,061	-0,139
Коефіцієнт співвідношення запасів до власних оборотних коштів	0,833	1,009	1,043	0,973	0,943	0,110
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,030	0,051	0,035	0,047	0,034	0,004
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	0,000	0,076	0,031	0,010	0,000	0,000

Так, за 2015 – 2019 рр. в ПП “імені Калашника” відбулося збільшення коефіцієнта реальної вартості основних засобів у майні з 0,267 до 0,332, ці зміни свідчать про зростання вартості майна виробничого призначення в досліджуваному підприємстві. Коефіцієнт маневреності власного капіталу за упродовж 2015 – 2019 рр. зменшився з 2,701 до 2,126.

Отже, за аналізований період в ПП “імені Калашника” відбулося зниження ступеня мобільності власного капіталу на 0,575, але зважаючи на негативну динаміку ПП “імені Калашника” може фінансувати свою виробничу та інші види діяльності.

Оцінка стану активів сільськогосподарських підприємств України свідчить про зростання вартості майна (табл. 2.28).

Таблиця 2.28

Оцінка показників стану капіталу

АОПП “Великосорочинське” Миргородського району, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	0,163	0,205	0,199	0,197	0,252	0,089
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	3,211	3,101	2,875	2,563	2,272	-0,940
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	0,782	0,958	0,943	0,938	0,924	0,142
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,981	0,996	1,040	1,064	0,982	0,001
Коефіцієнт співвідношення запасів до власних оборотних коштів	1,020	1,004	0,962	0,940	1,018	-0,001
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,174	0,028	0,039	0,033	0,020	-0,154
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	0,003	0,000	0,000	0,000	0,000	-0,003

У структурі оборотних активів АОПП “Великосорочинське” власні фінансові ресурси збільшилися за досліджуваний період та в 2019 р. становили 92,4 %, а на 1 грн запасів у 2019 р. припадало близько 0,98 грн власних оборотних коштів, дані зміни свідчать про високий рівень забезпеченості АОПП “Великосорочинське” власними оборотними коштами.

За 2015 – 2019 рр. відбулося зменшення коефіцієнта маневреності власних оборотних коштів на 0,154 в. п., це свідчить про те, що серед власних оборотних активів грошові кошти становили 17,4 %, а в 2019 р. цей показник зменшився до 2 %.

Отже, зважаючи на негативну динаміку зниження коефіцієнта маневреності власних оборотних коштів АОПП “Великосорочинське” має недостатній рівень фінансової стійкості.

Оцінка використання капіталу сільськогосподарських підприємств України свідчить про підвищення (оновлення) технічного стану основних засобів виробництва (табл. 2.29).

**Оцінка показників використання капіталу
сільськогосподарських підприємств України, 2015 – 2019 рр.**

[розраховано автором за даними 2]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,355	0,216	0,457	0,533	0,581	0,226
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,155	0,095	0,202	0,236	0,281	0,126
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,424	0,389	0,379	0,376	0,380	-0,044
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	3,007	6,033	2,345	1,987	1,647	-1,360
Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,424	0,389	0,379	0,376	0,380	-0,044

Так, коефіцієнт майна виробничого призначення збільшився з 0,355 у 2015 р. до 0,581 в 2019 р., що свідчить про зміцнення фінансової стійкості. За 2015 – 2019 рр. в сільськогосподарських підприємствах відбулося підвищення частки основних засобів у валюті балансу, яке свідчить про збільшення з 0,155 у 2015 р. до 0,281 в 2019 р. коефіцієнта реальної вартості основних засобів. Про зниження рівня зносу основних засобів сільськогосподарських підприємств України свідчить значення коефіцієнта зносу основних засобів. Так, коефіцієнт зносу основних засобів зменшився з 0,424 у 2015 р. до 0,380 в 2019 р. Коефіцієнт нагромадження амортизації зменшився з 0,424 у 2015 р. до 0,380 в 2019 р. це свідчить про погіршення функціонального стану необоротних активів сільськогосподарських підприємств України.

Проведемо оцінку показників використання капіталу ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” (табл. 2.30).

За 2015 – 2019 рр. коефіцієнт майна виробничого призначення збільшився з 0,281 до 0,416, що свідчить про зміцнення фінансової стійкості ТОВ “Елеватор “Чиста криниця”. Коефіцієнт придатності основних засобів збільшився з 1535,600 у 2015 р. до 1836,650 в 2019 р., як наслідок відбулося

підвищення технічного стану основних засобів та підвищення частини основних засобів придатних для експлуатації ТОВ “Елеватор “Чиста криниця”. Також за досліджуваний період у 2015 р. на 1 грн необоротних активів припадало 4,55 грн оборотних, то в 2019 р. – 6,63 грн., це свідчить про підвищення рівня забезпеченості необоротних засобів оборотними коштами в ТОВ “Елеватор “Чиста криниця”.

Таблиця 2.30

**Оцінка показників використання капіталу
ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району, 2015 –
2019 рр. [розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,281	0,369	0,419	0,487	0,416	0,134
Коефіцієнт придатності основних засобів	1535,600	1492,750	2098,750	2123,300	1836,650	301,050
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,067	0,057	0,075	0,062	0,054	-0,013
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,434	0,476	0,475	0,476	0,549	0,116
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	4,554	5,443	4,977	6,258	6,628	2,073
Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,434	0,476	0,475	0,476	0,549	0,116

Оцінка використання капіталу ТОВ “Востокстройгаз” свідчить про підвищення (оновлення) технічного стану основних засобів виробництва за досліджуваний період (табл. 2.31).

В ТОВ “Востокстройгаз” упродовж 2015 – 2019 рр. відбулося зміцнення фінансової стійкості за коефіцієнтом майна виробничого призначення, який збільшився з 0,156 до 0,427. Про підвищення частки основних засобів у валюті балансу за досліджуваний період свідчить збільшення з 0,020 до 0,042 коефіцієнта реальної вартості основних засобів. Коефіцієнт зносу основних засобів зменшився на 0,124 (з 0,829 до 0,705), дані зміни свідчать про зниження рівня зносу основних засобів. За 2015 – 2019 рр. відбулося погіршення функціонального стану необоротних активів на 0,124 (з 0,829 до 0,705).

Таблиця 2.31

Оцінка показників використання капіталу
ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,156	0,197	0,355	0,491	0,427	0,271
Коефіцієнт придатності основних засобів	281,700	260,028	1047,194	235,205	204,379	-77,321
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,020	0,016	0,065	0,045	0,042	0,022
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,829	0,825	0,568	0,649	0,705	-0,124
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	12,706	17,263	8,703	11,947	12,118	-0,588
Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,829	0,825	0,568	0,648	0,705	-0,124

За досліджуваний період коефіцієнт майна виробничого призначення в ТОВ “Гарант-2005” збільшився з 0,183 до 0,456, що свідчить про зміцнення його фінансової стійкості (табл. 2.32).

Таблиця 2.32

Оцінка показників використання капіталу
ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,183	0,353	0,355	0,514	0,456	0,272
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,124	0,129	0,087	0,252	0,216	0,093
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,232	0,298	0,321	0,169	0,212	-0,020
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	7,072	5,166	8,212	2,693	3,577	-3,495
Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,232	0,298	0,321	0,169	0,212	-0,020

За 2015 – 2015 рр. коефіцієнт реальної вартості основних засобів збільшився на 0,093 (з 0,124 до 0,216). Також на підприємстві відбулося зменшення значення коефіцієнта зносу основних засобів на 0,020, що свідчить про зниження рівня зносу основних засобів. Як свідчить значення коефіцієнта співвідношення оборотних і необоротних активів, за 2015 – 2019 рр. у ТОВ “Гарант-2005” знизився рівень забезпеченості необоротних засобів оборотними коштами. Так, якщо у 2015 р. на 1 грн необоротних активів припадало 7,07 грн оборотних, то в 2019 р. – 3,58 грн.

Оцінка використання капіталу ПП “імені Калашника” свідчить про підвищення (оновлення) технічного стану основних засобів виробництва за досліджуваний період (табл. 2.33).

Таблиця 2.33

Оцінка показників використання капіталу
ПП “імені Калашника” Полтавського району, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,830	0,883	0,941	0,902	0,872	0,042
Коефіцієнт придатності основних засобів	19,861	37,821	44,903	38,905	38,526	18,665
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,267	0,370	0,407	0,350	0,332	0,065
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,501	0,396	0,424	0,533	0,587	0,086
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	1,809	1,297	1,093	1,190	1,333	-0,476
Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,489	0,390	0,418	0,528	0,583	0,094

За 2015 – 2019 рр. в ПП “імені Калашника” відбулося підвищення технічного стану основних засобів та зростання частини придатних для експлуатації основних засобів (з 19,861 до 38,526). Про підвищення частки основних засобів у валюті балансу свідчить збільшення на 0,065 (з 0,267 до 0,332) коефіцієнта реальної вартості основних засобів.

Також в ПП “імені Калашника” за досліджуваний період збільшився коефіцієнт нагромадження амортизації з 0,489 у 2015 р. до 0,583 в 2019 р. це свідчить про покращення функціонального стану його необоротних активів.

Проведемо оцінку показників використання АОПП “Великосорочинське” (табл. 2.34).

Таблиця 2.34

**Оцінка показників використання капіталу
АОПП “Великосорочинське” Миргородського району, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,835	0,961	0,886	0,863	0,922	0,086
Коефіцієнт придатності основних засобів	13,763	16,542	10,485	13,644	11,960	-1,803
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,163	0,205	0,199	0,197	0,252	0,089
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,411	0,386	0,419	0,427	0,403	-0,008
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	2,829	2,194	1,988	1,667	1,376	-1,453
Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,394	0,373	0,397	0,411	0,385	-0,009

В АОПП “Великосорочинське” за досліджуваний період відбулося зміцнення фінансової стійкості за коефіцієнтом майна виробничого призначення, відповідно даний коефіцієнт збільшився на 0,086 (з 0,835 до 0,922). Коефіцієнт нагромадження амортизації АОПП “Великосорочинське” зменшився на 0,009 (з 0,394 у 2015 р. до 0,385 в 2019 р.) це свідчить про погіршення функціонального стану необоротних активів на досліджуваному підприємстві. За 2015 – 2019 рр. відбулося зменшення рівня забезпеченості необоротних засобів оборотними коштами, так якщо на 1 грн необоротних активів припадало 2,83 грн оборотних у 2015 р., то в 2019 р. відповідно – 1,38 грн.

Отже, проведена оцінка фінансової стійкості за трьома групами показників, а саме: структури і вартості джерел капіталу, показників стану капіталу та показників використання капіталу сільськогосподарських підприємств України та досліджуваних підприємств Полтавської області свідчить про те, що частка власного та позикового капіталу сільськогосподарських підприємств в формуванні активів і їх рівень фінансового ризику безпосередньо залежить від спеціалізації сільськогосподарського виробництва. При повільному обертанні капіталу й високій частці необоротних активів, коефіцієнт фінансового ризику не повинен бути високим.

2.3. Експрес-аналіз, рейтингова оцінка та прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств

У науково-методичних підходах до оцінки фінансового стану використовують різні трактування сутності поняття “фінансовий стан підприємства”, що впливає на складність обчислення показників фінансового стану суб’єктів господарювання на практиці. Тому питання способу обчислення показників фінансового стану, які відображають різні аспекти виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств набуває особливої актуальності в умовах фінансової кризи [13, с. 561; 14, с. 134].

Оцінка фінансового стану дає можливість визначити наявність, розміщення та ефективність використання активів (ресурсів, які контрольовані підприємством внаслідок минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому) і капіталу (вартість засобів у грошовій, матеріальній та нематеріальній формах, що авансуються в підприємство з метою використання у процесі виробництва продукції, товарів, робіт і послуг) підприємства [15, с. 121].

Система показників оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств передбачає три напрями:

1. Горизонтальну та вертикальну оцінку майна. Вертикальна оцінка дозволяє виділити з урахуванням галузевої специфіки найбільш важливі для сільськогосподарського підприємства майнові компоненти і джерела фінансових коштів, а горизонтальна виявляє найбільш суттєві зміни в структурі майна і напрями фінансування, що мали місце у даному періоді [13, с. 563; 14, с. 135].

2. Оцінку джерел формування капіталу – дозволяє встановити й оцінити структуру і динаміку джерел формування капіталу та напрямки його розміщення. А також оцінити ступінь впливу на фінансовий стан сільськогосподарського підприємства додатково залученого капіталу [13, с. 563; 14, с. 136; 16, с. 153].

3. Оцінку ефективності використання фінансових ресурсів – дозволяє встановити реальну й потенційну фінансову спроможність

сільськогосподарського підприємства забезпечувати фінансування виробничо-господарської діяльності та виконання поточних зобов'язань перед кредиторами [13, с. 563; 14, с. 137].

Фінансовий стан сільськогосподарських підприємств та їх стійкість в значній мірі залежить від того, яким майном володіють підприємства в, які активи вкладений капітал і який дохід вони отримують [13, с. 563; 17, с. 74; 7, с. 369].

Проведена оцінка майнового стану сільськогосподарських підприємств України свідчить про наявність позитивних та негативних ознак (табл. 2.35).

Таблиця 2.35

Оцінка майнового стану сільськогосподарських підприємств України, 2015 – 2019 рр. [розраховано автором за даними 2]

Вид активів (майна)	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Майно – всього	685844,9	1537319,1	911614,1	983593,6	1030367	344522
Необоротні активи	171147	218567,8	272513,7	329310,7	389245	218098
Оборотні активи	514624,6	1318667,2	639025,2	654180,7	640995,1	126371
Оборотні активи в запасах товарно-матеріальних цінностей	114924,9	160251,5	203408	255983,4	270742,5	155818
Поточна дебіторська заборгованість	342782,5	1092111,3	365703,9	325880,5	297733	-45050
Гроші та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції	18167,3	21598,8	22254,5	23824,8	25354	7187
Витрати майбутніх періодів	4540,4	5820,8	6794,8	6948,3	7372	2831
Інші оборотні активи	19950,5	21912,6	22415,5	17844,9	14483	-5468
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	73,3	84,1	75,2	102,2	126,5	53

За досліджуваний період в сільськогосподарських підприємств України відбулося збільшення вартості майна на 344522 млн. грн (50,2 %), що свідчить про нарощування їх майнового потенціалу. Частка необоротних активів в майні за 2015 – 2019 рр. збільшилася на 12,8 % (з 25,0 до 37,8 %), а частка оборотних активів зменшилася на 12,8 % (з 75,0 до 62,2). Серед оборотних активів відбулося скорочення поточної дебіторської заборгованості, її частка в

майні знизилася з 50,0 до 28,9 %, що свідчить про покращення розрахунків сільськогосподарських підприємств України з дебіторами.

Проведемо оцінку майнового стану досліджуваних підприємств Полтавської області (табл. 2.36).

Таблиця 2.36

Оцінка майнового стану в досліджуваних підприємствах Полтавської області, 2015 – 2019 рр. [розраховано автором за даними підприємств]

Вид активів (майна)	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
А	1	2	3	4	5	6
ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району						
Майно – всього	458339	526323	560982	683100	676526	218187
Необоротні активи	82519	81684	93849	94113	88695	6176
Основні засоби	30712	29855	41975	42466	36733	6021
Оборотні активи	375820	444639	467133	588987	587831	212011
Оборотні активи в запасах товарно-матеріальних цінностей	98168	164250	192764	290064	244500	146332
Поточна дебіторська заборгованість	204341	188239	96034	39395	26236	-178105
Гроші та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції	71925	90574	176827	239328	291176	219251
Витрати майбутніх періодів	0	0	0	0	6161	6161
Інші оборотні активи	1306	1496	1421	20113	19671	18365
ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району						
Майно – всього	416905	585820	580675	687282	642 720	225815
Необоротні активи	30417	32076	59844	53083	48 994	18577
Основні засоби	8451	9361	37699	31047	26978	18527
Оборотні активи	386488	553744	520831	634199	593726	207238
Оборотні активи в запасах товарно-матеріальних цінностей	56510	106285	168371	306492	247178	190668
Поточна дебіторська заборгованість	263452	311153	182963	111331	54191	-209261
Гроші та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції	66506	136281	169467	216292	292307	225801
Витрати майбутніх періодів	17	22	27	53	50	33
Інші оборотні активи	3	3	3	31	0	-3
ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району						
Майно – всього	196582	181455	300129	329379	403200	206618
Необоротні активи	24355	29429	32581	89179	88093	63738
Основні засоби	24334	23432	26006	83121	87217	62883
Оборотні активи	172227	152026	267548	240200	315107	142880
Оборотні активи в запасах товарно-матеріальних цінностей	11613	40276	80043	85602	96128	84515
Поточна дебіторська заборгованість	159818	111099	186937	153732	213727	53909

Продовж. табл. 2.36

А	1	2	3	4	5	6
Гроші та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції	705	339	200	450	513	-192
Витрати майбутніх періодів	0	0	0	0	0	0
Інші оборотні активи	0	0	0	0	4337	4337
ПП "імені Калашника" Полтавського району						
Майно – всього	83961	118134	127588	128731	134784	50823
Необоротні активи	29888	51437	60968	58779	57766	27878
Основні засоби	22403	43759	51953	45013	44690	22287
Оборотні активи	54073	66697	66620	69952	77018	22945
Оборотні активи в запасах товарно-матеріальних цінностей	33920	43001	45995	43613	45478	11558
Поточна дебіторська заборгованість	10196	9549	4292	8709	13536	3340
Гроші та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції	1529	2738	2032	2843	2195	666
Витрати майбутніх періодів	0	0	0	0	0	0
Інші оборотні активи	0	0	0	0	0	0
АОПП "Великосорочинське" Миргородського району						
Майно – всього	109370	120993	138098	167592	187315	77945
Необоротні активи	28560	37887	46216	62847	78829	50269
Основні засоби	17782	24829	27545	32990	47219	29437
Оборотні активи	80810	83106	91882	104745	108486	27676
Оборотні активи в запасах товарно-матеріальних цінностей	30257	28370	25838	32748	33717	3460
Поточна дебіторська заборгованість	5456	921	5162	9142	4453	-1003
Гроші та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції	10962	2253	3387	3261	1978	-8984
Витрати майбутніх періодів	0	0	0	0	0	0
Інші оборотні активи	0	0	0	0	0	0

За 2015 – 2019 рр. відбулося збільшення вартості майна в ТОВ "Елеватор "Чиста криниця" на 218187 тис. грн (47,6 %), в ТОВ "Востокстройгаз" на 225815 тис. грн (54,2 %), в ТОВ "Гарант-2005" на 206618 тис. грн (105,1 %), в ПП "імені Калашника" на 50823 тис. грн (60,5 %), АОПП "Великосорочинське" 77945 тис. грн (71,3 %), що свідчить про нарощування майнового потенціалу досліджуваних підприємств.

Серед оборотних активів ТОВ "Елеватор "Чиста криниця" за досліджуваний період найбільший темп зростання мають гроші та їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції – у 3 рази (їх частка в майні збільшилася з 15,7 % у 2015 р. до 43,0 % в 2019 р.).

У ТОВ “Востокстройгаз” у структурі майна за досліджуваний період відбулося зниження частки оборотних активів з 92,7 до 92,4 %, а серед оборотних активів найбільше зростання мали гроші та їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції – у 3,4 рази (їх частка в майні підприємства збільшилася з 16,0 % у 2015 р. до 45,5 % в 2019 р.).

Серед оборотних активів ТОВ “Гарант-2005” за 2015 – 2019 рр. найбільший темп зростання мають оборотні активи в запасах товарно-матеріальних цінностей – у 7,3 рази (їх частка в майні збільшилася з 5,9 % у 2015 р. до 23,8 % у 2019 р.), це свідчить про підвищення рівня забезпеченості матеріальними оборотними ресурсами досліджуваного підприємства.

У ПП “імені Калашника” у структурі майна за досліджуваний період відбулося зниження частки оборотних активів з 64,4 до 57,1 %, а також поточної дебіторської заборгованості з 12,1 до 10,0 %, яке свідчить про погіршення розрахунків підприємства з дебіторами. Серед необоротних активів ПП “імені Калашника” за 2015 – 2019 рр. найбільший темп зростання мають основні засоби – на 99,5 % (їх частка в майні збільшилася з 26,7 % у 2015 р. до 33,2 % в 2019 р.).

Серед необоротних активів АОПП “Великосорочинське” за 2015 – 2019 рр. найбільший темп зростання мають основні засоби – на 165,5 % (їх частка в майні збільшилася з 16,3 % у 2015 р. до 25,2 % в 2019 р.), це свідчить про покращення умов для розширення діяльності досліджуваного підприємства.

Структура джерел формування капіталу є тим фактором, який безпосередньо впливає на фінансовий стан сільськогосподарських підприємств – їх фінансову стійкість, довгострокову платоспроможність, величини доходів і фінансових результатів, рентабельність виробничо-господарської діяльності [13, с. 563; 16, с. 152].

Проведемо оцінку джерел формування капіталу сільськогосподарських підприємств України (табл. 2.37).

Вартість джерел формування капіталу сільськогосподарських підприємств України за 2015 – 2019 рр. збільшилася на 344521,8 млн. грн (50,2 %). Частка власного капіталу в джерелах формування капіталу

збільшилася на 10,6 % (з 40,1 до 50,7 %), а частка зобов'язань і забезпечень зменшилася на 10,6 % (з 59,9 до 49,3 %), дані зміни свідчить про зростання рівня фінансової стійкості за критерієм забезпеченості власним капіталом.

Таблиця 2.37

Оцінка джерел формування капіталу сільськогосподарських підприємств України, 2015 – 2019 рр. [розраховано автором за даними 2]

Вид пасивів (джерел формування капіталу)	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Джерела формування капіталу – всього	685844,9	1537319,1	911614,1	983593,6	1030366,7	344521,8
Власний капітал	275303,8	369370,9	436337,7	482978,7	522778,7	247474,9
Зареєстрований капітал	33580,2	40053,5	43762	54397,9	55255,3	21675,1
Зобов'язання забезпечення	410541,1	1167948,2	475276,4	500614,9	507588	97046,9
Довгострокові зобов'язання забезпечення	68127,2	61898,2	59080,5	82254	92966,3	24839,1
Поточні зобов'язання забезпечення	342359	1105991,9	416146,2	418283,2	414566,5	72207,5
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	54,9	58,1	49,7	77,7	55,2	0,3

Проведемо оцінку джерел формування капіталу сільськогосподарських підприємств Полтавської області за досліджуваний період (табл. 2.38).

Таблиця 2.38

Оцінка джерел формування капіталу в досліджуваних сільськогосподарських підприємствах Полтавської області, 2015 – 2019 рр. [розраховано автором за даними підприємств]

Вид пасивів (джерел формування капіталу)	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
А	1	2	3	4	5	6
ТОВ "Елеватор "Чиста криниця" Новосанжарського району						
Джерела формування капіталу – всього	458339	526323	560982	683100	676526	218187
Власний капітал	380391	492798	518512	581654	592982	212591
Зареєстрований капітал	9825	9825	9825	9825	9825	0

Продовж. табл. 2.38

А	1	2	3	4	5	6
Зобов'язання і забезпечення	77948	33525	42470	101446	83544	5596
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1213	1213	1213	1213	662	-551
Поточні зобов'язання і забезпечення	76735	32312	41257	100233	82882	6147
ТОВ "Востокстройгаз" Новосанжарського району						
Джерела формування капіталу – всього	416905	585820	580675	687282	642720	225815
Власний капітал	333969	487935	503573	585294	594645	260676
Зареєстрований капітал	11800	11800	11800	11800	11800	0
Зобов'язання і забезпечення	82936	97885	77102	101988	48075	-34861
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	37175	37175	37175	37175	0	-37175
Поточні зобов'язання і забезпечення	45761	60710	39927	64813	48075	2314
ТОВ "Гарант-2005" Великобагачанського району						
Джерела формування капіталу – всього	196582	181455	300129	329379	403200	206618
Власний капітал	119338	126950	169281	256546	277916	158578
Зареєстрований капітал	594	595	595	595	600	6
Зобов'язання і забезпечення	77244	54505	130848	72833	125284	48040
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0	0
Поточні зобов'язання і забезпечення	77244	54505	130848	72833	125284	48040
ПП "імені Калашника" Полтавського району						
Джерела формування капіталу – всього	83961	118134	127588	128731	134784	50823
Власний капітал	80723	105368	118754	118785	122788	42065
Зареєстрований капітал	53	113	502	502	502	449
Зобов'язання і забезпечення	3238	12766	8834	9946	11996	8758
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	11	3897	1911	587	0	-11
Поточні зобов'язання і забезпечення	3227	8869	6923	9359	11996	8769
АОПП "Великосорочинське" Миргородського району						
Джерела формування капіталу – всього	109370	120993	138098	167592	187315	77945
Власний капітал	91715	117477	132860	161073	179062	87347
Зареєстрований капітал	12	12	12	12	12	0
Зобов'язання і забезпечення	17655	3516	5238	6519	8253	-9402
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	74	0	0	0	0	-74
Поточні зобов'язання і забезпечення	17581	3516	5238	6519	8253	-9328

За 2015 – 2019 рр. вартість джерел формування капіталу збільшилася в ТОВ "Елеватор "Чиста криниця" на 218187 тис. грн (47,6 %),

ТОВ “Востокстройгаз” на 225815 тис. грн (54,2 %), ТОВ “Гарант-2005” на 206618 тис. грн. (105,1 %), ПП “імені Калашника” на 50823 тис. грн. (60,5 %), АОПП “Великосорочинське” на 77945 тис. грн. (71,3 %).

Динаміка складових пасиву балансу зумовила зростання частки власного капіталу в джерелах формування капіталу за 2015 – 2019 рр. в ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” з 83,0 до 87,7 %, в ТОВ “Востокстройгаз” з 80,1 до 92,5 %, в ТОВ “Гарант-2005” з 60,7 до 68,9 %, в АОПП “Великосорочинське” з 83,9 до 95,6 %, дані зміни свідчать про підвищення рівня фінансової стійкості за критерієм забезпеченості власним капіталом в досліджуваних підприємствах.

Функціонування сільськогосподарських підприємств України спрямовано на отримання фінансового результату (прибутку). Тому важливим є своєчасне і якісне проведення фінансовими службами підприємств оцінки ефективності використання наявних фінансових ресурсів [18, с. 261].

Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств дає можливість визначити, наскільки ефективно сільськогосподарські підприємства використовують власний та позиковий капітал. Основною метою проведення оцінки ефективності використання фінансових ресурсів є підвищення прибутковості капіталу та забезпечення стабільності функціонування суб’єкта господарювання [13, с. 563; 18, с. 261; 19, с. 416].

Проведемо оцінку ефективності використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств України (табл. 2.39).

За досліджуваний період в сільськогосподарських підприємств України відбулося зменшення залежності від довгострокових зовнішніх джерел фінансування на 0,047 (із 0,198 до 0,151). Рентабельність активів за 2015 – 2019 рр. сільськогосподарських підприємств України зменшилася на 5,9 %, що свідчить про зниження ефективності використання їх активів. Чиста рентабельність власного капіталу знизилася з 37,4 % у 2015 р. до 17,8 % у 2019 р., що свідчить про неефективне використання власного капіталу, вкладеного в сільськогосподарські підприємства.

Таблиця 2.39

**Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів
сільськогосподарських підприємств України, 2015 – 2019 рр.**

[розраховано автором за даними 2; 6]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Коефіцієнт фінансового левериджу	1,491	3,162	1,089	1,037	0,971	-0,520
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,671	0,316	0,918	0,965	1,030	0,359
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,198	0,144	0,119	0,146	0,151	-0,047
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень	0,166	0,053	0,124	0,164	0,183	0,017
Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень	0,834	0,947	0,876	0,836	0,817	-0,017
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,503	1,192	1,536	1,564	1,546	0,043
Коефіцієнт платоспроможності	0,049	0,018	0,048	0,052	0,057	0,008
Рентабельність активів	15,0	5,9	7,6	7,3	9,1	-5,9
Чиста рентабельність власного капіталу	37,4	24,5	15,8	14,7	17,8	-19,5

Проведемо оцінку ефективності використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств Полтавської області (табл. 2.40).

Таблиця 2.40

**Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів у
досліджуваних сільськогосподарських підприємствах Полтавської
області, 2015 – 2019 рр. [розраховано автором за даними підприємств]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
А	1	2	3	4	5	6
ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району						
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,205	0,068	0,082	0,174	0,141	-0,064
Коефіцієнт фінансової стабільності	4,880	14,699	12,209	5,734	7,098	2,218
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,003	0,002	0,002	0,002	0,001	-0,002
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень	0,016	0,036	0,029	0,012	0,008	-0,008
Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень	0,984	0,964	0,971	0,988	0,992	0,008
Коефіцієнт загальної ліквідності	4,898	13,761	11,323	5,876	7,092	2,195
Коефіцієнт платоспроможності	0,937	2,803	4,286	2,388	3,513	2,576
Рентабельність активів	51,2	22,8	4,7	10,2	1,7	-49,5
Чиста рентабельність власного капіталу	62,2	25,7	5,1	11,5	2,0	-60,3
ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району						
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,248	0,201	0,153	0,174	0,081	-0,167
Коефіцієнт фінансової стабільності	4,027	4,985	6,531	5,739	12,369	8,342

Продовж. табл. 2.40

А	1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,100	0,071	0,069	0,060	0,000	-0,100
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень	0,448	0,380	0,482	0,365	0,000	-0,448
Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень	0,552	0,620	0,518	0,635	1,000	0,448
Коефіцієнт загальної ліквідності	8,446	9,121	13,045	9,785	12,350	3,904
Коефіцієнт платоспроможності	1,453	2,245	4,244	3,337	6,080	4,627
Рентабельність активів	63,8	30,7	2,7	12,9	1,4	-62,4
Чиста рентабельність власного капіталу	87,4	37,5	3,2	15,0	1,6	-85,8
ТОВ "Гарант-2005" Великобагачанського району						
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,647	0,429	0,773	0,284	0,451	-0,196
Коефіцієнт фінансової стабільності	1,545	2,329	1,294	3,522	2,218	0,673
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,230	2,789	2,045	3,298	2,515	0,285
Коефіцієнт платоспроможності	0,009	0,006	0,002	0,006	0,004	-0,005
Рентабельність активів	32,2	4,0	17,6	12,1	5,8	-26,4
Чиста рентабельність власного капіталу	49,4	6,2	28,6	17,8	8,0	-41,5
ПП "імені Калашника" Полтавського району						
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,040	0,121	0,074	0,084	0,098	0,058
Коефіцієнт фінансової стабільності	24,930	8,254	13,443	11,943	10,236	-14,694
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,000	0,036	0,016	0,005	0,000	0,000
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень	0,003	0,305	0,216	0,059	0,000	-0,003
Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень	0,997	0,695	0,784	0,941	1,000	0,003
Коефіцієнт загальної ліквідності	16,756	7,520	9,623	7,474	6,420	-10,336
Коефіцієнт платоспроможності	0,474	0,309	0,294	0,304	0,183	-0,291
Рентабельність активів	43,1	26,5	12,5	2,1	3,8	-39,3
Чиста рентабельність власного капіталу	44,9	28,8	13,7	2,3	4,1	-40,8
АОПП "Великосорочинське" Миргородського району						
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,192	0,030	0,039	0,040	0,046	-0,146
Коефіцієнт фінансової стабільності	5,195	33,412	25,365	24,708	21,697	16,502
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,001	0,000	0,000	0,000	0,000	-0,001
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень	0,004	0,000	0,000	0,000	0,000	-0,004
Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень	0,996	1,000	1,000	1,000	1,000	0,004
Коефіцієнт загальної ліквідності	4,596	23,637	17,541	16,068	13,145	8,549
Коефіцієнт платоспроможності	0,624	0,641	0,647	0,500	0,240	-0,384
Рентабельність активів	36,4	22,4	17,5	18,5	10,1	-26,3
Чиста рентабельність власного капіталу	42,9	24,6	18,1	19,2	10,6	-32,4

У 2019 р. порівняно із 2015 р. відбулося зростання власного капіталу порівняно з позиковим капіталом в ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” у 7,1 рази, в ТОВ “Востокстройгаз” у 12,4 рази, в ТОВ “Гарант-2005” у 2,2 раз, АОПП “Великосорочинське” у 21,7 рази. Зниження власного капіталу у 2019 р. порівняно з позиковим капіталом у 2015 р. відбулося ПП “імені Калашника” у 10,2 рази.

Рентабельність активів знизилася упродовж 2015 – 2019 рр. в ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” з 51,2 до 1,7 %, в ТОВ “Востокстройгаз” з 63,8 до 1,4 %, в ТОВ “Гарант-2005” з 32,2 до 5,8 %, в ПП “імені Калашника” з 43,1 до 3,8 % та в АОПП “Великосорочинське” з 36,4 до 10,1, дані зміни свідчить про зниження ефективності використання активів в досліджуваних сільськогосподарських підприємствах Полтавської області.

Проведемо рейтингову оцінку фінансового стану сільськогосподарських підприємств України (табл. 2.41).

За 2015 – 2019 рр. відбулося збільшення класу кредитоспроможності сільськогосподарських підприємств України з Б до А. Інтегральний показник фінансового стану сільськогосподарських підприємств збільшився з 6,9 до 7,1. За досліджуваний період відбулося збільшення значень показників рейтингової оцінки лише коефіцієнта загальної ліквідності (з 1,503 до 1,546), періоду оборотності запасів (з 169 до 210 днів) та частки оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів (з 20,2 до 20,8 %).

Проведемо рейтингову оцінку фінансового стану сільськогосподарських підприємств Полтавської області (додатки А, Б, В, Г, Д).

За досліджуваний період в ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” відбулося зменшення класу кредитоспроможності з А до Б, а інтегральний показник фінансового стану зменшився з 7,8 до 6,4 основними причинами цього є зменшення за 2015 – 2019 рр. рентабельності продажу з 70,5 до 3,9 %, рентабельності активів з 51,2 до 1,7 % та рентабельності власного капіталу з 62,2 до 2 %.

Рейтингова оцінка фінансового стану сільськогосподарських підприємств України, 2015 – 2019 рр. [розраховано автором за даними 2; 6]

Показники	2015 р.		2016 р.		2017 р.		2018 р.		2019 р.		Частка в інтегрованому показнику, %
	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг	
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,503	10	1,192	8	1,536	10	1,564	10	1,546	10	0,08
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,126	10	1,032	10	1,002	10	0,895	10	0,832	10	0,08
Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	336	0	977	0	291	0	222	1	191	3	0,08
Період оборотності запасів, днів	169	4	195	3	205	3	209	3	210	3	0,08
Період оборотності активів, днів	673	4	1375	0	725	3	670	4	662	4	0,08
Коефіцієнт фінансової незалежності, %	59,9	8	76,0	5	52,1	8	50,9	8	49,3	8	0,08
Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, %	20,2	9	11,4	7	25,6	9	23,5	9	20,8	9	0,08
Рентабельність продажу, %	28,1	10	22,6	10	15,3	10	13,5	10	16,8	10	0,09
Рентабельність активів, %	15,0	10	5,9	10	7,6	10	7,3	10	9,1	10	0,09
Рентабельність власного капіталу, %	37,5	10	24,7	10	15,9	10	14,8	10	18,0	10	0,09
Знос основних засобів, %	42,4	8	38,9	9	37,9	9	37,6	9	38,0	9	0,07
Інтегрований показник фінансового стану	x	6,9	x	6,0	x	6,8	x	6,9	x	7,1	x
Клас кредитоспроможності	x	Б	x	Б	x	Б	x	Б	x	А	x

В ТОВ “Востокстройгаз” за 2015 – 2019 рр. інтегральний показник фінансового стану зменшився з 7,6 до 6,0, відповідно класу кредитоспроможності знизився з Б до А. Основними причинами в ТОВ “Востокстройгаз” цього є зменшення рентабельності продажу з 52,0 до 2,8 %, рентабельності активів з 63,8 до 1,4 % та рентабельності власного капіталу з 87,4 до 1,6 %.

За 2015 – 2019 рр. в ТОВ “Гарант-2005” відбулося зменшення класу кредитоспроможності з А до Б, це відбулося внаслідок зменшення за досліджуваний період коефіцієнта швидкої ліквідності з 2,078 до 1,745, рентабельності продажу з 52,6 до 22,5 %, рентабельності активів з 32,2 до 5,8 % та рентабельності власного капіталу з 49,4 до 8,0 %.

За досліджуваний період в ПП “імені Калашника” та АОПП “Великосорочинське” клас кредитоспроможності залишився без змін, а саме А. Щодо інтегрального показника фінансового стану то він зменшився в ПП “імені Калашника” з 8,1 у 2015 р. до 7,5, в 2019 р., а АОПП “Великосорочинське” з 7,9 у 2015 р. до 7,7 у 2019 р.

Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств України за 2015 – 2019 рр. свідчить про зниження прибутковості сільського, лісового та рибного господарства на 8,8 % (9096,2 млн. грн), (табл. 2.42).

Таблиця 2.42

Оцінка фінансових результатів (до оподаткування) діяльності підприємств України за видами економічної діяльності, 2015 – 2019 рр., млн. грн¹⁾ [розраховано автором за даними 2]

Показники	Роки					Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
	2015	2016	2017	2018	2019	
А	1	2	3	4	5	6
Сільське, лісове та рибне господарство	103137,6	91109,5	69344,1	71478,5	94041,4	-9096,2
Промисловість	-181360,9	-7569,6	87461,7	154138,2	166753,2	348114,1
Будівництво	-25074,1	-9342,9	-3535,8	6433,9	15974,8	41048,9
Оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	-80564,3	7277,0	39296,3	86290,5	129113,3	209677,6
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	-13921,8	12819,7	-16532,6	-22661,6	14414,8	28336,6
Тимчасове розміщення й організація харчування	-7094,4	-1947,6	1976,8	2886,5	4648,0	11742,4
Інформація та телекомунікації	-10166,6	4197,9	15195,3	18181,0	24838,8	35005,4
Фінансова та страхова діяльність	-8516,4	431,0	18280,2	24750,0	69326,6	77843,0
Операції з нерухомим майном	-63470,1	-42950,2	-15430,7	16,3	47317,5	110787,6
Професійна, наукова та технічна діяльність	-47964,1	21079,8	45611,6	26147,7	84025,1	131989,2

Продовж. табл. 2.42

А	1	2	3	4	5	6
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	-9425,1	-4347,7	-2967,3	482,5	11446,8	20871,9
Освіта	105,3	102,8	121,5	178,6	377,7	272,4
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	-961,1	311,7	320,4	1249,3	1990,8	2951,9
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	-3489,2	-1512,8	-2198,1	-496,1	120,3	3609,5
Надання інших видів послуг	293,5	229,2	8,7	137,0	460,7	167,2

¹⁾ без урахування результатів діяльності бюджетних установ, тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Щодо темпів приросту фінансових результатів діяльності підприємств, то найсуттєвіших від'ємних значень вони набули у наступних видах діяльності підприємств: фінансовій та страховій діяльності (-914,0 %), інформації та телекомунікаціях (-344,3 %), охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги (-307,1 %), професійній, науковій та технічній діяльності (-275,2 %), оптовій та роздрібній торгівлі, ремонті автотранспортних засобів і мотоциклів (-260,3 %), діяльності у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (-221,5 %), транспорті, складському господарстві, поштовій та кур'єрській діяльності (-203,5 %).

В сучасних умовах розвитку національної економіки України, що характеризуються політичною і економічною нестабільністю, недосконалістю правового та податкового законодавства діяльність підприємств може бути ускладнена різними кризовими ситуаціями, які в подальшому призводять до неплатоспроможності або банкрутства [20, с. 113; 21, с. 118; 22, с. 51; 15, с. 121].

Отже, діяльність сільськогосподарських підприємств в Україні, в сучасних умовах господарювання, ускладнюється різними кризовими ситуаціями, результатом яких може стати фінансово-економічна неспроможність або банкрутство, і як наслідок втрата робочих місць та збільшення соціальної напруженості в суспільстві [18, с. 262].

Складне економічне становище підприємств в Україні викликане зовнішніми та внутрішніми чинниками (рис. 2.4) [18, с. 262; 15, с. 121 – 122; 23, с. 70].

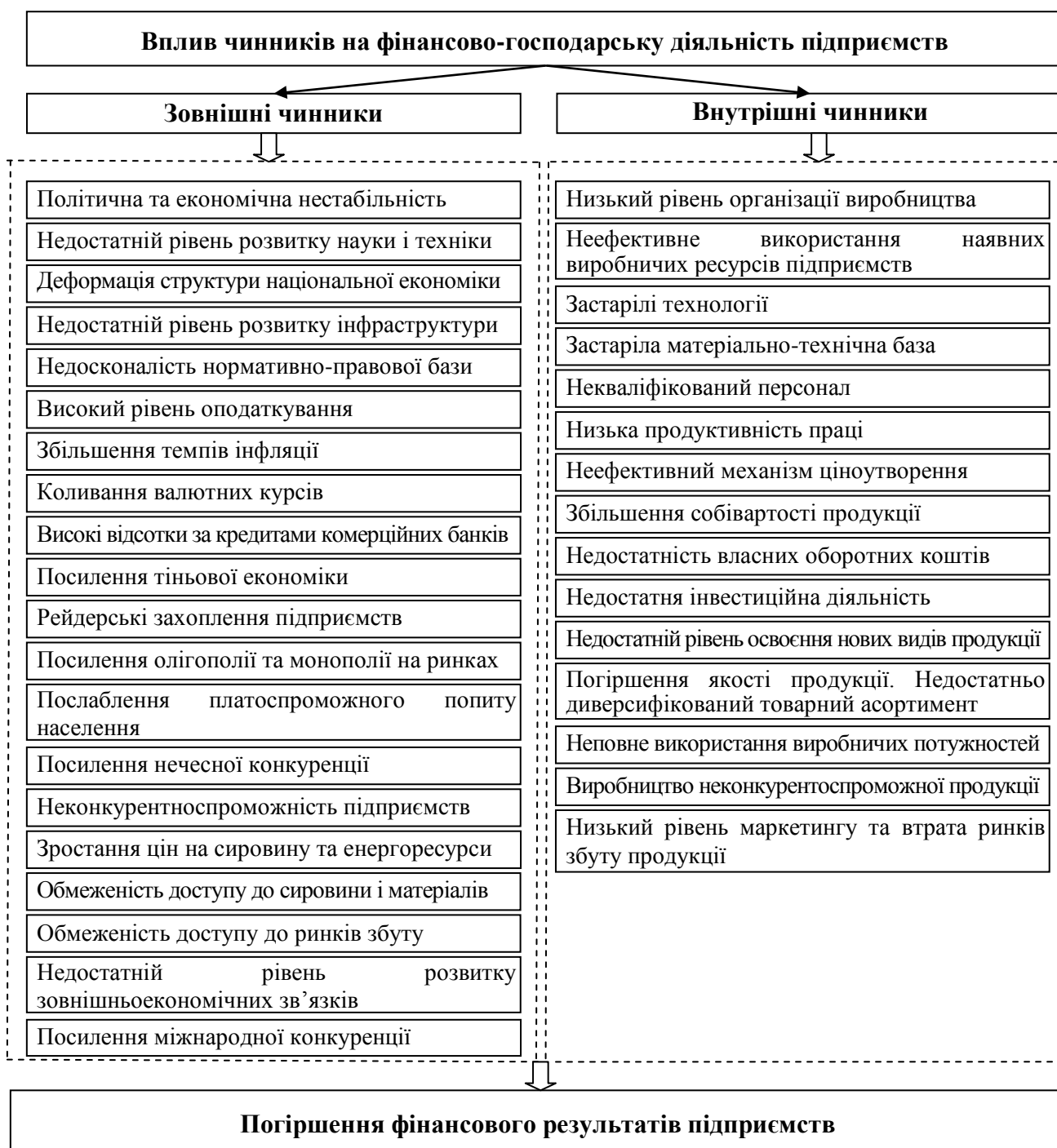

Рис. 2.4. Класифікація впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на фінансові результати діяльності підприємств в Україні [авторська розробка; 23, с. 71]

Зовнішні чинники можуть мати безпосередньо прямий або опосередкований вплив на фінансово-господарські результати підприємств. Негативний вплив зовнішніх чинників можливо компенсувати лише частково, – відсутність можливостей для підприємств безпосередньо впливати на соціально-економічні умови, які формують підприємницьке середовище в національній економіці України. Внутрішні чинники безпосередньо впливають на фінансово-господарську діяльність підприємств [23, с. 70 – 71].

Вплив чинників відрізняється (посилюються або послаблюється) залежно від галузей національної економіки України, регіону, фінансово-господарської діяльності підприємств та форми власності [23, с. 71].

В умовах ринкових відносин досягнення стійкого розвитку підприємств залежить від їхньої здатності адаптуватися до змін навколишнього середовища [25, с. 89].

Зазначені вище чинники призводять до неплатоспроможності підприємств і є основними причинами стійкої тенденції за 2015 – 2019 рр. до збільшення кількості збиткових підприємств (рис. 2.5, 2.6) [24, с. 210; 15, с. 123; 23, с. 72].

Рис. 2.5. Кількість підприємств в Україні, 2015 – 2019 рр., одиниць [побудовано автором за даними 26]

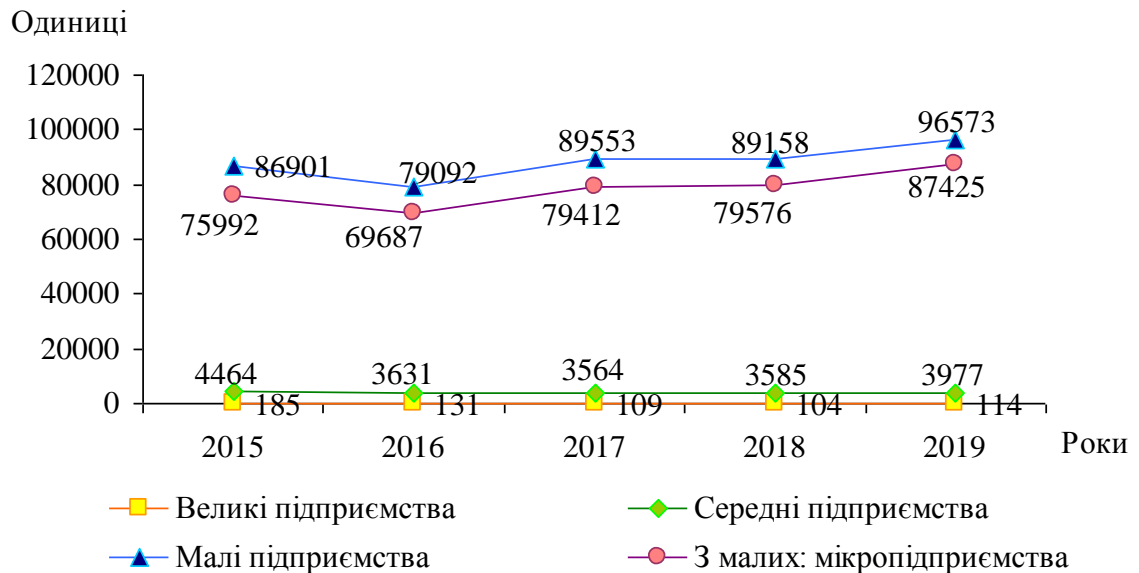

Рис. 2.6. Кількість збиткових підприємств в Україні, 2015 – 2019 рр., одиниць [побудовано та розраховано автором за даними 26; 27]

За 2015 – 2019 рр. кількість підприємств в Україні збільшилася на 37157 підприємств (10,8 %). Зокрема, частка великих підприємств зросла на 22,5 % (із 423 до 518 підприємств). Також за досліджуваний період відбулося зростання кількості середніх підприємств на 16,8 % (з 15203 до 17751), малих підприємств на 10,5 % (з 327814 до 362328). Упродовж 2015 – 2019 рр. відбулося зростання кількості збиткових підприємств в Україні на 10 % (9114 підприємств). Зокрема, серед малих підприємств кількість збиткових зросла на 11,1 % (з 86901 до 96573 підприємств), а з малих підприємств: мікропідприємств – на 15,0 % (з 75992 до 87425).

Зовнішні та внутрішні чинники можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на результати фінансово-господарської діяльності підприємства [23, с. 72].

Вибір найбільш ефективної методики для проведення оцінки ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств в Україні має вирішальний вплив на отримані результати дослідження, і, як наслідок, на якість прийнятих рішень щодо виходу з кризи неплатоспроможності [28, с. 114].

Проведемо верифікацію зарубіжних та вітчизняних багатофакторних моделей оцінки ймовірності банкрутства у досліджуваних сільськогосподарських підприємствах (табл. 2.43) та детальний розрахунок показників багатофакторних моделей оцінки ймовірності настання банкрутства у досліджуваних сільськогосподарських підприємствах Полтавської області (додаток Е, Ж, И, К, Л, М, Н, П, Р, С, Т, У, Ф, Х, Ц, Ш, Щ, Ю, Я, АА, АВ, АГ, АД, АЕ, АЖ, АИ, АК, АЛ, АМ).

Таблиця 2.43

**Верифікація багатофакторних моделей оцінки
ймовірності настання банкрутства у досліджуваних
сільськогосподарських підприємствах Полтавської області,
2015 – 2019 рр. [розраховано автором за даними підприємств]**

Основні багатофакторні моделі	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
А	1	2	3	4	5	6
ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району						
Е. Альтмана	5,123	5,006	6,708	4,403	3,689	-1,434
Г. Спрінгейта	4,413	2,922	1,551	1,762	1,059	-3,353
Р. Лісу	0,108	0,106	0,109	0,106	0,108	0,000
Р. Таффлера	1,203	1,215	1,791	1,191	1,262	0,060
О. Терещенка (універсальна дискримінантна)	13,712	10,249	3,984	5,410	1,555	-12,158
А. Матвійчука	4,462	11,658	10,045	4,607	6,129	1,666
ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району						
Е. Альтмана	5,339	4,224	3,311	3,858	4,438	-0,900
Г. Спрінгейта	5,854	3,855	1,191	2,316	1,187	-4,667
Р. Лісу	0,142	0,121	0,108	0,114	0,121	-0,022
Р. Таффлера	2,022	1,364	1,008	1,207	1,831	-0,191
О. Терещенка (універсальна дискримінантна)	13,078	9,011	1,941	6,496	1,621	-11,457
А. Матвійчука	5,563	5,287	5,883	4,986	10,922	5,360
ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району						
Е. Альтмана	3,035	1,455	2,153	2,031	1,972	-1,064
Г. Спрінгейта	2,369	0,783	1,518	1,246	0,927	-1,441
Р. Лісу	0,116	0,100	0,111	0,104	0,089	-0,026
Р. Таффлера	0,876	0,513	0,646	0,683	0,524	-0,353
О. Терещенка (універсальна дискримінантна)	7,640	2,545	4,915	4,160	2,742	-4,898
А. Матвійчука	1,725	1,825	1,364	2,899	1,810	0,085
ПП “імені Калашника” Полтавського району						
Е. Альтмана	12,763	7,249	6,036	6,537	6,017	-6,746
Г. Спрінгейта	9,527	4,649	2,480	1,080	1,275	-8,252
Р. Лісу	0,166	0,140	0,117	0,108	0,110	-0,055

Продовж. табл. 2.43

A	1	2	3	4	5	6
Р. Таффлера	7,966	4,276	2,651	2,000	1,913	-6,052
О. Терещенка (універсальна дискримінантна)	25,695	11,505	6,591	4,410	4,330	-21,366
А. Матвійчука	23,642	8,745	13,573	11,422	9,912	-13,730
АОПП “Великосорочинське” Миргородського району						
Е. Альтмана	5,113	6,192	13,923	12,390	11,147	6,035
Г. Спрінгейта	3,765	3,223	4,912	4,648	2,765	-0,999
Р. Лісу	0,148	0,134	0,149	0,144	0,133	-0,015
Р. Таффлера	2,417	2,585	6,291	5,213	4,208	1,791
О. Терещенка (універсальна дискримінантна)	10,297	9,127	14,789	13,939	9,154	-1,142
А. Матвійчука	5,000	29,803	22,938	21,973	19,171	14,171

За 2015 – 2019 рр. за моделлю Е. Альтмана ймовірність банкрутства є низькою незважаючи на зменшення значення Z-показника (з 5,123 до 3,689) – в ТОВ “Елеватор “Чиста криниця”, (з 5,339 до 4,438) – в ТОВ “Востокстройгаз” та (з 12,763 до 6,017) – ПП “імені Калашника”.

За моделлю Г. Спрінгейта, Р. Лісу, Р. Таффлера та А. Матвійчука ймовірність виникнення банкрутства мінімальна, відповідно до результатів за даною моделлю досліджувані сільськогосподарські підприємства ТОВ “Елеватор “Чиста криниця”, ТОВ “Востокстройгаз”, ТОВ “Гарант-2005”, ПП “імені Калашника” та АОПП “Великосорочинське” мають стабільний фінансовий стан.

За досліджуваний період за моделлю О. Терещенка не загрожує банкрутство ТОВ “Гарант-2005” незважаючи на зменшення значення Z-показника з 7,640 у 2015 р. до 2,742 у 2019 р. та АОПП “Великосорочинське” з 10,297 у 2015 р. до 9,154 у 2019 р. За моделлю О. Терещенка у 2019 р. відбулося зменшення значення Z-показника до 1,555, порушення рівноваги на ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” та погіршення фінансового стану, аналогічна ситуація спостерігалася і в ТОВ “Востокстройгаз” значення Z-показника зменшилося до 1,621.

Отже, згідно проведеної верифікації багатофакторних моделей оцінки ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств, то лише за результатами моделі Е. Альтмана з досліджуваних підприємств Полтавської області (ТОВ “Елеватор “Чиста криниця”, ТОВ “Востокстройгаз”, ТОВ “Гарант-2005”, ПП “імені Калашника” та АОПП “Великосорочинське”), лише ТОВ “Гарант-2005” має високу ймовірність виникнення банкрутства.

Висновки до розділу 2

Українські сільськогосподарські підприємства постійно перебувають під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх дестабілізуючих чинників, адже функціонують в умовах нестабільної економіки. Проведення комплексного аналізу фінансового стану спрямоване на демонстрацію та подолання загроз шляхом забезпечення ефективного використання вже наявних фінансових можливостей підприємств. Таким чином, з огляду на проведене в другому розділі дослідження можна узагальнити такі висновки:

1. Фінансова стійкість підприємств характеризується ліквідністю та платоспроможністю. Показники діяльності сільськогосподарських підприємств України показують їхню недостатню грошову спроможність, так коефіцієнт абсолютної ліквідності в 2019 р. становив – 0,061. Доповнює цей результат свідченням про недостатність забезпечення грошовими коштами коефіцієнт платоспроможності – 0,057. Не зважаючи на це, можна стверджувати про забезпеченість власними оборотними коштами підприємств та можливість своєчасного погашення зобов'язань, що підтверджує коефіцієнт загальної ліквідності та знаходиться на позначці – 1,546.

2. Проаналізувавши ділову активність сільськогосподарських підприємств за 2015 – 2019 рр. можна відзначити зростання чистого доходу від реалізації продукції, що демонструється зменшенням тривалості одного обороту поточної дебіторської заборгованості на 145 днів, оборотних активів на 93 дні та активів на 11 днів, а також збільшенням тривалості одного обороту власного капіталу на 66 днів. Не зважаючи на позитивну тенденцію зі зростання чистого доходу одночасно відбувається підвищення собівартості реалізованої продукції, що характеризується зростанням тривалості одного обороту запасів на 33 дні та поточної кредиторської заборгованості на 1 день.

3. Дебіторська та кредиторська заборгованості мають безпосередній вплив фінансовий стан будь-якого підприємства. Протягом 2015 – 2019 рр. відбувається динаміка до зниження дебіторської заборгованості в структурі оборотних активів сільськогосподарських підприємств в Україні. Так,

коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості збільшився на 75,8 %, тому в 2019 р. становить 1,883. Це призвело до прискорення обороту платежів. Стосовно кредиторської заборгованості, то вона має динаміку до зменшення. Так, коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості зменшився на 0,8 %, тому в 2019 р. становить 4,463. Зменшення дебіторської та кредиторської заборгованості матиме позитивний вплив на фінансовий стан підприємств. Порівнюючи середньорічну дебіторську та кредиторську заборгованість, то спад першої відбувся на 13,1 % порівняно із зростанням другої на 98,4 %.

4. Визначено зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на процес виникнення дебіторської та кредиторської заборгованості. До зовнішніх можна віднести: загальний стан національної економіки; ступінь конкуренції, насиченості та місткості ринку; рівень цін та інфляції; грошово-кредитна політика; сезонність виробництва продукції тощо. Тим часом до внутрішніх належать: галузева приналежність та вплив на ринок; оцінка, контроль та управління за дебіторською та кредиторською заборгованістю; кредитна політика; система розрахунків та платежів; планування грошових потоків; платоспроможність партнерів; обсяг купівлі сільськогосподарської продукції; фінансова дисципліна; умови договорів та розрахунків тощо.

5. Важливим під час аналізу фінансової стійкості підприємств є оцінка структури і вартості джерел капіталу, стану капіталу та використання капіталу. Здійснивши за 2015 – 2019 рр. оцінку структури і вартості джерел капіталу, то можна стверджувати про підвищення фінансової незалежності підприємств за рахунок зменшення отримання позикових коштів, не зважаючи на наявну залежність від кредиторів. Про це свідчить коефіцієнт фінансової залежності, який дорівнює 1,971 станом на 2019 р. Оцінка стану капіталу показує підвищення вартості майна виробничого призначення та забезпеченість власними оборотними коштами. Так, станом на 2019 р. коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні дорівнює 0,281, а значення власних фінансових ресурсів у структурі оборотних активів відповідає 20,8 %. Оцінка використання капіталу демонструє посилення фінансової стійкості. Підтвердженням цього слугує коефіцієнт майна виробничого призначення, який становить 0,581 станом на 2019 р.

6. Аналіз фінансового стану підприємства передбачає оцінку майнового стану, джерел формування капіталу та ефективності використання фінансових ресурсів. Протягом 2015 – 2019 рр. відбулося нарощування майнового потенціалу сільськогосподарських підприємств України, що виразилося у збільшенні вартості майна на 50,2 % до 1030367 млн грн. Скоротилася частка поточної дебіторської заборгованості з 50 % до 28,9 % у майні підприємств, що свідчить про покращення розрахунків. За критерієм забезпеченості власним капіталом відбулося покращення фінансової стійкості підприємств в результаті чого в джерелах формування капіталу частка власного капіталу збільшилася на 10,6 %, а частка зобов'язань і забезпечень зменшилася на 10,6 %.

7. Розроблено класифікацію зовнішніх та внутрішніх чинників, що мають вплив на фінансові результати підприємств. Серед зовнішніх чинників найбільший вплив мають: політична та економічна нестабільність, низький рівень науково-технічного прогресу, недосконалість законодавства, зростання цін, інфляційні процеси, нестабільний валютний курс, тіньова економіка, неконкурентоспроможність підприємств тощо. Серед внутрішніх чинників: неефективна організація та управління виробничим процесом, використання застарілих технологій, низький рівень кваліфікації та продуктивності кадрів, збільшення собівартості, недостатність оборотних коштів тощо.

8. На підприємствах, де порушено фінансовий стан та фінансову стабільність на перше місце виходить питання дослідження причин таких наслідків, для цього найбільш доцільно використовувати багатофакторні моделі оцінки ймовірності настання банкрутства. Різні моделі мають власні умови відповідно до яких відбувається оцінка досліджуваних підприємств. Застосовуючи багатофакторні моделі автором було зроблено оцінку ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств Полтавської області. За моделлю Альтмана Е. має високу ймовірність банкрутства 1 підприємство. За моделлю Спрінгейта Г. 5 підприємств мають стабільний фінансовий стан. Згідно моделі Терещенка О. банкрутство не загрожує 3 підприємствам, а 2 підприємства мають порушену рівновагу. За моделлю Матвійчука А. 6 підприємств мають низьку ймовірність банкрутства. Тим часом, за моделями Ліса Р. і Таффлера Р. підприємствам не загрожує банкрутство. Суперечливі результати свідчать про важливість нових комплексних підходів до оцінки ймовірності банкрутства підприємств.

Висвітлене у другому розділі дослідження було апробоване шляхом виступів на науково-практичних конференціях [1; 8; 9; 12; 14; 15; 16; 17; 18; 19; 21; 22; 25] та публікації наукових праць [7; 10; 11; 13; 20; 23; 24; 28].

Список використаних джерел до розділу 2

1. Лесюк А. С. Теоретичні аспекти ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств. *Актуальні проблеми економіки та управління в умовах системної кризи: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 27 листопада 2019 року*. Львів: Львівський інститут ПрАТ “ВНЗ “МАУП”, 2019. С. 383 – 386.
2. Діяльність суб’єктів господарювання за 2019 рік. Статистичний збірник. К.: Державна служба статистики України, 2020. 151 с.
3. Томілін О. О., Галич О. А. Економічні аспекти розвитку міжгалузевих відносин в аграрній сфері: монографія. Полтава: ПДАА, 2016. 176 с. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1618>.
4. Гаркуша Н. М., Польова Т. В. Теоретичні основи формування ліквідності та платоспроможності підприємства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг : зб. наук. пр.* 2010. № 2 (90). С. 183 – 188.
5. Томілін О. О., Козленко Е. О. *Показники ліквідності та платоспроможності в системі аналізу грошових потоків суб’єкта господарювання: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. “Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю”* (26 жовт. 2018 р., м. Полтава). 2018. С. 86 – 88. URL: <https://drive.google.com/file/d/1Dq7MfCFjr4TZLY6ygP1trN5x-Yfyz8z-/view>.
6. Формування чистого прибутку (збитку) підприємств за видами економічної діяльності. *Державна служба статистики України*. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2015/fin/fchpr/fchpr_u/arh_fchpr_ved_u.htm.

7. Лесюк А. С. Комплексна оцінка дебіторської та кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств. *Випереджаючий інноваційний розвиток: теорія, методика, практика: монографія* / за ред. к. е. н., доцента Ілляшенко Н. С. Суми : Триторія, 2018. С. 358 – 366.

8. Лесюк А. С. Оцінка дебіторської заборгованості сільськогосподарських підприємств України. “*Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством*” : Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 20 квітня 2017 року). Частина 5. Полтава : РВВ ПДАА, 2017. С. 18 – 21.

9. Лесюк А. С. Комплексна оцінка дебіторської заборгованості за системою відносних показників сільськогосподарських підприємств України. *Фінансові механізми сталого розвитку України: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф., 25 – 26 жовтня 2018 р.* / редкол.: О. І. Черевко [та ін.]; Харківський держ. ун-т харч. та торг. Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2018. С. 221 – 224.

10. Lesyuk A. Impact of accounts receivable and payable on the financial condition of agricultural enterprises of Ukraine. *Evropský časopis ekonomiky a managementu*. 2020. Svazek 6. Vydání 4. S. 115 – 124. URL: https://eujem.cz/wp-content/uploads/2020/eujem_2020_6_4/18.pdf.

11. Лесюк А. С. Комплексное оценивание кредиторской задолженности сельскохозяйственных предприятий Украины. *Инновационное развитие экономики: предпринимательство, образование, наука : сб. науч. ст.* / редкол.: Т. В. Борздова (отв. ред.) [и др.]. Минск : ГИУСТ БГУ, 2017. С. 286 – 288.

12. Лесюк А. С. Оцінка кредиторської заборгованості як елемент комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств. “*Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю*” : Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 26 жовтня 2017 р. Полтава : ПДАА, 2017. С. 37 – 39.

13. Томілін О. О., Лесюк А. С. Сутність та оцінка фінансового стану сільськогосподарського підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки: електронне наукове видання*. 2016. № 14. С. 561 – 566. URL: <http://global-national.in.ua/issue-14-2016/22-vipusk-14-gruden-2016-r/2609-tomilin-o-o-lesyuk-a-s-sutnist-ta-otsinka-finansovogo-stanu-silskogospodarskogo-pidpriemstva>.

14. Лесюк А. С. Оцінка фінансового стану сільськогосподарських підприємств. *Проблеми і перспективи інноваційного розвитку аграрного сектора економіки в умовах інтеграційних процесів*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 22 грудня 2016 р. У 2 ч. Ч. 1 / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Х.: ХНАУ, 2016. С. 134 – 138.

15. Лесюк А. С. Основні чинники впливу на фінансовий стан підприємства. *Розвиток маркетингової діяльності в умовах економічної глобалізації*: збірник наукових праць за матеріалами X міжнародної науково-практичної конференції. Одеська державна академія будівництва та архітектури. Науки: маркетинг, менеджмент, економіка, управління проектами. Одеса, 24 квітня 2018. С. 120 – 123.

16. Лесюк А. С. Оцінка впливу джерел формування капіталу на фінансовий стан сільськогосподарських підприємств України. *Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (28 листопада 2018 р.) / відп. ред. О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак. Луцьк, 2018. С. 152 – 153.

17. Лесюк А. С. Оцінка майна сільськогосподарських підприємств України. *Актуальні проблеми економіки та управління в умовах системної кризи*: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 28 листопада 2018 року. Львів: Львівський інститут МАУП, 2018. Ч. 2. С. 74 – 76.

18. Лесюк А. С. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств України. *Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: виклики постіндустріальної економіки*: матеріали

IV Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 18 – 19 травня 2017 р.). Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. С. 261 – 262.

19. Лесюк А. С. Ефективність використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств України. *Сучасні напрямки розвитку економіки і менеджменту на підприємствах України*: збірник матеріалів IV всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (28 листопада 2018 року). Харків, ХНАДУ, 2018. С. 416 – 417.

20. Лесюк А. С. Прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Управління соціально-економічним розвитком в умовах змін: монографія* / за заг. ред. д. держ. упр., професора Т. М. Лозинської; Полтавська державна аграрна академія. Полтава, 2017. С. 113 – 124.

21. Лесюк А. С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств та заходи запобігання їх банкрутству. *Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 30 жовтня 2017 р. Полтава: РВВ ПДАА, 2017. С. 118 – 120.

22. Лесюк А. С. Запобігання банкрутства підприємства. *Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт зі спеціальності “Гроші, фінанси і кредит”*: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Київ, 22 – 24 квітня 2015 р.) / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2015. С. 51 – 54.

23. Лесюк А. С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. *Агросвіт*. 2020. № 15. С. 67 – 73. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.15.67.

24. Лесюк А. С. Оцінка ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств. *Механізм управління формуванням стратегій випереджаючого інноваційного розвитку промислових підприємств: монографія* / за ред. к. е. н., доц. Н. С. Ілляшенко. Суми : Триторія, 2019. С. 203 – 212.

25. Лесюк А. С. Комплексна оцінка фінансового стану сільськогосподарських підприємств в Україні. *Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* / М-во освіти і науки України; М-во культури України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2017. Ч. 2. С. 89 – 91.

26. Кількість підприємств за їх розмірами за видами економічної діяльності. *Державна служба статистики України*. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/kp_ed/kp_ed_u/arh_kp_ed_u.htm.

27. Чистий прибуток (збиток) підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства за 2010 – 2019 роки. *Державна служба статистики України*. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/fin/fin_new/fin_new_u/chpr_ek_vsmm_2010_2019_ue.xlsx.

28. Лесюк А. С. Аналіз сучасних методик прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції* (Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса, 28 травня 2018 року). Одеса: ОНПУ, 2018. С. 114 – 115.

РОЗДІЛ 3.
НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ
ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА
В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

3.1. Багатофакторна модель оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств

Досягнення стійкого розвитку та прибутковості сільськогосподарських підприємств в Україні залежить від їхньої здатності адаптуватися до змін навколишнього середовища, а проведення комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств спричинено потребою в методологічному, організаційному, інформаційному забезпеченні прийняття обґрунтованих управлінських фінансових рішень про фінансування різних видів діяльності сільськогосподарських підприємств в коротко- та довгостроковій перспективах [1, с. 84; 2, с. 89].

Застосування в сільськогосподарських підприємствах комплексної оцінки фінансового стану (багатофакторна модель) дозволяє об'єктивно оцінити наявність, розміщення й ефективність використання наявних ресурсів підприємства та джерела їх фінансування (табл. 3.1) [1, с. 86].

Нами розроблена багатофакторна модель оцінки фінансового стану, яка враховує галузеву специфіку та діагностику фінансового стану сільськогосподарського підприємства (фінансових коефіцієнтів) (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Багатофакторна модель оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств [авторська розробка; 1, с. 86]

Показники	Формула для розрахунку	Умовні позначення	Нормативний коефіцієнт
A	1	2	3
$\text{ФСп} = X_1 \cdot 0,055 + X_2 \cdot 0,109 + X_3 \cdot 0,164 + X_4 \cdot 0,145 + X_5 \cdot 0,127 + X_6 \cdot 0,073 + X_7 \cdot 0,091 + X_8 \cdot 0,018 + X_9 \cdot 0,036 + X_{10} \cdot 0,182$			
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал) $\text{Кал} = \frac{\text{ГЕ} + \text{ПФІ}}{\text{ПЗЗ}}$	ГЕ – гроші та їх еквіваленти, рн.; ПФІ – поточні фінансові інвестиції, рн.; ПЗЗ – поточні зобов'язання і забезпечення, грн	0,055

Продовж. табл. 3.1

А		1	2	3
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	$K_{шл} = \frac{ГЕ+ПФІ+ДЗ+ІОА}{ПЗЗ}$	ГЕ – гроші та їх еквіваленти, грн; ПФІ – поточні фінансові інвестиції, грн; ДЗ – дебіторська заборгованість, грн; ІОА – інші оборотні активи, грн; ПЗЗ – поточні зобов'язання і забезпечення, грн	0,109
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	$K_{фа} = \frac{ВК}{ВБ}$	ВК – власний капітал, грн; ВБ – валюта балансу, грн	0,164
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	$K_{дзз} = \frac{ДЗЗ}{ПК}$	ДЗЗ – довгострокові зобов'язання і забезпечення, грн; ПК – позиковий капітал, грн	0,145
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	$K_{пзз} = \frac{ПЗЗ}{ПК}$	ПЗЗ – поточні зобов'язання і забезпечення, грн; ПК – позиковий капітал, грн	0,127
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	$K_{мвк} = \frac{ВОК}{ВК}$	ВОК – власні оборотні кошти, грн; ВК – власний капітал, грн	0,073
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	$K_{ззвок} = \frac{ВОК}{ЗПБА}$	ВОК – власні оборотні кошти, грн; ЗПБА – запаси і поточні біологічні активи, грн	0,091
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	$K_{рд} = \frac{ЧФР}{ЧД}$	ЧФР – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), грн; ЧД – чистий дохід (виручка) від реалізації продукції сільського господарства, грн	0,018
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	$K_{ра} = \frac{ЧФР}{А}$	ЧФР – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), грн; А – активи, грн	0,036
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	$K_{дкз} = \frac{ДЗсв}{КЗсв}$	ДЗсв – середньорічна величина дебіторської заборгованості, грн; КЗсв – середньорічна величина кредиторської заборгованості, грн	0,182
<p>При $FSp \geq 0,725$ – стабільний фінансовий стан сільськогосподарського підприємства. При $FSp \geq 0,442$ (до 0,725) – нестабільний фінансовий стан сільськогосподарського підприємства. При $FSp \leq 0,442$ – кризовий фінансовий стан сільськогосподарського підприємства.</p>				

З метою апробації запропонованих методичних підходів проведена комплексна оцінка фінансового стану ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району, розрахунок її показників проведено в табл. 3.2.

**Розрахунок показників багатфакторної моделі
оцінки фінансового стану ТОВ “Елеватор “Чиста криниця”
Новосанжарського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.**

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,937	2,803	4,286	2,388	3,513	2,576
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	3,617	8,675	6,648	2,981	4,141	0,524
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,830	0,936	0,924	0,851	0,877	0,047
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,016	0,036	0,029	0,012	0,008	-0,008
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,984	0,964	0,971	0,988	0,992	0,008
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	4,610	6,033	5,525	6,180	6,686	2,076
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	3,032	2,502	2,202	1,680	2,062	-0,970
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,705	0,767	0,124	0,382	0,039	-0,666
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,394	0,214	0,046	0,092	0,017	-0,377
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	2,726	7,062	6,187	0,963	0,366	-2,361
ФСп-показник		1,845	3,356	2,973	1,513	1,659	-0,185

Результати розрахунку показників багатфакторної моделі оцінки фінансового стану свідчать про те, що за 2015 – 2019 рр. на підприємстві відбулося зменшення ФСп-показника на 0,185 (з 1,845 до 1,659). У цілому ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” має стабільний фінансовий стан.

За системою показників багатфакторної моделі проведемо оцінку фінансового стану ТОВ “Востокстройгаз” (табл. 3.3).

**Розрахунок показників багатофакторної
моделі оцінки фінансового стану ТОВ “Востокстройгаз”
Новосанжарського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	1,453	2,245	4,244	3,337	6,080	4,627
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	7,211	7,370	8,828	5,056	7,208	-0,002
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,801	0,833	0,867	0,852	0,925	0,124
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,448	0,380	0,482	0,365	0,000	-0,448
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,552	0,620	0,518	0,635	1,000	0,448
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	10,980	15,212	8,415	11,026	12,137	1,157
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	5,372	4,289	2,635	1,736	2,208	-3,164
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,520	0,550	0,098	0,530	0,028	-0,491
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,487	0,263	0,027	0,119	0,015	-0,473
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської кредиторської заборгованості (Кдкз)	4,564	6,987	6,136	6,715	3,609	-0,955
ФСп-показник		3,280	3,989	3,447	3,207	3,144	-0,137

Проведена оцінка фінансового стану з використанням багатофакторної моделі показує, що ФСп-показник ТОВ “Востокстройгаз” зменшився на 0,137, але він значно перевищує нормативне значення ($ФСп \geq 0,725$), що вказує на стабільний фінансовий стан досліджуваного підприємства.

Проведемо розрахунок показників багатофакторної моделі оцінки для визначення ФСп-показника ТОВ “Гарант-2005” (табл. 3.4).

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану ТОВ “Гарант-2005”
Великобагачанського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,009	0,006	0,002	0,006	0,004	-0,005
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	2,078	2,045	1,430	2,117	1,745	-0,333
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,607	0,700	0,564	0,779	0,689	0,082
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	4,900	4,314	5,196	2,877	3,155	-1,745
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	8,115	2,403	1,700	1,946	1,966	-6,149
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,526	0,276	0,401	0,365	0,225	-0,301
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,310	0,042	0,141	0,115	0,053	-0,257
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	21,570	21,570	2,591	2,374	6,145	-15,425
ФСп-показник		5,496	4,931	1,393	1,316	1,964	-3,532

У 2015 р. ФСп-показник в ТОВ “Гарант-2005” становив 5,496, а в 2019 р. він знизився до 1,964, але незважаючи на ці зміни фінансовий стан досліджуваного підприємства є стабільним.

За розробленою багатфакторною моделлю проведемо оцінку фінансового стану ПП “імені Калашника” (табл. 3.5).

**Розрахунок показників багатофакторної
моделі оцінки фінансового стану ПП “імені Калашника”
Полтавського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,474	0,309	0,294	0,304	0,183	-0,291
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	3,633	1,385	0,913	1,234	1,311	-2,322
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,961	0,892	0,931	0,923	0,911	-0,050
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,003	0,305	0,216	0,059	0,000	-0,003
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,997	0,695	0,784	0,941	1,000	0,003
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	2,701	2,048	1,948	2,021	2,126	-0,575
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	1,200	0,991	0,958	1,028	1,061	-0,139
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	-0,407	-0,280	-0,146	-0,026	-0,042	0,365
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,354	0,227	0,120	0,021	0,037	-0,317
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	3,103	1,865	0,934	0,854	1,238	-1,865
ФСп-показник		1,583	1,029	0,800	0,827	0,907	-0,676

За результатами оцінки фінансового стану за багатофакторною моделлю ФСп-показник ПП “імені Калашника” перевищував нормативне значення ($\geq 0,725$) протягом 2015 – 2019 рр., що свідчить про стабільний фінансовий стан.

При використанні багатофакторної моделі оцінки фінансового стану проведемо дослідження АОПП “Великосорочинське” (табл. 3.6).

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану АОПП “Великосорочинське”
Миргородського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,624	0,641	0,647	0,500	0,240	-0,384
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,934	0,903	1,632	1,903	0,779	-0,155
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,839	0,971	0,962	0,961	0,956	0,117
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,004	0,000	0,000	0,000	0,000	-0,004
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,996	1,000	1,000	1,000	1,000	0,004
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	3,211	3,101	2,875	2,563	2,272	-0,940
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	0,981	0,996	1,040	1,064	0,982	0,001
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,396	0,313	0,229	0,254	0,150	-0,246
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,296	0,213	0,164	0,168	0,096	-0,200
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	0,530	0,633	1,289	6,306	4,087	3,557
ФСп-показник		0,839	0,865	1,047	1,962	1,387	0,548

За результатами проведених розрахунків за збільшення у 2019 р. порівняно із 2015 р. ФСп-показника АОПП “Великосорочинське” покращило свій фінансовий стан (з 0,839 до 1,387).

Загалом, нами проведемо розрахунок показників багатфакторної моделі оцінки для визначення ФСп-показника для 53 підприємств з 5 областей України (Полтавської, Харківської, Сумської, Черкаської та Вінницької), які розташовані в зоні Лісостепу. Ступінь верифікації становить 92 %, що

вказує на повноту та адекватність оцінки фінансового стану за її допомогою (додатки АН, АП, АР, АС, АТ, АУ, АФ, АХ, АЦ, АШ, АЩ, АЮ, АЯ, БА, ББ, БВ, БГ, БД, БЕ, БЖ, БИ, БК, БЛ, БМ, БН, БП, БР, БС, БТ, БУ, БФ, БХ, БЦ, БШ, БЩ, БЮ, БЯ, ВА, ВБ, ВВ, ВГ, ВД, ВЕ, ВЖ, ВИ, ВК, ВЛ, ВМ).

За методикою, наведеною в табл. 3.1, здійснено верифікацію багатофакторної моделі оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств Полтавської області (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

**Верифікація багатофакторної моделі оцінки фінансового стану
сільськогосподарських підприємств Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємств]**

Підприємства	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
СФГ “Верест” Глобинського району	8,191	3,939	3,986	1,607	1,152	-7,039
СФГ “С.Г.М.” Великобагачанського району	5,964	1,619	0,812	1,130	2,439	-3,525
СТОВ “Селецька” Оржицького району	1,445	0,981	0,778	0,984	1,644	0,199
СФГ “Сяйво” Хорольського району	71,556	7,566	3,073	14,508	2,750	-68,805
СФГ “Перлина” Лубенського району	1,113	1,979	1,290	0,596	0,590	-0,523
ТОВ “Околиця” Зіньківського району	4,319	2,565	1,739	1,522	1,409	-2,910
СТОВ “Прогрес” Гребінківського району	0,448	0,985	0,472	0,349	0,412	-0,036

За 2015 – 2019 рр. відбулося зменшення ФСп-показника СФГ “Верест” на 7,039 (з 8,191 до 1,152), СФГ “С.Г.М.” на 3,525 (з 5,964 до 2,439), СФГ “Сяйво” на 68,805 (з 71,556 до 2,750), СФГ “Перлина” на 0,523 (з 1,113 до 0,590), ТОВ “Околиця” на 2,910 (з 4,319 до 1,409), СТОВ “Прогрес” на 0,036 (з 0,448 до 0,412), але незважаючи на такі зміни досліджувані підприємства є прибутковими і мають стабільний фінансовий стан.

При використанні багатофакторної моделі здійснено оцінку фінансового стану 11 сільськогосподарських підприємств Харківської області (табл. 3.8).

**Верифікація багатофакторної моделі оцінки фінансового стану
сільськогосподарських підприємств Харківської області, 2015 – 2019 рр.**

[розраховано автором за даними підприємств]

Підприємства	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
ТОВ “Річленд інвест” Балаклійського району	1,412	1,860	3,391	5,886	1,793	0,382
ТОВ “Омбілік-агро” Валківського району	1,680	0,209	-0,241	0,212	0,169	-1,511
ФГ “Альянс” Зміївського району	2,027	1,392	0,993	0,599	0,553	-1,473
ПП “Золота нива 1” Ізюмського району	11,663	25,090	18,214	12,673	14,545	2,882
СТОВ “Качалівське” Краснокутського району	4,995	3,500	2,393	3,096	5,987	0,993
ПАТ “Ульяновське” Богодухівського району	8,245	3,242	1,897	1,921	2,154	-6,091
СТОВ “Сівелір-агро” Золочівського району	0,433	1,381	3,219	2,319	2,762	2,329
ТОВ “Агротехніка 2007” Дергачівського району	6,777	11,799	0,712	1,091	0,803	-5,973
ТОВ Агропромислове об’єднання “Мрія” Коломацького району	5,678	5,400	1,749	0,949	0,881	-4,797
ТОВ “Козачанське” Золочівського району	24,172	16,653	17,329	13,916	4,695	-19,476
ТОВ “Агро-інвест” Дергачівського району	0,395	0,349	0,567	1,081	1,586	1,191

За досліджуваний період відбулося збільшення ФСп-показника в ТОВ “Річленд інвест”, ПП “Золота нива 1”, СТОВ “Качалівське”, СТОВ “Сівелір-агро” та ТОВ “Агро-інвест”, дані підприємства покращили свій фінансовий стан та мають низьку ймовірність втрати прибутковості.

За 2016 – 2019 рр. в ТОВ “Омбілік-агро” відбулося погіршення фінансового стану (з 0,209 до 0,169), яке спричинило кризовий фінансовий стан.

Проведемо верифікацію багатофакторної моделі (ФСп) 10 сільськогосподарських підприємств Сумської області (табл. 3.9).

**Верифікація багатофакторної моделі оцінки фінансового стану
сільськогосподарських підприємств Сумської області, 2015 – 2019 рр.**

[розраховано автором за даними підприємств]

Підприємства	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
ПСП Агрофірма “Піонер” Охтирського району	0,269	0,342	0,390	0,378	0,365	0,096
ТОВ “Білопільська аграрна компанія” Білопільського району	6,472	9,516	4,985	3,193	3,198	-3,274
Фермерське господарство “Едельвейс-2007” Буринського району	0,546	0,655	0,806	0,403	0,357	-0,189
ТОВ “Компанія “Суми-агро” Великописарівського району	12,900	4,248	2,992	1,636	1,112	-11,788
ТОВ “Ряснянське” Краснопільського району	-0,082	-0,104	-0,075	2,137	1,316	1,397
СТОВ імені Шевченка Лебединського району	3,508	4,978	7,308	2,784	2,397	-1,110
СВК “Колядинець” Липоводолинського району	3,000	3,447	3,239	1,995	0,976	-2,024
ПП “Засулля-5” Недригайлівського району	1,598	2,276	5,037	1,547	0,779	-0,819
ТОВ “Райз північ” Сумського району	6,055	2,192	0,044	0,710	1,227	-4,828
СФГ “Урожай” Роменського району	16,087	9,276	8,428	6,599	6,606	-9,481

Результати проведеного дослідження свідчать про те, що за 2015 – 2019 рр. стабільний фінансовий стан спостерігався в ТОВ “Білопільська аграрна компанія”, ТОВ “Компанія “Суми-агро”, СТОВ імені Шевченка, СВК “Колядинець”, ПП “Засулля-5”, ТОВ “Райз північ”, СФГ “Урожай”. Погіршення фінансового стану за досліджуваний період відбулося в ПСП Агрофірма “Піонер”, незважаючи на незначне збільшення ФСп-показника на 0,096 (з 0,269 до 0,365). В фермерському господарстві “Едельвейс-2007” протягом 2015 – 2016 рр. спостерігався нестабільний фінансовий стан, в 2017 р. відбулося незначне його покращення, але вже в 2018 – 2019 рр. було спричинено кризовий фінансовий стан. ТОВ “Ряснянське” в 2015 – 2017 рр. мало кризовий фінансовий стан, але вже в 2018 – 2019 рр. відбулося покращення його фінансового стану.

У табл. 3.10 здійснено за 2015 – 2019 рр. верифікацію багатофакторної моделі оцінки фінансового стану 10 сільськогосподарських підприємств Черкаської області.

Таблиця 3.10

**Верифікація багатофакторної моделі оцінки фінансового стану
сільськогосподарських підприємств Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємств]**

Підприємства	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
СВК “Козацький” Звенигородського району	2,602	4,257	3,668	3,007	2,747	0,145
ТОВ “Промінь-АА” Тальнівського району	4,017	3,968	6,362	3,396	2,549	-1,468
СТОВ “Агроко” Чорнобаївського району	0,751	0,889	1,009	1,140	1,248	0,497
ТОВ “Олімп” Кам’янського району	1,120	1,073	0,964	1,029	1,210	0,090
СТОВ “Агрофірма “Великий хутір” Драбівського району	2,430	3,217	4,055	5,705	3,090	0,659
ТОВ “Черкаси-Дніпро агро” Городищенського району	0,429	0,391	0,479	0,798	1,272	0,843
ПОП “Соколівка” Жашківського району	0,967	0,612	0,596	0,600	0,720	-0,247
ПСП “Плешкані” Золотоніського району	1,709	1,240	1,054	0,939	1,420	-0,289
СТОВ “Агрофірма “Агрорось” Корсунь-Шевченківського району	2,385	2,173	1,267	1,022	0,746	-1,639
ТОВ “Дзензелівське” Маньківського району	1,471	2,942	6,170	2,343	3,047	1,576

За 2015 – 2019 рр. спостерігався стабільний фінансовий стан в СВК “Козацький”, ТОВ “Промінь-АА”, СТОВ “Агроко”, ТОВ “Олімп”, СТОВ “Агрофірма “Великий хутір”, ПСП “Плешкані”, СТОВ “Агрофірма “Агрорось” та ТОВ “Дзензелівське”. Упродовж 2015 – 2017 рр. в ТОВ “Черкаси-Дніпро агро” спостерігався нестабільний фінансовий стан, але вже 2018 – 2019 рр. досліджуване підприємство підвищило ступінь мобільності власного капіталу.

Проведемо розрахунок (ФСп) багатофакторної моделі оцінки 10 сільськогосподарських підприємств Вінницької області (табл. 3.11).

**Верифікація багатофакторної моделі оцінки фінансового стану
сільськогосподарських підприємств Вінницької області, 2015 – 2019 рр.**

[розраховано автором за даними підприємств]

Підприємства	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
ПП "Валентина" Бершадського району	1,113	1,238	1,316	1,434	1,330	0,217
ТОВ "Продовольча компанія "Зоря поділля" Гайсинського району	1,081	1,639	1,257	0,580	0,645	-0,435
СТОВ "Нива" Іллінецького району	0,575	3,073	0,748	0,740	1,493	0,918
ПАТ "Продовольча компанія "Поділля" Крижопільського району	1,711	1,803	1,462	1,197	1,247	-0,464
Фермерське господарство "Україна" Липовецького району	2,397	5,152	4,829	2,146	1,319	-1,078
ТОВ "СХК "Вінницька промислова група" Немирівський району	0,015	0,202	0,410	0,739	0,705	0,690
ВК "Агрокооператив приватних пайовиків "Золота нива" Оратівського району	0,661	0,567	0,431	0,473	0,481	-0,180
СВК "Прогрес" Піщанського району	1,197	0,988	2,161	2,177	1,988	0,791
ТОВ "Дружба-М" Погребищенського району	1,123	0,873	1,427	2,056	0,910	-0,213
ТОВ "Агрокомплекс "Зелена долина" Томашпільського району	0,465	1,344	4,961	4,760	3,292	2,827

За досліджуваний період в ТОВ "Продовольча компанія "Зоря поділля" відбулося зменшення ФСп-показника на 0,435 (з 1,081 до 0,645), тобто вже упродовж 2017 – 2019 рр. в підприємстві спостерігався нестабільний фінансовий стан, це спричинено зниженням рентабельності діяльності та активів. В ТОВ "СХК "Вінницька промислова група" ФСп-показник становив 0,015 у 2015 р., а 0,410 в 2017 р., незважаючи на позитивну динаміку підприємство перебувало в кризовому фінансовому стані. Протягом 2015 – 2019 рр. в ВК "Агрокооператив приватних пайовиків "Золота нива" спостерігався нестабільний фінансовий стан, протягом досліджуваного періоду ФСп-показник зменшився з 0,661 до 0,481.

Наявність у науковій літературі різних підходів до розуміння сутності фінансового стану підприємства призводить до обмеження практичних аспектів у ході проведення комплексної оцінки фінансового стану. Попередження негативних кризових явищ у сільськогосподарських підприємствах є можливим за систематичної комплексної оцінки рівня фінансового стану (стабільний, нестабільний та кризовий) [1, с. 87].

Нами визначено класифікацію особливостей розвитку досліджуваних сільськогосподарських підприємств Полтавської області з конкретизацією сильних й слабких сторін, можливостей та загроз фінансового стану, табл. 3.12.

Таблиця 3.12

**Сильні й слабкі сторони, можливості та загрози
фінансового стану сільськогосподарських підприємств
Полтавської області [авторська розробка]**

СИЛЬНІ СТОРОНИ	СЛАБКІ СТОРОНИ
Фіксований податок Пільгові кредити з бюджетною компенсацією половини відсотків Субсидій на придбання та лізинг вітчизняної техніки Дотацій на інноваційні галузеві програми Режим списання прострочених боргів Використання землі, як основного засобу виробництва який при правильному використанні не зношується Спеціалізація та концентрація виробництва Кваліфікований персонал Сприятливі природно-кліматичні умови для здійснення виробничої діяльності Стабільність рівня попиту на продукцію	Обмежене кредитне забезпечення Недостатня чисельність молодих та кваліфікованих кадрів Недостатня забезпеченість площ посівів сільськогосподарських культур мінеральними та органічними добривами Відхід від науково обґрунтованої системи сівозмін При посіві використовується посадковий матеріал низької якості Залежність від погодних умов Зростання кількості посередників
МОЖЛИВОСТІ	ЗАГРОЗИ
Залучення додаткових інвестицій Використання власних фінансових ресурсів Впровадження нових технологій, зокрема біотехнологій, ресурсо- та енергозберігаючих Використання біопалива Збільшення асортименту, додавання супутніх товарів і послуг Перепрофілювання виробництва, освоєння виробництва нових видів продукції Вихід на нові ринки	Зміни податкового законодавства (збільшення податкового навантаження) Недостатня робота із відновлення родючості землі, що призведе до різкого зниження кількості гумусу Скорочення галуз тваринництва Збільшення цін на мінеральні добрива, паливо, засоби захисту рослин, посадковий матеріал Збільшення цін на сільськогосподарську техніку Посилення конкуренції Монополізація ринків збуту

Отже, фінансовий стан сільськогосподарських підприємств залежить від результатів виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Комплексна оцінка фінансового стану (багатофакторна модель) сільськогосподарського підприємства є інструментом, який дає можливість оцінити поточний та перспективний стан підприємства, встановити його платоспроможність на підставі використання системи показників (коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт фінансової автономії, коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень, коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами, коефіцієнт рентабельності діяльності, коефіцієнт рентабельності активів, коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості) [1, с. 87].

3.2. Прогнозування ймовірності банкрутства та заходи його запобігання у сільськогосподарських підприємствах

Однією із найважливіших проблем в національній економіці України є низька ефективність функціонування значної кількості суб'єктів господарювання, що у свою чергу, послаблює їх фінансову стійкість і може призвести до неплатоспроможності. Єдиного комплексного підходу до оцінки ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств в Україні не існує. Теоретично розроблені й застосовуються на практиці лише окремі методи. Зарубіжні та вітчизняні методи не завжди забезпечують об'єктивні результати при використанні їх в умовах, що склалися в Україні [3, с. 124; 4, с. 87]. Доказом цього є проведена верифікація багатофакторних моделей прогнозування ймовірності настання банкрутства на прикладі сільськогосподарських підприємств Полтавської області [5, с. 115].

На основі кореляційно-регресійного аналізу розроблено нові методичні підходи до оцінки ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств, які враховують їх галузеву специфіку та дозволяють класифікувати суб'єкти господарювання в залежності від схильності до банкрутства [6, с. 68 – 69; 7, с. 235].

За сучасних умов господарювання в Україні, питання визначення ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств стоїть особливо гостро, оскільки значна частина підприємств перебуває у складному фінансовому стані. Тому питання оцінки ймовірності банкрутства є актуальним, і потребує більш детального дослідження методів діагностики фінансового стану підприємств із врахуванням специфіки галузей національної економіки України, зокрема у сільському господарстві [7, с. 229; 5, с. 114].

Нами пропонується методика оцінки ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств України (Модель Л) на основі кореляційно-регресійного аналізу, яка враховує галузеву специфіку і дозволяє класифікувати суб'єкти господарювання досліджуваної галузі залежно від схильності до банкрутства (табл. 3.13) [6, с. 67; 7, с. 233; 8, с. 67; 4, с. 85].

Таблиця 3.13

**Методика оцінки ймовірності настання
банкрутства (Модель Л) сільськогосподарських підприємств
[авторська розробка; 6, с. 67 – 68; 7, с. 234; 8, с. 67; 4, с. 86]**

Показники		Формула для розрахунку	Умовні позначення	Коефіцієнт
А		1	2	3
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	$\frac{\text{ГП}}{\text{ПКЗ}}$	ГП – річний грошовий потік (Cash-Flow); ПКЗ – поточна кредиторська заборгованість	0,194
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{\text{ГЕ}+\text{ПФІ}}{\text{ПЗЗ}}$	ГЕ – гроші та їх еквіваленти; ПФІ – поточні фінансові інвестиції; ПЗЗ – поточні зобов'язання і забезпечення	0,167
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	$\frac{\text{ПК}}{\text{ВК}}$	ПК – позиковий капітал; ВК – власний капітал	0,139

Продовж. табл. 3.13

А		1	2	3
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	$\frac{ВOK}{ЗПБА}$	ВOK – власні оборотні кошти; ЗПБА – запаси і поточні біологічні активи	0,056
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	$\frac{ЧФР:П(З)}{А}$	ЧФР: П (З) – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток); А – активи	0,222
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	$\frac{ФРО:П(З)}{ВГД}$	ФРО: П (З) – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток); ВГД – витрати господарської діяльності	0,028
Y ₇	Індекс інфляції	$\frac{Рінф}{100}$	Рінф – рівень інфляції / 100	0,083
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	$K_{фл} = \frac{ДЗЗ + ПЗЗ + З_{нагв}}{ВК}$	де ДЗЗ – довгострокові зобов'язання і забезпечення, грн; ПЗЗ – поточні зобов'язання і забезпечення, грн; Знагв – зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, грн; ВК – власний капітал, грн	0,111

Якщо $L > 0,435$ – фінансово стійке підприємство; при $0 \leq L \leq 0,435$ – фінансова стійкість підприємства порушена, тому необхідно здійснювати заходи, спрямовані на поліпшення фінансового стану; при $L < 0$ – високий ризик ймовірності банкрутства (фінансової неспроможності) тому, на підприємстві доцільно здійснювати заходи досудової санації, а в разі та бо неефективності заходів санації – вводити процедуру ліквідації.

Отже, кожний коефіцієнт в розробленій нами методиці оцінки ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств має різний вплив на агрегований показник ймовірності банкрутства. Тому використовуючи експертні дані нами розраховано коефіцієнти вагомості (0,028 – 0,222), що входять до складу загального агрегованого показника ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств [6, с. 68; 7, с. 234; 8, с. 68; 4, с. 85].

З метою апробації запропонованої методики оцінки ймовірності настання банкрутства проведемо оцінку ТОВ “Елеватор “Чиста криниця”, розрахунок її показників проведено в табл. 3.14.

Таблиця 3.14

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності
настання банкрутства (Модель Л) ТОВ “Елеватор “Чиста криниця”
Новосанжарського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	3,677	21,149	0,907	0,636	0,223	-3,454
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,937	2,803	4,286	2,388	3,513	2,576
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,205	0,068	0,082	0,174	0,141	-0,064
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	3,032	2,502	2,202	1,680	2,062	-0,970
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,394	0,214	0,046	0,092	0,017	-0,377
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,768	0,702	0,106	0,316	0,034	-0,733
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,205	0,068	0,082	0,174	0,141	-0,064
Л-показник		0,978	4,668	0,913	0,511	0,628	-0,350

За результатами проведеної оцінки ймовірності настання банкрутства Л-показник ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” перевищував нормативне значення ($\geq 0,435$) протягом досліджуваного періоду, що свідчить про стабільний фінансовий стан.

При використанні методики оцінки ймовірності настання банкрутства проведемо дослідження ТОВ “Востокстройгаз” (табл. 3.15).

Таблиця 3.15

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності
настання банкрутства (Модель Л) ТОВ “Востокстройгаз”
Новосанжарського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
А		1	2	3	4	5	6
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	8,669	2,690	0,952	4,141	0,684	-7,986
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,453	2,245	4,244	3,337	6,080	4,627

Продовж. табл. 3.15

А		1	2	3	4	5	6
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,248	0,201	0,153	0,174	0,081	-0,167
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	5,372	4,289	2,635	1,736	2,208	-3,164
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,487	0,263	0,027	0,119	0,015	-0,473
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,643	0,587	0,079	0,463	0,026	-0,617
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,248	0,201	0,153	0,174	0,081	-0,167
Л-показник		2,171	1,068	0,917	1,363	1,169	-1,002

Як свідчать результати проведених розрахунків упродовж 2015 – 2019 рр. в ТОВ “Востокстройгаз” відбулося зменшення Л-показника з 2,171 до 1,169, але незважаючи на дані зміни підприємство і надалі залишається фінансово стійким.

За розробленою методикою оцінки ймовірності настання банкрутства здійснено оцінку ТОВ “Гарант-2005” (табл. 3.16).

Таблиця 3.16

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) ТОВ “Гарант-2005”
Великобагачанського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	2,371	7,605	0,096	1,228	1,782	-0,589
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,009	0,006	0,002	0,006	0,004	-0,005
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,647	0,429	0,773	0,284	0,451	-0,196
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	8,115	2,403	1,700	1,946	1,966	-6,149
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,039	0,336	0,025	0,129	0,094	0,055
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,373	0,837	0,373	0,577	0,544	0,171
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,647	0,429	0,773	0,284	0,451	-0,196
Л-показник		0,654	1,508	-0,158	0,231	0,294	-0,361

Результати розрахунку показників методики оцінки ймовірності настання банкрутства свідчать про те, що за досліджуваний період відбулося зменшення Л-показника на 0,361 (з 0,654 до 0,294). Дані зміни показують, що в ТОВ “Гарант-2005” відбулося погіршення фінансового стану та зниження ефективності використання активів

За системою показників методики оцінки ймовірності настання банкрутства проведемо оцінку ПП “імені Калашника” (табл. 3.17).

Таблиця 3.17

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності
настання банкрутства (Модель Л) ПП “імені Калашника”
Полтавського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	3,079	4,154	4,834	2,967	1,782	-1,298
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,474	0,309	0,294	0,304	0,183	-0,291
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,040	0,121	0,074	0,084	0,098	0,058
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,200	0,991	0,958	1,028	1,061	-0,139
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,056	0,251	0,210	0,119	0,020	-0,036
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,099	0,586	0,365	0,165	0,026	-0,072
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,040	0,121	0,074	0,084	0,098	0,058
Л-показник		0,630	0,862	0,984	0,603	0,330	-0,300

В ПП “імені Калашника” спостерігається зменшення майже всіх показників методики оцінки ймовірності настання банкрутства, окрім коефіцієнта фінансового ризику та коефіцієнта фінансового левереджу. Якщо в 2015 р. Л-показник становив 0,630, і сільськогосподарське підприємство було фінансово стійким, то в 2019 р. даний показник зменшився відповідно до 0,330, що свідчить про порушення фінансової стійкості.

Проведемо розрахунок показників методики оцінки ймовірності настання банкрутства для визначення Л-показника АОПП “Великосорочинське” (табл. 3.18).

Таблиця 3.18

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності настання банкрутства (Модель Л) АОПП “Великосорочинське” Миргородського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	2,211	9,905	29,643	20,829	16,197	13,986
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,624	0,641	0,647	0,500	0,240	-0,384
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,192	0,030	0,039	0,040	0,046	-0,146
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,981	0,996	1,040	1,064	0,982	0,001
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,115	0,268	0,187	0,135	0,151	0,035
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,304	0,641	0,414	0,284	0,309	0,005
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,192	0,030	0,039	0,040	0,046	-0,146
Л-показник		0,455	2,061	5,866	4,121	3,181	2,726

За 2015 – 2019 рр. в АОПП “Великосорочинське” відбулося суттєве збільшення Л-показника з 0,455 до 3,181 при нормативному значенні ($L > 0,435$), це свідчить про фінансову стійкість та збільшення прибутковості даного підприємства.

У цілому, нами проведемо розрахунок показників методики оцінки ймовірності настання банкрутства (Модель Л) для 53 сільськогосподарських підприємств Полтавської, Харківської, Сумської, Черкаської та Вінницької, які розташовані в Лісостеповій зоні. Ступінь верифікації становить 95 %, що свідчить про повноту та адекватність оцінки ймовірності банкрутства при її

використанні (додатки ВН, ВП, ВР, ВС, ВТ, ВУ, ВФ, ВХ, ВЦ, ВШ, ВЩ, ВЮ, ВЯ, ГА, ГБ, ГВ, ГГ, ГД, ГЕ, ГЖ, ГИ, ГК, ГЛ, ГМ, ГН, ГП, ГР, ГС, ГТ, ГУ, ГФ, ГХ, ГЦ, ГШ, ГЩ, ГЮ, ГЯ, ДА, ДБ, ДВ, ДГ, ДД, ДЕ, ДЖ, ДИ, ДК, ДЛ, ДМ).

Здійснено верифікацію багатофакторної моделі оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств Полтавської області (табл. 3.19) за методикою, наведеною в табл. 3.13.

Таблиця 3.19

**Верифікація методики оцінки ймовірності настання банкрутства
сільськогосподарських підприємств (Модель Л) Полтавської області,
2015 – 2019 рр. [розраховано автором за даними підприємств; 9]**

Підприємства	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
СФГ “Верест” Глобинського району	9,726	3,111	4,811	1,448	1,009	-8,718
СФГ “С.Г.М.” Великобагачанського району	40,779	0,145	-0,007	0,592	0,360	-40,419
СТОВ “Селецька” Оржицького району	0,295	-0,168	-0,247	0,143	3,014	2,719
СФГ “Сяйво” Хорольського району	44,723	1,702	0,399	5,204	0,318	-44,405
СФГ “Перлина” Лубенського району	4,394	1,884	0,717	0,200	-0,017	-4,411
ТОВ “Околиця” Зіньківського району	3,055	0,381	-0,019	0,013	-0,096	-3,151
СТОВ “Прогрес” Гребінківського району	0,974	5,217	-0,433	-0,236	-0,163	-1,137

За досліджуваний період відбулося зменшення Л-показника в СФГ “Верест” з 9,726 у 2015 р. до 1,009 в 2019 р., незважаючи на суттєве зменшення даного показника досліджуване підприємство залишається фінансово стійким. У 2015 р. порівняно з 2019 р. Л-показник зменшився в СФГ “Перлина” з 4,394 до -0,017, в ТОВ “Околиця” з 3,055 до -0,096, СТОВ “Прогрес” з 0,974 до -0,163, це свідчить про ризик настання банкрутства в досліджуваних підприємствах. За 2016 – 2017 рр. СТОВ “Селецька” теж мало високий ризик ймовірності настання банкрутства, у зв’язку із зниженням ефективності використання активів

та зниженням ефективності господарської діяльності, але у 2019 р. з використанням заходів покращення фінансового стану підприємство стало фінансово стійким.

Проведемо розрахунок (Л-показника) методики оцінки ймовірності настання банкрутства 11 сільськогосподарських підприємств Харківської області (табл. 3.20).

Таблиця 3.20

**Верифікація методики оцінки ймовірності настання банкрутства
сільськогосподарських підприємств (Модель Л) Харківської області,
2015 – 2019 рр. [розраховано автором за даними підприємств; 9]**

Підприємства	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
ТОВ “Річленд інвест” Балаклійського району	4,058	2,227	6,904	5,668	1,551	-2,507
ТОВ “Омбілік-агро” Валківського району	-0,623	-0,374	-12,270	-0,828	-0,737	-0,113
ФГ “Альянс” Зміївського району	1,278	0,013	-0,297	-0,358	-0,335	-1,614
ПП “Золота нива 1” Ізюмського району	31,417	2,848	4,904	1,602	5,840	-25,578
СТОВ “Качалівське” Краснокутського району	4,489	0,637	0,150	-0,062	1,108	-3,381
ПАТ “Ульяновське” Богодухівського району	5,604	0,034	-0,463	-0,301	0,378	-5,226
СТОВ “Сівелір-агро” Золочівського району	-0,130	2,467	1,624	1,376	2,403	2,533
ТОВ “Агротехніка 2007” Дергачівського району	17,685	24,397	0,235	0,458	0,097	-17,588
ТОВ Агропромислове об’єднання “Мрія” Коломацького району	15,795	8,343	1,211	0,506	1,327	-14,468
ТОВ “Козачанське” Золочівського району	27,972	5,336	2,175	1,782	0,121	-27,852
ТОВ “Агро-інвест” Дергачівського району	-0,289	-0,558	0,587	-0,180	0,007	0,297

За 2015 – 2019 рр. відбулося зменшення Л-показника в ТОВ “Річленд інвест” з 4,058 до 1,551, ПП “Золота нива 1” з 31,417 до 5,840, СТОВ “Качалівське” з 4,489 до 1,108, ТОВ Агропромислове об’єднання “Мрія” з 15,795 до 1,327, незважаючи на дані зміни досліджені сільськогосподарські підприємства є фінансово стійкими.

При використанні моделі Л здійснено оцінку ймовірності настання банкрутства 10 сільськогосподарських підприємств Сумської області (табл. 3.21).

Таблиця 3.21

Верифікація методики оцінки ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств (Модель Л) Сумської області, 2015 – 2019 рр. [розраховано автором за даними підприємств; 9]

Підприємства	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
ПСП Агрофірма “Піонер” Охтирського району	-0,135	0,506	0,529	0,170	0,054	0,189
ТОВ “Білопільська аграрна компанія” Білопільського району	3,834	2,965	1,140	0,285	0,204	-3,631
Фермерське господарство “Едельвейс-2007” Буринського району	0,250	1,671	-0,425	0,054	0,010	-0,240
ТОВ “Компанія “Суми-агро” Великописарівського району	8,002	0,709	0,681	-0,135	-0,193	-8,194
ТОВ “Ряснянське” Краснопільського району	0,635	0,208	0,435	2,941	1,599	0,964
СТОВ імені Шевченка Лебединського району	8,144	7,776	7,858	2,888	3,650	-4,494
СВК “Колядинець” Липоводолинського району	2,348	2,016	0,552	0,251	-0,135	-2,483
ПП “Засулля-5” Недригайлівського району	0,075	0,345	3,053	-0,745	-0,685	-0,760
ТОВ “Райз північ” Сумського району	2,846	0,320	-5,363	-0,278	-1,272	-4,119
СФГ “Урожай” Роменського району	26,861	8,651	11,781	7,806	12,859	-14,003

За результатами дослідження відбулося порушення фінансової стійкості ПСП Агрофірма “Піонер”, Л-показник у 2015 р. становив 0,135, а в 2019 р. збільшився до 0,054, тому на підприємстві доцільно здійснювати заходи для покращення фінансового стану. За 2015 – 2019 рр. фінансово стійкими були незважаючи на зменшення Л-показника СТОВ імені Шевченка (8,144 до 3,650), СФГ “Урожай”(з 26,861 до 12,859).

Проведемо верифікацію методики оцінки ймовірності настання банкрутства 10 сільськогосподарських підприємств Черкаської області (табл. 3.22).

Таблиця 3.22

**Верифікація методики оцінки ймовірності настання банкрутства
сільськогосподарських підприємств (Модель Л) Черкаської області,
2015 – 2019 рр. [розраховано автором за даними підприємств; 9]**

Підприємства	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
СВК “Козацький” Звенигородського району	1,801	4,369	2,807	1,789	1,505	-0,296
ТОВ “Промінь-АА” Тальнівського району	15,269	11,623	12,179	4,737	4,266	-11,003
СТОВ “Агроко” Чорнобаївського району	4,232	1,102	1,444	0,775	1,899	-2,333
ТОВ “Олімп” Кам’янського району	0,395	0,927	1,515	0,618	1,074	0,679
СТОВ “Агрофірма “Великий хутір” Драбівського району	10,035	5,264	8,115	7,925	5,572	-4,463
ТОВ “Черкаси-Дніпро агро” Городищенського району	0,215	0,105	-0,091	0,008	-0,079	-0,294
ПОП “Соколівка” Жашківського району	1,018	0,602	0,864	0,929	0,675	-0,343
ПСП “Плешкані” Золотоніського району	1,184	0,687	0,171	0,219	0,919	-0,264
СТОВ “Агрофірма “Агрорось” Кореунь-Шевченківського району	6,295	0,707	0,450	0,172	0,365	-5,930
ТОВ “Дзензелівське” Маньківського району	0,835	1,756	7,854	0,553	0,827	-0,009

Проведена оцінка ймовірності настання банкрутства показує, що Л-показник упродовж 2015 – 2019 рр. зменшився в СВК “Козацький” (з 1,801 до 1,505), ТОВ “Промінь-АА” (з 15,269 до 4,266), СТОВ “Агроко” (з 4,232 до 1,899), СТОВ “Агрофірма “Великий хутір” (з 10,035 до 5,572), ПОП “Соколівка” (з 1,018 до 0,675) та ТОВ “Дзензелівське” (з 0,835 до 0,827), але незважаючи на зниження даного показника, досліджувані підприємства є фінансово стійкими.

У табл. 3.23 здійснено за 2015 – 2019 рр. верифікацію методики оцінки ймовірності настання банкрутства 10 сільськогосподарських підприємств Вінницької області.

**Верифікація методики оцінки ймовірності настання банкрутства
сільськогосподарських підприємств (Модель Л) Вінницької області,
2015 – 2019 рр. [розраховано автором за даними підприємств; 9]**

Підприємства	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
ПП “Валентина” Бершадського району	1,138	0,670	1,099	0,749	0,304	-0,834
ТОВ “Продовольча компанія “Зоря поділля” Гайсинського району	0,537	0,329	0,167	-0,090	0,106	-0,431
СТОВ “Нива” Іллінецького району	0,500	25,372	3,250	0,833	1,707	1,206
ПАТ “Продовольча компанія “Поділля” Крижопільського району	0,744	0,150	0,340	0,235	0,135	-0,609
Фермерське господарство “Україна” Липовецького району	4,500	6,739	1,649	0,299	-1,139	-5,639
ТОВ “СХК “Вінницька промислова група” Немирівський району	-0,942	-1,370	-0,208	-0,452	-0,506	0,436
ВК “Агрокооператив приватних пайовиків “Золота нива” Оратівського району	2,221	0,390	-0,046	0,035	0,127	-2,093
СВК “Прогрес” Піщанського району	6,568	4,686	9,060	7,418	3,545	-3,023
ТОВ “Дружба-М” Погребищенського району	13,272	-10,564	-0,882	2,257	-0,330	-13,602
ТОВ “Агрокомплекс “Зелена долина” Томашпільського району	0,201	6,154	9,053	2,306	0,740	0,539

За 2015 – 2019 рр. відбулося зменшення Л-показника в ТОВ “Продовольча компанія “Зоря поділля” на 0,431 (з 0,537 до 0,106), ПАТ “Продовольча компанія “Поділля” (з 0,744 до 0,135) та ВК “Агрокооператив приватних пайовиків “Золота нива” (2,221 до 0,127), що свідчить про порушення фінансової стійкості. В ТОВ “СХК “Вінницька промислова група” (з -0,942 до -0,506), Фермерське господарство “Україна” (з 4,500 до -1,139) та ТОВ “Дружба-М” (з 13,272 до -0,330), дані зміни свідчать про високий ризик ймовірності настання банкрутства в досліджуваних підприємствах Вінницької області.

Взаємозв'язок структури капіталу сільськогосподарського підприємства з його фінансовою безпекою полягає в тому, що надання переваги тому чи іншому джерелу фінансування впливає на поточний і майбутній стан підприємства [10, с. 69].

Оптимізація структури капіталу сільськогосподарських підприємств забезпечується у тому випадку, коли рівень рентабельності активів сільськогосподарського підприємства вищий за відсотки користування позичковим капіталом. А в іншому випадку залучення позикового капіталу є недоцільним, оскільки завдає збитки сільськогосподарському підприємству [11, с. 462].

Автором було здійснено розробку автоматизованої системи визначення оптимальної структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності на сільськогосподарських підприємствах Полтавської області у програмному забезпеченні Microsoft Excel (додаток ДН).

За результатами проведеного дослідження для ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” найбільш доцільним є залучення до 14 % позикового капіталу, для ТОВ “Востокстройгаз” до 8 %, для ТОВ “Гарант-2005” до 45 %, для ПП “імені Калашника” до 10 %, а для АОПП “Великосорочинське” до 4 %. Під час використання даного варіанту структури відбудеться підвищення рівня капіталу та додаткових доходів від позикового капіталу без загрози фінансовій стійкості досліджуваних сільськогосподарських підприємств. Водночас рентабельність власного капіталу знаходитиметься на рівні 1,3 % для ТОВ “Елеватор “Чиста криниця”, 3,8 % для ТОВ “Востокстройгаз”, 14,7 % для ТОВ “Гарант-2005”, 10,3 % для ПП “імені Калашника” та 17,9 % для АОПП “Великосорочинське”.

У програмному забезпеченні Microsoft Excel для сільськогосподарських підприємств Полтавської області автором також було розроблено автоматизовану систему з метою знаходження оптимальної структури капіталу з використанням критерія мінімізації середньозваженої (додаток ДП).

Дослідження дало результат, що найефективнішою структурою капіталу буде співвідношення між власним і позиковим для ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” у розмірі 87,6 % до 12,4 %, для ТОВ “Востокстройгаз” – 92,5 % до 7,5 %, для ТОВ “Гарант-2005” – 68,9 % до 31,1 %, для ПП “імені Калашника” – 91,1 % до 8,9 %, а для АОПП “Великосорочинське” – 90,9 % до 9,1 %. За такої умови середньозважена вартість капіталу буде мінімальною – 5,66 % для ТОВ “Елеватор “Чиста криниця”, 6,09 % для ТОВ “Востокстройгаз”, 5,11 % для ТОВ “Гарант-2005”, 5,95 % для ПП “імені Калашника” та 6,35 % для АОПП “Великосорочинське”. Використовуючи найкращий варіант це дозволить підвищити реальну ринкову ціну підприємства до максимуму.

Отже, можна стверджувати, що ефективність здійснення управління фінансово-економічним механізмом на будь-якому сільськогосподарському підприємстві відображається в оптимальній структурі капіталу, сформованій внаслідок співвідношення джерел, що максимізують рентабельність капіталу. Поміж досліджених сільськогосподарських підприємств Полтавської області найкращим результатом у співвідношенні структури капіталу між власним і позиковим буде 86 % до 14 %, а ринкова ціна набуде свого максимального значення при значенні 5,53 % середньозваженої вартості капіталу.

Для сільськогосподарських підприємств України пропонується здійснювати заходи із запобігання банкрутства за наступними напрямками: проведення моніторингу фінансового стану підприємства; удосконалення маркетингової стратегії підприємства; удосконалення організаційно-економічної структури підприємства; реорганізація діяльності підприємства. Запропоновані заходи направлені на з’ясування чинників та передумов ймовірності настання банкрутства з метою забезпечення прибутковості та конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств (рис. 3.1) [9, с. 119; 10, с. 38; 11, с. 53 – 54].

Заходи спрямовані на запобігання банкрутства мають включати діагностику кризового стану сільськогосподарських підприємств для того, щоб розробити актуальний висновок про існуючі загрози, які їх оточують.

Рис. 3.1. Заходи щодо запобігання банкрутства сільськогосподарських підприємств [авторська розробка; 12, с. 119; 13, с. 38; 14, с. 53]

Одним з елементів діагностики є аналіз фінансової звітності сільськогосподарських підприємств. На основі економічно обґрунтованої оцінки вносяться пропозиції щодо змін в структурі, стратегії та загалом діяльності сільськогосподарських підприємств.

3.3. Внутрішньогосподарські резерви покращення фінансового стану сільськогосподарських підприємств

Фінансові результати у досліджуваних сільськогосподарських підприємств Полтавської області можливо покращити шляхом оптимального використання наявних економічних ресурсів. При цьому враховано результати фінансово-господарської діяльності попередніх років та тенденції виробництва сільськогосподарської продукції.

Нами обґрунтовані резерви збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції за рахунок уникнення порушень структури посівних площ та оптимального розміру посівних площ для досліджуваних сільськогосподарських підприємств Полтавської області (табл. 3.24 – 3.28).

Таблиця 3.24

Резерви підвищення виробництва продукції за рахунок уникнення порушень структури посівних площ у ТОВ “Елеватор

“Чиста криниця” Новосанжарського району, 2022 р.

[розраховано автором за даними підприємства]

Культури	Посівна площа, га		Структура посівних площ, %		Урожайність, ц/га	Реалізаційна ціна 1 ц, грн	Резерви підвищення виробництва	
	оптимальна	фактична	оптимальна	фактична			у натуральному виразі, ц	валової продукції, тис. грн
Пшениця озима	500,0	366,6	9,17	6,72	77,2	544,6	37892,1	20636,0
Кукурудза на зерно	3300,0	3215,6	60,48	58,94	80,9	428,4	262077,2	112273,9
Ячмінь ярий	300,0	166,8	5,50	3,06	47,9	453,3	14106,6	6394,5
Соняшник	1355,0	1705,9	24,83	31,26	40,0	1066,0	53206,8	56718,4
Картопля	0,7	0,8	0,01	0,01	76,7	435,3	52,9	23,0
Овочі відкритого ґрунту	0,7	0,7	0,01	0,01	142,4	1027,4	98,3	100,9

Як свідчать дані табл. 3.24, за рахунок уникнення порушень структури посівних площ у ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” валова продукція кукурудзи на зерно збільшиться на 112273,9 тис. грн, соняшника – 56718,4 тис. грн, пшениці озимої – 20636 тис. грн та ячменю ярого – 6394,5 тис. грн внаслідок збільшення виробництва кукурудзи на зерно – 262077,2 ц, соняшника – 53206,8 ц, пшениці озимої – 37892,1 ц та ячменю ярого – 14106,6 ц.

Відповідно до даних табл. 3.25, за рахунок уникнення порушень структури посівних площ у ТОВ “Востокстройгаз” можливо збільшити валову продукцію кукурудзи на зерно – 41711,3 тис. грн, соняшнику – 28551,2 тис. грн, пшениці озимої – 21700,8 тис. грн та ячменю ярого – 2181,6 тис. грн внаслідок збільшення виробництва кукурудзи на зерно – 96153,2 ц, соняшнику – 25754,3 ц, пшениці озимої – 39578,3 ц та ячменю ярого – 4848 ц.

Таблиця 3.25

**Резерви підвищення виробництва продукції за рахунок
уникнення порушень структури посівних площ у
ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Культури	Посівна площа, га		Структура посівних площ, %		Урожайність, ц/га	Реалізаційна ціна 1 ц, грн	Резерви підвищення виробництва	
	оптимальна	фактична	оптимальна	фактична			у натуральному виразі, ц	валової продукції, тис. грн
Пшениця озима	650,0	430,7	24,75	16,40	63,3	548,3	39578,3	21700,8
Кукурудза на зерно	1200,0	1092,6	45,70	41,61	83,3	433,8	96153,2	41711,3
Ячмінь ярий	100,0	51,0	3,81	1,94	50,4	450,0	4848,0	2181,6
Соняшник	676,1	1051,8	25,74	40,05	39,6	1108,6	25754,3	28551,2

Здійснивши аналіз даних табл. 3.26 можна зазначити, що за рахунок уникнення порушень структури посівних площ у ТОВ “Гарант-2005” валова продукція кукурудзи на зерно збільшиться на 23247,7 тис. грн, соняшнику – 9775,9 тис. грн та пшениці озимої – 3790,2 тис. грн внаслідок збільшення виробництва кукурудзи на зерно – 66044,6 ц, соняшника – 12567 ц та пшениці озимої – 10578,4 ц.

Таблиця 3.26

**Резерви підвищення виробництва продукції за рахунок
уникнення порушень структури посівних площ у
ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Культури	Посівна площа, га		Структура посівних площ, %		Урожайність, ц/га	Реалізаційна ціна 1 ц, грн	Резерви підвищення виробництва	
	оптимальна	фактична	оптимальна	фактична			у натуральному виразі, ц	валової продукції, тис. грн
Пшениця озима	225,0	262,0	17,58	20,47	51,0	358,3	10578,4	3790,2
Кукурудза на зерно	734,8	734,8	57,42	57,42	97,5	352,0	66044,6	23247,7
Соняшник	320,0	283,0	25,00	22,11	42,6	777,9	12567,0	9775,9

**Резерви підвищення виробництва продукції за рахунок
уникнення порушень структури посівних площ у
ПП “імені Калашника” Полтавського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Культури	Посівна площа, га		Структура посівних площ, %		Урожайність, ц/га	Реалізаційна ціна 1 ц, грн	Резерви підвищення виробництва	
	оптимальна	фактична	оптимальна	фактична			у натуральному виразі, ц	вальної продукції, тис. грн
Пшениця озима	660,0	638,0	17,01	16,44	59,8	395,3	38450,8	15199,6
Кукурудза на зерно	1050,0	1046,0	27,06	26,95	85,2	308,4	87154,5	26878,4
Жито озиме	6,5	11,0	0,17	0,28	45,4	417,0	287,4	119,8
Ячмінь ярий	400,0	384,5	10,31	9,91	36,2	405,1	14106,8	5714,7
Овес	20,0	27,0	0,51	0,70	28,1	489,5	547,7	268,1
Горох	200,0	193,0	5,15	4,97	33,0	446,6	6430,1	2871,7
Вика яра	3,0	3,0	0,08	0,08	3,1	210,2	9,1	1,9
Соняшник	610,0	610,0	15,72	15,72	38,5	835,1	22879,8	19106,9
Ріпак озимий	170,0	201,0	4,38	5,18	30,2	903,3	5001,7	4518,1
Овочі відкритого ґрунту	1,0	1,0	0,02	0,03	137,5	654,5	134,8	88,2
Буряк кормовий	50,0	6,0	1,29	0,15	516,4	212,9	25153,8	5355,3
Кукурудза кормова	300,0	248,0	7,73	6,39	351,6	240,3	102762,1	24693,7
Трави однорічні на сіно	50,0	83,0	1,29	2,14	56,3	238,8	2742,4	654,9
Трави однорічні на корм зелений, сінаж, силос, трав'яне борошно	100,0	136,0	2,58	3,50	125,6	210,4	12236,0	2574,4
Трави багаторічні на сіно	50,0	68,9	1,29	1,78	36,0	226,2	1753,6	396,7
Трави багаторічні на корм зелений, сінаж, силос, трав'яне борошно	210,0	224,1	5,41	5,78	216,3	243,7	44252,8	10784,4

Як свідчать дані табл. 3.27, за рахунок уникнення порушень структури посівних площ у ПП “імені Калашника” валова продукція кукурудзи на зерно збільшиться на 26878,4 тис. грн, кукурудзи кормової – 24693,7 тис. грн, соняшнику – 19106,9 тис. грн, пшениці озимої – 15199,6 тис. грн та трав багаторічних на корм зелений, сінаж, силос, трав'яне борошно – 10784,4 тис. грн внаслідок збільшення виробництва кукурудзи на зерно – 87154,5 ц, кукурудзи кормової – 102762,1 ц, соняшнику – 22879,8 ц, пшениці

озимої – 38450,8 ц та трав багаторічних на корм зелений, сінаж, силос, трав'яне борошно – 44252,8 ц.

Таблиця 3.28

**Резерви підвищення виробництва продукції за рахунок
уникнення порушень структури посівних площ у
АОПП “Великосорочинське” Миргородського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Культури	Посівна площа, га		Структура посівних площ, %		Урожайність, ц/га	Реалізаційна ціна 1 ц, грн	Резерви підвищення виробництва	
	оптимальна	фактична	оптимальна	фактична			у натуральному виразі, ц	вальної продукції, тис. грн
Пшениця озима	500,0	500,0	11,15	11,15	58,6	436,3	28646,6	12498,5
Кукурудза на зерно	1300,0	1280,0	28,99	28,54	74,1	363,8	94181,8	34263,4
Жито озиме	30,0	35,0	0,67	0,78	35,7	447,3	1047,1	468,4
Ячмінь	220,0	220,0	4,91	4,91	55,9	574,2	12023,5	6903,9
Горох	120,0	127,0	2,68	2,83	17,5	525,8	2053,1	1079,5
Просо	120,0	110,0	2,68	2,45	27,3	677,4	3202,8	2169,6
Гірчиця	3,0	7,0	0,07	0,16	5,0	180,6	14,7	2,6
Соняшник	900,0	859,0	20,07	19,16	34,7	961,7	30533,6	29364,1
Соя	450,0	631,0	10,03	14,07	15,9	775,1	6995,5	5422,2
Картопля	1,0	1,0	0,02	0,02	54,1	366,2	53,0	19,4
Овочі відкритого ґрунту	0,2	0,2	0,01	0,01	132,6	750,6	25,2	18,9
Кукурудза кормова	500,0	397,0	11,15	8,85	143,5	294,2	70150,0	20638,1
Трави багаторічні на сіно	100,0	88,0	2,23	1,96	39,2	245,1	3832,6	939,4
Трави багаторічні на корм зелений, сінаж, силос, трав'яне борошно	180,0	176,0	4,01	3,92	240,9	266,8	42396,0	11311,3
Насіння трав багаторічних (люцерна)	50,0	47,0	1,11	1,05	2,0	511,2	97,8	50,0
Насіння трав багаторічних (еспарцет)	10,0	6,0	0,22	0,14	2,3	213,4	22,5	4,8

Проаналізувавши дані табл. 3.28, за рахунок уникнення порушень структури посівних площ у АОПП “Великосорочинське” валова продукція кукурудзи на зерно збільшення на 34263,4 тис. грн, соняшнику – 29364,1 тис. грн, кукурудзи кормової – 20638,1 тис. грн, пшениці озимої – 12498,5 тис. грн та трав багаторічних на корм зелений, сінаж, силос, трав'яне

борошно – 11311,3 тис. грн внаслідок збільшення виробництва кукурудзи на зерно – 94181,8 ц, соняшнику – 30533,6 ц, кукурудзи кормової – 70150,0 ц, пшениці озимої – 28646,6 ц та трав багаторічних на корм зелений, сінаж, силос, трав'яне борошно – 42396,0 ц.

Ознакою ефективної діяльності сільськогосподарських підприємств є оптимальне використання наявних посівних площ. У програмному забезпеченні Microsoft Excel нами здійснено оптимізацію посівних площ у досліджуваних сільськогосподарських підприємствах Полтавської області. На основі визначених обмежень відповідно до оптимальних та фактичних посівних площ, а також валової продукції та витрат праці знайдено розв'язок оптимізаційної задачі за допомогою надбудови “Розв'язувач”.

Отже, за рахунок оптимізації посівних площ валова продукція у ТОВ “Гарант-2005” становитиме 39934,2 тис. грн (додаток ДР). За рахунок оптимізації посівних площ у ТОВ “Востокстройгаз” валова продукція становитиме 99822 тис. грн (додаток ДС).

На основі проведеного аналізу використання високоврожайних сортів та гібридів у лісостеповій зоні, які забезпечують підвищення урожаю, нами розроблено впровадження нових сортів та гібридів сільськогосподарських культур (пшениця озима, сорти: Пляда, Серпанок київський, Істина Одеська; кукурудза на зерно, гібриди: МОНБЛАН, Грейс, Муза; жито озиме, сорти: Вальс, Хантер, Піано; горох, сорти: АЛБУМ, ЕСО, ІМПУЛЬС; просо посівне, сорти: казкове джерело, Альтернативне, Дивовижне; гірчиця, сорти: Аріадна, Лелека, Біла принцеса; соняшник, гібриди: САБВЕЙ, Булерія, Балю; соя, сорти: Фелікс, Паллада, Дара; картопля, сорти: Леді Анна, Берніна, Таурас; овочі (помідор), сорти: Горисвіт, Танок, Камелот; овочі (огірок), сорти: Аліце, Міф, Джуніор; трави багаторічні (конюшина червона), сорти: Тіна, ЛЕСТРИС, Файні. трави багаторічні (люцерна посівна), сорти: Оксітан, НУТРИ, Адорна. трави багаторічні (еспарцет виколистий), сорти: Андрео, Резонанс) для досліджуваних сільськогосподарських підприємств Полтавської області (табл. 3.29 – 3.33).

Таблиця 3.29

**Резерви підвищення виробництва продукції за рахунок
впровадження нових сортів культур у ТОВ “Елеватор
“Чиста криниця” Новосанжарського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Культури	Площа, яка засіяна традиційними сортами, га	Урожайність, ц/га		Реалізаційна ціна 1 ц, грн	Резерви підвищення виробництва		
		нових сортів	традиційних сортів		з 1 га, ц	у натуральному виразі, ц	валової продукції, тис. грн
Пшениця озима	366,6	78,0	77,2	544,6	0,8	293,3	159,7
Кукурудза на зерно	3215,6	82,5	80,9	428,4	1,6	5145,0	2204,1
Ячмінь ярий	166,8	49,2	47,9	453,3	1,3	216,8	98,3
Соняшник	1705,9	41,5	40,0	1066,0	1,5	2558,9	2727,7
Картопля	0,8	78,8	76,7	435,3	2,1	1,7	0,7
Овочі відкритого ґрунту	0,7	144,2	142,4	1027,4	1,8	1,3	1,3

За даними табл. 3.29 можна зазначити, що за рахунок впровадження нових сортів культур у ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” валова продукція соняшника збільшиться на 2727,7 тис. грн, кукурудзи на зерно – 2204,1 тис. грн та пшениці озимої – 159,7 тис. грн. У натуральному виразі становитимуть: соняшник – 2558,9 ц, кукурудза на зерно – 5145 ц, пшениця озима – 293,3 ц.

Таблиця 3.30

**Резерви підвищення виробництва продукції
за рахунок впровадження нових сортів культур у
ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Культури	Площа, яка засіяна традиційними сортами, га	Урожайність, ц/га		Реалізаційна ціна 1 ц, грн	Резерви підвищення виробництва		
		нових сортів	традиційних сортів		з 1 га, ц	у натуральному виразі, ц	валової продукції, тис. грн
Пшениця озима	430,7	65,9	63,3	548,3	2,6	1119,8	614,0
Кукурудза на зерно	1092,6	85,6	83,3	433,8	2,3	2513,0	1090,1
Ячмінь ярий	51,0	52,2	50,4	450,0	1,8	91,8	41,3
Соняшник	1051,8	41,5	39,6	1108,6	1,9	1998,4	2215,4

Аналіз даних табл. 3.30 показує, що за рахунок впровадження нових сортів культур у ТОВ “Востокстройгаз” можливо збільшити валову продукцію соняшника на 2215,4 тис. грн, кукурудзи на зерно – 1090,1 тис. грн, пшениці озимої – 614 тис. грн, ячменю ярого – 41,3 тис. грн. У натуральному виразі становитимуть: соняшник – 1998,4 ц, кукурудза на зерно – 2513 ц, пшениця озима – 1119,8 ц, ячмінь ярий – 91,8 ц.

Таблиця 3.31

**Резерви підвищення виробництва продукції
за рахунок впровадження нових сортів культур у
ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Культури	Площа, яка засяна традиційними сортами, га	Урожайність, ц/га		Реалізаційна ціна 1 ц, грн	Резерви підвищення виробництва		
		нових сортів	традиційних сортів		з 1 га, ц	у натуральному виразі, ц	вальної продукції, тис. грн
Пшениця озима	262,0	53,4	51,0	358,3	2,4	628,8	225,3
Кукурудза на зерно	734,8	98,4	97,5	352,0	0,9	661,3	232,8
Соняшник	283,0	44,2	42,6	777,9	1,6	452,8	352,2

Виходячи з даних табл. 3.31, за рахунок впровадження нових сортів культур у ТОВ “Гарант-2005” можливо збільшити валову продукцію соняшника на 352,2 тис. грн, кукурудзи на зерно – 232,8 тис. грн та пшениці озимої – 225,3 тис. грн шляхом збільшення виробництва соняшника на 452,8 ц, кукурудзи на зерно – 661,3 ц та пшениці озимої – 628,8 ц.

Провівши аналіз даних табл. 3.32, за рахунок впровадження нових сортів культур у ПП “імені Калашника” валова продукція соняшника збільшиться на 458,5 тис. грн, ріпаку озимого – 326,8 тис. грн, пшениці озимої – 302,6 тис. грн, ячменю ярого – 249,2 тис. грн та кукурудзи на зерно – 225,8 тис. грн шляхом збільшення виробництва соняшника на 549 ц, ріпаку озимого – 361,8 ц, пшениці озимої – 765,6 ц, ячменю ярого – 615,2 ц та кукурудзи на зерно – 732,2 ц.

**Резерви підвищення виробництва продукції
за рахунок впровадження нових сортів культур у
ПП “імені Калашника” Полтавського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Культури	Площа, яка засіяна традиційними сортами, га	Урожайність, ц/га		Реалізаційна ціна 1 ц, грн	Резерви підвищення виробництва		
		нових сортів	традиційних сортів		з 1 га, ц	у натуральному виразі, ц	вальної продукції, тис. грн
Пшениця озима	638,0	61,0	59,8	395,3	1,2	765,6	302,6
Кукурудза на зерно	1046,0	85,9	85,2	308,4	0,7	732,2	225,8
Жито озиме	11,0	47,8	45,4	417,0	2,4	26,4	11,0
Ячмінь ярий	384,5	37,8	36,2	405,1	1,6	615,2	249,2
Овес	27,0	29,8	28,1	489,5	1,7	45,9	22,5
Горох	193,0	34,1	33,0	446,6	1,1	212,3	94,8
Вика яра	3,0	5,5	3,1	210,2	2,4	7,2	1,5
Соняшник	610,0	39,4	38,5	835,1	0,9	549,0	458,5
Ріпак озимий	201,0	32,0	30,2	903,3	1,8	361,8	326,8
Овочі відкритого ґрунту	1,0	138,9	137,5	654,5	1,4	1,4	0,9
Буряк кормовий	6,0	519,1	516,4	212,9	2,7	16,2	3,4
Кукурудза кормова	248,0	352,8	351,6	240,3	1,2	297,6	71,5
Трави однорічні на сіно	83,0	57,9	56,3	238,8	1,6	132,8	31,7
Трави однорічні на корм зелений, сінаж, силос, трав'яне борошно	136,0	126,4	125,6	210,4	0,8	108,8	22,9
Трави багаторічні на сіно	68,9	37,9	36,0	226,2	1,9	130,9	29,6
Трави багаторічні на корм зелений, сінаж, силос, трав'яне борошно	224,1	217,6	216,3	243,7	1,3	291,3	71,0

Як свідчать дані табл. 3.33, за рахунок впровадження нових сортів культур у АОПП “Великосорочинське” валова продукція соняшника збільшиться на 1734,8 тис. грн, сої – 1222,7 тис. грн, кукурудзи на зерно – 838,2 тис. грн, пшениці озимої – 283,6 тис. грн, ячменю – 139 тис. грн, гороху – 106,8 тис. грн та кукурудзи кормової – 105,1 тис. грн шляхом збільшення виробництва соняшника на 1803,9 ц, сої – 1577,5 ц, кукурудзи на зерно – 2304 ц, пшениці озимої – 650 ц, ячменю – 242 ц, гороху – 203,2 ц та кукурудзи кормової – 357,3 ц.

**Резерви підвищення виробництва продукції
за рахунок впровадження нових сортів культур у
АОПП “Великосорочинське” Миргородського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Культури	Площа, яка засіяна традиційними сортами, га	Урожайність, ц/га		Реалізаційна ціна 1 ц, грн	Резерви підвищення виробництва		
		нових сортів	традиційних сортів		з 1 га, ц	у натуральному виразі, ц	вальної продукції, тис. грн
Пшениця озима	500,0	59,9	58,6	436,3	1,3	650,0	283,6
Кукурудза на зерно	1280,0	75,9	74,1	363,8	1,8	2304,0	838,2
Жито озиме	35,0	38,0	35,7	447,3	2,3	80,5	36,0
Ячмінь	220,0	57,0	55,9	574,2	1,1	242,0	139,0
Горох	127,0	19,1	17,5	525,8	1,6	203,2	106,8
Просо	110,0	28,2	27,3	677,4	0,9	99,0	67,1
Гірчиця	7,0	6,4	5,0	180,6	1,4	9,8	1,8
Соняшник	859,0	36,8	34,7	961,7	2,1	1803,9	1734,8
Соя	631,0	18,4	15,9	775,1	2,5	1577,5	1222,7
Картопля	1,0	55,4	54,1	366,2	1,3	1,3	0,5
Овочі відкритого ґрунту	0,2	134,4	132,6	750,6	1,8	0,4	0,3
Кукурудза кормова	397,0	144,4	143,5	294,2	0,9	357,3	105,1
Трави багаторічні на сіно	88,0	40,6	39,2	245,1	1,4	123,2	30,2
Трави багаторічні на корм зелений, сінаж, силос, трав'яне борошно	176,0	242,4	240,9	266,8	1,5	264,0	70,4
Насіння трав багаторічних (люцерна)	47,0	3,7	2,0	511,2	1,7	79,9	40,8
Насіння трав багаторічних (еспарцет)	6,0	4,4	2,3	213,4	2,1	12,6	2,7

Нами обґрунтовані резерви збільшення обсягів виробництва сільськогосподарських культур за рахунок використання комплексних мінеральних добрив з підвищеним вмістом діючої речовини для досліджуваних сільськогосподарських підприємств Полтавської області (табл. 3.34 – 3.38).

Відповідно до даних табл. 3.34, за рахунок додаткового внесення добрив у ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” виробництво кукурудзи на зерно збільшиться на 24920,9 ц, соняшнику – 18509,1 ц, ячменю ярого – 2154,9 ц та пшениці озимої – 2976,7 ц.

Таблиця 3.34

**Резерви підвищення виробництва продукції
за рахунок додаткового внесення добрив у ТОВ “Елеватор
“Чиста криниця” Новосанжарського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Культури	Додаткова кількість добрив NPK, ц	Фактична окупність 1 ц NPK, ц	Резерви підвищення виробництва, ц
Пшениця озима	1063,1	2,8	2976,7
Кукурудза на зерно	8039,0	3,1	24920,9
Ячмінь ярий	633,8	3,4	2154,9
Соняшник	5288,3	3,5	18509,1
Картопля	2,6	2,9	7,5
Овочі відкритого ґрунту	1,9	3,1	5,9

Проаналізувавши дані табл. 3.35, за рахунок додаткового внесення добрив у ТОВ “Востокстройгаз” можливо збільшити виробництво соняшнику на 13231,8 ц, кукурудзи на зерно – 11887,4 ц, пшениці озимої – 4548,1 ц, ячменю ярого – 600,8 ц.

Таблиця 3.35

**Резерви підвищення виробництва продукції
за рахунок додаткового внесення добрив у
ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Культури	Додаткова кількість добрив NPK, ц	Фактична окупність 1 ц NPK, ц	Резерви підвищення виробництва, ц
Пшениця озима	1378,2	3,3	4548,1
Кукурудза на зерно	3714,8	3,2	11887,4
Ячмінь ярий	158,1	3,8	600,8
Соняшник	3891,7	3,4	13231,8

Аналіз даних табл. 3.36 свідчить, що за рахунок додаткового внесення добрив у ТОВ “Гарант-2005” можливо збільшити виробництво кукурудзи на зерно на 6179,6 ц, соняшнику – 3268,7 ц та пшениці озимої – 2192,9 ц.

Таблиця 3.36

**Резерви підвищення виробництва продукції
за рахунок додаткового внесення добрив у
ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Культури	Додаткова кількість добрив NPK, ц	Фактична окупність 1 ц NPK, ц	Резерви підвищення виробництва, ц
Пшениця озима	707,4	3,1	2192,9
Кукурудза на зерно	2130,9	2,9	6179,6
Соняшник	933,9	3,5	3268,7

**Резерви підвищення виробництва продукції
за рахунок додаткового внесення добрив у
ПП “імені Калашника” Полтавського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Культури	Додаткова кількість добрив NPK, ц	Фактична окупність 1 ц NPK, ц	Резерви підвищення виробництва, ц
Пшениця озима	1467,4	2,4	3521,8
Кукурудза на зерно	2824,2	2,5	7060,5
Жито озиме	31,9	2,7	86,1
Ячмінь ярий	1230,4	3,1	3814,2
Овес	91,8	3,5	321,3
Горох	617,6	3,3	2038,1
Вика яра	8,1	2,8	22,7
Соняшник	1769,0	2,7	4776,3
Ріпак озимий	703,5	3,4	2391,9
Овочі відкритого ґрунту	3,3	3,5	11,6
Буряк кормовий	18,6	3,2	59,5
Кукурудза кормова	644,8	2,7	1741,0
Трави однорічні на сіно	207,5	2,3	477,3
Трави однорічні на корм зелений, сінаж, силос, трав'яне борошно	326,4	2,5	816,0
Трави багаторічні на сіно	158,5	2,2	348,7
Трави багаторічні на корм зелений, сінаж, силос, трав'яне борошно	627,5	2,6	1631,5

Виходячи з даних табл. 3.37, за рахунок додаткового внесення добрив у ПП “Імені Калашника” виробництво кукурудзи на зерно збільшиться на 7060,5 ц, соняшнику – 4776,3 ц, ячменю ярого – 3521,8 ц, пшениці озимої – 3521,8 ц, ріпаку озимого – 2391,9 ц, гороху – 2038,1 ц, кукурудзи кормової – 1741 ц та трав багаторічних на корм зелений, сінаж, силос, трав'яне борошно – 1631,5 ц.

За даними табл. 3.38 можна зазначити, що за рахунок додаткового внесення добрив у АОПП “Великосорочинське” можливо збільшити виробництво кукурудзи на зерно на 12697,6 ц, соняшнику – 10222,1 ц, сої – 4940,7 ц, пшениці озимої – 4060 ц, ячменю – 3788,4 ц, кукурудзи кормової – 2286,7 ц, проса – 1234,2 ц та гороху – 1141,7 ц.

**Резерви підвищення виробництва продукції рослинництва
за рахунок додаткового внесення добрив у
АОПП “Великосорочинське” Миргородського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Культури	Додаткова кількість добрив NPK, ц	Фактична окупність 1 ц NPK, ц	Резерви підвищення виробництва, ц
Пшениця озима	1400,0	2,9	4060,0
Кукурудза на зерно	3968,0	3,2	12697,6
Жито озиме	94,5	2,6	245,7
Ячмінь	902,0	4,2	3788,4
Горох	393,7	2,9	1141,7
Просо	374,0	3,3	1234,2
Гірчиця	18,2	2,7	49,1
Соняшник	3006,5	3,4	10222,1
Соя	1829,9	2,7	4940,7
Картопля	3,2	3,6	11,5
Овочі відкритого ґрунту	0,6	2,9	1,7
Кукурудза кормова	952,8	2,4	2286,7
Трави багаторічні на сіно	184,8	2,3	425,0
Трави багаторічні на корм зелений, сінаж, силос, трав'яне борошно	387,2	2,1	813,1
Насіння трав багаторічних (люцерна)	136,3	2,7	368,0
Насіння трав багаторічних (еспарцет)	18,6	3,1	57,7

Нами обґрунтовані резерви збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції за рахунок ліквідації втрат при збиранні врожаю для досліджуваних сільськогосподарських підприємств Полтавської області (табл. 3.39 – 3.43).

Аналіз даних табл. 3.39 демонструє, що за рахунок ліквідації втрат при збиранні врожаю у ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” можливо додатково отримати насіння соняшника 2217,7 ц, кукурудзи на зерно – 2894 ц, пшениці озимої – 476,6 ц, ячменю ярого – 283,6 ц. Це дозволить збільшити валову продукцію соняшника на 2364 тис. грн, кукурудзи на зерно – 1239,8 тис. грн, пшениці озимої – 259,5 тис. грн, ячменю ярого – 128,5 тис. грн.

Таблиця 3.39

Резерви підвищення виробництва продукції за рахунок ліквідації втрат при збиранні врожаю у ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району, 2022 р.

[розраховано автором за даними підприємства]

Культури	Площа, яка зібрана пізніше агротехнічних термінів, га	Урожайність, ц/га		Реалізаційна ціна 1 ц, грн	Резерви підвищення виробництва		
		при збиранні в термін	при збиранні пізніше термінів		з 1 га, ц	у натуральному виразі, ц	валової продукції, тис. грн
Пшениця озима	366,6	78,5	77,2	544,6	1,3	476,6	259,5
Кукурудза на зерно	3215,6	81,8	80,9	428,4	0,9	2894,0	1239,8
Ячмінь ярий	166,8	49,6	47,9	453,3	1,7	283,6	128,5
Соняшник	1705,9	41,3	40,0	1066,0	1,3	2217,7	2364,0
Картопля	0,8	78,2	76,7	435,3	1,5	1,2	0,5
Овочі відкритого ґрунту	0,7	143,8	142,4	1027,4	1,4	1,0	1,0

Як свідчать дані табл. 3.40, за рахунок ліквідації втрат при збиранні врожаю у ТОВ “Востокстройгаз” можливо збільшити виробництво насіння соняшника на 1788,1 ц, кукурудзи на зерно – 2075,9 ц, пшениці озимої – 559,9 ц та ячменю ярого – 76,5 ц. Це дозволить додатково отримати валову продукцію соняшника – 1982,3 тис. грн, кукурудзи на зерно – 900,6 тис. грн, пшениці озимої – 307 тис. грн та ячменю ярого – 34,4 тис. грн.

Таблиця 3.40

Резерви підвищення виробництва продукції за рахунок ліквідації втрат при збиранні врожаю у ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району, 2022 р.

[розраховано автором за даними підприємства]

Культури	Площа, яка зібрана пізніше агротехнічних термінів, га	Урожайність, ц/га		Реалізаційна ціна 1 ц, грн	Резерви підвищення виробництва		
		при збиранні в термін	при збиранні пізніше термінів		з 1 га, ц	у натуральному виразі, ц	валової продукції, тис. грн
Пшениця озима	430,7	64,6	63,3	548,3	1,3	559,9	307,0
Кукурудза на зерно	1092,6	85,2	83,3	433,8	1,9	2075,9	900,6
Ячмінь ярий	51,0	51,9	50,4	450,0	1,5	76,5	34,4
Соняшник	1051,8	41,3	39,6	1108,6	1,7	1788,1	1982,3

Виходячи з даних табл. 3.41, за рахунок ліквідації втрат при збиранні врожаю у ТОВ “Гарант-2005” можливо додатково отримати кукурудзи на зерно 1175,7 ц, насіння соняшнику – 367,9 ц та пшениці озимої – 393 ц. Валова продукція кукурудзи на зерно збільшиться на 413,8 тис. грн соняшнику – 286,2 тис. грн, пшениці озимої – 140,8 тис. грн.

Таблиця 3.41

**Резерви підвищення виробництва продукції
за рахунок ліквідації втрат при збиранні врожаю у
ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Культури	Площа, яка зібрана пізніше агротехнічних термінів, га	Урожайність, ц/га		Реалізаційна ціна 1 ц, грн	Резерви підвищення виробництва		
		при збиранні в термін	при збиранні пізніше термінів		з 1 га, ц	у натуральному виразі, ц	валової продукції, тис. грн
Пшениця озима	262,0	52,5	51,0	358,3	1,5	393,0	140,8
Кукурудза на зерно	734,8	99,1	97,5	352,0	1,6	1175,7	413,8
Соняшник	283,0	43,9	42,6	777,9	1,3	367,9	286,2

Аналізуючи дані табл. 3.42, за рахунок ліквідації втрат при збиранні врожаю у ПП “імені Калашника” збільшиться в натуральному виразі: насіння соняшника – 793 ц, пшениці озимої – 1148,4 ц, кукурудзи на зерно – 1359,8 ц, ріпаку озимого – 422,1 ц, ячменя ярого – 576,8 ц, гороху – 308,8 ц. Це дозволить збільшити валову продукцію соняшника на 662,2 тис. грн, пшениці озимої – 454 тис. грн, кукурудзи на зерно – 419,4 тис. грн, ріпаку озимого – 381,3 тис. грн, ячменю ярого – 233,6 тис. грн та гороху 137,9 тис. грн.

Таблиця 3.42

**Резерви підвищення виробництва продукції
за рахунок ліквідації втрат при збиранні врожаю у
ПП “імені Калашника” Полтавського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Культури	Площа, яка зібрана пізніше агротехнічних термінів, га	Урожайність, ц/га		Реалізаційна ціна 1 ц, грн	Резерви підвищення виробництва		
		при збиранні в термін	при збиранні пізніше термінів		з 1 га, ц	у натуральному виразі, ц	валової продукції, тис. грн
А	1	2	3	4	5	6	7
Пшениця озима	638,0	61,6	59,8	395,3	1,8	1148,4	454,0
Кукурудза на зерно	1046,0	86,5	85,2	308,4	1,3	1359,8	419,4

Продовж. табл. 3.42

А	1	2	3	4	5	6	7
Жито озиме	11,0	47,0	45,4	417,0	1,6	17,6	7,3
Ячмінь ярий	384,5	37,7	36,2	405,1	1,5	576,8	233,6
Овес	27,0	30,2	28,1	489,5	2,1	56,7	27,8
Горох	193,0	34,6	33,0	446,6	1,6	308,8	137,9
Вика яра	3,0	5,5	3,1	210,2	2,4	7,2	1,5
Соняшник	610,0	39,8	38,5	835,1	1,3	793,0	662,2
Ріпак озимий	201,0	32,3	30,2	903,3	2,1	422,1	381,3
Овочі відкритого ґрунту	1,0	139,2	137,5	654,5	1,7	1,7	1,1
Буряк кормовий	6,0	517,7	516,4	212,9	1,3	7,8	1,7
Кукурудза кормова	248,0	353,1	351,6	240,3	1,5	372,0	89,4
Трави однорічні на сіно	83,0	58,5	56,3	238,8	2,2	182,6	43,6
Трави однорічні на корм зелений, сінаж, силос, трав'яне борошно	136,0	127,5	125,6	210,4	1,9	258,4	54,4
Трави багаторічні на сіно	68,9	37,7	36,0	226,2	1,7	117,1	26,5
Трави багаторічні на корм зелений, сінаж, силос, трав'яне борошно	224,1	217,5	216,3	243,7	1,2	268,9	65,5

Відповідно до даних табл. 3.43, за рахунок ліквідації втрат при збиранні врожаю у АОПІ “Великосорочинське” можливо додатково отримати виробництво соняшника на 1460,3 ц, сої – 883,4 ц, кукурудзи на зерно – 1792 ц, пшениці озимої – 1050 ц, ячменю – 484 ц, кукурудзи кормової – 595,5 ц, проса – 154 ц та гороху – 190,5 ц. Валова продукція соняшника збільшиться на 1404,4 тис. грн, сої – 684,7 тис. грн, кукурудзи на зерно – 651,9 тис. грн, пшениці озимої – 458,1 тис. грн, ячменю – 277,9 тис. грн, кукурудзи кормової – 175,2 тис. грн, проса – 104,3 тис. грн та гороху – 100,2 тис. грн.

Таблиця 3.43

**Резерви підвищення виробництва продукції
за рахунок ліквідації втрат при збиранні врожаю у
АОПІ “Великосорочинське” Миргородського району, 2022 р.**

[розраховано автором за даними підприємства]

Культури	Площа, яка зібрана пізніше агротехнічних термінів, га	Урожайність, ц/га		Реалізаційна ціна 1 ц, грн	Резерви підвищення виробництва		
		при збиранні в термін	при збиранні пізніше термінів		з 1 га, ц	у натуральному виразі, ц	валової продукції, тис. грн
А	1	2	3	4	5	6	7
Пшениця озима	500,0	60,7	58,6	436,3	2,1	1050,0	458,1
Кукурудза на зерно	1280,0	75,5	74,1	363,8	1,4	1792,0	651,9

Продовж. табл. 3.43

А	1	2	3	4	5	6	7
Жито озиме	35,0	37,2	35,7	447,3	1,5	52,5	23,5
Ячмінь	220,0	58,1	55,9	574,2	2,2	484,0	277,9
Горох	127,0	19,0	17,5	525,8	1,5	190,5	100,2
Просо	110,0	28,7	27,3	677,4	1,4	154,0	104,3
Гірчиця	7,0	7,1	5,0	180,6	2,1	14,7	2,7
Соняшник	859,0	36,4	34,7	961,7	1,7	1460,3	1404,4
Соя	631,0	17,3	15,9	775,1	1,4	883,4	684,7
Картопля	1,0	55,7	54,1	366,2	1,6	1,6	0,6
Овочі відкритого ґрунту	0,2	134,9	132,6	750,6	2,3	0,5	0,3
Кукурудза кормова	397,0	145,0	143,5	294,2	1,5	595,5	175,2
Трави багаторічні на сіно	88,0	40,4	39,2	245,1	1,2	105,6	25,9
Трави багаторічні на корм зелений, сінаж, силос, трав'яне борошно	176,0	242,8	240,9	266,8	1,9	334,4	89,2
Насіння трав багаторічних (люцерна)	47,0	2,9	2,0	511,2	0,9	42,3	21,6
Насіння трав багаторічних (еспарцет)	6,0	3,6	2,3	213,4	1,3	7,8	1,7

Нами обґрунтовані резерви збільшення обсягів виробництва продукції тваринництва за рахунок збільшення поголів'я тварин, покращення рівня годівлі тварин та покращення використання кормів для досліджуваних сільськогосподарських підприємств Полтавської області (табл. 3.44 – 3.52).

Таблиця 3.44

**Резерви підвищення виробництва продукції
за рахунок збільшення поголів'я тварин у
ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Тварини	Поголів'я тварин, голів		Середньорічний приріст поголів'я тварин, голів	Приріст продукції на 1 голову, ц	Резерви підвищення виробництва, ц
	2016 р.	2019 р.			
Корови	22	22	–	–	–
Велика рогата худоба	20	40	5	0,3	1,5

Аналіз даних табл. 3.44 показує, що за рахунок збільшення поголів'я великої рогатої худоби у ТОВ “Гарант-2005” виробництво продукції збільшиться на 1,5 ц.

Таблиця 3.45

**Резерви підвищення виробництва продукції за рахунок збільшення поголів'я тварин у ПП “імені Калашника” Полтавського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Тварини	Поголів'я тварин, голів		Середньорічний приріст поголів'я тварин, голів	Приріст продукції на 1 голову, ц	Резерви підвищення виробництва, ц
	2015 р.	2019 р.			
Корови	515	515	–	–	–
Велика рогата худоба	762	766	1	2,7	2,7
Свині	1574	1545	-6	1,7	-10,2

Виходячи з даних табл. 3.45, за рахунок збільшення поголів'я великої рогатої худоби у ПП “імені Калашника” приріст збільшиться на 2,7 ц. При цьому в разі продовження тенденції до зменшення поголів'я свиней втрати становитимуть 10,2 ц.

Таблиця 3.46

Резерви підвищення виробництва продукції за рахунок збільшення поголів'я тварин у АОПП “Великосорочинське” Миргородського району, 2022 р. [розраховано автором за даними підприємства]

Тварини	Поголів'я тварин, голів		Середньорічний приріст поголів'я тварин, голів	Приріст продукції на 1 голову, ц	Резерви підвищення виробництва, ц
	2015 р.	2019 р.			
Корови	543	519	-5	54,6	-273,0
Велика рогата худоба	604	789	37	2,1	77,7
Свині	74	164	18	2,1	37,8

За даними табл. 3.46 можна зазначити, що за рахунок збільшення поголів'я тварин у АОПП “Великосорочинське” виробництво продукції великої рогатої худоби збільшиться на 77,7 ц, а свиней – 37,8 ц. В разі продовження тенденції до зменшення поголів'я корів втрати становитимуть 273 ц.

Таблиця 3.47

Резерви підвищення виробництва продукції за рахунок покращення рівня годівлі тварин у ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району, 2022 р. [розраховано автором за даними підприємства]

Тварини	Витрати кормів на 1 голову, ц к. од.		Окупність продукції на 1 ц к. од., ц	Резерви підвищення продуктивності, ц	Планове поголів'я тварин, голів	Резерви підвищення виробництва, ц
	2016 р.	2019 р.				
Корови	41,4	42,1	0,56	0,39	22	8,6
Велика рогата худоба	24,6	26,3	0,01	0,02	50	0,9

Як свідчать дані табл. 3.47, за рахунок покращення рівня годівлі тварин у ТОВ “Гарант-2005” продуктивність корів збільшиться на 8,6 ц, великої рогатої худоби – 0,9 ц.

Таблиця 3.48

**Резерви підвищення виробництва продукції
за рахунок покращення рівня годівлі тварин у
ПП “імені Калашника” Полтавського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Продукція	Витрати кормів на 1 голову, ц к. од.		Окупність продукції на 1 ц к. од., ц	Резерви підвищення продуктивності, ц	Планове поголів'я тварин, голів	Резерви підвищення виробництва, ц
	2015 р.	2019 р.				
Корови	49,3	50,5	1,43	1,72	515	883,7
Велика рогата худоба	27,7	29,3	0,09	0,14	768	110,6
Свині	6,1	6,5	0,26	0,10	1533	159,4

Проаналізувавши дані табл. 3.48, за рахунок покращення рівня годівлі тварин у ПП “імені Калашника” продуктивність корів збільшиться на 883,7 ц, великої рогатої худоби – 110,6 ц та свиней – 159,4 ц.

Таблиця 3.49

**Резерви підвищення виробництва продукції
за рахунок покращення рівня годівлі тварин у АОПП
“Великосорочинське” Миргородського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Продукція	Витрати кормів на 1 голову, ц к. од.		Окупність продукції на 1 ц к. од., ц	Резерви підвищення продуктивності, ц	Планове поголів'я тварин, голів	Резерви підвищення виробництва, ц
	2015 р.	2019 р.				
Корови	234,5	236,1	0,23	0,37	509	187,3
Велика рогата худоба	76,6	78,9	0,03	0,07	863	59,5
Свині	17,2	19,7	0,11	0,28	200	55,0

Відповідно до даних табл. 3.49, за рахунок покращення рівня годівлі тварин у АОПП “Великосорочинське” можливо підвищити продуктивність корів на 187,3 ц, великої рогатої худоби – 59,5 ц, свиней – 55 ц.

Таблиця 3.50

**Резерви підвищення виробництва продукції
за рахунок покращення використання кормів у
ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Продукція	Витрати кормів на 1 ц, ц к. од.		Перевитрати кормів на 1 ц, ц к. од.	Фактичний обсяг виробництва, ц	Перевитрати кормів на весь обсяг виробництва, ц	Резерви підвищення виробництва, ц
	норматив	фактично				
Молоко	1,3	1,8	0,5	514,0	257,0	197,7
Приріст великої рогатої худоби	10,5	104,0	93,5	10,1	944,4	89,9

Аналізуючи дані табл. 3.50, за рахунок покращення використання кормів у ТОВ “Гарант-2005” враховуючи наявні перевитрати на 1 ц молока – 0,5 ц к. од. та на 1 ц приросту великої рогатої худоби – 93,5 ц можливо збільшити виробництво молока на 197,7 ц та приріст великої рогатої худоби – 89,9 ц.

Таблиця 3.51

**Резерви підвищення виробництва продукції
за рахунок покращення використання кормів у
ПП “імені Калашника” Полтавського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Продукція	Витрати кормів на 1 ц, ц к. од.		Перевитрати кормів на 1 ц, ц к. од.	Фактичний обсяг виробництва, ц	Перевитрати кормів на весь обсяг виробництва, ц	Резерви підвищення виробництва, ц
	норматив	фактично				
Молоко	1,3	0,7	-0,6	39476,0	-23685,6	-18219,7
Приріст великої рогатої худоби	10,5	10,8	0,3	2076,5	623,0	59,3
Приріст свиней	8,5	3,9	-4,6	2599,8	-11959,1	-1407,0

Виходячи з даних табл. 3.51, за рахунок покращення використання кормів у ПП “імені Калашника” враховуючи перевитрати на 1 ц приросту великої рогатої худоби – 0,3 ц к. од. можливо підвищити її приріст на 59,3 ц. При цьому, зважаючи на недостачу кормів на 1 ц молока – 0,6 ц к. од. та на 1 ц приросту свиней – 4,6 ц к. од. втрати становитимуть для виробництва молока – 18219,7 ц, приросту свиней – 1407 ц.

Таблиця 3.52

**Резерви підвищення виробництва продукції
за рахунок покращення використання кормів у АОПП
“Великосорочинське” Миргородського району, 2022 р.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Продукція	Витрати кормів на 1 ц, ц к. од.		Перевитрати кормів на 1 ц, ц к. од.	Фактичний обсяг виробництва, ц	Перевитрати кормів на весь обсяг виробництва, ц	Резерви підвищення виробництва, ц
	норматив	фактично				
Молоко	1,3	4,3	3,0	28320,0	84960,0	65353,8
Приріст великої рогатої худоби	10,5	37,4	26,9	1664,9	44785,8	4265,3
Приріст свиней	8,5	9,4	0,9	344,3	309,9	36,5

За даними табл. 3.52 можна зазначити, що за рахунок покращення використання кормів у АОПП “Великосорочинське” враховуючи наявні перевитрати на 1 ц молока – 3 ц к. од, на 1 ц приросту великої рогатої худоби – 26,9 ц к. од. та на 1 ц приросту свиней – 0,9 ц к. од. можливо збільшити виробництво молока на 65353,8 ц, приріст великої рогатої худоби – 4265,3 ц, приріст свиней – 36,5 ц.

Таким чином, у результаті використання додаткових резервів у досліджуваних сільськогосподарських підприємствах Полтавської області, можливо забезпечити підвищення виробництва сільськогосподарської продукції. Правильно розроблені резерви виробництва забезпечать бажаний обсяг реалізації продукції, що відповідно виразиться у збільшенні прибутку. Як наслідок, це дозволить максимально використати наявні ресурси підприємств для покращення власного фінансового стану.

Висновки до розділу 3

1. Здійснено розробку авторської багатофакторної моделі комплексної оцінки фінансового стану, яка спрямована на аналіз ресурсів підприємств, шляхом використання в діагностиці фінансових коефіцієнтів в залежності від специфіки сільськогосподарської галузі. Аналіз включав фінансову звітність 53 підприємств з 5 українських областей. Станом на 2019 р. поміж аналізованих підприємств Полтавської області фінансовий стан є стабільним на 10, нестабільним на 1 та кризовим на 1. Поміж підприємств Харківської області фінансовий стан є стабільним на 9, нестабільним на 1 та кризовим на 1. Поміж підприємств Сумської області фінансовий стан є стабільним на 8 та кризовим на 2. Поміж підприємств Черкаської області фінансовий стан є стабільним на 9 та нестабільним на 1. Поміж підприємств Вінницької області фінансовий стан є стабільним на 7 та нестабільним на 3.

2. Виділено в фінансовому стані сільськогосподарських підприємств сильні та слабкі сторони, а також можливості та загрози, які їх супроводжують. Так, до сильних сторін фінансового стану належать фіксований податок, повернення податку на додану вартість, пільги та субсидії, лізинг сільськогосподарської техніки українського виробництва, природно-кліматичні умови, попит на продукцію тощо. У той же час серед слабких сторін проблеми з кредитуванням, недостатня кількість персоналу, низка якість сільськогосподарської техніки, недотримання науково обґрунтованої сівозміни, низькоякісна сировина тощо. Попри це, до можливостей фінансового стану можна віднести залучення інвестицій, власні фінансові ресурси, впровадження нових технологій, освоєння нових видів виробництва продукції, вихід на нові ринки збуту тощо. Стосовно загроз, то негативний вплив будуть мати збільшення податкового навантаження, відсутність робіт з відновлення родючості ґрунтів, тенденція до скорочення галузі тваринництва, збільшення цін на сировину, посилення конкуренції, монополізація ринку тощо.

3. Розроблено авторську методику оцінки ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств України шляхом кореляційно-регресійного аналізу з огляду на галузеву специфіку за визначеними показниками, яка спрямована здійснювати класифікацію підприємств галузі залежно від схильності до банкрутства. На основі цього здійснено оцінку 53 підприємств 5 областей України. Станом на 2019 р. до фінансово стійких підприємств належать у Полтавській області – 5, у Харківській області – 5, у Сумській області – 4, у Черкаській області – 7 та у Вінницькій області – 3. До підприємств з порушеною фінансовою стійкістю відносяться у Полтавській області – 2, у Харківській області – 4, у Сумській області – 3, у Черкаській області – 1 та у Вінницькій області – 4. До підприємств з високим ризиком ймовірності настання банкрутства належать у Полтавській області – 5, у Харківській області – 2, у Сумській області – 4, у Черкаській області – 1 та у Вінницькій області – 3.

4. Зроблено оптимізацію структури капіталу за критеріями максимізації рівня фінансової рентабельності та мінімізації середньозваженої у програмному забезпеченні Microsoft Excel. Потреба в максимізації фінансової рентабельності підприємств виникає з метою оптимізації рівня позик та валового прибутку, що виражається у її максимальному значенні. Необхідність в мінімізації середньозваженої вартості капіталу підприємств з'являється з метою власної реальної ринкової оцінки, що виражається у її мінімальному значенні. Серед досліджуваних підприємств Полтавської області найменше значення фінансової рентабельності має ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” – 1,304, а найбільше значення середньозваженої АОП “Великосорочинське” – 6,35.

5. Здійснено розробку резервів підвищення виробництва продукції рослинництва та тваринництва у досліджуваних підприємствах Полтавської області. Пропонується використовувати у рослинництві резерви за рахунок уникнення порушень структури посівних площ, впровадження нових сортів культур, додаткового внесення добрив та ліквідації втрат при збиранні

врожаю. У тваринництві актуальним є використання резервів за рахунок збільшення поголів'я тварин, покращення рівня годівлі тварин та використання кормів.

б. Виконано оптимізацію посівних площ з метою збільшення валових зборів під час вирощування сільськогосподарських культур у досліджуваних підприємствах Полтавської області. Тому використовуючи оптимізацію можна збільшити валову продукцію у ТОВ “Гарант-2005” до 39934,2 тис. грн, а у ТОВ “Востокстройгаз” до 99822 тис. грн.

Результати здійсненого у третьому розділі дослідження було апробовано під час виступів на науково-практичних конференціях [2; 4; 5; 8; 10; 11; 12; 13; 14] та публікації наукових праць [1; 3; 6; 7].

Список використаних джерел до розділу 3

1. Лесюк А. С. Методика комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств. Економіка та держава. 2020. № 8. С. 83 – 88. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.8.83. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4724&i=14>.

2. Лесюк А. С. Комплексна оцінка фінансового стану сільськогосподарських підприємств в Україні. *Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / М-во освіти і науки України; М-во культури України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ: Видавничий центр КНУКіМ, 2017. Ч. 2. С. 89 – 91.*

3. Лесюк А. С. Прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Управління соціально-економічним розвитком в умовах змін: монографія / за заг. ред. д. держ. упр., професора Т. М. Лозинської; Полтавська державна аграрна академія. Полтава, 2017. С. 113 – 124.*

4. Лесюк А. С. Методичні підходи щодо оцінки ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств. *“Scientific achievements 2015” (Vienna, Austria, 20 February 2015) The International Scientific and Practical Congress, Publishing Center of The International Scientific Association “Science & Genesis”, Prague, Czech Republic, 2015, Volume 2. С. 85 – 87.*

5. Лесюк А. С. Аналіз сучасних методик прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса, 28 травня 2018).* Одеса: ОНПУ, 2018. С. 114 – 115.

6. Аранчій В. І., Лесюк А. С. Оцінка ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Облік і фінанси. 2015. № 3. С. 62 – 69.* URL: <http://www.afj.org.ua/ua/article/300>.

7. Лесюк А. С. Методики прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2016. № 4. С. 229 – 236.* URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/89734>.

8. Лесюк А. С. Методичні засади оцінки ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Математичні методи, моделі в економіці: матеріали II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт 2015/16 н. р.* Запоріжжя: Видавництво ЗНУ, 2016. С. 66 – 68.

9. Індокси споживчих цін у 1991 – 2019 рр. *Державна служба статистики України.* URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/ct/cn_rik/isc/isc_u/isc_m_u.htm.

10. Лесюк А. С. Управління капіталом сільськогосподарського підприємства. *Актуальні проблеми менеджменту та маркетингу в XXI ст.: матеріали міжвузівської студентської науково-практичної інтернет-конференції (15 – 17 квітня 2015 р.).* Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. С. 69 – 71.

11. Лесюк А. С. Оптимізація структури капіталу сільськогосподарського підприємства. *Формування ефективної моделі розвитку підприємства в умовах ринкової економіки: тези IV Міжнар. науково-практ. конференції (24 – 25 лист. 2016 р.)*. Житомир: ЖДТУ, 2016. С. 462 – 464.

12. Лесюк А. С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств та заходи запобігання їх банкрутству. *Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 30 жовтня 2017 р.* Полтава: РВВ ПДАА, 2017. С. 118 – 120.

13. Lesyuk A. S. The bankruptcy company: notion, signs and measures to prevent. *Proceedings of II International scientific conference “World Science in 2016: Results”*. Morrisville, Lulu Press., 2017. PP. 36 – 38.

14. Лесюк А. С. Запобігання банкрутства підприємства. *Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт зі спеціальності “Гроші, фінанси і кредит”*: збірник матеріалів науково-практичної конференції (Київ, 22 – 24 квітня 2015 р.) / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2015. С. 51 – 54.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі висвітлено теоретико-методичні засади й запропоновано практичні рекомендації щодо здійснення комплексного аналізу фінансового стану та прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств України. На основі результатів проведеного дослідження сформовано такі узагальнюючі висновки:

1. Серед українських та закордонних дослідників відсутній єдиний погляд на визначення понять “фінансовий стан підприємства”, “комплексна оцінка фінансового стану”, “фінансова стійкість підприємства”, “банкрутство”, “фінансовий результат” та методології дослідження застосування комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств – це спричиняє неоднозначність у проведенні їх оцінки поточного стану, виявлення зовнішніх та внутрішніх чинників які впливають на фінансово-господарську діяльність.

2. Запропоновано авторське визначення понять: “фінансовий стан підприємства”, “комплексна оцінка фінансового стану”, “фінансовий стан сільськогосподарського підприємства”, “платоспроможність”, “довгострокова платоспроможність”, “поточна платоспроможність”, “ліквідність”, “абсолютна ліквідність”, “фінансова стійкість сільськогосподарського підприємства”, “фінансовий результат”. Які враховують особливості аграрної сфери та специфіку сільськогосподарського виробництва.

3. Запропоновано авторську класифікацію впливу зовнішніх (політичний, правовий, демографічний, економічний, природний, неплатоспроможність підприємств-партнерів, зовнішньоекономічний) та внутрішніх (управління, планування, виробництво, фінанси, контроль) чинників на ймовірність банкрутства сільськогосподарських підприємств.

4. Визначено характерні ознаки банкрутства сільськогосподарських підприємств (зниження попиту на продукцію підприємства, втрата споживачів продукції підприємства, зниження цін та прибутковості виробництва, неритмічність виробництва, неповне використання виробничих

потужностей, збільшення витрат на виробництво й реалізацію продукції, збільшення обсягу неліквідних оборотних активів, порушення термінів виконання зобов'язань, зниження котирувань цінних паперів (за наявності), скорочення робочих місць, підвищення конфліктності в колективі підприємства, зниження продуктивності праці).

5. Висунуто пропозицію авторської методики для проведення комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств, яка спрямована здійснити оцінку використання та джерел фінансування наявних ресурсів підприємства.

6. Визначено елементи комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств (оцінка ліквідності та платоспроможності; оцінка ділової активності; оцінка дебіторської заборгованості; оцінка кредиторської заборгованості; оцінка фінансової стійкості; оцінка майна; оцінка джерел формування капіталу; оцінка ефективності використання фінансових ресурсів; оцінка рейтингова; оцінка рентабельності та окупності).

7. Обґрунтовано зовнішні (законодавчо-нормативна база, система оподаткування, структура національної економіки, рівень реальних доходів населення, місткість внутрішнього ринку, розвиток інфраструктури аграрного ринку, темпи інфляції, стабільність фінансового та валютного ринків, кредитування підприємств, вплив ціноутворення на продукцію, вплив на ринки олігополії та монополії, вплив тіньової економіки на національну економіку) та внутрішні (організація виробництва та збуту, рівень використання кадрового потенціалу, рівень забезпечення прогресивною технікою та технологіями, рівень інноваційної активності, сезонність використання наявних ресурсів та отримання доходу від реалізації продукції, фінансова стратегія розвитку підприємства, склад і структура оборотних та необоротних активів, вартість майнових прав (нематеріальних активів), ліквідність запасів та готової продукції, рівень короткострокових зобов'язань, рівень дебіторської та кредиторської заборгованості, рівень незавершеного виробництва та витрат майбутніх періодів, рівень

перевищення допустимих фінансових ризиків, рівень договірної дисципліни, рівень страхових та сезонних запасів) чинники впливу на ліквідність та платоспроможність сільськогосподарських підприємств.

8. Запропоновано авторську методику оцінки фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств яка включає три групи показників: 1) показники структури і вартості джерел капіталу; 2) показники стану капіталу; 3) показники використання капіталу.

9. Досліджено фінансові показники сільськогосподарських підприємств України, серед яких: ліквідність та платоспроможність, ділова активність, дебіторська та кредиторська заборгованості. Ліквідність та платоспроможність демонструють наявну недостатню грошову спроможність та забезпеченість грошовими коштами сільськогосподарських підприємств України. Станом на 2019 р. коефіцієнт абсолютної ліквідності становив 0,061, тим часом коефіцієнт платоспроможності – 0,057. Проте водночас коефіцієнт загальної ліквідності становив 1,546, свідчить про забезпеченість власними оборотними коштами та готовність до погашення зобов'язань. Ділова активність характеризується зростанням чистого доходу від реалізації продукції, у тому числі завдяки зменшенню тривалості одного обороту поточної дебіторської заборгованості, оборотних активів та активів, а також збільшенням обороту власного капіталу. Проте разом зростає собівартість реалізованої продукції, у тому числі завдяки збільшенню тривалості одного обороту запасів та поточної кредиторської заборгованості. За аналізовані 2015 – 2019 рр. дебіторська заборгованість має тенденцію до зростання. Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості демонструє прискорення обороту платежів, адже збільшився на 43,1 % до 1,883 в 2019 р. В той же час, кредиторська заборгованість має тенденцію до зменшення. Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості зменшився на 0,8 % до 4,463 в 2019 р. Загалом, можна стверджувати про часткове зменшення дебіторської заборгованості на 13,1 % порівняно з суттєвим збільшенням кредиторської на 98,4 %. Проте тільки зменшення обох видів заборгованості буде свідчити про покращення фінансового стану підприємств.

10. Здійснено аналіз підприємств шляхом оцінки структури і вартості джерел капіталу, стану капіталу та використання капіталу. Оцінюючи структуру і вартість джерел капіталу, то за 2015 – 2019 рр. серед сільськогосподарських підприємств коефіцієнт фінансової залежності зменшився на 26,4 % до 1,971 в 2019 р., що показує підвищення фінансової незалежності за рахунок зменшення отримання позикових коштів, не зважаючи на все ще наявну незмінну залежність від кредиторів. Не менш важливим є значення коефіцієнта фінансового левериджу, який свідчить, що у 2019 р. на 1 грн власного капіталу припадало 0,97 грн позикового, порівняно показником 2015 р., коли його значення було 1,49 грн. Стосовно оцінки стану капіталу, то за період дослідження відбулося суттєве зростання коефіцієнта реальної вартості основних засобів у майні на 81,3 % до 0,281 в 2019 р., що демонструє підвищення вартості майна виробничого призначення. Також позитивним свідченням забезпеченості власними оборотними коштами є те, що станом на 2019 р. власні фінансові ресурси у структурі оборотних активів становлять 20,8 %, а на 1 грн запасів припадає близько 0,45 грн власних оборотних коштів. Тим часом оцінка використання капіталу показує, що за аналізований період коефіцієнт майна виробничого призначення зріс на 63,7 % до 0,581 в 2019 р., що підтверджує посилення фінансової стійкості. Проте в той же час варто зауважити зниження коефіцієнту нагромадження амортизації на 10,4 % до 0,380 в 2019 р., що потребує уваги до погіршення стану необоротних активів. Аналіз наведених показників дозволив підсумувати, що сільськогосподарські підприємства України все ще мають фінансову залежність від кредиторів, проте у той же час відбувається зростання вартості майна та фінансової стійкості.

11. Досліджено ймовірність настання банкрутства сільськогосподарських підприємств Полтавської області. Діяльність підприємств, де виникають кризові ситуації супроводжується порушенням фінансового стану, тому важливим є застосування багатофакторних моделей для прогнозування та аналізу їхньої фінансової стабільності. Автором використано моделі Альтмана Е., Спрінгейта Г., Ліса Р., Таффлера Р., Терещенка О. та Матвійчука А. За моделями Ліса Р. і

Таффлера Р. всім досліджуваним підприємствам банкрутство не загрожує, а модель Матвійчука А. свідчить про низьку їхню ймовірність банкрутства. Тим часом за моделлю Спрінгейта Г. про стабільність фінансового стану свідчать показники лише 5 підприємств. Протилежні результати дали моделі Альтмана Е. і Терещенка О., згідно першої високу ймовірність банкрутства має 1 підприємство, а за другою 2 підприємства мають порушену рівновагу. Відсутність єдиного результату свідчить про необхідність розробки нових підходів до оцінки ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств.

12. Автором розроблена багатофакторна модель комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств, яка ґрунтується на їхній галузевій специфіці та діагностиці фінансових коефіцієнтів. Під час аналізу було розраховано показники для 53 підприємств з 5 областей України. Станом на 2019 р. фінансовий стан можна назвати стабільним на 10 підприємствах Полтавської області, 9 підприємствах Харківської області, 8 підприємствах Сумської області, 9 підприємствах Черкаської області та 7 підприємствах Вінницької області. Нестабільний фінансовий стан мають по одному підприємству в Полтавській, Харківській та Черкаській областях. В той же час 3 підприємства мають нестабільний фінансовий стан у Вінницькій області. Кризовий стан супроводжує по одному підприємству в Полтавській та Харківській областях, а також 2 підприємства у Сумській області.

13. На основі авторської методики розроблено оцінку ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств України спираючись на галузеву специфіку, яка спрямована здійснювати класифікацію згідно схильності до банкрутства підприємств. Для аналізу було використано 53 підприємства з 5 українських областей. Станом на 2019 р. серед підприємств Полтавської області 5 – фінансово стійкі, 2 – мають порушену фінансову стійкість, а 5 – мають ризик настання банкрутства. Серед підприємств Харківської області 5 – фінансово стійкі, 4 – мають порушену фінансову стійкість, а 2 – мають ризик настання банкрутства. Серед підприємств Сумської області 4 – фінансово стійкі, 3 – мають порушену

фінансову стійкість, а 4 – мають ризик настання банкрутства. Серед підприємств Черкаської області 7 – фінансово стійкі, 1 – має порушену фінансову стійкість, а 1 – має ризик настання банкрутства. Серед підприємств Вінницької області 3 – фінансово стійкі, 4 – мають порушену фінансову стійкість, а 3 – мають ризик настання банкрутства.

14. Розроблено автоматизовані системи оптимізації структури капіталу досліджуваних підприємств Полтавської області за критеріями максимізації рівня фінансової рентабельності та мінімізації середньозваженої у програмному забезпеченні Microsoft Excel. Показник фінансової рентабельності дозволяє визначити оптимальний рівень позик та валового прибутку підприємства, тому найкращим буде її максимальне значення для ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” – 1,304, ТОВ “Востокстройгаз” – 3,831, ТОВ “Гарант-2005” – 14,743, ПП “імені Калашника” – 10,339 та АОПП “Великосорочинське” – 17,853. Середньозважена вартість капіталу дає можливість визначити реальну ринкову ціну підприємства, тому найкращим результатом буде її мінімальне значення для ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” – 5,66, ТОВ “Востокстройгаз” – 6,09, ТОВ “Гарант-2005” – 5,11, ПП “імені Калашника” – 5,95 та АОПП “Великосорочинське” – 6,35.

15. Визначено резерви підвищення виробництва сільськогосподарської продукції у досліджуваних підприємствах Полтавської області. Розробивши та обчисливши резерви підвищення виробництва продукції рослинництва, то за рахунок ліквідації втрат при збиранні врожаю найбільш доцільно підвищити виробництво соняшнику в ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” на 2364 тис. грн, у ТОВ “Востокстройгаз” на 1982,3 тис. грн, у ПП “імені Калашника” на 662,2 тис. грн та у АОПП “Великосорочинське” на 1404,4 тис. грн. Тим часом найбільш доцільно підвищити виробництво кукурудзи на зерно у ТОВ “Гарант-2005” на 413,8 тис. грн. За рахунок впровадження нових сортів культур найбільш доцільно підвищити виробництво соняшнику в ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” на 2727,7 тис. грн, у ТОВ “Востокстройгаз” на 2215,4 тис. грн, у ТОВ “Гарант-2005” на 352,2 тис. грн, у ПП “імені Калашника” на 458,5 тис. грн та у АОПП “Великосорочинське” на 1734,8 тис. грн. За

рахунок додаткового внесення добрив найбільш доцільно підвищити виробництво кукурудзи на зерно у ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” на 24920,9 ц, у ТОВ “Гарант-2005” на 6179,6 ц, у ПП “імені Калашника” на 7060,5 ц та у АОПП “Великосорочинське” на 12697,6 ц. Тим часом найбільш доцільно підвищити виробництво соняшнику в ТОВ “Востокстройгаз” на 13231,8 ц. За рахунок уникнення порушень структури посівних площ найбільш доцільно підвищити виробництво кукурудзи на зерно у ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” на 112273,9 тис. грн, у ТОВ “Востокстройгаз” на 41711,3 тис. грн, у ТОВ “Гарант-2005” на 23247,7 тис. грн, у ПП “імені Калашника” на 26878,4 тис. грн та у АОПП “Великосорочинське” на 34263,4 тис. грн.

16. Запропоновано за рахунок оптимізації посівних площ у програмному забезпеченні Microsoft Excel підвищити валову продукцію сільськогосподарських підприємств Полтавської області. Оптимальне використання посівних площ та витрат праці спрямоване на забезпечення збільшення ефективності виробництва. Із досліджуваних підприємств Полтавської області виконано розрахунки для підвищення валових зборів у ТОВ “Гарант-2005” у розмірі 39934,2 тис. грн та в ТОВ “Востокстройгаз” – 99822 тис. грн.

17. Досліджено резерви підвищення виробництва продукції тваринництва у визначених підприємствах Полтавської області. Здійснивши опрацювання резервів підвищення виробництва продукції тваринництва, то найкращі результати можна досягнути за рахунок збільшення поголів'я тварин великої рогатої худоби одержавши підвищення виробництва у ТОВ “Гарант-2005” на 1,5 ц, у ПП “імені Калашника” на 2,7 ц та у АОПП “Великосорочинське” на 77,7 ц. За рахунок покращення рівня годівлі продуктивність корів підвищиться у ТОВ “Гарант-2005” на 8,6 ц, у ПП “імені Калашника” на 883,7 ц та у АОПП “Великосорочинське” на 187,3 ц. За рахунок покращення використання кормів можливо підвищити приріст великої рогатої худоби у ТОВ “Гарант-2005” на 89,9 ц, у ПП “імені Калашника” на 59,3 ц та у АОПП “Великосорочинське” на 4265,3 ц.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

**Рейтингова оцінка фінансового стану ТОВ “Елеватор
“Чиста криниця” Новосанжарського району, 2015 – 2019 рр.**

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.		2016 р.		2017 р.		2018 р.		2019 р.		Частка в інтегрованому показнику, %
	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг	
Коефіцієнт загальної ліквідності	4,898	10	13,761	10	11,323	10	5,876	10	7,092	10	0,08
Коефіцієнт швидкої ліквідності	3,617	10	8,675	10	6,648	10	2,981	10	4,141	10	0,08
Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	175	4	482	0	247	0	147	5	40	10	0,08
Період оборотності запасів, днів	107	7	217	3	238	2	293	0	331	0	0,08
Період оборотності активів, днів	496	6	1210	0	945	2	1354	0	832	3	0,08
Коефіцієнт фінансової незалежності, %	17,0	10	6,4	10	7,6	10	14,9	10	12,3	10	0,08
Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, %	79,3	10	92,5	10	90,9	10	82,8	10	85,8	10	0,08
Рентабельність продажу, %	70,5	10	76,7	10	12,4	10	38,2	10	3,9	7	0,09
Рентабельність активів, %	51,2	10	22,8	10	4,7	9	10,2	10	1,7	6	0,09
Рентабельність власного капіталу, %	62,2	10	25,7	10	5,1	7	11,5	10	2,0	5	0,09
Знос основних засобів, %	43,4	8	47,6	8	47,5	8	47,6	8	54,9	7	0,07
Інтегрований показник фінансового стану	x	7,8	x	6,7	x	6,4	x	6,9	x	6,4	x
Клас кредитоспроможності	x	A	x	B	x	B	x	B	x	B	x

Додаток Б

Таблиця Б.1

Рейтингова оцінка фінансового стану

ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.		2016 р.		2017 р.		2018 р.		2019 р.		Частка в інтегрованому показнику, %
	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг	
Коефіцієнт загальної ліквідності	8,446	10	9,121	10	13,045	10	9,785	10	12,350	10	0,08
Коефіцієнт швидкої ліквідності	7,211	10	7,370	10	8,828	10	5,056	10	7,208	10	0,08
Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	151	5	369	0	559	0	344	0	90	8	0,08
Період оборотності запасів, днів	193	3	156	5	208	3	397	0	406	0	0,08
Період оборотності активів, днів	293	10	644	4	1319	0	1481	0	720	3	0,08
Коефіцієнт фінансової незалежності, %	19,9	10	16,7	10	13,3	10	14,8	10	7,5	10	0,08
Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, %	78,5	10	82,3	10	85,2	10	83,9	10	91,9	10	0,08
Рентабельність продажу, %	52,0	10	55,0	10	9,8	9	53,0	10	2,8	6	0,09
Рентабельність активів, %	63,8	10	30,7	10	2,7	7	12,9	10	1,4	6	0,09
Рентабельність власного капіталу, %	87,4	10	37,5	10	3,2	6	15,0	10	1,6	5	0,09
Знос основних засобів, %	82,9	3	82,5	3	56,8	7	64,9	6	70,5	5	0,07
Інтегрований показник фінансового стану	x	7,6	x	6,8	x	5,9	x	6,3	x	6,0	x
Клас кредитоспроможності	x	A	x	B	x	B	x	B	x	B	x

Додаток В

Таблиця В.1

Рейтингова оцінка фінансового стану

ТОВ "Гарант-2005" Великобагачанського району, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.		2016 р.		2017 р.		2018 р.		2019 р.		Частка в інтегрованому показнику, %
	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг	
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,230	10	2,789	10	2,045	10	3,298	10	2,515	10	0,08
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,078	10	2,045	10	1,430	10	2,117	10	1,745	10	0,08
Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	421	0	1770	0	508	0	590	0	697	0	0,08
Період оборотності запасів, днів	128	6	179	4	401	0	424	0	379	0	0,08
Період оборотності активів, днів	588	5	2470	0	821	3	1091	0	1390	0	0,08
Коефіцієнт фінансової незалежності, %	39,3	9	30,0	9	43,6	9	22,1	10	31,1	9	0,08
Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, %	55,1	10	64,1	10	51,1	10	69,7	10	60,2	10	0,08
Рентабельність продажу, %	52,6	10	27,6	10	40,1	10	36,5	10	22,5	10	0,09
Рентабельність активів, %	32,2	10	4,0	9	17,6	10	12,1	10	5,8	10	0,09
Рентабельність власного капіталу, %	49,4	10	6,2	8	28,6	10	17,8	10	8,0	8	0,09
Знос основних засобів, %	23,2	9	29,8	9	32,1	9	16,9	10	21,2	9	0,07
Інтегрований показник фінансового стану	х	7,3	х	6,5	х	6,7	х	6,6	х	6,3	х
Клас кредитоспроможності	х	А	х	Б	х	Б	х	Б	х	Б	х

Додаток Г

Таблиця Г.1

Рейтингова оцінка фінансового ПП “імені Калашника” Полтавського району, 2015 – 2019 рр. [розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.		2016 р.		2017 р.		2018 р.		2019 р.		Частка в інтегрованому показнику, %
	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг	
Коефіцієнт загальної ліквідності	16,756	10	7,520	10	9,623	10	7,474	10	6,420	10	0,08
Коефіцієнт швидкої ліквідності	3,633	10	1,385	10	0,913	10	1,234	10	1,311	10	0,08
Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	36	10	37	10	24	10	22	10	34	10	0,08
Період оборотності запасів, днів	222	2	220	2	217	3	173	4	158	5	0,08
Період оборотності активів, днів	340	9	380	8	419	8	442	7	398	8	0,08
Коефіцієнт фінансової незалежності, %	3,9	10	10,8	10	6,9	10	7,7	10	8,9	10	0,08
Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, %	94,0	10	80,9	10	86,7	10	85,8	10	84,4	10	0,08
Рентабельність продажу, %	40,7	10	28,0	10	14,6	10	2,6	6	4,2	7	0,09
Рентабельність активів, %	43,1	10	26,5	10	12,5	9	2,1	7	3,8	8	0,09
Рентабельність власного капіталу, %	44,9	10	28,8	10	13,7	10	2,3	6	4,1	7	0,09
Знос основних засобів, %	50,1	7	39,6	9	42,4	8	53,3	7	58,7	7	0,07
Інтегрований показник фінансового стану	x	8,1	x	8,1	x	8,1	x	7,1	x	7,5	x
Клас кредитоспроможності	x	A	x	A	x	A	x	A	x	A	x

Додаток Д

Таблиця Д.1

Рейтингова оцінка фінансового стану

АОПП “Великосорочинське” Миргородського району, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.		2016 р.		2017 р.		2018 р.		2019 р.		Частка в інтегрованому показнику, %
	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг	
Коефіцієнт загальної ліквідності	4,596	10	23,637	10	17,541	10	16,068	10	13,145	10	0,08
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,934	10	0,903	10	1,632	10	1,903	10	0,779	9	0,08
Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	17	10	14	10	11	10	23	10	20	10	0,08
Період оборотності запасів, днів	355	0	411	0	351	0	299	0	312	0	0,08
Період оборотності активів, днів	391	8	504	6	471	7	495	6	532	6	0,08
Коефіцієнт фінансової незалежності, %	16,1	10	2,9	10	3,8	10	3,9	10	4,4	10	0,08
Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, %	78,2	10	95,8	10	94,3	10	93,8	10	92,4	10	0,08
Рентабельність продажу, %	39,6	10	31,3	10	22,9	10	25,4	10	15,0	10	0,09
Рентабельність активів, %	36,4	10	22,4	10	17,5	10	18,5	10	10,1	10	0,09
Рентабельність власного капіталу, %	42,9	10	24,6	10	18,1	10	19,2	10	10,6	10	0,09
Знос основних засобів, %	41,1	8	38,6	9	41,9	8	42,7	8	40,3	8	0,07
Інтегрований показник фінансового стану	x	7,9	x	7,8	x	7,8	x	7,7	x	7,7	x
Клас кредитоспроможності	x	A	x	A	x	A	x	A	x	A	x

Додаток Е

Таблиця Е.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Альтмана Е. для
ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
К ₁ – середньорічна величина власних оборотних коштів / середньорічна вартість активів	0,584	0,720	0,769	0,733	0,729	0,145
К ₂ – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,512	0,228	0,047	0,102	0,017	-0,495
К ₃ – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,512	0,228	0,047	0,102	0,017	-0,495
К ₄ – середньорічна вартість власного капіталу / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	4,654	7,833	13,308	7,645	6,350	1,696
К ₅ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	0,726	0,298	0,381	0,266	0,433	-0,293

Додаток Ж

Таблиця Ж.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Спрінгейта Г. для
ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
К ₁ – середньорічна величина власних оборотних коштів / середньорічна вартість активів	0,584	0,720	0,769	0,733	0,729	0,145
К ₂ – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,512	0,228	0,047	0,102	0,017	-0,495
К ₃ – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) / середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень	2,952	2,062	0,699	0,893	0,126	-2,827
К ₄ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	0,726	0,298	0,381	0,266	0,433	-0,293

Додаток И

Таблиця И.1

**Розрахунок показників багатфакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Ліса Р. для
ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁ – середньорічна вартість оборотних активів / середньорічна вартість активів	0,761	0,833	0,839	0,849	0,866	0,104
X ₂ – валовий прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,162	0,040	0,020	0,037	0,087	-0,075
X ₃ – нерозподілений прибуток (непокритий збиток) / середньорічна вартість активів	0,711	0,737	0,715	0,726	0,682	-0,029
X ₄ – середньорічна вартість власного капіталу / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	4,654	7,833	13,308	7,645	6,350	1,696

Додаток К

Таблиця К.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Таффлера Р. для
ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁ – валовий: прибуток (збиток) / середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень	0,936	0,360	0,299	0,329	0,645	-0,291
X ₂ – середньорічна вартість оборотних активів / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	4,303	7,360	11,998	7,338	6,362	2,058
X ₃ – середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень / середньорічна вартість активів	0,173	0,111	0,068	0,114	0,135	-0,039
X ₄ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	0,726	0,298	0,381	0,266	0,433	-0,293

Додаток Л

Таблиця Л.1

**Розрахунок показників багатфакторної моделі оцінки ймовірності
настання банкрутства Терещенка О. (універсальна дискримінанта) для
ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
К ₁ – cash-flow (чистий прибуток + амортизація) / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	2,954	2,084	0,966	0,886	0,191	-2,763
К ₂ – середньорічна вартість активів / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	5,654	8,833	14,308	8,645	7,350	1,696
К ₃ – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,512	0,228	0,047	0,102	0,017	-0,495
К ₄ – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) / чистий дохід від реалізації продукції	0,705	0,767	0,124	0,382	0,039	-0,666
К ₅ – середньорічна величина запасів / чистий дохід від реалізації продукції	0,363	0,896	0,862	1,461	0,909	0,546
К ₆ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	0,726	0,298	0,381	0,266	0,433	-0,293

Додаток М

Таблиця М.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Матвійчука А. для
ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁ – оборотні активи / необоротні активи	4,554	5,443	4,977	6,258	6,628	2,073
X ₂ – чистий дохід від реалізації продукції / поточні зобов'язання	3,335	4,535	5,021	1,650	3,550	0,216
X ₃ – чистий дохід від реалізації продукції / власний капітал	0,673	0,297	0,399	0,284	0,496	-0,176
X ₄ – баланс / чистий дохід від реалізації продукції	1,791	3,592	2,708	4,131	2,299	0,508
X ₅ – (оборотні активи – поточні зобов'язання) / оборотні активи	0,796	0,927	0,912	0,830	0,859	0,063
X ₆ – (довгострокові зобов'язання + поточні зобов'язання) / баланс	0,170	0,064	0,076	0,149	0,123	-0,047
X ₇ – власний капітал / (забезпечення наступних витрат і платежів + довгострокові зобов'язання + поточні зобов'язання)	4,880	14,699	12,209	5,734	7,098	2,218

Додаток Н

Таблиця Н.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Альтмана Е.
для ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
К ₁ – середньорічна величина власних оборотних коштів / середньорічна вартість активів	0,631	0,757	0,771	0,770	0,810	0,180
К ₂ – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,638	0,307	0,027	0,129	0,014	-0,624
К ₃ – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,638	0,307	0,027	0,129	0,014	-0,624
К ₄ – середньорічна вартість власного капіталу / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	2,707	4,545	5,666	6,080	7,863	5,156
К ₅ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	1,228	0,559	0,273	0,243	0,500	-0,728

Додаток П

Таблиця П.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Спрінгейта Г.
для ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
К ₁ – середньорічна величина власних оборотних коштів / середньорічна вартість активів	0,631	0,757	0,771	0,770	0,810	0,180
К ₂ – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,638	0,307	0,027	0,129	0,014	-0,624
К ₃ – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) / середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень	4,173	2,892	0,311	1,560	0,166	-4,007
К ₄ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	1,228	0,559	0,273	0,243	0,500	-0,728

Додаток Р

Таблиця Р.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Ліса Р.
для ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁ – середньорічна вартість оборотних активів / середньорічна вартість активів	0,900	0,938	0,921	0,911	0,923	0,023
X ₂ – валовий прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,394	0,116	0,024	0,049	0,108	-0,286
X ₃ – нерозподілений прибуток (непокритий збиток) / середньорічна вартість активів	0,817	0,826	0,737	0,807	0,783	-0,034
X ₄ – середньорічна вартість власного капіталу / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	2,707	4,545	5,666	6,080	7,863	5,156

Додаток С

Таблиця С.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Таффлера Р.
для ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁ – валовий: прибуток (збиток) / середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень	2,573	1,093	0,284	0,594	1,268	-1,305
X ₂ – середньорічна вартість оборотних активів / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	3,338	5,200	6,141	6,449	8,183	4,845
X ₃ – середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень / середньорічна вартість активів	0,153	0,106	0,086	0,083	0,085	-0,068
X ₄ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	1,228	0,559	0,273	0,243	0,500	-0,728

Додаток Т

Таблиця Т.1

**Розрахунок показників багатфакторної моделі оцінки
ймовірності настання банкрутства Терещенка О. (універсальна
дискримінанта) для ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
К ₁ – cash-flow (чистий прибуток + амортизація) / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	2,412	1,736	0,241	1,001	0,221	-2,192
К ₂ – середньорічна вартість активів / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	3,707	5,545	6,666	7,080	8,863	5,156
К ₃ – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,638	0,307	0,027	0,129	0,014	-0,624
К ₄ – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) / чистий дохід від реалізації продукції	0,520	0,550	0,098	0,530	0,028	-0,491
К ₅ – середньорічна величина запасів / чистий дохід від реалізації продукції	0,202	0,291	0,863	1,541	0,832	0,630
К ₆ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	1,228	0,559	0,273	0,243	0,500	-0,728

Додаток У

Таблиця У.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Матвійчука А.
для ТОВ “Востокстройгаз” Новосанжарського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁ – оборотні активи / необоротні активи	12,706	17,263	8,703	11,947	12,118	-0,588
X ₂ – чистий дохід від реалізації продукції / поточні зобов'язання	8,544	4,613	3,986	2,377	6,917	-1,627
X ₃ – чистий дохід від реалізації продукції / власний капітал	1,171	0,574	0,316	0,263	0,559	-0,611
X ₄ – баланс / чистий дохід від реалізації продукції	1,066	2,092	3,649	4,461	1,933	0,866
X ₅ – (оборотні активи – поточні зобов'язання) / оборотні активи	0,882	0,890	0,923	0,898	0,919	0,037
X ₆ – (довгострокові зобов'язання + поточні зобов'язання) / баланс	0,199	0,167	0,133	0,148	0,075	-0,124
X ₇ – власний капітал / (забезпечення наступних витрат і платежів + довгострокові зобов'язання + поточні зобов'язання)	4,027	4,985	6,531	5,739	12,369	8,342

Додаток Ф

Таблиця Ф.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Альтмана Е.
для ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
К ₁ – середньорічна величина власних оборотних коштів / середньорічна вартість активів	0,509	0,509	0,486	0,483	0,488	-0,022
К ₂ – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,322	0,040	0,176	0,121	0,058	-0,264
К ₃ – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,322	0,040	0,176	0,121	0,058	-0,264
К ₄ – середньорічна вартість власного капіталу / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	1,869	1,869	1,598	2,091	2,698	0,828
К ₅ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	0,613	0,146	0,439	0,330	0,259	-0,354

Додаток Х

Таблиця Х.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Спрінгейта Г.
для ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
К ₁ – середньорічна величина власних оборотних коштів / середньорічна вартість активів	0,509	0,509	0,486	0,483	0,488	-0,022
К ₂ – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,322	0,040	0,176	0,121	0,058	-0,264
К ₃ – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) / середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень	0,924	0,116	0,457	0,373	0,216	-0,709
К ₄ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	0,613	0,146	0,439	0,330	0,259	-0,354

Додаток Ц

Таблиця Ц.1

**Розрахунок показників багатofакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Ліса Р.
для ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁ – середньорічна вартість оборотних активів / середньорічна вартість активів	0,858	0,858	0,871	0,807	0,758	-0,100
X ₂ – валовий прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,260	0,070	0,154	0,151	0,035	-0,225
X ₃ – нерозподілений прибуток (непокритий збиток) / середньорічна вартість активів	0,628	0,668	0,701	0,657	0,622	-0,006
X ₄ – середньорічна вартість власного капіталу / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	1,869	1,869	1,598	2,091	2,698	0,828

Додаток Ш

Таблиця Ш.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Таффлера Р.
для ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁ – валовий: прибуток (збиток) / середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень	0,747	0,202	0,401	0,468	0,131	-0,616
X ₂ – середньорічна вартість оборотних активів / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	2,461	2,461	2,264	2,493	2,803	0,342
X ₃ – середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень / середньорічна вартість активів	0,349	0,349	0,385	0,324	0,270	-0,078
X ₄ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	0,613	0,146	0,439	0,330	0,259	-0,354

Додаток Щ

Таблиця Щ.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Терещенка О. (універсальна
дискримінанта) для ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
К ₁ – cash-flow (чистий прибуток + амортизація) / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	0,953	0,155	0,486	0,404	0,281	-0,672
К ₂ – середньорічна вартість активів / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	2,869	2,869	2,598	3,091	3,698	0,828
К ₃ – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,322	0,040	0,176	0,121	0,058	-0,264
К ₄ – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) / чистий дохід від реалізації продукції	0,526	0,276	0,401	0,365	0,225	-0,301
К ₅ – середньорічна величина запасів / чистий дохід від реалізації продукції	0,226	0,949	0,573	0,801	0,962	0,736
К ₆ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	0,613	0,146	0,439	0,330	0,259	-0,354

Додаток Ю

Таблиця Ю.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Матвійчука А.
для ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁ – оборотні активи / необоротні активи	7,072	5,166	8,212	2,693	3,577	-3,495
X ₂ – чистий дохід від реалізації продукції / поточні зобов'язання	1,499	0,505	0,807	1,426	0,757	-0,742
X ₃ – чистий дохід від реалізації продукції / власний капітал	0,970	0,217	0,624	0,405	0,341	-0,629
X ₄ – баланс / чистий дохід від реалізації продукції	1,698	6,586	2,841	3,171	4,251	2,553
X ₅ – (оборотні активи – поточні зобов'язання) / оборотні активи	0,551	0,641	0,511	0,697	0,602	0,051
X ₆ – (довгострокові зобов'язання + поточні зобов'язання) / баланс	0,393	0,300	0,436	0,221	0,311	-0,082
X ₇ – власний капітал / (забезпечення наступних витрат і платежів + довгострокові зобов'язання + поточні зобов'язання)	1,545	2,329	1,294	3,522	2,218	0,673

Додаток Я

Таблиця Я.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Альтмана Е.
для ПП “імені Калашника” Полтавського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
К ₁ – середньорічна величина власних оборотних коштів / середньорічна вартість активів	0,561	0,518	0,455	0,460	0,474	-0,086
К ₂ – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,431	0,265	0,125	0,021	0,038	-0,393
К ₃ – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,431	0,265	0,125	0,021	0,038	-0,393
К ₄ – середньорічна вартість власного капіталу / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	22,862	11,628	10,376	12,649	11,010	-11,852
К ₅ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	1,059	0,948	0,859	0,814	0,905	-0,154

Додаток АА

Таблиця АА.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Спрінгейта Г.
для ПП “імені Калашника” Полтавського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
К ₁ – середньорічна величина власних оборотних коштів / середньорічна вартість активів	0,561	0,518	0,455	0,460	0,474	-0,086
К ₂ – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,431	0,265	0,125	0,021	0,038	-0,393
К ₃ – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) / середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень	10,915	4,428	1,945	0,329	0,467	-10,448
К ₄ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	1,059	0,948	0,859	0,814	0,905	-0,154

Додаток АБ

Таблиця АБ.1

**Розрахунок показників багатфакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Ліса Р.
для ПП “імені Калашника” Полтавського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁ – середньорічна вартість оборотних активів / середньорічна вартість активів	0,603	0,598	0,543	0,533	0,558	-0,045
X ₂ – валовий прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,441	0,354	0,206	0,109	0,135	-0,306
X ₃ – нерозподілений прибуток (непокритий збиток) / середньорічна вартість активів	1,129	1,014	0,940	0,901	0,907	-0,222
X ₄ – середньорічна вартість власного капіталу / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	22,862	11,628	10,376	12,649	11,010	-11,852

Додаток АВ

Таблиця АВ.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Таффлера Р.
для ПП “імені Калашника” Полтавського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁ – валовий: прибуток (збиток) / середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень	11,170	5,910	3,207	1,723	1,666	-9,503
X ₂ – середньорічна вартість оборотних активів / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	14,380	7,546	6,172	7,272	6,698	-7,682
X ₃ – середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень / середньорічна вартість активів	0,039	0,060	0,064	0,064	0,081	0,042
X ₄ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	1,059	0,948	0,859	0,814	0,905	-0,154

Додаток АГ

Таблиця АГ.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Терещенка О. (універсальна
дискримінанта) для ПП “імені Калашника” Полтавського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
К ₁ – cash-flow (чистий прибуток + амортизація) / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	11,469	4,133	2,303	1,819	1,694	-9,776
К ₂ – середньорічна вартість активів / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	23,862	12,628	11,376	13,649	12,010	-11,852
К ₃ – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,431	0,265	0,125	0,021	0,038	-0,393
К ₄ – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) / чистий дохід від реалізації продукції	0,407	0,280	0,146	0,026	0,042	-0,365
К ₅ – середньорічна величина запасів / чистий дохід від реалізації продукції	0,458	0,505	0,543	0,569	0,502	0,044
К ₆ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	1,059	0,948	0,859	0,814	0,905	-0,154

Додаток АД

Таблиця АД.1

**Розрахунок показників багатфакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Матвійчука А.
для ПП “імені Калашника” Полтавського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁ – оборотні активи / необоротні активи	1,809	1,297	1,093	1,190	1,333	-0,476
X ₂ – чистий дохід від реалізації продукції / поточні зобов'язання	22,632	10,801	15,247	11,141	9,939	-12,693
X ₃ – чистий дохід від реалізації продукції / власний капітал	0,905	0,909	0,889	0,878	0,971	0,066
X ₄ – баланс / чистий дохід від реалізації продукції	1,150	1,233	1,209	1,235	1,130	-0,019
X ₅ – (оборотні активи – поточні зобов'язання) / оборотні активи	0,940	0,867	0,896	0,866	0,844	-0,096
X ₆ – (довгострокові зобов'язання + поточні зобов'язання) / баланс	0,039	0,108	0,069	0,077	0,089	0,050
X ₇ – власний капітал / (забезпечення наступних витрат і платежів + довгострокові зобов'язання + поточні зобов'язання)	24,930	8,254	13,443	11,943	10,236	-14,694

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Альтмана Е.
для АОПШ “Великосорочинське” Миргородського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
К ₁ – середньорічна величина власних оборотних коштів / середньорічна вартість активів	0,572	0,620	0,640	0,605	0,559	-0,013
К ₂ – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,364	0,224	0,175	0,185	0,101	-0,263
К ₃ – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,364	0,224	0,175	0,185	0,101	-0,263
К ₄ – середньорічна вартість власного капіталу / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	5,580	9,881	28,597	25,001	23,026	17,446
К ₅ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	0,921	0,715	0,764	0,728	0,676	-0,244

Додаток АЖ

Таблиця АЖ.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Спрінгейта Г.
для АОПШ “Великосорочинське” Миргородського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
К ₁ – середньорічна величина власних оборотних коштів / середньорічна вартість активів	0,572	0,620	0,640	0,605	0,559	-0,013
К ₂ – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,364	0,224	0,175	0,185	0,101	-0,263
К ₃ – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток) / середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень	2,559	2,442	5,168	4,799	2,436	-0,123
К ₄ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	0,921	0,715	0,764	0,728	0,676	-0,244

Додаток АИ

Таблиця АИ.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Ліса Р.
для АОПШ “Великосорочинське” Миргородського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁ – середньорічна вартість оборотних активів / середньорічна вартість активів	0,724	0,712	0,674	0,643	0,601	-0,123
X ₂ – валовий прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,436	0,250	0,227	0,212	0,174	-0,262
X ₃ – нерозподілений прибуток (непокритий збиток) / середньорічна вартість активів	0,992	0,991	1,000	1,032	0,990	-0,002
X ₄ – середньорічна вартість власного капіталу / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	5,580	9,881	28,597	25,001	23,026	17,446

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Таффлера Р.
для АОПШ “Великосорочинське” Миргородського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁ – валовий: прибуток (збиток) / середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень	3,066	2,731	6,733	5,500	4,181	1,115
X ₂ – середньорічна вартість оборотних активів / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	4,765	7,742	19,955	16,724	14,435	9,670
X ₃ – середньорічна величина поточних зобов'язань і забезпечень / середньорічна вартість активів	0,142	0,092	0,034	0,038	0,042	-0,101
X ₄ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	0,921	0,715	0,764	0,728	0,676	-0,244

Додаток АЛ

Таблиця АЛ.1

**Розрахунок показників багатфакторної моделі оцінки ймовірності
настання банкрутства Терещенка О. (універсальна дискримінанта)**

для АОПШ “Великосорочинське” Миргородського району

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
К ₁ – cash-flow (чистий прибуток + амортизація) / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	2,574	2,747	6,139	5,624	3,439	0,865
К ₂ – середньорічна вартість активів / середньорічна величина зобов'язань і забезпечень	6,580	10,881	29,597	26,001	24,026	17,446
К ₃ – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) / середньорічна вартість активів	0,364	0,224	0,175	0,185	0,101	-0,263
К ₄ – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток) / чистий дохід від реалізації продукції	0,396	0,313	0,229	0,254	0,150	-0,246
К ₅ – середньорічна величина запасів / чистий дохід від реалізації продукції	0,662	0,877	0,825	0,790	0,810	0,148
К ₆ – чистий дохід від реалізації продукції / середньорічна вартість активів	0,921	0,715	0,764	0,728	0,676	-0,244

Додаток АМ

Таблиця АМ.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки ймовірності настання банкрутства Матвійчука А.
для АОПШ “Великосорочинське” Миргородського району
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁ – оборотні активи / необоротні активи	2,829	2,194	1,988	1,667	1,376	-1,453
X ₂ – чистий дохід від реалізації продукції / поточні зобов'язання	4,663	23,414	18,891	17,066	14,541	9,878
X ₃ – чистий дохід від реалізації продукції / власний капітал	0,894	0,701	0,745	0,691	0,670	-0,224
X ₄ – баланс / чистий дохід від реалізації продукції	1,334	1,470	1,396	1,506	1,561	0,227
X ₅ – (оборотні активи – поточні зобов'язання) / оборотні активи	0,782	0,958	0,943	0,938	0,924	0,141
X ₆ – (довгострокові зобов'язання + поточні зобов'язання) / баланс	0,161	0,029	0,038	0,039	0,044	-0,117
X ₇ – власний капітал / (забезпечення наступних витрат і платежів + довгострокові зобов'язання + поточні зобов'язання)	5,195	33,412	25,365	24,708	21,697	16,502

**Розрахунок показників багатofакторної
моделі оцінки фінансового стану СФГ “Верест”
Глобинського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	6,923	0,158	0,353	0,346	0,002	-6,921
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	26,231	5,596	7,235	1,733	0,640	-25,590
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	1,000	0,968	1,000	0,960	0,939	-0,061
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,467	0,467	0,323	0,347	0,260	-0,207
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	1,500	1,867	1,313	1,136	0,952	-0,548
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,407	0,341	0,169	0,197	0,079	-0,329
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,275	0,262	0,077	0,110	0,052	-0,223
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	24,575	15,470	15,045	5,378	3,803	-20,772

Додаток АП

Таблиця АП.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану СФГ “С.Г.М.”
Великобагачанського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,000	0,070	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	4,762	1,970	1,016	2,689	3,686	-1,076
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,883	0,741	0,658	0,833	0,769	-0,114
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,120	0,099	0,187	0,380	0,319	0,199
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,880	0,901	0,813	0,620	0,681	-0,199
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,821	0,714	0,582	0,690	0,680	-0,141
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	2,153	1,718	0,880	1,292	1,762	-0,392
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,291	0,323	0,288	0,244	0,085	-0,206
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,727	0,134	0,146	0,183	0,045	-0,682
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	26,835	5,117	1,810	2,126	8,601	-18,233

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану СТОВ “Селецька”
Оржицького району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,011	0,011	0,002	0,034	0,200	0,190
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	2,194	1,539	1,190	2,015	2,682	0,488
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,618	0,517	0,474	0,773	0,875	0,257
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,868	0,904	0,868	0,886	0,876	0,008
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	4,697	2,080	1,338	1,558	1,426	-3,272
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,207	0,119	0,110	0,159	0,255	0,048
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,442	0,053	0,066	0,131	0,155	-0,287
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	2,564	1,875	1,396	1,617	4,761	2,197

Додаток АС

Таблиця АС.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану СФГ “Сяйво”
Хорольського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	3,176	0,089	0,002	0,526	0,306	-2,870
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	308,471	16,020	5,752	111,579	4,177	-304,293
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	1,000	0,950	0,956	1,000	0,970	-0,030
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,905	0,832	0,667	0,663	0,660	-0,245
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	8,776	6,583	1,568	1,564	1,208	-7,569
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,783	0,612	0,168	0,085	0,075	-0,708
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,766	0,364	0,093	0,055	0,047	-0,719
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	200,882	26,638	10,792	10,065	10,061	-190,822

**Розрахунок показників багатofакторної
моделі оцінки фінансового стану СФГ “Перлина”
Лубенського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,071	0,141	0,081	0,056	0,000	-0,071
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	2,576	1,347	1,050	0,406	0,450	-2,126
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,667	0,680	0,700	0,609	0,633	-0,034
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,667	0,614	0,624	0,438	0,326	-0,341
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,333	0,386	0,376	0,562	0,674	0,341
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,325	0,235	0,333	0,214	0,161	-0,164
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	0,759	0,493	0,579	0,319	0,291	-0,468
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,323	0,256	0,209	0,230	0,069	-0,254
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,290	0,214	0,175	0,182	0,053	-0,237
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	2,587	8,243	4,569	1,421	1,445	-1,142

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану ТОВ “Околиця”
Зіньківського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	1,304	0,121	0,061	0,035	0,005	-1,299
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	14,430	5,225	1,933	1,020	1,114	-13,317
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,964	0,899	0,808	0,679	0,667	-0,297
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,717	0,742	0,667	0,544	0,483	-0,234
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	6,387	2,808	1,580	1,007	1,217	-5,169
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,556	0,285	0,020	0,085	0,024	-0,531
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,549	0,152	0,008	0,048	0,014	-0,535
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	9,486	7,660	5,893	5,690	4,966	-4,519

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану СТОВ “Прогрес”
Гребінківського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,015	0,034	0,002	0,016	0,015	0,000
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,332	1,276	0,632	0,172	0,408	0,076
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,736	0,836	0,390	0,435	0,481	-0,255
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,032	0,577	0,414	0,000	0,000	-0,032
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,968	0,423	0,586	1,000	1,000	0,032
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,245	0,457	0,073	0,140	0,392	0,147
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	0,526	0,784	0,076	0,117	0,378	-0,148
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,310	0,345	0,065	0,150	0,178	-0,132
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,453	0,418	0,061	0,095	0,128	-0,325
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	0,413	2,436	1,040	0,573	0,495	0,082

Додаток АХ

Таблиця АХ.1

**Розрахунок показників багатofакторної
моделі оцінки фінансового стану ТОВ “Річленд інвест”
Балаклійського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,043	0,121	2,289	1,450	0,446	0,403
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,632	1,318	5,881	15,710	2,334	1,702
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,787	0,882	0,933	0,941	0,889	0,102
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,730	0,217	0,217
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	0,270	0,783	-0,217
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,629	0,753	0,764	0,788	0,819	0,190
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	0,863	1,090	1,597	1,260	1,092	0,229
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,640	0,500	0,511	0,571	0,510	-0,130
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,474	0,271	0,354	0,200	0,291	-0,183
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	5,117	6,953	11,653	19,834	5,819	0,702

Додаток АЦ

Таблиця АЦ.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану ТОВ “Омбілік-агро”
Валківського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,101	0,245	0,111	0,007	0,022	-0,080
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	1,863	0,336	0,484	0,331	0,306	-1,557
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,393	0,360	0,020	0,238	0,282	-0,111
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,497	0,279	0,432	0,000	0,000	-0,497
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,503	0,721	0,568	1,000	1,000	0,497
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,391	-0,694	-6,059	-0,452	-0,516	-0,907
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	0,717	-0,962	-0,210	-0,233	-0,390	-1,107
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	-0,065	0,338	-0,686	0,191	0,086	0,151
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	-0,113	0,375	-0,380	0,196	0,065	0,178
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	6,498	0,476	0,271	0,294	0,169	-6,329

Додаток АШ

Таблиця АШ.1

**Розрахунок показників багатofакторної
моделі оцінки фінансового стану ФГ “Альянс”
Зміївського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,001	0,008	0,001	0,000	0,001	-0,001
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	1,553	0,868	0,649	0,450	0,610	-0,943
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,782	0,556	0,500	0,435	0,455	-0,327
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,593	0,400	0,380	0,390	0,410	-0,183
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	1,457	0,755	0,500	0,355	0,410	-1,047
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,366	0,207	0,009	0,026	0,005	-0,360
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,366	0,124	0,004	0,012	0,003	-0,363
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	7,727	5,346	3,512	1,595	1,195	-6,532

Додаток АЩ

Таблиця АЩ.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану ПП “ЗОЛОТА НИВА 1”
Ізюмського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,022	0,084	0,889	0,750	0,061	0,039
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	2,394	2,594	3,754	4,748	3,502	1,108
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,667	0,800	0,824	0,833	0,778	0,111
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,610	0,658	0,879	0,820	0,779	0,169
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	16,053	2,633	5,857	5,857	4,037	-12,016
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,721	5,000	0,452	0,421	0,550	-0,171
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,362	0,100	0,119	0,091	0,061	-0,301
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	52,932	132,766	92,772	61,795	74,007	21,075

Додаток АЮ

Таблиця АЮ.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану СТОВ “Качалівське”
Краснокутського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,001	0,001	0,000	0,001	0,000	0,000
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	2,896	1,872	1,838	2,105	1,902	-0,995
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,795	0,753	0,709	0,718	0,715	-0,079
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,872	0,863	0,888	0,901	0,925	0,052
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	2,107	1,536	1,776	2,157	1,782	-0,326
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,756	0,424	0,192	0,008	0,389	-0,367
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,642	0,165	0,095	0,003	0,117	-0,525
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	22,688	15,546	9,427	12,963	29,092	6,404

Додаток АЯ

Таблиця АЯ.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану ПАТ “Ульяновське”
Богодухівського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,128	0,111	0,001	0,061	0,040	-0,088
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	1,404	0,903	0,722	0,442	0,793	-0,611
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,681	0,640	0,475	0,543	0,579	-0,102
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,797	0,734	0,684	0,487	0,667	-0,130
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	2,217	1,270	0,848	0,597	0,857	-1,360
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,286	0,000	-0,095	-0,097	0,046	-0,240
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,315	0,000	-0,064	-0,050	0,033	-0,282
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	41,591	15,036	8,188	8,613	9,423	-32,169

Додаток БА

Таблиця БА.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану СТОВ “Сівелір-агро”
Золочівського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,013	0,265	0,383	0,170	0,000	-0,012
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,390	5,655	7,013	3,876	1,151	0,760
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,476	0,926	0,878	0,900	0,720	0,244
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,529	0,362	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	0,471	0,638	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,410	0,732	0,611	0,630	0,431	0,021
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	0,410	1,947	2,200	1,360	1,240	0,830
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,444	0,375	0,286	0,447	0,222	-0,222
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,645	0,625	0,294	0,337	0,225	-0,420
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	0,476	1,159	10,398	7,782	12,282	11,807

Додаток ББ

Таблиця ББ.1

**Розрахунок показників багатofакторної
моделі оцінки фінансового стану ТОВ “Агротехніка 2007”
Дергачівського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.**

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	1,259	0,944	0,371	0,676	0,008	-1,251
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	6,444	18,250	0,584	2,757	1,006	-5,439
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,941	1,000	0,829	0,919	0,902	-0,039
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,550	0,560	0,448	0,559	0,216	-0,334
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	1,350	1,373	0,867	1,727	1,026	-0,324
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,237	0,279	0,174	0,144	0,070	-0,167
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,290	0,386	0,133	0,136	0,077	-0,213
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	30,472	51,000	1,350	1,485	1,677	-28,795

Додаток БВ

Таблиця БВ.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі оцінки
фінансового стану ТОВ Агропромислове об'єднання "Мрія"
Коломацького району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,156	2,500	0,192	0,030	0,053	-0,103
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	27,406	13,619	3,425	0,939	0,892	-26,514
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,933	0,833	0,917	0,857	0,867	-0,066
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,914	0,932	0,782	0,425	0,364	-0,550
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,086	0,068	0,218	0,575	0,636	0,550
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,566	0,330	0,391	0,400	0,354	-0,212
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	1,218	0,773	0,848	0,811	0,760	-0,457
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,459	0,269	0,108	0,076	0,160	-0,299
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,444	0,239	0,070	0,052	0,110	-0,334
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	12,139	18,624	5,294	2,547	2,217	-9,922

Додаток БГ

Таблиця БГ.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану ТОВ “Козачанське”
Золочівського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	27,778	0,487	0,260	0,111	0,079	-27,699
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	132,194	4,756	6,177	1,817	3,456	-128,738
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	1,000	0,862	0,914	0,753	0,831	-0,169
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,836	0,740	0,792	0,810	0,729	-0,107
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	4,025	4,512	2,800	1,469	2,688	-1,337
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,537	0,275	0,088	0,172	0,018	-0,519
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,746	0,227	0,052	0,074	0,016	-0,730
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	41,099	84,406	88,180	72,872	20,617	-20,482

Додаток БД

Таблиця БД.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану ТОВ “Агро-інвест”
Дергачівського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,022	0,005	0,001	0,016	0,015	-0,008
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,518	0,533	0,719	0,563	0,983	0,465
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,410	0,329	0,559	0,500	0,564	0,154
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,080	0,038	0,368	0,100	0,290	0,210
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	0,107	0,040	0,639	0,200	1,034	0,927
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,419	0,161	0,240	0,100	0,037	-0,382
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,383	0,053	0,163	0,056	0,017	-0,366
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	0,583	0,542	0,959	4,287	6,274	5,691

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану ПСП Агрофірма “Піонер”
Охтирського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,016	0,029	0,056	0,025	0,022	0,006
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,036	0,043	0,086	0,066	0,043	0,007
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,610	0,764	0,841	0,769	0,790	0,180
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,079	0,077	0,033	0,000	0,061	-0,018
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,921	0,923	0,967	1,000	0,939	0,018
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,120	0,238	0,397	0,514	0,443	0,323
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	0,162	0,457	0,701	0,655	0,597	0,435
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,233	0,457	0,291	0,208	0,172	-0,061
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,138	0,333	0,258	0,138	0,097	-0,041
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	0,016	0,018	0,028	0,057	0,046	0,030

Додаток БЖ

Таблиця БЖ.1

**Розрахунок показників багатфакторної моделі оцінки
фінансового стану ТОВ “Білопільська аграрна компанія”
Білопільського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,000	0,031	0,000	0,011	0,012	0,012
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	2,863	8,911	4,501	7,309	6,199	3,335
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,679	0,897	0,769	0,892	0,714	0,036
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,001	0,586	0,586
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	0,999	0,414	-0,586
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	1,000	1,000	1,000	1,000	0,750	-0,250
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	21,591	28,571	17,647	4,125	6,122	-15,468
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	1,091	0,600	0,490	0,500	0,044	-1,047
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,659	0,232	0,144	0,058	0,018	-0,641
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	21,102	30,643	14,001	9,135	9,088	-12,014

Додаток БИ

Таблиця БИ.1

**Розрахунок показників багатфакторної моделі оцінки
фінансового стану Фермерське господарство “Едельвейс-2007”**

Буринського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,135	0,001	0,001	0,001	0,011	-0,124
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,875	0,582	0,339	0,028	0,036	-0,839
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,660	0,758	0,741	0,740	0,773	0,113
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,776	0,560	0,600	0,459	0,435	-0,340
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	0,914	0,800	0,735	0,507	0,536	-0,378
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,295	0,405	-0,102	0,167	0,110	-0,186
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,333	0,293	-0,068	0,144	0,095	-0,238
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	0,278	1,147	2,276	0,348	0,068	-0,209

Додаток БК

Таблиця БК.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану ТОВ “Компанія “Суми-агро”
Великописарівського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,019	0,005	0,003	0,031	0,013	-0,005
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	47,463	8,828	7,637	0,274	0,217	-47,246
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,971	0,918	0,925	0,526	0,520	-0,451
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,947	0,953	0,924	0,520	0,481	-0,466
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	4,293	3,432	2,410	0,456	0,368	-3,926
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,347	0,333	0,268	0,056	0,039	-0,308
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,654	0,262	0,216	0,020	0,022	-0,632
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	38,183	14,341	8,688	7,196	4,425	-33,758

**Розрахунок показників
багатофакторної моделі оцінки ТОВ “Ряснянське”
Краснопільського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,005	0,002	0,001	0,001	0,009	0,004
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,468	0,293	0,172	0,240	0,183	-0,285
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	-0,313	-0,700	-0,778	-0,300	-0,228	0,085
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,097	0,097
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	0,903	-0,097
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	1,764	1,329	1,429	2,179	3,105	1,341
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	-4,704	-3,212	-3,072	-2,000	-2,185	2,519
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	-0,095	-0,763	-0,061	0,182	0,167	0,262
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	-0,103	-0,284	-0,032	0,091	0,078	0,181
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	0,528	0,392	0,462	11,262	6,430	5,902

Додаток БМ

Таблиця БМ.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану СТОВ імені Шевченка
Лебединського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	5,563	7,500	7,273	1,111	1,650	-3,913
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	11,313	16,665	28,909	4,987	8,185	-3,128
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,204	0,170	0,262	0,126	0,163	-0,041
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,796	0,830	0,738	0,874	0,837	0,041
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,627	0,614	0,547	0,525	0,500	-0,127
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	1,327	1,433	1,388	1,167	1,183	-0,144
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,525	0,451	0,319	0,263	0,210	-0,315
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,340	0,296	0,194	0,135	0,100	-0,240
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	8,164	12,423	18,035	9,518	5,325	-2,839

Додаток БН

Таблиця БН.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану СВК “Колядинець”
Липоводолинського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,260	0,313	0,322	0,004	0,002	-0,258
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	7,860	6,000	5,696	2,658	0,971	-6,889
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,892	0,911	0,896	0,868	0,830	-0,062
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,744	0,644	0,558	0,408	0,330	-0,414
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,256	0,356	0,442	0,592	0,670	0,414
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,770	0,756	0,744	0,717	0,682	-0,088
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	1,187	1,250	1,328	1,166	0,968	-0,219
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,186	0,159	0,045	0,050	-0,040	-0,226
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,191	0,178	0,047	0,055	-0,036	-0,227
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	9,167	12,690	11,752	6,964	2,556	-6,611

Додаток БП

Таблиця БП.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану ПП “Засулля-5”
Недригайлівського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,002	0,002	0,138	0,045	0,010	0,009
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	4,682	7,738	14,462	1,423	0,963	-3,718
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,350	0,520	0,940	0,600	0,319	-0,031
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,737	0,817	0,034	0,000	0,000	-0,737
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,263	0,183	0,966	1,000	1,000	0,737
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,805	0,915	0,884	0,873	0,895	0,091
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	2,012	1,700	9,441	1,516	0,938	-1,074
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,393	0,333	0,250	-0,344	-0,125	-0,518
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,600	0,252	0,352	-0,508	-0,177	-0,777
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	3,404	5,323	12,253	5,425	1,937	-1,467

Додаток БР

Таблиця БР.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану ТОВ “Райз північ”
Сумського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,001	0,004	0,000	0,001	0,000	-0,001
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	1,451	1,777	0,358	0,716	0,857	-0,594
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,308	0,459	0,046	0,307	0,170	-0,137
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,032	0,032
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	0,968	-0,032
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	1,000	1,000	-3,318	0,783	0,500	-0,500
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	53,333	7,568	-0,348	0,537	0,390	-52,944
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,696	0,667	-0,908	0,338	0,001	-0,695
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,554	0,212	-0,026	0,444	0,001	-0,553
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	4,182	5,575	0,888	1,792	4,980	0,798

Додаток БС

Таблиця БС.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану СФГ “Урожай”
Роменського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	34,286	9,286	13,488	0,058	4,516	-29,770
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	77,643	26,071	31,628	9,587	11,613	-66,030
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	1,000	0,966	1,000	0,968	0,976	-0,024
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,517	0,349	0,259	0,081	0,139	-0,378
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,483	0,651	0,741	0,919	0,861	0,378
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,709	0,679	0,756	0,639	0,554	-0,155
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	2,960	1,498	1,700	1,618	1,271	-1,689
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,500	0,406	0,533	0,410	0,393	-0,107
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,813	0,255	0,432	0,296	0,297	-0,515
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	27,904	29,834	20,372	27,759	25,429	-2,474

Додаток БТ

Таблиця БТ.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану СВК “Козацький”
Звенигородського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	1,000	4,000	0,917	1,083	1,615	0,615
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	6,888	18,491	10,092	8,592	8,162	1,274
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,981	1,000	0,987	0,988	0,989	0,007
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,845	0,852	0,750	0,759	0,742	-0,104
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	1,211	1,228	1,267	1,212	1,200	-0,011
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,211	0,158	0,200	0,103	0,071	-0,141
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,190	0,150	0,187	0,094	0,067	-0,123
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	7,285	8,508	11,257	8,519	7,210	-0,075

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану ТОВ “Промінь-АА”
Тальнівського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,037	0,118	0,543	0,526	2,333	2,296
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,112	1,063	6,131	4,947	7,900	7,788
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,690	0,910	0,708	0,769	0,714	0,025
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,909	0,949	0,951	0,951
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	0,091	0,051	0,049	-0,951
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,450	0,593	0,459	0,530	0,520	0,070
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	0,540	1,017	0,698	0,646	0,625	0,085
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,431	0,310	0,308	0,273	0,169	-0,262
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,378	0,332	0,336	0,240	0,163	-0,215
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	20,104	18,771	29,062	13,442	6,565	-13,540

**Розрахунок показників багатofакторної
моделі оцінки фінансового стану СТОВ “Агроко”
Чорнобаївського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,070	0,016	0,038	0,011	0,025	-0,045
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,289	0,494	0,514	0,606	0,611	0,321
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,885	0,867	0,853	0,780	0,841	-0,044
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,043	0,014	0,000	0,000	0,000	-0,043
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,957	0,986	1,000	1,000	1,000	0,043
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,261	0,308	0,310	0,344	0,378	0,118
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	0,779	0,860	0,818	0,786	0,859	0,080
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,207	0,130	0,107	0,130	0,137	-0,070
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,122	0,107	0,097	0,104	0,113	-0,009
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	1,894	2,514	3,196	3,931	4,412	2,519

Додаток БХ

Таблиця БХ.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану ТОВ “Олімп”
Кам’янського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,051	1,530	1,358	0,411	0,662	0,611
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	1,136	1,861	1,924	0,981	1,672	0,536
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,640	0,811	0,818	0,816	0,839	0,199
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов’язань і забезпечень (Кдзз)	0,005	0,000	0,000	0,000	0,000	-0,005
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов’язань і забезпечень (Кпзз)	0,995	1,000	1,000	1,000	1,000	0,005
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,606	0,727	0,611	0,600	0,538	-0,068
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	1,086	1,542	1,657	1,025	1,369	0,283
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,252	0,361	0,158	0,157	0,218	-0,034
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,332	0,419	0,148	0,101	0,216	-0,115
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	3,305	1,708	1,178	2,718	3,027	-0,277

Додаток БЦ

Таблиця БЦ.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки фінансового стану СТОВ “Агрофірма “Великий хутір”
Драбівського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,617	0,840	3,671	2,603	1,333	0,717
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	4,733	8,855	11,228	12,466	5,917	1,183
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,977	0,969	0,987	0,988	0,420	-0,557
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,690	0,613	0,689	0,671	-0,024	-0,714
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	1,146	1,324	1,275	1,250	-0,021	-1,167
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,394	0,351	0,220	0,147	0,202	-0,192
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,361	0,374	0,158	0,103	0,197	-0,164
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	7,795	9,533	11,893	20,578	11,914	4,119

Додаток БШ

Таблиця БШ.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки фінансового стану ТОВ “Черкаси-Дніпро агро”
Городищенського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,163	0,046	0,023	0,024	0,093	-0,070
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,640	0,546	0,641	1,578	3,263	2,623
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,309	0,576	0,627	0,650	0,606	0,298
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,030	0,056	0,235	0,582	0,582
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	0,970	0,944	0,765	0,418	-0,582
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,169	-0,061	0,203	0,462	0,546	0,377
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	0,169	-0,216	0,449	1,359	1,860	1,690
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,415	0,420	0,244	0,175	0,046	-0,369
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	1,054	0,778	0,195	0,168	0,043	-1,011
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	0,549	0,524	0,605	1,212	2,543	1,994

Додаток БЩ

Таблиця БЩ.1

**Розрахунок показників багатofакторної
моделі оцінки фінансового стану ПОП “Соколівка”
Жашківського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,408	0,004	0,062	0,003	0,077	-0,331
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	1,649	0,479	0,665	0,576	0,765	-0,884
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,912	0,897	0,950	0,917	0,923	0,011
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,577	0,500	0,347	0,427	0,400	-0,177
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	1,138	0,910	0,894	0,907	0,978	-0,160
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,357	0,269	0,277	0,232	0,069	-0,288
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,426	0,267	0,292	0,173	0,055	-0,370
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	1,762	0,835	0,631	0,743	1,280	-0,483

Додаток БЮ

Таблиця БЮ.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану ПСП “Плешкані”
Золотоніського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	1,308	0,606	0,380	0,206	1,063	-0,245
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	3,985	2,848	2,197	1,779	4,819	0,834
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,962	0,917	0,875	0,854	0,978	0,017
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,620	0,697	0,714	0,707	0,711	0,091
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	1,384	1,438	1,366	1,213	1,270	-0,114
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,314	0,416	0,110	0,261	0,131	-0,184
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,183	0,255	0,061	0,136	0,072	-0,111
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	4,037	2,313	1,882	1,619	2,070	-1,967

Додаток БЯ

Таблиця БЯ.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану СТОВ “Агрофірма “Агрорось”
Корсунь-Шевченківського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,040	0,588	0,136	0,278	0,005	-0,035
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	3,439	2,526	2,135	1,593	0,490	-2,949
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,867	0,889	0,826	0,750	0,821	-0,045
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,315	0,405	0,446	0,481	0,481
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	0,685	0,595	0,554	0,519	-0,481
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,685	0,694	0,684	0,624	0,639	-0,045
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	1,752	1,180	1,083	0,929	0,817	-0,935
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,472	0,278	0,267	0,111	0,100	-0,372
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,607	0,152	0,156	0,078	0,057	-0,550
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	8,237	7,794	3,285	2,415	1,631	-6,606

Додаток ВА

Таблиця ВА.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану ТОВ “Дзензелівське”
Маньківського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,016	0,000	0,000	0,000	0,018	0,002
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	2,733	2,784	2,623	3,417	4,606	1,874
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,833	0,813	0,792	0,680	0,806	-0,028
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,294	0,351	0,395	0,688	0,730	0,436
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,706	0,649	0,605	0,312	0,270	-0,436
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,580	0,569	0,421	0,571	0,552	-0,028
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	1,914	1,814	1,305	0,990	1,143	-0,771
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,400	0,345	0,313	0,307	0,306	-0,094
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,226	0,207	0,150	0,188	0,148	-0,078
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	3,691	11,822	29,998	8,658	11,631	7,940

Додаток ВБ

Таблиця ВБ.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану ПП “Валентина”
Бершадського району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,003	0,004	0,011	0,013	0,009	0,006
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,599	0,837	0,753	0,647	0,441	-0,157
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,567	0,647	0,727	0,679	0,690	0,123
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,676	0,727	0,663	0,537	0,500	-0,176
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	0,687	0,860	0,883	0,785	0,667	-0,020
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,460	0,409	0,354	0,273	0,060	-0,400
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,541	0,310	0,236	0,164	0,032	-0,510
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	3,779	4,193	4,633	5,512	5,176	1,398

Додаток ВВ

Таблиця ВВ.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі оцінки
фінансового стану ТОВ “Продовольча компанія “Зоря поділля”**

Гайсинського району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,070	0,085	0,097	0,016	0,018	-0,051
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	1,584	1,476	0,580	0,274	0,498	-1,087
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,458	0,531	0,708	0,571	0,667	0,208
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,193	0,052	0,095	0,083	0,000	-0,193
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,807	0,948	0,905	0,917	1,000	0,193
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,573	0,653	0,565	0,444	0,431	-0,141
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	2,054	3,265	0,947	0,466	0,617	-1,437
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,400	0,268	0,018	0,018	0,025	-0,375
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,571	0,211	0,007	0,013	0,029	-0,542
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	2,428	4,953	4,484	1,383	1,453	-0,975

Додаток ВГ

Таблиця ВГ.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану СТОВ “Нива”**

Іллінецького району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,443	8,100	0,160	0,147	0,367	-0,076
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,800	18,400	0,420	1,206	3,333	2,533
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,909	1,000	0,975	0,978	0,954	0,045
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,039	0,459	0,078	0,000	0,000	-0,039
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,961	0,541	0,922	1,000	1,000	0,039
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,250	0,393	0,513	0,568	0,742	0,492
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	1,042	1,264	1,000	1,042	1,179	0,138
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,171	0,304	0,355	0,137	0,189	0,017
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,185	0,340	0,324	0,139	0,182	-0,003
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	0,352	0,883	1,424	0,928	3,596	3,244

Додаток ВД

Таблиця ВД.1

**Розрахунок показників багатфакторної моделі оцінки
фінансового стану ПАТ “Продовольча компанія “Поділля”
Крижопільського району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,001	0,022	0,382	0,030	0,022	0,021
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	2,916	2,143	2,245	1,422	1,798	-1,118
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,621	0,656	0,852	0,788	0,897	0,276
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,358	0,102	0,206	0,066	0,000	-0,358
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,642	0,898	0,794	0,934	1,000	0,358
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,661	0,662	0,622	0,638	0,615	-0,046
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	3,967	3,302	1,375	1,231	1,289	-2,677
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,370	0,104	0,124	0,116	0,000	-0,370
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,455	0,095	0,071	0,097	0,000	-0,454
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	3,989	5,371	4,122	3,397	3,371	-0,618

Додаток ВЕ

Таблиця ВЕ.1

**Розрахунок показників багатфакторної моделі
оцінки фінансового стану Фермерське господарство “Україна”
Липовецького району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,250	0,041	0,001	0,007	0,011	-0,239
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,855	1,533	0,843	0,646	0,513	-0,342
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,733	0,708	0,720	0,621	0,591	-0,142
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,450	0,324	0,265	0,255	0,160	-0,290
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,550	0,676	0,735	0,745	0,840	0,290
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,273	0,412	0,444	0,333	0,000	-0,273
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	0,544	1,067	0,791	0,540	0,000	-0,544
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,281	0,328	0,080	0,020	-0,284	-0,565
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,193	0,303	0,049	0,013	-0,212	-0,405
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	10,732	25,221	24,061	9,710	5,759	-4,973

Додаток ВЖ

Таблиця ВЖ.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі оцінки
фінансового стану ТОВ “СХК “Вінницька промислова група”
Немирівський району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,001	0,000	0,033	0,000	0,003	0,002
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,127	0,228	0,278	0,725	0,519	0,392
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,196	0,157	0,312	0,271	0,350	0,154
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,364	0,170	0,222	0,181	0,301	-0,063
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,636	0,830	0,778	0,819	0,699	0,063
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	-2,364	-2,182	-0,379	0,262	0,273	2,636
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	-2,354	-0,999	-0,289	0,189	0,191	2,545
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,005	0,009	0,236	0,323	0,002	-0,003
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,003	0,004	0,209	0,186	0,001	-0,002
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	1,218	1,490	1,305	2,399	2,313	1,094

Додаток ВИ

Таблиця ВИ.1

**Розрахунок показників багатфакторної моделі оцінки
фінансового стану ВК “Агрокооператив приватних пайовиків “Золота
нива” Оратівського району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.**

[розраховано автором за даними підприємства]

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,044	0,050	0,006	0,003	0,026	-0,018
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,182	0,454	0,211	0,538	0,361	0,179
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,742	0,780	0,633	0,620	0,754	0,011
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,236	0,072	0,136	0,076	0,355	0,119
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,764	0,928	0,864	0,924	0,645	-0,119
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,469	0,493	0,329	0,312	0,235	-0,235
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	0,628	0,754	0,416	0,494	0,483	-0,145
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,275	0,257	0,087	0,188	0,062	-0,213
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,269	0,229	0,056	0,119	0,041	-0,229
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	1,539	0,776	0,600	0,598	0,659	-0,881

Додаток ВК

Таблиця ВК.1

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану СВК “Прогрес”
Піщанського району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	3,615	1,375	5,556	4,545	3,529	-0,086
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	4,196	2,306	7,861	5,800	4,635	0,439
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,957	0,953	1,000	0,923	1,000	0,043
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,594	0,543	0,000	0,000	0,000	-0,594
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,406	0,457	1,000	1,000	1,000	0,594
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,591	0,531	0,550	0,533	0,508	-0,083
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	1,083	1,000	1,185	1,185	1,350	0,266
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,340	0,283	0,271	0,261	0,152	-0,188
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,279	0,221	0,249	0,209	0,092	-0,186
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	0,486	1,237	3,000	4,710	4,570	4,084

**Розрахунок показників багатфакторної
моделі оцінки фінансового стану ТОВ “Дружба-М”
Погребищенського району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,006	0,031	0,031	0,020	0,035	0,029
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,464	0,550	0,604	0,690	0,517	0,053
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	-0,020	0,023	0,182	0,490	0,450	0,470
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,000
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	1,192	-7,026	0,080	0,490	0,519	-0,674
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	-0,044	-0,562	0,044	0,571	0,459	0,503
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	-0,105	0,030	0,105	0,419	0,042	0,147
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	-0,064	0,033	0,145	0,503	0,042	0,105
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	4,775	6,826	6,513	9,114	3,126	-1,648

Додаток ВМ

Таблиця ВМ.1

**Розрахунок показників багатофакторної моделі
оцінки фінансового стану ТОВ “Агрокомплекс “Зелена долина”
Томашпільського району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
X ₁	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	0,029	0,344	0,259	0,072	0,318	0,289
X ₂	Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кшл)	0,624	3,314	4,193	2,630	3,327	2,703
X ₃	Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,521	0,915	0,900	0,909	0,737	0,216
X ₄	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень (Кдзз)	0,545	0,000	0,000	0,000	0,783	0,237
X ₅	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень (Кпзз)	0,455	1,000	1,000	1,000	0,217	-0,237
X ₆	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кмвк)	0,316	0,840	0,767	0,760	0,286	-0,030
X ₇	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами (Кззвок)	0,335	1,361	1,226	1,277	0,685	0,350
X ₈	Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,370	0,450	0,365	0,156	0,017	-0,354
X ₉	Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,313	0,465	0,385	0,133	0,009	-0,303
X ₁₀	Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	0,558	2,622	22,125	22,053	14,100	13,542

Додаток ВН

Таблиця ВН.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) СФГ “Верест”
Глобинського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	44,000	15,556	24,500	7,196	5,395	-38,605
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	6,923	0,158	0,353	0,346	0,002	-6,921
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,006	0,040	0,008	0,033	0,074	0,068
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,500	1,867	1,313	1,136	0,952	-0,548
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,244	0,226	0,075	0,103	0,050	-0,194
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,579	0,534	0,198	0,244	0,084	-0,495
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,006	0,040	0,008	0,033	0,074	0,068

Додаток ВП

Таблиця ВП.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) СФГ “С.Г.М.”
Великобагачанського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	209,697	0,930	0,716	3,210	2,032	-207,665
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,000	0,070	0,000	0,000	0,000	0,000
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,135	0,352	0,561	0,242	0,235	0,100
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	2,153	1,718	0,880	1,292	1,762	-0,392
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,533	0,114	0,125	0,183	0,043	-0,490
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,410	0,476	0,415	0,286	0,092	-0,318
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,135	0,352	0,561	0,242	0,235	0,100

Додаток ВР

Таблиця ВР.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) СТОВ “Селецька”
Оржицького району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	1,144	0,111	0,155	0,927	15,361	14,217
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,011	0,011	0,002	0,034	0,200	0,190
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,588	0,913	1,108	0,293	0,143	-0,445
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	4,697	2,080	1,338	1,558	1,426	-3,272
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,309	0,043	0,071	0,133	0,150	-0,159
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,217	0,133	0,126	0,189	0,337	0,120
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,588	0,913	1,108	0,293	0,143	-0,445

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) СФГ “Сяйво”
Хорольського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	225,000	6,787	2,014	26,316	1,452	-223,548
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	3,176	0,089	0,002	0,526	0,306	-2,870
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,003	0,046	0,051	0,002	0,032	0,029
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	8,776	6,583	1,568	1,564	1,208	-7,569
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,554	0,300	0,098	0,054	0,045	-0,509
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	1,701	1,442	0,202	0,092	0,082	-1,620
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,003	0,046	0,051	0,002	0,032	0,029

Додаток ВТ

Таблиця ВТ.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) СФГ “Перлина”
Лубенського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	23,333	10,337	4,248	1,963	0,945	-22,388
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,071	0,141	0,081	0,056	0,000	-0,071
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,525	0,518	0,405	0,636	0,574	0,049
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,759	0,493	0,579	0,319	0,291	-0,468
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,233	0,184	0,160	0,150	0,051	-0,182
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,397	0,328	0,257	0,300	0,073	-0,323
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,525	0,518	0,405	0,636	0,574	0,049

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) ТОВ “Околиця”
Зіньківського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	12,788	1,457	0,153	0,735	0,197	-12,591
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,304	0,121	0,061	0,035	0,005	-1,299
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,043	0,108	0,222	0,456	0,483	0,439
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	6,387	2,808	1,580	1,007	1,217	-5,169
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,455	0,136	0,007	0,046	0,014	-0,441
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,981	0,382	0,020	0,093	0,025	-0,956
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,043	0,108	0,222	0,456	0,483	0,439

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) СТОВ “Прогрес”
Гребінківського району Полтавської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	5,375	27,032	0,259	0,622	0,604	-4,771
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,015	0,034	0,002	0,016	0,015	0,000
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,351	0,283	1,622	1,200	1,000	0,649
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,526	0,784	0,076	0,117	0,378	-0,148
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,431	0,345	0,046	0,091	0,119	-0,312
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,376	0,365	0,072	0,174	0,220	-0,156
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,351	0,283	1,622	1,200	1,000	0,649

Додаток ВХ

Таблиця ВХ.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) ТОВ “Річленд інвест”
Балаклійського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	20,904	11,371	33,246	27,737	7,403	-13,501
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,043	0,121	2,289	1,450	0,446	0,403
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,257	0,196	0,059	0,046	0,104	-0,153
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,863	1,090	1,597	1,260	1,092	0,229
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,360	0,245	0,307	0,188	0,283	-0,076
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	1,815	0,968	0,833	1,262	1,022	-0,793
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,257	0,196	0,059	0,046	0,104	-0,153

Додаток ВЦ

Таблиця ВЦ.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) ТОВ “Омбілік-агро”
Валківського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	-0,837	0,722	-0,867	0,201	0,098	0,935
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,101	0,245	0,111	0,007	0,022	-0,080
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	1,482	1,889	47,647	3,226	2,677	1,196
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,717	-0,962	-0,210	-0,233	-0,390	-1,107
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	-0,121	0,240	-0,417	0,162	0,071	0,192
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	-0,055	0,388	-0,350	0,226	0,094	0,149
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	1,482	1,889	47,647	3,226	2,677	1,196

Додаток ВШ

Таблиця ВШ.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) ФГ “Альянс”
Зміївського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	6,793	1,151	0,039	0,050	0,012	-6,781
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,001	0,008	0,001	0,000	0,001	-0,001
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,337	0,760	0,960	1,200	1,100	0,763
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,457	0,755	0,500	0,355	0,410	-1,047
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,309	0,100	0,004	0,011	0,003	-0,307
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,479	0,257	0,009	0,026	0,005	-0,474
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,337	0,760	0,960	1,200	1,100	0,763

Додаток ВЩ

Таблиця ВЩ.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) ПП “Золота нива 1”
Ізюмського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	158,007	14,251	23,443	6,477	29,516	-128,491
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,022	0,084	0,889	0,750	0,061	0,039
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,460	0,267	0,257	0,187	0,236	-0,224
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	16,053	2,633	5,857	5,857	4,037	-12,016
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,293	0,100	0,112	0,089	0,061	-0,232
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	1,078	2,110	0,471	0,378	0,330	-0,748
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,460	0,267	0,257	0,187	0,236	-0,224

Додаток ВЮ

Таблиця ВЮ.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) СТОВ “Качалівське”
Краснокутського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	22,742	3,500	1,229	0,095	6,022	-16,721
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,001	0,001	0,000	0,001	0,000	0,000
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,241	0,329	0,474	0,443	0,452	0,210
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	2,107	1,536	1,776	2,157	1,782	-0,326
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,466	0,144	0,089	0,003	0,108	-0,358
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	1,253	0,551	0,205	0,007	0,556	-0,697
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,241	0,329	0,474	0,443	0,452	0,210

Додаток ВЯ

Таблиця ВЯ.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) ПАТ “Ульяновське”
Богодухівського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	28,969	0,939	-0,484	-0,038	3,071	-25,898
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,128	0,111	0,001	0,061	0,040	-0,088
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,453	0,578	1,228	0,934	0,778	0,325
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	2,217	1,270	0,848	0,597	0,857	-1,360
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,277	0,000	-0,058	-0,046	0,033	-0,244
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,344	0,000	-0,083	-0,087	0,037	-0,307
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,453	0,578	1,228	0,934	0,778	0,325

Додаток ГА

Таблиця ГА.1

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності
настання банкрутства (Модель Л) СТОВ “Сівелір-агро”
Золочівського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	0,721	11,811	7,752	6,759	12,766	12,045
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,013	0,265	0,383	0,170	0,000	-0,012
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	1,100	0,080	0,142	0,107	0,417	-0,683
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,410	1,947	2,200	1,360	1,240	0,830
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,381	0,556	0,244	0,283	0,180	-0,201
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,508	0,452	0,320	0,555	0,260	-0,249
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	1,100	0,080	0,142	0,107	0,417	-0,683

Додаток ГБ

Таблиця ГБ.1

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності
настання банкрутства (Модель Л) ТОВ “Агротехніка 2007”
Дергачівського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.**

[розраховано автором за даними підприємства; 9]

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	90,000	124,615	1,242	1,716	0,698	-89,302
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,259	0,944	0,371	0,676	0,008	-1,251
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,034	0,007	0,214	0,109	0,116	0,082
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,350	1,373	0,867	1,727	1,026	-0,324
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,265	0,324	0,114	0,132	0,073	-0,192
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,272	0,373	0,216	0,167	0,075	-0,197
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,034	0,007	0,214	0,109	0,116	0,082

Додаток ГВ

Таблиця ГВ.1

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності настання
банкрутства (Модель Л) ТОВ Агропромислове об'єднання "Мрія"
Коломацького району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	81,087	40,972	6,351	2,936	7,012	-74,075
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,156	2,500	0,192	0,030	0,053	-0,103
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,067	0,118	0,100	0,145	0,108	0,040
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,218	0,773	0,848	0,811	0,760	-0,457
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,382	0,208	0,070	0,049	0,107	-0,275
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,733	0,365	0,120	0,081	0,178	-0,556
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,067	0,118	0,100	0,145	0,108	0,040

Додаток ГГ

Таблиця ГГ.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) ТОВ “Козачанське”
Золочівського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	118,919	26,190	10,714	9,434	0,443	-118,476
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	27,778	0,487	0,260	0,111	0,079	-27,699
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,005	0,152	0,094	0,310	0,186	0,182
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	4,025	4,512	2,800	1,469	2,688	-1,337
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,564	0,190	0,052	0,065	0,017	-0,547
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	1,171	0,379	0,098	0,207	0,018	-1,154
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,005	0,152	0,094	0,310	0,186	0,182

Додаток ГД

Таблиця ГД.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) ТОВ “Агро-інвест”
Дергачівського району Харківської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	0,494	0,082	4,096	0,674	1,145	0,651
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,022	0,005	0,001	0,016	0,015	-0,008
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	1,440	2,000	0,789	1,000	0,774	-0,666
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,107	0,040	0,639	0,200	1,034	0,927
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,295	0,047	0,176	0,060	0,017	-0,278
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,671	0,193	0,319	0,111	0,038	-0,633
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	1,440	2,000	0,789	1,000	0,774	-0,666

Додаток ГЕ

Таблиця ГЕ.1

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності
настання банкрутства (Модель Л) ПСП Агрофірма “Піонер”
Охтирського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	0,463	2,916	2,871	1,347	0,797	0,334
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,016	0,029	0,056	0,025	0,022	0,006
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,608	0,310	0,178	0,300	0,310	-0,298
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,162	0,457	0,701	0,655	0,597	0,435
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,120	0,291	0,232	0,121	0,093	-0,027
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,282	0,561	0,374	0,268	0,211	-0,071
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,608	0,310	0,178	0,300	0,310	-0,298

Додаток ГЖ

Таблиця ГЖ.1

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності
настання банкрутства (Модель Л) ТОВ “Білопільська аграрна
компанія” Білопільського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.**

[розраховано автором за даними підприємства; 9]

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	13,746	7,229	1,352	0,672	0,201	-13,544
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,000	0,031	0,000	0,011	0,012	0,012
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,500	0,119	0,267	0,112	0,393	-0,108
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	21,591	28,571	17,647	4,125	6,122	-15,468
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,429	0,228	0,126	0,059	0,015	-0,414
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	3,839	1,070	0,799	1,000	0,033	-3,805
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,500	0,119	0,267	0,112	0,393	-0,108

Додаток ГИ

Таблиця ГИ.1

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності
настання банкрутства (Модель Л) Фермерське господарство
“Едельвейс-2007” Буринського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	1,825	8,854	-1,404	1,033	0,726	-1,099
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,135	0,001	0,001	0,001	0,011	-0,124
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,515	0,300	0,333	0,473	0,400	-0,115
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,914	0,800	0,735	0,507	0,536	-0,378
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,260	0,258	-0,062	0,130	0,091	-0,169
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,434	0,683	-0,092	0,202	0,124	-0,310
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,515	0,300	0,333	0,473	0,400	-0,115

Додаток ГК

Таблиця ГК.1

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності
настання банкрутства (Модель Л) ТОВ “Компанія “Суми-агро”
Великописарівського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	40,000	2,926	3,107	0,748	0,692	-39,308
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,019	0,005	0,003	0,031	0,013	-0,005
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,016	0,087	0,078	0,900	1,077	1,061
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	4,293	3,432	2,410	0,456	0,368	-3,926
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,486	0,224	0,208	0,016	0,021	-0,465
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,468	0,480	0,379	0,058	0,041	-0,427
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,016	0,087	0,078	0,900	1,077	1,061

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) ТОВ “Ряснянське”
Краснопільського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	-0,028	-0,159	0,805	10,479	2,195	2,223
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,005	0,002	0,001	0,001	0,009	0,004
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	-4,167	-2,357	-2,214	-4,359	-5,439	-1,272
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	-4,704	-3,212	-3,072	-2,000	-2,185	2,519
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	-0,083	-0,305	-0,034	0,077	0,080	0,163
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	-0,046	-0,334	-0,041	0,137	0,120	0,166
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	-4,167	-2,357	-2,214	-4,359	-5,439	-1,272

Додаток ГМ

Таблиця ГМ.1

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності
настання банкрутства (Модель Л) СТОВ імені Шевченка
Лебединського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	36,979	33,307	34,074	13,889	17,368	-19,611
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	5,563	7,500	7,273	1,111	1,650	-3,913
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,018	0,017	0,009	0,015	0,011	-0,007
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,327	1,433	1,388	1,167	1,183	-0,144
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,291	0,264	0,176	0,125	0,095	-0,195
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,926	0,730	0,455	0,347	0,233	-0,693
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,018	0,017	0,009	0,015	0,011	-0,007

Додаток ГН

Таблиця ГН.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) СВК “Колядинець”
Липоводолинського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	12,071	10,172	2,766	1,553	-0,228	-12,300
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,260	0,313	0,322	0,004	0,002	-0,258
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,118	0,110	0,121	0,154	0,200	0,082
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,187	1,250	1,328	1,166	0,968	-0,219
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,176	0,162	0,046	0,053	-0,036	-0,212
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,211	0,178	0,046	0,052	-0,039	-0,249
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,118	0,110	0,121	0,154	0,200	0,082

Додаток ГП

Таблиця ГП.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) ПП “Засулля-5”
Недригайлівського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	2,226	2,630	12,987	-2,308	-0,417	-2,643
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,002	0,002	0,138	0,045	0,010	0,009
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	1,810	0,910	0,061	0,667	2,136	0,327
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	2,012	1,700	9,441	1,516	0,938	-1,074
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,400	0,227	0,373	-0,564	-0,159	-0,559
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,440	0,353	0,307	-0,240	-0,102	-0,542
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	1,810	0,910	0,061	0,667	2,136	0,327

Додаток ГР

Таблиця ГР.1

**Розрахунок показників методики
оцінки ймовірності настання банкрутства (Модель Л)
ТОВ “Райз північ” Сумського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	2,291	1,079	-0,036	1,588	0,141	-2,150
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,001	0,004	0,000	0,001	0,000	-0,001
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	2,250	1,143	20,910	2,391	4,941	2,691
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	53,333	7,568	-0,348	0,537	0,390	-52,944
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,308	0,197	-0,014	0,293	0,000	-0,307
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	1,006	0,789	-0,434	0,271	0,001	-1,006
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	2,250	1,143	20,910	2,391	4,941	2,691

Додаток ГС

Таблиця ГС.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) СФГ “Урожай”
Роменського району Сумської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	107,925	36,324	48,571	39,833	62,110	-45,814
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	34,286	9,286	13,488	0,058	4,516	-29,770
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,013	0,015	0,013	0,030	0,013	0,000
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	2,960	1,498	1,700	1,618	1,271	-1,689
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,591	0,224	0,356	0,254	0,259	-0,332
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,841	0,613	1,028	0,716	0,572	-0,269
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,013	0,015	0,013	0,030	0,013	0,000

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) СВК “Козацький”
Звенигородського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	8,480	19,029	13,590	8,305	6,400	-2,080
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,000	4,000	0,917	1,083	1,615	0,615
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,023	0,009	0,016	0,014	0,015	-0,008
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,211	1,228	1,267	1,212	1,200	-0,011
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,172	0,140	0,169	0,090	0,064	-0,108
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,275	0,188	0,253	0,117	0,077	-0,198
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,023	0,009	0,016	0,014	0,015	-0,008

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) ТОВ “Промінь-АА”
Тальнівського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	79,221	59,826	62,769	24,406	20,509	-58,712
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,037	0,118	0,543	0,526	2,333	2,296
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,433	0,187	0,453	0,369	0,368	-0,065
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,540	1,017	0,698	0,646	0,625	0,085
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,322	0,310	0,308	0,231	0,157	-0,165
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,686	0,419	0,409	0,369	0,222	-0,465
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,433	0,187	0,453	0,369	0,368	-0,065

Додаток ГФ

Таблиця ГФ.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) СТОВ “Агроко”
Чорнобаївського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	22,165	5,972	7,797	4,453	10,071	-12,094
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,070	0,016	0,038	0,011	0,025	-0,045
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,150	0,160	0,200	0,275	0,197	0,047
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,779	0,860	0,818	0,786	0,859	0,080
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,119	0,100	0,091	0,095	0,109	-0,010
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,221	0,142	0,116	0,145	0,153	-0,069
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,150	0,160	0,200	0,275	0,197	0,047

Додаток ГХ

Таблиця ГХ.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) ТОВ “Олімп”
Кам’янського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов’язань річним грошовим потоком	2,673	3,340	6,738	3,172	5,005	2,332
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,051	1,530	1,358	0,411	0,662	0,611
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,553	0,247	0,211	0,233	0,192	-0,360
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,086	1,542	1,657	1,025	1,369	0,283
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,252	0,351	0,136	0,096	0,194	-0,058
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,295	0,504	0,175	0,165	0,261	-0,034
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,553	0,247	0,211	0,233	0,192	-0,360

Додаток ГЦ

Таблиця ГЦ.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) СТОВ “Агрофірма
“Великий хутір” Драбівського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	51,071	26,098	38,592	38,596	27,821	-23,251
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,617	0,840	3,671	2,603	1,333	0,717
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,014	0,016	0,011	0,009	0,029	0,014
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,146	1,324	1,275	1,250	-0,021	-1,167
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,302	0,313	0,147	0,098	0,180	-0,122
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,552	0,530	0,281	0,168	0,256	-0,295
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,014	0,016	0,011	0,009	0,029	0,014

Додаток ГШ

Таблиця ГШ.1

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності
настання банкрутства (Модель Л) ТОВ “Черкаси-Дніпро агро”
Городищенського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	2,406	1,332	0,497	0,620	0,260	-2,146
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,163	0,046	0,023	0,024	0,093	-0,070
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	2,254	0,737	0,675	0,560	0,691	-1,563
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,169	-0,216	0,449	1,359	1,860	1,690
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	1,696	0,494	0,173	0,150	0,040	-1,656
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,632	0,664	0,312	0,207	0,044	-0,588
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	2,254	0,737	0,675	0,560	0,691	-1,563

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) ПОП “Соколівка”
Жашківського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	4,828	3,140	4,401	4,854	3,646	-1,181
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,408	0,004	0,062	0,003	0,077	-0,331
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,094	0,107	0,095	0,067	0,108	0,014
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,138	0,910	0,894	0,907	0,978	-0,160
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,351	0,231	0,260	0,158	0,053	-0,298
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,502	0,355	0,346	0,302	0,072	-0,430
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,094	0,107	0,095	0,067	0,108	0,014

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) ПСП “Плешкани”
Золотоніського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	5,014	2,882	0,749	1,102	3,846	-1,168
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,308	0,606	0,380	0,206	1,063	-0,245
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,052	0,100	0,143	0,166	0,036	-0,016
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,384	1,438	1,366	1,213	1,270	-0,114
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,169	0,219	0,058	0,125	0,074	-0,095
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,344	0,555	0,107	0,282	0,130	-0,213
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,052	0,100	0,143	0,166	0,036	-0,016

Додаток ГЯ

Таблиця ГЯ.1

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності
настання банкрутства (Модель Л) СТОВ “Агрофірма “Агрорось”
Корсунь-Шевченківського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	31,929	3,264	2,452	1,148	2,299	-29,630
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,040	0,588	0,136	0,278	0,005	-0,035
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,138	0,155	0,221	0,310	0,226	0,088
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,752	1,180	1,083	0,929	0,817	-0,935
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,567	0,139	0,139	0,071	0,057	-0,510
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,853	0,377	0,337	0,126	0,108	-0,745
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,138	0,155	0,221	0,310	0,226	0,088

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) ТОВ “Дзензелівське”
Маньківського району Черкаської області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	4,387	9,114	40,674	3,349	4,425	0,038
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,016	0,000	0,000	0,000	0,018	0,002
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,269	0,285	0,226	0,453	0,217	-0,052
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,914	1,814	1,305	0,990	1,143	-0,771
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,217	0,181	0,125	0,184	0,136	-0,081
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,444	0,393	0,461	0,416	0,423	-0,021
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,269	0,285	0,226	0,453	0,217	-0,052

Додаток ДБ

Таблиця ДБ.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) ПП “Валентина”
Бершадського району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	6,719	3,965	6,082	4,494	2,335	-4,384
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,003	0,004	0,011	0,013	0,009	0,006
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,765	0,527	0,394	0,484	0,440	-0,325
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,687	0,860	0,883	0,785	0,667	-0,020
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,383	0,265	0,209	0,146	0,031	-0,352
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,727	0,646	0,495	0,365	0,066	-0,661
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,765	0,527	0,394	0,484	0,440	-0,325

Додаток ДВ

Таблиця ДВ.1

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності настання
банкрутства (Модель Л) ТОВ “Продовольча компанія “Зоря поділля”**

Гайсинського району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства; 9]

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	3,567	1,943	1,463	0,720	1,403	-2,165
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,070	0,085	0,097	0,016	0,018	-0,051
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	1,082	0,807	0,377	0,681	0,500	-0,582
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	2,054	3,265	0,947	0,466	0,617	-1,437
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,417	0,184	0,008	0,012	0,032	-0,385
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,531	0,341	0,017	0,017	0,023	-0,508
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	1,082	0,807	0,377	0,681	0,500	-0,582

Додаток ДГ

Таблиця ДГ.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) СТОВ “Нива”**

Іллінецького району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства; 9]

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	2,435	123,529	16,463	4,214	8,439	6,004
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,443	8,100	0,160	0,147	0,367	-0,076
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,109	0,007	0,028	0,039	0,048	-0,061
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,042	1,264	1,000	1,042	1,179	0,138
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,164	0,304	0,275	0,131	0,154	-0,010
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,193	0,419	0,475	0,149	0,231	0,038
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,109	0,007	0,028	0,039	0,048	-0,061

Додаток ДД

Таблиця ДД.1

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності настання
банкрутства (Модель Л) ПАТ “Продовольча компанія “Поділля”
Крижопільського району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	3,595	0,825	1,643	1,545	0,917	-2,678
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,001	0,022	0,382	0,030	0,022	0,021
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,589	0,514	0,186	0,284	0,131	-0,458
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	3,967	3,302	1,375	1,231	1,289	-2,677
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,345	0,091	0,078	0,088	0,000	-0,345
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,494	0,110	0,139	0,127	0,000	-0,494
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,589	0,514	0,186	0,284	0,131	-0,458

Додаток ДЕ

Таблиця ДЕ.1

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності настання
банкрутства (Модель Л) Фермерське господарство “Україна”**

Липовецького району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства; 9]

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	23,650	35,040	9,174	2,592	-4,195	-27,845
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,250	0,041	0,001	0,007	0,011	-0,239
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,364	0,400	0,378	0,589	0,723	0,359
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,544	1,067	0,791	0,540	0,000	-0,544
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,180	0,246	0,048	0,012	-0,245	-0,425
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,336	0,466	0,085	0,019	-0,202	-0,538
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,364	0,400	0,378	0,589	0,723	0,359

Додаток ДЖ

Таблиця ДЖ.1

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності настання
банкрутства (Модель Л) ТОВ “СХК “Вінницька промислова група”
Немирівський району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	1,586	0,470	2,015	1,281	0,169	-1,417
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,001	0,000	0,033	0,000	0,003	0,002
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	4,000	5,255	2,172	2,631	1,857	-2,143
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	-2,354	-0,999	-0,289	0,189	0,191	2,545
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,003	0,004	0,183	0,129	0,001	-0,002
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,004	0,008	0,300	0,321	0,001	-0,003
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	4,000	5,255	2,172	2,631	1,857	-2,143

Додаток ДИ

Таблиця ДИ.1

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності настання
банкрутства (Модель Л) ВК “Агрокооператив приватних пайовиків
“Золота нива” Оратівського району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.**

[розраховано автором за даними підприємства; 9]

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	11,959	2,309	0,802	1,219	1,287	-10,671
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,044	0,050	0,006	0,003	0,026	-0,018
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,320	0,273	0,579	0,675	0,316	-0,004
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,628	0,754	0,416	0,494	0,483	-0,145
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,212	0,198	0,049	0,107	0,044	-0,168
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,353	0,343	0,096	0,231	0,066	-0,288
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,320	0,273	0,579	0,675	0,316	-0,004

Додаток ДК

Таблиця ДК.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) СВК “Прогрес”
Піщанського району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	30,759	22,936	41,772	34,227	15,214	-15,545
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	3,615	1,375	5,556	4,545	3,529	-0,086
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,048	0,043	0,018	0,028	0,039	-0,009
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	1,083	1,000	1,185	1,185	1,350	0,266
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,246	0,200	0,230	0,185	0,092	-0,154
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,452	0,377	0,358	0,326	0,164	-0,288
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,048	0,043	0,018	0,028	0,039	-0,009

Додаток ДЛ

Таблиця ДЛ.1

**Розрахунок показників методики оцінки
ймовірності настання банкрутства (Модель Л) ТОВ “Дружба-М”
Погребищенського району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.
[розраховано автором за даними підприємства; 9]**

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	-0,303	0,391	1,552	12,957	0,226	0,528
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,006	0,031	0,031	0,020	0,035	0,029
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	-53,846	42,105	4,500	1,224	1,315	55,161
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	-0,044	-0,562	0,044	0,571	0,459	0,503
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	-0,033	0,023	0,116	0,390	0,038	0,071
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	-0,096	0,031	0,117	0,678	0,043	0,139
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	-53,846	42,105	4,500	1,224	1,315	55,161

Додаток ДМ

Таблиця ДМ.1

**Розрахунок показників методики оцінки ймовірності настання
банкрутства (Модель Л) ТОВ “Агрокомплекс “Зелена долина”**

Томашпільського району Вінницької області, 2015 – 2019 рр.

[розраховано автором за даними підприємства; 9]

Показники		2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Відхилення (+, -) 2019 р. від 2015 р.
Y ₁	Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань річним грошовим потоком	2,264	31,032	46,182	11,882	4,199	1,935
Y ₂	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,029	0,344	0,259	0,072	0,318	0,289
Y ₃	Коефіцієнт фінансового ризику	0,868	0,091	0,070	0,100	0,329	-0,540
Y ₄	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,335	1,361	1,226	1,277	0,685	0,350
Y ₅	Коефіцієнт рентабельності активів	0,274	0,439	0,350	0,127	0,007	-0,267
Y ₆	Коефіцієнт рентабельності господарської діяльності	0,479	0,672	0,561	0,181	0,015	-0,464
Y ₇	Індекс інфляції	1,433	1,124	1,137	1,098	1,041	-0,392
Y ₈	Коефіцієнт фінансового левереджу	0,868	0,091	0,070	0,100	0,329	-0,540

Додаток ДН

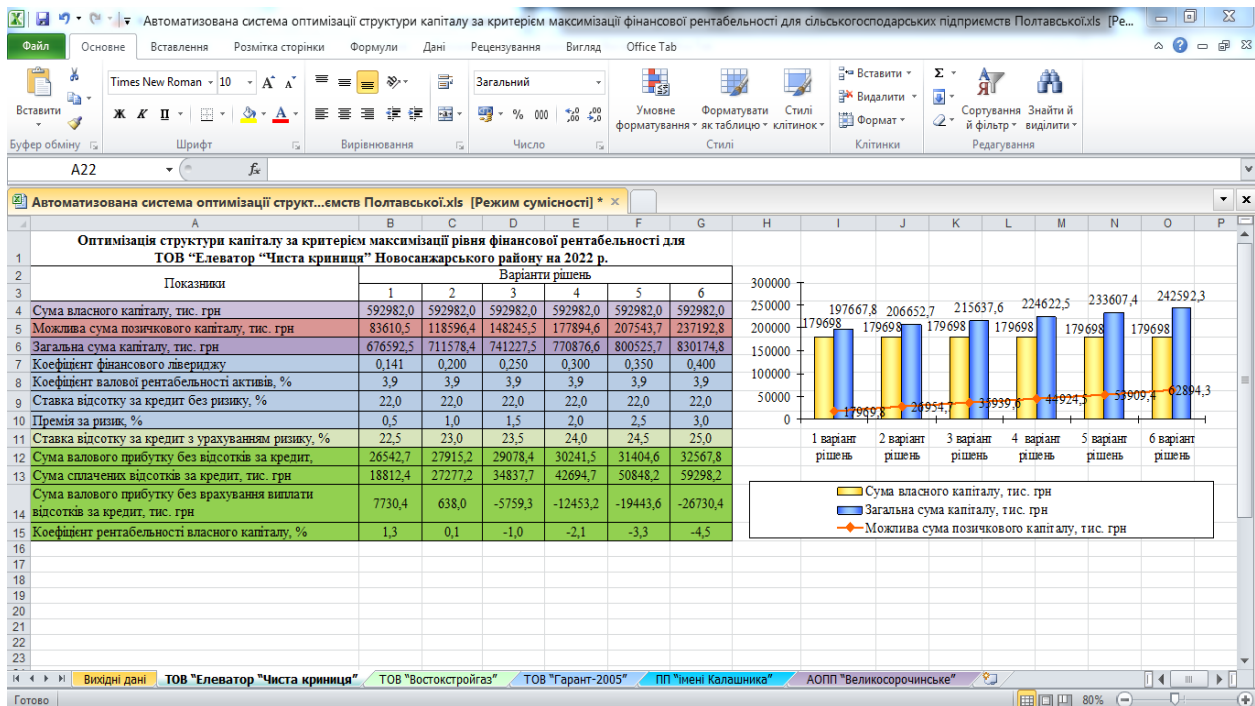

Рис. ДН.1. Автоматизована система оптимізації структури капіталу за критерієм максимізації фінансової рентабельності для ТОВ “Елеватор “Чиста криниця” Новосанжарського району на 2022 р. [розраховано автором за даними підприємств]

Додаток ДП

**Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації середньозваженої для
ТОВ "Елеватор "Чиста криниця" Новосанжарського району на 2022 р.**

Показники	Варіанти рішень					
	1	2	3	4	5	6
Середньорічна сума власного капіталу, тис. грн	592982,0	592982,0	592982,0	592982,0	592982,0	592982,0
Середньорічна сума позикового капіталу, тис. грн	83610,46	118596,4	148245,5	177894,6	207543,7	237192,8
Середньорічна сума капіталу, тис. грн	676592,5	711578,4	741227,5	770876,6	800525,7	830174,8
Варіанти структури капіталу:						
- власний капітал, %	87,6	83,3	80,0	76,9	74,1	71,4
- позиковий капітал, %	12,4	16,7	20,0	23,1	25,9	28,6
Рівень прогнозних дивідендних виплат, %	7,0	7,5	8,0	8,5	9,0	9,5
Рівень ставки відсотка за кредит з урахуванням премії за ризик, %	22,5	23,0	23,5	24,0	24,5	25,0
Ставка податку на прибуток	18	18	18	18	18	18
Податковий коректор, %	82	82	82	82	82	82
Рівень ставки за кредит з урахуванням подакового коректора	18,5	18,9	19,3	19,7	20,1	20,5
Вартість капіталу:						
- власного	6,1	6,3	6,4	6,5	6,7	6,8
- позикового	2,3	3,1	3,9	4,5	5,2	5,9
Середньозважена вартість капіталу, %	5,66	5,73	5,89	6,08	6,29	6,52

Рис. ДП.1. Автоматизована система оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації середньозваженої для ТОВ "Елеватор "Чиста криниця" Новосанжарського району на 2022 р. [розраховано автором за даними підприємств]

Додаток ДР

The screenshot shows an Excel spreadsheet with the following data:

Показники	Культури		
	Озима пшениця	Кукурудза на зерно	Соняшник
	x_1	x_2	x_3
Урожайність, ц/га	51,0	97,5	42,6
Реалізаційна ціна 1 ц, грн	358,3	352,0	777,9
Затрати праці на 1 га, люд-год/га	0,39	0,57	0,32
Валова продукція, тис. грн	4111,5	25218,3	10604,3
Площа, га	225,0	734,8	320,0
Обмеження:			
за площею посіву, га	1279,8	≤	1279,8
за площею посіву озимої пшениці, га	225,0	≥	225,0
за площею посіву кукурудзи на зерно, га	734,8	≤	734,8
за площею посіву соняшнику, га	320,0	≤	320,0
за площею посіву озимої пшениці, га	225,0	≤	262,0
за площею посіву соняшнику, га	320,0	≥	283,0
за сумарною валовою продукцією у товарному вигляді, ц	96750,0	≥	95000,0
за сумарними затратами праці, люд-год/га	609,0	≤	609,0
Сумарна валова продукція у грошовому виразі, тис. грн	39934,2		

Рис. ДС.1. Оптимізація посівних площ у ТОВ “Гарант-2005” Великобагачанського району, 2022 р. [розраховано автором за даними підприємств]

Додаток ДС

Оптимізація посівних площ у ТОВ "Востокстройгаз" Новосанжарського району, 2022 р.

Показники	Культури			
	Озима пшениця	Кукурудза на зерно	Ячмінь ярий	Соняшник
	x_1	x_2	x_3	x_4
Урожайність, ц/га	63,3	83,3	50,4	39,6
Реалізація шев 1 ц, грн	548,3	433,8	450,0	1108,6
Затрати праці на 1 га, люд.-год/га	0,34	0,59	0,24	0,31
Валова продукція, тис. грн	19173,6	43298,9	1156,7	36192,8
Площа, га	552,4	1198,2	51,0	824,4
Обмеження:				
за площею посіву, га	2626,1	≤	2626,1	
за площею посіву озимої пшениці, га	552,4	≤	650,0	
за площею посіву кукурудзи на зерно, га	1198,2	≤	1200,0	
за площею посіву ячменя ярого, га	51,0	≤	100,0	
за площею посіву соняшнику, га	824,4	≥	676,1	
за площею посіву озимої пшениці, га	552,4	≥	450,7	
за площею посіву кукурудзи на зерно, га	1198,2	≥	1092,6	
за площею посіву ячменя ярого, га	51,0	≥	51,0	
за площею посіву соняшнику, га	824,4	≤	1051,8	
за сумарною валовою продукцією у товарному вигляді, ц	170000,0	≥	170000,0	
за сумарними затратами праці, люд.-год/га	1162,6	≤	1162,6	
Сумарна валова продукція у грошовому виразі, тис. грн	99822,0			

Рис. ДР.1. Оптимізація посівних площ у ТОВ "Востокстройгаз" Новосанжарського району, 2022 р. [розраховано автором за даними підприємства]

Додаток ДТ

Довідки про впровадження результатів дисертаційного дослідження

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

вул. Сковороди, 1/3, м. Полтава, 36003, тел./факс: (0532) 50-02-73,
E-mail: pdaa@pdaa.edu.ua <https://www.pdaa.edu.ua> Код ЄДРПОУ 00493014

08.04.2010 № 01-02/34

На № _____ від _____

ДОВІДКА

про впровадження результатів наукових досліджень
здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії
спеціальність 051 “Економіка”
Лесюк Альони Станіславівни

Теоретині та практичні розробки дисертаційної роботи Лесюк Альони Станіславівни з теми: “Комплексний аналіз фінансового стану та прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств” використовуються у навчальному процесі при викладанні наступних дисциплін: “Економіка підприємства”, “Фінансова безпека суб’єктів підприємництва”, “Фінансова санація та банкрутство підприємств”.

Ректор

Валентина АРАНЧІЙ

ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ АГРОПРОМИСЛОВОГО РОЗВИТКУ

вул. Міщенка, 2, м. Полтава, 36011, тел.: (+38 0532) 60-76-06, 60-31-10 тел./ факс: (+38 0532) 56-92-53,
E-mail: gol_apc@adm-pl.gov.ua Web: http://apk.adm-pl.gov.ua, Код ЄДРПОУ 00732619

23.01.2020 № 02-57/139

На № _____ від _____

ДОВІДКА

про впровадження у виробництво результатів наукових досліджень
здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії

Лесюк Альони Станіславівни

Надана Лесюк Альоні Станіславівні в тому, що у роботі Департаменту агропромислового розвитку Полтавської обласної державної адміністрації були використані наступні результати наукових досліджень:

1. Методичні підходи до комплексної оцінки фінансового стану (багатофакторна модель) сільськогосподарських підприємств України.

2. Класифікація впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на фінансові результати діяльності сільськогосподарських підприємств в Україні.

3. Класифікація особливостей розвитку сільськогосподарських підприємств Полтавської області з конкретизацією сильних й слабких сторін, можливостей та загроз фінансового стану.

4. Методичні підходи щодо оцінки ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств України на основі кореляційно-регресійного аналізу.

5. Класифікація ознак банкрутства сільськогосподарських підприємств в Україні.

6. Шляхи покращення фінансового стану сільськогосподарських підприємств, які складаються з п'яти напрямків: 1) організація виробництва; 2) розвиток рослинництва; 3) розвиток тваринництва; 4) розвиток матеріально-технічної бази; 5) розвиток фінансової діяльності.

7. Рекомендації щодо використання резервів збільшення обсягів сільськогосподарської продукції для сільськогосподарських підприємств: оптимізації посівних площ; розрахунку резервів збільшення валової продукції рослинництва за рахунок впровадження нових сортів та гібридів сільськогосподарських культур; розрахунку резервів збільшення виробництва продукції рослинництва за рахунок збільшення внесення добрив; розрахунку резервів збільшення виробництва продукції рослинництва за рахунок збору врожаю в оптимальні терміни.

Довідка видана для представлення у разовій спеціалізованій вченій раді за місцем захисту дисертації як підтвердження використання одержаних у дисертаційній роботі результатів на практиці.

В.о. директора Департаменту

І. РЕВА

**ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«ГАРАНТ-2005»**

38310, Полтавська область, Великобагачанський район, смт. Гоголеве, вул. Ради Європи, 15
IBAN UA 553204780000026006924435177 в АБ «УКРГАЗБАНК», МФО 320478
Тел.: +38(0532) 64-81-83

Вих. № 11-19/34 від 23 02 2020 р.

ДОВІДКА

про впровадження у виробництво результатів наукових досліджень
здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії
Лесюк Альони Станіславівни

Для впровадження у діяльність ТОВ «ГАРАНТ-2005» прийнято результати наукових досліджень:

1. Методичних підходів до оцінки фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства.

2. Рекомендації щодо оптимального розміру та структури посівних площ, підвищення ефективності використання сільськогосподарських угідь у підприємстві.

3. Пропозиції щодо зменшення витрат та використання резервів збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції у підприємстві.

Довідка видана для представлення у разовій спеціалізованій вченій раді як підтвердження використання одержаних у дисертації результатів на практиці.

Директор ТОВ «ГАРАНТ-2005»

О. С. Товстошкур

Т о в а р и с т в о з о б м е ж е н о ю в і д п о в і д а л ь н і с т ю
« Е л е в а т о р « Ч и с т а
к р и н и ц я »

УКРАЇНА,
с. Богданівка,
Новосанжарський р-н.,
Полтавська обл.
вул. Садова, 51,
39341

Розрахунковий рахунок № 26001413586
в ПОД ВАТ «Райффайзен Банк Аваль»
МФО 380805
Код ЄДРПОУ 30490001

Вих. № 5-10/256
« 25 » 03 2020 р.

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії
Лесюк Альони Станіславівни

Для впровадження у господарську діяльність ТОВ «Елеватор «Чиста Криниця» прийнято такі результати дисертаційного дослідження Лесюк Альони Станіславівни:

1. Методика комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств, яка дозволяє оцінити наявність, розміщення й ефективність використання наявних ресурсів підприємства та джерела їх фінансування.

2. Пропозиції щодо оптимізації структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності для підприємства, що дозволяє визначити оптимальну суму позичкового капіталу, суму валового прибутку без відсотків за кредит, суму сплачених відсотків за кредит, суму валового прибутку без врахування виплати відсотків за кредит та коефіцієнт рентабельності.

3. Пропозиції щодо використання практичних заходів запобігання банкрутства в сільськогосподарських підприємствах, які складаються з чотирьох взаємопов'язаних напрямів: 1) моніторинг фінансового стану; 2) маркетингова стратегія; 3) удосконалення організаційно-економічної структури підприємства; 4) реорганізація діяльності.

Довідка видана для представлення у разовій спеціалізованій вченій раді за місцем захисту дисертації як підтвердження використання одержаних у дисертаційній роботі результатів на практиці.

Генеральний директор
ТОВ «Елеватор «Чиста Криниця»

Ніна ШЕРЕМЕТА

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

«Востокстройгаз»

УКРАЇНА,
вул. Центральна, 11, с. Крута Балка,
Новосанжарський р-н., Полтавська обл.
39350

Розрахунковий рахунок №
UA12380805000000026006413752
в АТ «Райффайзен Банк Аваль» м. Київ
МФО 380805 Код ЄДРПОУ 31040698

Вих. № 115/19
від «18» 04 2020 року

ДОВІДКА

про впровадження у виробництво результатів наукових досліджень
здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії
зі спеціальності 051 «Економіка»

Лесюк Альони Станіславівни

Розробки, які були викладені в дисертації Лесюк А. С. були впровадження у господарсько-фінансову діяльність ТОВ «Востокстройгаз»:

1. Використання розробленої методики оцінки ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств України, яка враховує галузеву специфіку і дозволяє класифікувати суб'єкти господарювання досліджуваної галузі в залежності від схильності до банкрутства.

2. Використання розробленої для підприємства автоматизованої системи в середовищі Excel оптимізації резервів збільшення виробництва сільськогосподарської продукції.

3. Використання розробленої для підприємства автоматизованої системи в середовищі Excel оптимальної структури капіталу.

Довідка видана для представлення у разовій спеціалізованій вченій раді за місцем захисту дисертації як підтвердження використання одержаних у дисертаційній роботі результатів на практиці.

Генеральний директор
ТОВ «Востокстройгаз»

Ярослава ДУДКА

ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО “ІМЕНІ КАЛАШНИКА”

Україна, 38753, с. Калашники,
Полтавського району, Полтавської області.
№ 143 “23” 05 2020 р.

тел:(05322) 64-74-45
факс:(05322) 64-74-45

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії
спеціальності 051 “Економіка”

Лесюк Альони Станіславівни

Ця довідка підтверджує, що результати дисертаційного дослідження Лесюк Альони Станіславівни були впроваджені в практику роботи ПП “імені Калашника”:

1. Методика розрахунку системи показників комплексного оцінювання фінансового стану сільськогосподарських підприємств.
2. Практично значимі заходи для підприємства, які спрямовані на використання внутрішньогосподарських резервів для збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції та покращення фінансового стану.

Довідка видана для представлення у разовій спеціалізованій вченій раді за місцем захисту дисертації як підтвердження використання одержаних у дисертаційній роботі результатів на практиці.

Степаненко І.І.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до складу Європейського Союзу:

1. Lesyuk A. Impact of accounts receivable and payable on the financial condition of agricultural enterprises of Ukraine. *Evropský časopis ekonomiky a managementu*. 2020. Svazek 6. Vydání 4. S. 115 – 124. URL: https://eujem.cz/wp-content/uploads/2020/eujem_2020_6_4/18.pdf. (**Index Copernicus**). (0,71 друк. арк.).

2. Lesyuk A. Methodological approaches to assessing financial stability of agricultural enterprises. *Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej Zarządzanie*. 2020. Nr 38. S. 79 – 93. DOI: 10.17512/znpcz.2020.2.07. http://wz.pcz.pl/znwz/files/z38/7_38.pdf. (0,74 друк. арк.).

Наукові праці у іноземному виданні:

3. Лесюк А. С. Комплексное оценивание кредиторской задолженности сельскохозяйственных предприятий Украины. *Инновационное развитие экономики: предпринимательство, образование, наука: сб. науч. ст. / редкол.: Т. В. Борздова (отв. ред.) [и др.]*. Минск: ГИУСТ БГУ, 2017. С. 286 – 288. (0,16 друк. арк.).

Наукові праці у фахових виданнях затверджених МОН:

4. Лесюк А. С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. *Агросвіт*. 2020. № 15. С. 67 – 73. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.15.67. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3274&i=9>. (**Index Copernicus, Google Scholar**). (0,55 друк. арк.).

5. Лесюк А. С. Методика комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств. *Економіка та держава*. 2020. № 8. С. 83 – 88. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.8.83. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4724&i=14>. (**Index Copernicus, Google Scholar**). (0,73 друк. арк.).

6. Лесюк А. С. Система показників комплексної оцінки фінансового стану підприємства. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Том 31 (70). № 4. С. 132 – 140. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-4-24>. URL: http://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/31_70_4/31_70_4_1/26.pdf. (**Index Copernicus, Google Scholar**). (0,83 друк. арк.).

7. Лесюк А. С. Методики прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2016. № 4. С. 229 – 236. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/89734>. (**Index Copernicus, DOAJ, Ulrich's Periodicals Directory, WorldCat, BASE, Google Scholar, ResearchBib**). (0,58 друк. арк.).

8. Томілін О. О., Лесюк А. С. Сутність та оцінка фінансового стану сільськогосподарського підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки: електронне наукове видання*. 2016. № 14. С. 561 – 566. URL: <http://global-national.in.ua/issue-14-2016/22-vipusk-14-gruden-2016-r/2609-tomilin-o-o-lesyuk-a-s-sutnist-ta-otsinka-finansovogo-stanu-silskogospodarskogo-pidpriemstva>. (**Index Copernicus**). (Особистий внесок автора – запропоновано поняття “фінансовий стан сільськогосподарського підприємства”, запропоновано систему показників оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств, проведено горизонтальну і вертикальну оцінку майна й джерел формування капіталу сільськогосподарських підприємств України, 0,55/0,50 друк. арк.).

9. Аранчій В. І., Лесюк А. С. Оцінка ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Облік і фінанси*. 2015. № 3. С. 62 – 69. URL: <http://www.afj.org.ua/ua/article/300>. (**RePEc, Index Copernicus, PИЦ, CrossRef, DOAJ, EBSCOhost, ProQuest, J-Gate, Ulrich’s Periodicals Directory, EuroPub, European Reference Index for Humanities (ERIH) PLUS, MIAR, Research Bible, Google Scholar, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського**). (Особистий внесок автора – запропоновано основні моделі оцінки ймовірності настання банкрутства підприємств, виявлено ряд недоліків, які утруднюють можливість їх застосування в умовах функціонування підприємств в Україні, запропоновано методика прогнозування ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств, яка враховує галузеву специфіку і дозволяє класифікувати суб’єкти господарювання досліджуваної галузі в залежності від схильності до банкрутства, проведено оцінку ймовірності настання банкрутства сільськогосподарських підприємств Полтавської області за авторською методикою та методиками вітчизняних та зарубіжних науковців, 0,56/0,50 друк. арк.).

Статті у монографіях:

10. Лесюк А. С. Оцінка ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств. *Механізм управління формуванням стратегій випереджаючого інноваційного розвитку промислових підприємств: монографія* / за ред. к. е. н., доц. Н. С. Ілляшенко. Суми: Триторія, 2019. С. 203 – 212. (0,41 друк. арк.).

11. Лесюк А. С. Комплексна оцінка дебіторської та кредиторської заборгованості сільськогосподарських підприємств. *Випереджаючий інноваційний розвиток: теорія, методика, практика: монографія* / за ред. к. е. н., доцента Ілляшенко Н. С. Суми : Триторія, 2018. С. 358 – 366. (0,50 друк. арк.).

12. Лесюк А. С. Прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Управління соціально-економічним розвитком в умовах змін: монографія* / за заг. ред. д. держ. упр., професора Т. М. Лозинської; Полтавська державна аграрна академія. Полтава, 2017. С. 113 – 124. (0,41 друк. арк.).

Праці апробаційного характеру:

13. Лесюк А. С. Теоретичні аспекти ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств. *Актуальні проблеми економіки та управління в умовах системної кризи*: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 27 листопада 2019 року. Львів: Львівський інститут ПрАТ “ВНЗ “МАУП”, 2019. С. 383 – 386. (0,09 друк. арк.).

14. Лесюк А. С. Ліквідність та платоспроможність сільськогосподарських підприємств: сутність, чинники та оцінка. *Економіко-правові детермінанти розвитку агропромислового комплексу*: матеріали Міжнародного наук.-практ. круглого столу студ., аспір. і молод. учених. Умань, 16 травня 2019 р. / [О. О. Непочатенко, Ю. О. Нестерчук, С. А. Власюк]. Умань: УНУС, 2019. С. 63 – 66. (0,15 друк. арк.).

15. Лесюк А. С. Аналіз сучасних методик прогнозування ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств. *Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту*: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса, 28 травня 2018 року). Одеса: ОНПУ, 2018. С. 114 – 115. (0,13 друк. арк.).

16. Лесюк А. С. Оцінка майна сільськогосподарських підприємств України. *Актуальні проблеми економіки та управління в умовах системної кризи*: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 28 листопада 2018 року. Львів: Львівський інститут МАУП, 2018. Ч. 2. С. 74 – 76. (0,10 друк. арк.).

17. Лесюк А. С. Оцінка впливу джерел формування капіталу на фінансовий стан сільськогосподарських підприємств України. *Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (28 листопада 2018 року) / відп. ред. О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак. Луцьк, 2018. С. 152 – 153. (0,10 друк. арк.).

18. Лесюк А. С. Ефективність використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств України. *Сучасні напрямки розвитку економіки і менеджменту на підприємствах України*: збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (28 листопада 2018 року). Харків, ХНАДУ, 2018. С. 416 – 417. (0,10 друк. арк.).

19. Лесюк А. С. Комплексна оцінка дебіторської заборгованості за системою відносних показників сільськогосподарських підприємств України. *Фінансові механізми сталого розвитку України*: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф., 25 – 26 жовтня 2018 р. / редкол.: О. І. Черевко [та ін.]; Харківський держ. ун-т харч. та торг. Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2018. С. 221 – 224. (0,11 друк. арк.).

20. Лесюк А. С. Основні чинники впливу на фінансовий стан підприємства. *Розвиток маркетингової діяльності в умовах економічної глобалізації*: збірник наукових праць за матеріалами X Міжнародної науково-практичної конференції. Одеська державна академія будівництва та архітектури. Науки: маркетинг, менеджмент, економіка, управління проектами. Одеса, 24 квітня 2018. С. 120 – 123. (0,14 друк. арк.).

21. Лесюк А. С. Оценка ликвидности и платежеспособности сельскохозяйственных предприятий Украины. *3 Национальная научно-практическая конференция “Проблемы и вызовы экономики региона в условиях глобализации”*, 07 декабря 2017 г. / под общ. ред.: Тодорич Л. П.; редкол.: Дмитрий Пармакли [и др.]. Комрат: Б. и., 2018 (Тірогр. “А & V Poligraf”). С. 301 – 303. (0,10 друк. арк.).

22. Лесюк А. С. Особливості визначення фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств України. *Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції* (м. Полтава, 16 – 17 листопада 2017 року). Полтава: ПУЕТ, 2018. С. 43 – 47. (0,15 друк. арк.).

23. Лесюк А. С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств та заходи запобігання їх банкрутству. *Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції*, 30 жовтня 2017 р. Полтава: РВВ ПДАА, 2017. С. 118 – 120. (0,13 друк. арк.).

24. Лесюк А. С. Оцінка кредиторської заборгованості як елемент комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств. *Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції*, 26 жовтня 2017 р. Полтава: ПДАА, 2017. С. 37 – 39. (0,14 друк. арк.).

25. Лесюк А. С. Ліквідність та платоспроможність сільськогосподарських підприємств та чинники її формування. *Актуальні проблеми розвитку фінансів та фінансової науки: ідеї та їх впровадження: матеріали Десятої Всеукраїнської (із зарубіжною участю) наукової конференції студентів та молодих вчених* (23 – 24 травня, м. Покровськ); під заг. ред. к. е. н. В. М. Антоненко. Покровськ: ДВНЗ “ДонНТУ”, 2017. С. 36 – 38. (0,08 друк. арк.).

26. Лесюк А. С. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств України. *Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: виклики постіндустріальної економіки: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції* (Львів, 18 – 19 травня 2017 р.). Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. С. 261 – 262. (0,13 друк. арк.).

27. Лесюк А. С. Комплексне (рейтингове) оцінювання фінансового стану сільськогосподарських підприємств України. *Соціально-економічні аспекти розвитку економіки: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих учених* (м. Тернопіль, 27 – 28 квітня 2017 р.) / Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, 2017. С. 107 – 108. (0,10 друк. арк.).

28. Лесюк А. С. Комплексна оцінка фінансового стану сільськогосподарських підприємств в Україні. *Наука III тисячоліття: пошуки, проблеми, перспективи розвитку: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції* (20 – 21 квітня 2017 року): збірник тез. Бердянськ: БДПУ, 2017. Ч. 1. С. 67 – 69. (0,15 друк. арк.).

29. Лесюк А. С. Оцінка дебіторської заборгованості сільськогосподарських підприємств України. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Полтава, 20 квітня 2017 року). Частина 5. Полтава: РВВ ПДАА, 2017. С. 18 – 21. (0,13 друк. арк.).

30. Лесюк А. С. Оцінка рівня рентабельності підприємств в Україні. *Управління економічними процесами: сучасні реалії і виклики: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції*, 22 – 23 березня 2017 р. Мукачево, 2017. С. 127 – 128. (0,11 друк. арк.).

31. Лесюк А. С. Комплексна оцінка фінансового стану сільськогосподарських підприємств в Україні. *Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* / М-во освіти і науки України; М-во культури України; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ: Видавничий центр КНУКіМ, 2017. Ч. 2. С. 89 – 91. (0,11 друк. арк.).

32. Lesyuk A. S. The bankruptcy company: notion, signs and measures to prevent. *Proceedings of II International scientific conference “World Science in 2016: Results”*. Morrisville, Lulu Press., 2017. PP. 36 – 38. (0,06 друк. арк.).

33. Лесюк А. С. Оцінка фінансового стану сільськогосподарських підприємств. *Проблеми і перспективи інноваційного розвитку аграрного сектора економіки в умовах інтеграційних процесів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.*, 22 грудня 2016 р. У 2 ч. Ч. 1 / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Х.: ХНАУ, 2016. С. 134 – 138. (0,26 друк. арк.).

34. Лесюк А. С. Сутність фінансового стану сільськогосподарського підприємства. *Актуальні проблеми управління та економічного розвитку в умовах інформатизації суспільства: матеріали науково-практичної конференції* (м. Київ, 20 грудня 2016 р.) / Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва ДУТ. Київ: Державний університет телекомунікацій, Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва, 2016. С. 60 – 63. (0,20 друк. арк.).

35. Лесюк А. С. Оцінка фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств України. *Підприємництво в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції* (м. Полтава, 28 листопада 2016 року). С. 116 – 121. (0,20 друк. арк.).

36. Лесюк А. С. Фінансовий стан підприємств України в розрізі регіонів. *Проблеми та перспективи розвитку підприємництва: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Харків, 25 листопада 2016 року). Х.: ХНАДУ. Т. 1. С. 78 – 80. (0,09 друк. арк.).

37. Лесюк А. С. Оптимізація структури капіталу сільськогосподарського підприємства. *Формування ефективної моделі розвитку підприємства в умовах ринкової економіки: тези IV Міжнар. науково-практ. конференції* (24 – 25 листопада 2016 р.). Житомир: ЖДТУ, 2016. С. 462 – 464. (0,09 друк. арк.).

38. Лесюк А. С. Оцінка відносних показників ліквідності та платоспроможності сільськогосподарських підприємств України. *Концепції економічного розвитку країни: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції економічного спрямування* (16 листопада 2016 р.). Тернопіль, 2016. С. 31 – 33. (0,10 друк. арк.).

39. Лесюк А. С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. *Сучасні проблеми глобальних процесів у світовій економіці: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції* (Київ, 9 листопада 2016 р.). К.: НАУ, 2016. С. 33 – 36. (0,11 друк. арк.).

Авторські свідоцтва:

40. Лесюк А. С. Науковий твір “Теоретико-методичні засади оцінки ймовірності банкрутства сільськогосподарських підприємств”. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 92699 від 08.10.2019. (0,42 друк. арк.).

41. Лесюк А. С. Науковий твір “Фінансовий стан сільськогосподарських підприємств: комплексна оцінка та шляхи покращення”. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 67491 30.08.2016. (1,07 друк. арк.).